

Pilonul III. Creștere inteligentă, sustenabilă și favorabilă incluziunii, inclusiv coeziune economică, locuri de muncă, productivitate, competitivitate, cercetare, dezvoltare și inovare, precum și o piață internă funcțională, cu întreprinderi mici și mijlocii (IMM-uri) puternice.

Componenta C9. SUPT PENTRU SECTORUL PRIVAT, CERCETARE, DEZVOLTARE ȘI INOVARE

Obiectiv:

Principalul obiectiv al componentei îl reprezintă crearea unui mediu sustenabil, predictiv și simplificat pentru derularea activității mediului de afaceri, creșterea accesului la finanțare, prin dezvoltarea de instrumente adaptate nevoilor întreprinderilor, cu accent inclusiv pe contribuția la schimbările climatice și tranziția digitală, creșterea capacității de inovare a sistemului CDI pentru crearea de sinergii cercetare–mediu de afaceri, precum și dezvoltarea premiselor necesare pentru reformarea sustenabilă a companiilor de stat;

Reforme:

- R1. Transparentizare legislativă, debirocratizare și simplificare procedurală destinate mediului de afaceri
- R2. Eficientizarea guvernantei în domeniul cercetării, dezvoltării și inovării
- R3. Reforma carierei de cercetător
- R4. Consolidarea cooperării dintre mediul de afaceri și cel de cercetare
- R5. Sprijin pentru integrarea organizațiilor de cercetare, dezvoltare și inovare din România în Spațiul european de cercetare

Investiții:

I1. Platforme digitale privind transparentizarea legislativă, debirocratizarea și simplificarea procedurală destinate mediului de afaceri

I2. Instrumente financiare pentru sectorul privat

Măsura 1. Garanția de portofoliu pentru reziliență

Măsura 2. Garanția de portofoliu pentru acțiune climatică

Măsura 3. Fondul de fonduri de capital de risc pentru redresare

Măsura 4. Fond de fonduri pentru digitalizare, acțiune climatică și alte domenii de interes

Măsura 5. Instrumentul financiar pentru investiții în eficiență energetică în sectorul rezidențial și al clădirilor

I3. Scheme de ajutor pentru sectorul privat

Măsura 1. Schemă de minimis și schemă de ajutor de stat în contextul digitalizării IMM-urilor

Măsura 2. Schemă de minimis pentru ajutarea firmelor din România în procesul de listare la bursa

I4. Proiecte transfrontaliere și multinaționale – Procesoare cu consum redus de energie și cipuri semiconductoare

I5. Înființarea și operaționalizarea centrelor de competență

I6. Programul de mentorat Orizont Europa

I7. Consolidarea excelenței și susținerea participării României la parteneriatele și misiunile din cadrul programului Orizont Europa

I8. Dezvoltarea unui program pentru atragerea resurselor umane înalt specializate din străinătate pentru activități de cercetare, dezvoltare, inovare

I9. Program de sprijin pentru posesorii de certificate de excelență primite la competiția pentru burse individuale Marie Skłodowska Curie

I10. Înființarea și susținerea financiară a unei rețele naționale de opt centre regionale de orientare în carieră ca parte a ERA TALENT PLATFORM

Buget: 2.558,63 mil. euro din care solicitat în cadrul PNRR: 2.558,63 mil. euro. Valorile din prezenta componentă nu includ TVA.

1. Provocări și obiective

a) Provocări

Strategia Europa 2020 a imprimat o viziune pe termen lung asupra economiei UE, asigurând angajarea statelor membre pe o traiectorie de creștere durabilă. Cu toate acestea, criza financiară a anulat o mare parte din progresul realizat de statele membre, iar pandemia de COVID-19 a accentuat și mai mult impactul asupra economiei reale, afectând puternic locurile de muncă, productivitatea, accesul la finanțare, creșterea și reziliența economică a mediului de afaceri. De altfel, impactul economic al COVID-19 a fost, în esență, triplu, în conformitate cu Comunicarea CE privind Strategia anuală pentru 2020 privind creșterea durabilă, afectând în mod direct producția, cauzând perturbarea lanțului de aprovizionare și a pieței, având inclusiv un impact financiar asupra societăților și a piețelor financiare.

Potrivit ultimelor previziuni economice ale Comisiei Europene, economia Uniunii Europene a înregistrat o contracție de 7,4% în 2020, însă este previzionată o revenire la nivelul de dinainte de pandemie în următorii doi ani. Impactul economic generat de pandemie variază însă foarte mult între statele membre și aceeași fluctuație este valabilă și în ceea ce privește perspectivele de redresare. Această neuniformitate reflectă modul de răspândire a virusului, strictețea măsurilor de sănătate publică adoptate pentru a-l ține sub control, compoziția sectorială a economiilor naționale, forța și structura răspunsurilor politice naționale.

Economia României nu a făcut excepție de la efectele generate de criza COVID-19, având o scădere de aproximativ 4% din PIB în 2020. Deși în trimestrul al doilea a fost înregistrată o scădere cu 12%, ultimele două trimestre au dus la o revenire a economiei. În principal, în trimestrul al patrulea economia a înregistrat o creștere cu 5,3% față de trimestrul anterior. Asta a făcut ca România să aibă una dintre cele mai mici contracții economice la nivelul UE și să evite o recesiune tehnică în 2020. Calendarul redresării ulterioare rămâne incert depinzând în mare măsură de evoluția crizei cauzate de pandemia de COVID-19, de măsurile de redresare și de atragerea fondurilor din diverse instrumente ale UE.

P.1. Lipsa transparenței modificărilor legislative și birocrăția excesivă pentru mediul de afaceri.

Potrivit Raportului de țară din 2020, schimbările legislative frecvente și imprevizibile, împreună cu birocrăția excesivă și ineficiențele persistente din administrația publică subminează deciziile de investiții și riscă să reducă atractivitatea țării, inclusiv pentru investitorii străini. În pofida unor nevoi importante în materie de investiții, acestea se mențin la un nivel modest.

Conform raportului Doing Business (2020) al Băncii Mondiale, România se află pe locul 55 între țările analizate. Referitor la posibilitatea de a deschide o afacere, România se află pe poziția 91 din totalul de 190 de țări, în urma unor țări din regiune cum ar fi Ungaria, Croația, Muntenegru, Moldova, Cehia sau Polonia. Indicele reflectă un cumul de indicatori legați de demararea unei afaceri, de obținerea autorizațiilor de construire, de înregistrarea unor drepturi de proprietate, de protejarea investitorilor, încheierea de contracte sau procedurile de insolvență. Primele 20 de țări clasate au în comun o largă răspândire a utilizării sistemelor electronice (platforme pentru înscriere, pentru plata taxelor, pentru proceduri electronice de transfer a drepturilor de proprietate, proceduri electronice de obținere a autorizațiilor de construire), iar reglementarea în zona de business are un grad ridicat de transparență. Astfel, pentru demararea unei afaceri, România înregistrează progrese față de anul precedent doar în

cea ce privește înregistrarea voluntară de TVA și prin eliminarea unor contribuții plătite de angajator, fiind evidențiate ca probleme importante racordarea la rețeaua de energie, gestionarea autorizațiilor de construcție, procedura insolvenței și protejarea investitorilor minoritari.

Prioritățile identificate de mediul de afaceri în rapoartele de țară și în Carta Albă a IMM-urilor din România sunt legate de necesitatea continuării procesului de simplificare a procedurilor administrative cu reducerea cu cel puțin 10% a numărului de autorizații, avize, licențe și permise pentru agenții economici, percepția întreprinzătorilor asupra mediului economic din România înrăutățindu-se în 2019, comparativ cu 2018, crescând procentul respondenților care consideră că situația de ansamblu este mai degrabă defavorabilă dezvoltării (de la 22,7% în 2018 la 36,7% în 2019).

Crearea de noi firme reprezintă un element cheie în ceea ce privește crearea de noi locuri de muncă, dezvoltare economică și creșterea competitivității întreprinderilor, dar a căror supraviețuire depinde de adaptabilitate, investiții și eficiență. Raportul de țară (2020) evidențiază faptul că birocrația reprezintă un obstacol principal pentru întreprinderi și cetățeni, inclusiv pentru dezvoltarea socială și economică. În cadrul Eurobarometrului Flash 486 (2020) cea mai importantă problemă a întreprinderilor mici și mijlocii este legislația (26%), respectiv birocrația și sarcinile administrative, urmată de problema finanțării (23%). Aceste aspecte sunt evidențiate și în Carta Albă a IMM-ului (2019), unde birocrația este cea de-a doua dificultate semnalată în activitatea firmelor mici și mijlocii (49,2%).

Accesul pe piață al întreprinderilor este îngreunat de procedurile birocratice și de reglementare. Potrivit unui sondaj realizat de Confederația Națională reprezentativă la nivel național pentru IMM-uri din România (2019), 9 din 10 întreprinderi susțin că s-au confruntat cu piedici administrative în cadrul operațiunilor derulate. Printre barierele administrative care i-au afectat cel mai mult, respondenții au menționat lipsa soluțiilor publice digitale (25%), procedurile greoaie de autorizare sau înregistrare (18,9%), costurile administrative ridicate (14,4%) și numeroase taxe parafiscale (12,8%). De asemenea, tot de bariere administrative se lovesc și firmele străine care doresc să deschidă reprezentanțe în România, în procesul de autorizare și funcționare a acestora. Un mediu de afaceri diversificat conduce la creșterea competitivității acestuia și, implicit, la creșterea capacității de integrare în economia UE și mondial, creând locuri de muncă și contribuind la dezvoltarea capitalului uman.

Legat de procesul de debirocratizare a mediului de afaceri, precum și de transparența decizională în adoptarea actelor normative relevante trebuie avută în vedere și recomandarea specifică de țară (2020) privind previzibilitatea procesului decizional, inclusiv prin implicarea adecvată a partenerilor sociali, și implicit a factorilor relevanți din mediul economic. Reducerea sarcinilor administrative asupra întreprinderilor este, de altfel, și unul dintre obiectivele europene, iar statele membre trebuie să creeze premisele unui mediu predictibil și stabil pentru întreprinderi prin oferirea de servicii integrate, digitale, prietenoase cu mediul de afaceri, precum și un mediu adecvat în care acestea să își desfășoare activitatea.

P.2. - Acces redus la finanțare pentru mediul de afaceri

Pandemia COVID-19 afectează în prezent lanțurile de aprovizionare din UE și exercită presiune asupra solvabilității și capitalizării întreprinderilor din majoritatea industriilor, iar prognozele cu privire la indicatorii macro-economici sunt pe un trend incert, dacă luăm în considerare imprevizibilitatea sistemică generată de contextul pandemic.

Potrivit Raportului de stabilitate financiară al Băncii Naționale a României din iunie 2020, izbucnirea pandemiei de COVID-19 a afectat în mod deosebit toate sectoarele activității economice, declanșând o creștere semnificativă a riscurilor sistemice pentru stabilitatea financiară, în mod similar tendințelor din Europa și din întreaga lume.

Accesul la finanțare al întreprinderilor și riscul de neplată pentru împrumuturile sectorului privat sunt identificate ca fiind unele dintre principalele riscuri pentru stabilitatea financiară și mediului economic. De altfel, creditele bancare constituie cea mai importantă sursă de finanțare externă pentru întreprinderile din România, reprezentând aproximativ 11,7% din PIB în 2018 (media UE fiind de aproximativ 34% din PIB). În 2018, finanțarea bazată pe piața de capital a fost de 6,2% din PIB, mult sub media UE de 49,7%. Contextul crizei COVID-19 și creșterea incertitudinii economice pe care a generat-o, coroborat cu măsurile de izolare impuse, au condus la blocaje în lanțurile de aprovizionare ale sectorului economic, la o contracție accentuată a cererii și la o accentuată lipsă de lichiditate a mediului de afaceri, fiind afectate fluxurile de producție și cele comerciale.

Conform Raportului de țară (2020), România trebuie să întreprindă acțiuni astfel încât să asigure sprijin sub formă de lichidități pentru economie, de care să beneficieze întreprinderile și gospodăriile, în special întreprinderile mici și mijlocii și lucrătorii independenți. Perturbarea schimburilor comerciale, deficitul de lichidități și riscul de faliment sunt probleme identificate în cadrul documentului amintit pentru întreprinderile de toate dimensiunile, însă în special pentru IMM.

În privința întreprinderilor nefinanciare, în special a IMM-urilor, cele mai puternice presiuni sub impactul pandemiei s-au manifestat asupra lichidității acestora, având în vedere reducerea considerabilă a veniturilor. Fără sprijin adecvat, dificultățile întâmpinate în acest domeniu pot duce la probleme de solvabilitate a întreprinderilor. Pe termen mediu, există o necesitate suplimentară de recapitalizare durabilă a întreprinderilor afectate.

După cum arată „Sondajul privind accesul la finanțare al companiilor nefinanciare din România” (BNR, August 2020), pe fondul crizei generate de pandemia COVID-19, s-a constatat o tendință de înrăutățire a factorilor cheie care influențează activitatea companiilor. Situația lor economică și financiară s-a deteriorat față de anul anterior, astfel încât o pătrime dintre companii au fost afectate semnificativ de scăderea vânzărilor (o reducere de peste 75%). În ceea ce privește măsurile luate de firme pentru a aborda efectele negative ale pandemiei asupra afacerii lor, cele mai frecvente au fost închiderea parțială, suspendarea activității sau șomajul tehnic pentru o parte sau toți angajații lor.

Printre cele mai presante probleme, cu care s-au confruntat companiile în activitatea lor, se numără dificultățile identificate în lipsa cererii, costurile cu forța de muncă, disponibilitatea forței de muncă calificate și costurile de producție (sondaj BNR decembrie 2020). Analiza FI-

Compass 2019, asupra decalajului în finanțarea IMM-urilor din UE¹, a raportat un decalaj de finanțare a datoriilor de 2,48 miliarde EUR (reprezentând 1,2% din PIB-ul României), în timp ce în cazul capitalului (care poate fi compensat, printre altele, prin investiții de capital de risc), a fost identificat un decalaj de 10 miliarde EUR (4,8% din PIB-ul României).

În următorii ani, este de așteptat ca gradul de îndatorare și profitabilitatea unui număr mare de întreprinderi din România să se deterioreze, cu un impact negativ asupra profilului lor de risc. Acest lucru ar putea reduce în continuare capacitatea IMM-urilor de a accesa finanțare din cauza costurilor crescute. În acest context, pentru ca economia să își revină din criza actuală cât mai repede posibil, este esențial ca instituțiile de credit să își poată îndeplini în mod adecvat rolul în finanțarea firmelor și gospodăriilor.

Sănătatea financiară a firmelor limitează accesul acestora la creditare. România are un procent mare de companii subcapitalizate, cu un nivel al capitalurilor sub limitele legale sau chiar negativ. Conform statisticilor EIB (EIBIS, 2018, 2019), numărul companiilor cu capitaluri negative este al doilea cel mai mare din Europa. Astfel, un procent de doar 20% din companiile active sunt bancabile (Banca Mondială, 2018).

România înregistrează o rată de finanțare a capitalului raportat la PIB de 4,8%, dar și un procent de 2,7% de IMM-uri neperformante. Potrivit Invest Europe, în 2018 a avut loc o singură tranzacție de capital de risc în țară. În plus, doar 10% dintre IMM-uri consideră că acest tip de finanțare este relevant pentru ele (media UE fiind de 12%). Această situație pare să indice că piața de capital românească rămâne limitată și că ar putea fi nevoie de sprijin public, atât din punct de vedere al ofertei, cât și al cererii, pentru a contribui la dezvoltarea acesteia.

Finanțarea nebancaară din România a continuat să rămână cu mult în urma creditelor bancare acordate întreprinderilor. Întreprinderile care utilizează finanțarea externă se confruntă cu costuri de finanțare mai mari și cu rate mai ridicate de respingere a cererilor de împrumut, în special din cauza solidității financiare scăzute (Raportul de țară, 2020).

Conform actualizării evaluării ex-ante pentru instrumente financiare pentru IMM (2018), realizată de Ministerul Fondurilor Europene, se arată că estimarea decalajului de finanțare calculat inițial (3,37 miliarde. euro) este considerată în continuare de actualitate. Accesul la capitalul de risc al întreprinderilor nou-înființate și al întreprinderilor în curs de extindere, inovatoare este în continuare limitat. Întreprinderile românești care își desfășoară activitatea în sectorul serviciilor de înaltă tehnologie cu grad ridicat de cunoștințe și în sectorul producției tind să fie mai limitate din punct de vedere financiar decât întreprinderile care își desfășoară activitatea în sectoare cu grad mai redus de cunoștințe. Acest lucru ar putea avea drept cauză lipsa unei oferte și a unor instrumente de finanțare adecvate, adaptate la nevoile întreprinderilor nou-înființate și ale întreprinderilor în curs de extindere.

Deși guvernul a adoptat un set de măsuri care combină asistența personalizată pentru întreprinderi, pentru ca acestea să revină din criză, sunt necesare resurse suplimentare pentru a susține în continuare mediul de afaceri și pentru a favoriza redresarea acestuia. În acest context,

1 <https://www.fi-compass.eu/publication/factsheets/gap-analysis-small-and-medium-sized-enterprises-financing-european-union>

accesul la finanțare al companiilor, precum și adaptarea și diversificarea surselor de finanțare reprezintă una din măsurile necesare stimulării unui mediu de afaceri competitiv, inovativ și sustenabil.

Diversificarea surselor de finanțare, prin utilizarea unor instrumente financiare care să sprijine finanțarea bancară, permițând utilizarea lichidităților disponibile în sistem, și, în același timp, să adreseze aceste dezechilibre ar putea contribui la atenuarea unora dintre constrângeri și la îmbunătățirea semnificativă a accesului la finanțare.

România s-a numărat printre cele mai atractive destinații din Europa Centrală și de Est pentru fondurile de investiții în societăți necotate și fondurile cu capital de risc (Invest Europe, 2018a), iar investițiile cu capital de risc au sporit în ultimii ani. Cu toate acestea, dimensiunea pieței și volumele sunt încă relativ scăzute și concentrate în câteva sectoare, în special în București și vestul țării. Autoritățile naționale trebuie să sprijine înființarea de întreprinderi prin diverse opțiuni de finanțare, iar pentru aceste eforturi este necesară o abordare clar direcționată și fonduri specifice (OCDE 2018b).

Totodată, în România, sectorul TIC are un mare potențial economic și o contribuție importantă la dezvoltarea economiei românești. Investițiile în noi tehnologii (IoT, Inteligență Artificială), digitalizarea proceselor de producție (Automatizare, Robotică), aplicațiile inovative de Big Data, serviciile de comerț electronic, cele de securitate cibernetică, cele din domeniul e-guvernare sau noua provocare pe e-sănătate, sunt principala pârghe pentru convergența către țintele strategice ale României.

Noile tehnologii, rezultate în urma procesului de inovare, pot constitui un stimulent pentru minimizarea disparităților și pentru reducerea inechității din perspectiva cetățenilor.

Dezvoltarea și inovația în domeniul TIC, precum și aplicarea rezultatelor obținute prin respectivele investiții reprezintă factori cheie de îmbunătățire a competitivității IMM-urilor din toate sectoarele economiei naționale.

Cu toate acestea, conform Digital Innovation and Scale-up Initiative (DISC), regiunea Europei Centrale și de Est are mai puțini factori care să permită transformarea digitală decât țările din EU-15.

În ceea ce privește investițiile în acțiunea climatică, nevoile de investiții estimate de Planul Național pentru Energie și Climă (PNIESC) depășesc 12,7 miliarde EUR pentru perioada 2021-30 în eficiența energetică și energia regenerabilă numai în sectorul construcțiilor. Instrumentele financiare care pot valorifica investițiile din sectorul privat și pot utiliza finanțarea publică într-un mod mai durabil sunt instrumente esențiale în abordarea acestor nevoi de investiții. Rolul instrumentelor financiare este, de asemenea, evidențiat în Strategia de renovare pe termen lung, care constată necesitatea utilizării mai frecvente și mai direcționate a instrumentelor financiare pentru a sprijini trecerea de la abordările de tip subvenții.

Utilizarea redusă a mecanismelor de finanțare prin piața de capital constituie, de asemenea, o provocare în diversificarea surselor necesare pentru creșterea accesului la finanțare a întreprinderilor. Facilitarea accesului la piața capital a întreprinderilor le permite acestora să crească și să identifice surse de finanțare menite să răspundă nevoilor acestora de creștere.

Analizând statisticile relevante se remarcă o utilizare redusă a mecanismelor de finanțare prin piața de capital de către companiile românești. Astfel, nivelul indicatorului capitalizare bursieră (valoarea totală a companiilor listate) raportat la PIB este în jurul valorii de 12%, comparativ cu valori de peste 20% în statele relevante din Europa Centrală și de Est și valori mult mai ridicate în Europa de Vest (peste 40%). În același timp, activele investitorilor și ale populației au cunoscut o creștere substanțială în ultimii ani: activele fondurilor de pensii au crescut cu 127% în intervalul 2016-2020, până la valoarea de 81 mld. RON, iar depozitele populației în sistemul bancar au crescut cu 14% în același interval, până la valoarea de 123 mld. RON. Există un potențial uriaș pentru ca aceste disponibilități să fie utilizate în finanțarea dezvoltării întreprinderilor.

Astfel, provocarea principală pe piața de capital este atragerea în special a întreprinderilor din mediul privat și în special, a celor din segmentul întreprinderilor mici și mijlocii. Din cele 20 de milioane de IMM-uri din Europa, doar 3.000 sunt în prezent cotate la burse de valori (Ministerul Finanțelor, Consiliul UE, 2019). Această situație este determinată, pe de o parte, de costurile de conformare ridicate și, pe de altă parte, de nivelul insuficient de lichiditate.

De altfel, și *Regulamentul UE nr. 2115/2019 în ceea ce privește promovarea utilizării piețelor de creștere pentru IMM-uri* vine în sprijinul unor categorii de întreprinderi pentru reducerea dependenței de împrumuturile bancare prin diversificarea surselor de finanțare bazate pe piață pentru toate tipurile de IMM-uri și promovarea emiterii de obligațiuni garantate / negarantate și de acțiuni de către acestea pe piețele publice prin intermediul piețelor de creștere pentru IMM-uri, ca o nouă categorie de loc de tranzacționare. În ciuda creării unei piețe specializate, care se adresează segmentului IMM-urilor, numărul de emitenți prezenți pe această piață rămâne încă destul de redus.

Coroborat cu cele de mai sus, o tendință la nivelul piețelor de capital este legată și de înrădăcinarea conceptelor de dezvoltare sustenabilă și investiții responsabile (standardele ESG - environment, social, governance) a celor mai importanți investitori internaționali pentru evaluarea non-financiară a oportunităților de investiții și alocarea capitalului. În egală măsură, o bună parte din fondurile disponibile sunt alocate pornind de la aceleași principii, iar instituțiile financiare supranaționale iau în considerare aceleași criterii în selectarea proiectelor fezabile. În acest moment în România, segmentul 'verde' este într-un stadiu incipient, ceea ce afectează semnificativ potențialul de atragere de capital din aceste surse dezvoltate și poate slăbi competitivitatea economiei pe termen lung.

P.3. – Necesitatea promovării competitivității prin sprijinirea activităților de cercetare, dezvoltare (CD) și respectiv a activităților de inovare

În cadrul Recomandărilor specifice de țară 2020 se atrage atenția asupra faptului că sunt importante și investițiile menite să promoveze competitivitatea economiei prin sprijinirea activităților de cercetare și dezvoltare, a IMM-urilor inovatoare și a integrării în lanțurile valorice strategice ale Uniunii. Astfel, investițiile întreprinderilor în cercetare și dezvoltare rămân sub nivelul optim și se limitează la un număr mic de subsectoare. Reducerea finanțării publice pentru cercetare și dezvoltare a dus la o calitate slabă în domeniul științei și tehnologiei și la legături slabe între mediul universitar și întreprinderi.

De altfel, subfinanțarea cronică a cercetării și inovării afectează realizarea țințelor strategiei naționale CDI (2015-2020) și implementarea programelor planului național CDI în regim competitiv și necompetitiv. Alocarea insuficientă a resurselor împiedică orice consolidare a capacităților și cauzează grave disfuncționalități ale sistemului, din ce în ce mai ineficient și decuplat de la provocările societale și nevoile mediului de afaceri, pe de o parte, și de la tendințele europene, pe de altă parte. Crearea premiselor necesare pentru consolidarea CDI a reprezentat și reprezintă o provocare pentru strategia națională CDI, cu toate că alocarea resurselor către acest domeniu este mult scăzută în raport cu nevoile identificate și cu țințele asumate la nivel național. Sistemul CDI este cronic subfinanțat în comparație cu țințele asumate în documentele strategice naționale și în comparație cu UE-28. România a alocat în 2018 cel mai scăzut buget CD per capital în UE-28 (52.5 EUR comparativ cu 656.8 EUR în UE-28), cheltuielile CD (publice și ale mediului de afaceri) atingând 0.5% din PIB, față de 2,12% în UE-28. Intensitatea cheltuielilor pentru CDI în UE-28 a crescut, în timp ce în România a stagnat, sau chiar a scăzut, lărgind și mai mult decalajul dintre România și UE-28.

România se află pe ultimul loc în Europa la inovare, conform European Innovation Scoreboard (2019). Mai mult, performanțele țării noastre sunt în continuă scădere în ultimii 8 ani (2011-2018). Astfel, cheltuielile CDI în sectorul public au fost de numai 4,9% din media europeană în 2018, cheltuielile CDI în industrie au înregistrat doar un modest 13,3%, iar indicatorul IMM-uri inovatoare în parteneriat, doar 10,7%. De asemenea, ocuparea forței de muncă în sectoarele high și medium-high technology este de 22% (2018) din total forță de muncă ocupată, cea mai mică din UE.

Sistemul de cercetare, dezvoltare și inovare (CDI) din România cuprinde 263 organizații publice și aproximativ 600 de întreprinderi. Institutele și centrele de cercetare ale Academiei Române sunt în număr de 51, respectiv 18. Distribuția capacității de cercetare-dezvoltare este extrem de neechilibrată la nivel național, majoritatea activităților de CDI desfășurându-se în regiunea București-Ilfov, urmată de zonele unde există centre universitare puternice.

Consecințele vizibile ale subfinanțării sistemului de CDI sunt reflectate în:

- formarea resursei umane calificate (ex. doctoranzi) cu perspective limitate de carieră în domeniul cercetării în România și care alege alte cariere profesionale în țară sau străinătate;
- reducerea numărului de cercetători seniori, prin migrarea către alte state cu sisteme CDI performanțe și implicit, restrângerea capacității și competențelor CDI naționale.

Analiza distribuției cheltuielilor publice pentru CDI pe tipuri de instituții indică diferențe notabile față de UE-28: sectorul guvernamental cheltuie o pondere semnificativ mai mare din bugetul public național în comparație cu UE 28 (70% față de 30% media în UE 28), iar sectorul de învățământul superior cheltuie semnificativ mai puțin (18% din investiția publică CD față de 57% din UE-28). Ponderea scăzută a cheltuielilor CDI pentru dezvoltare experimentală este cauzată de participarea scăzută a sectorului economic în activitatea CDI: doar 55% din cheltuieli sunt datorate activității sectorului economic spre deosebire de 85% media în UE-28.

Rezultatele slabe ale României în materie de cercetare și inovare împiedică tranziția către o economie bazată pe cunoaștere și respectiv o slabă implicare și disponibilitate a sectorului economic de a prelua în piață rezultatele cercetării, dar și generarea unor rezultate ale cercetării cu o slabă relevanță în piață, aspecte ce influențează competitivitatea mediului de afaceri, cu efecte negative asupra tendințelor migratorii ale forței de muncă. Se impune, așadar, o stimulare a cooperării între mediul de afaceri și cel de cercetare, în scopul orientării activității de cercetare către tematici de cercetare relevante pentru mediul economic și social, precum și creșterea calității rezultatelor de cercetare, reflectată într-o creștere a competitivității întreprinderilor care preiau aceste rezultate în piață.

În cadrul recomandărilor specifice de țară 2019 se menționează că capacitatea generală de inovare a României rămâne scăzută, iar competitivitatea sa viitoare este amenințată de decalajul mare dintre întreprinderile cu capital străin și cele naționale în materie de productivitate și inovare. Investițiile României în cercetare și dezvoltare sunt cele mai scăzute din Uniune (0,5 % din PIB), iar cheltuielile publice pentru cercetare și dezvoltare au scăzut între 2011 și 2017, ceea ce împiedică orice consolidare a capacităților. În consecință, calitatea bazei științifice publice rămâne foarte scăzută, iar legăturile dintre știință și mediul de afaceri nu sunt suficient de dezvoltate, potențialul de inovare al economiei românești rămânând scăzut. Digitalizarea este un factor esențial pentru îmbunătățirea inovării și a competitivității țării. România este un inovator modest, fiind pe ultimul loc în UE, conform Tabloului de Bord privind Inovarea Regională 2019. Performanțele în inovare urmează un trend descendent la nivelul tuturor regiunilor. Datele indică și o capacitate de comercializare foarte limitată a rezultatelor cercetării și inovării românești. Astfel, în perioada 1978-2020 în baza de date USPTO s-au identificat 30 brevete folosind criteriile de căutare inventator român, aplicant român, cesionar român. România este țara UE cu cea mai mare (și majoritatea 51%) cotă de invenții naționale deținută de o altă țară. În perioada 2014-2020 există în jur de 251 de cereri de patente adresate EPO, cu inventator român și solicitant român și au fost acordate mai puțin de 20 de brevete.

Obiectiv general:

Principalul obiectiv al componentei îl reprezintă crearea unui mediu sustenabil, predictiv și simplificat pentru derularea activității mediului de afaceri, creșterea accesului la finanțare prin dezvoltarea de instrumente adaptate nevoilor întreprinderilor, cu accent inclusiv pe contribuția la schimbările climatice și tranziția digitală, creșterea capacității de inovare a sistemului CDI pentru crearea de sinergii cercetare–mediu de afaceri.

Obiective specifice:

- Stimularea competitivității mediului de afaceri prin măsuri de transparentizare legislativă, debirocratizare și simplificare procedurală;
- Stimularea accesului la finanțare al mediului de afaceri, prin crearea de mecanisme de finanțare adaptate nevoilor întreprinderilor pentru a oferi lichiditate întreprinderilor, precum și pentru a recapitaliza întreprinderile pe termen mediu și lung, pentru atenuarea riscurilor de lichiditate și solvabilitate cu care se confruntă

întreprinderile, contribuind în cele din urmă la consolidarea rezilienței, la creșterea productivității și a competitivității pieței românești;

- Creșterea nivelului investițiilor private pentru tranziția verde și digitală.
- Asigurarea creșterii competitivității economice prin CDI prin creșterea atractivității sistemului național CDI și a carierei de cercetător în vederea unei mai bune integrări în Spațiul European de Cercetare;

2. Descrierea reformelor și investițiilor

Reforme:

R1. Transparentizare legislativă, debirocratizare și simplificare procedurală destinate mediului de afaceri (Alocare: 0,2 mil. Euro)

În cadrul raportului de țară (2020) se menționează că eliminarea obstacolelor pe care le întâmpină furnizorii de servicii ar putea stimula investițiile. Mediul de afaceri din România ar mai putea fi îmbunătățit mai ales în ceea ce privește autorizațiile în sectorul energiei electrice și autorizațiile de construire. De asemenea, lipsa previzibilității legislative și a politicilor au efecte negative asupra deciziilor de investiții.

Procedurile administrative greoaie pentru înființarea unei întreprinderi, precum și cerințele normative impuse prestatorilor de servicii, inclusiv profesiilor reglementate, limitează dezvoltarea pieței. Numărul restricțiilor impuse de România este mai mare în comparație cu media pieței unice pentru ingineri civili, arhitecți, contabili și ghizi turistici. Înlăturarea acestor obstacole ar putea stimula concurența și investițiile, inclusiv inovarea, în cadrul sectorului serviciilor.

Scăderea poverii administrative, prin eficientizarea procedurilor greoaie, are un rol important în prevenirea și combaterea nerespectării legii. Astfel, mediul de afaceri poate dedica mai mult timp dezvoltării și creșterii, iar obligațiile legale se pot îndeplini într-un mod mai eficient. Măsurile propuse în cadrul prezentei reforme implică un amplu proces de analiză și de identificare de soluții atât legislative cât și procedurale de simplificare, inclusiv de digitalizare a unor servicii publice.

De asemenea, a se vedea secțiunea privind principalele provocări- P.1

Recomandări specifice de țară:

Legat de procesul de debirocratizare a mediului de afaceri, precum și de transparența decizională în adoptarea actelor normative relevante trebuie avută în vedere și recomandarea specifică de țară (2020) privind previzibilitatea procesului decizional, inclusiv prin implicarea adecvată a partenerilor sociali și implicit a factorilor relevanți din mediul economic. De asemenea, relevantă este și recomandarea specifică de țară din 2019 cu privire la îmbunătățirea calității și previzibilității procesului decizional, inclusiv prin consultări adecvate cu părțile

interesate, prin evaluări efective ale impactului și prin simplificarea procedurilor administrative.

Obiectiv: Reforma propusă are în vedere stimularea competitivității mediului de afaceri, prin măsuri de transparentizare legislativă, debirocratizare și simplificare procedurală pentru reducerea poverii administrative.

Descriere reformă/investiție:

Reforma propusă vizează multiple modificări legislative, astfel:

- a) Reformarea modului de aplicare a testului IMM și transparentizarea procesului de legislativ

Testul IMM reprezintă o modalitate de evaluare a impactului economic, social și de mediu pe care propunerile legislative îl au asupra IMM-urilor. Deși principiul este reglementat la nivel legislativ, este necesară simplificarea, transparentizarea și întărirea modului acestuia de aplicare, precum și dezvoltarea platformei digitale existente pentru crearea un instrument adecvat de aplicare a principiului menționat. Măsura este consistentă cu implicarea actorilor relevanți în procesul legislativ cu referire la elementele care pot afecta activitatea mediului de afaceri.

În vederea simplificării procesului legislativ cu privire la modalitatea de realizare a testului IMM se impune respectarea principiului *one in one out*. Astfel, pentru întărirea modului de aplicare a acestui principiu, se va constitui un grup de lucru inter-ministerial sub coordonarea ministerului de resort cu scopul de a identifica soluțiile practice și legale cele mai adecvate în acest sens. De asemenea, se va realiza un raport anual care va fi publicat pe platforma digitală în vederea transparentizării procesului consultativ și a rezultatelor acestuia.

În vederea implementării, vom solicita asistență tehnică din partea unor entități abilitate, care să ne furnizeze informații cu privire la:

- modalitatea de măsurare specifică a impactului actelor normative asupra întreprinderilor mici și mijlocii;
- modul în care pot fi consultate cât mai multe entități, astfel încât IMM-urile să fie cu adevărat consultate;
- criteriile de selecție necesare pentru abordarea entităților cu adevărat reprezentative, în funcție de anumite sectoare de activitate, astfel încât să fie chestionate imm-urile care sunt cu adevărat impactate de modificările legislative;
- motivarea și implicarea societății civile, reprezentative pentru sectorul imm, astfel încât modificările legislative efectuate să fie realizate în acord cu nevoile întreprinderilor;
- stabilirea procesului de consultare (timpi alocați), astfel încât să poată fi realizat impactul corect al modificărilor legislative;

Ulterior realizării acestui road-map, propunerile furnizate vor fi analizate în cadrul unui grup de lucru interministerial, urmând a fi puse în aplicare atât la nivel legislativ, cât și la nivel de aplicație electronică de realizare a testului IMM, cu respectarea principiilor: one in/ one out, digital first, one click document, think small first, accesibilitate, transparența (raportare).

Intrarea în vigoare a modificărilor legislative legate de testul IMM-urilor (adică evaluarea ex-ante a impactului economic, social și de mediu al propunerilor legislative asupra IMM-urilor). Modificările realizate asupra Legii nr. 346/2004 privind stimularea înființării și dezvoltării întreprinderilor mici și mijlocii, trebuie să asigure că:

- Este consultat un eșantion mai mare și reprezentativ de IMM-uri;
 - Rezultatele testului IMM pentru fiecare propunere legislativă sunt publicate în termen de 30 de zile;
 - Rezultatele testului IMM-urilor sunt încorporate în propunerea legislativă / amendamentele legate de IMM-uri.
- b) Simplificarea procedurilor de înființare /de ieșire de pe piață a firmelor, de constituire și funcționare a punctelor de lucru

În acest sens, se are în vedere constituirea unui grup de lucru inter-ministerial sub coordonarea ministerului de resort din care să facă parte Ministerul Economiei, Antreprenoriatului și Turismului, Ministerul Justiției, Ministerul Finanțelor, Ministerul Cercetării, Inovării și Digitalizării, Ministerul Muncii și Protecției Sociale, Oficiul Național al Registrului Comerțului, Agenția Națională de Administrare Fiscală, precum și alte instituții care ar putea fi implicate în revizuirea cadrului normativ mai sus menționat. Grupul de lucru va avea în vedere identificarea simplificărilor procedurale și legislative care se impun pentru ca sarcinile administrative ale mediului de afaceri să fie reduse în aceste procese. Astfel, printre măsurile/principiile care pot fi avute în vedere putem enumera:

- ✓ eficientizarea procesului de înregistrare a unei firme într-o singură zi;
- ✓ transpunerea Directivei Digitalizare (constituirea și înregistrarea, în integralitate pe cale electronică, fără a fi necesară prezența la ghișeu în nici o etapă a procesului de înființare a unei societăți);
- ✓ eliminarea unor formalități care nu produc efecte juridice;
- ✓ acceptarea îndeplinirii unor formalități pe cale digitală, precum: stabilirea unui sediu social virtual, recunoașterea semnăturii electronice în condițiile legii, confirmarea identității persoanei prin mijloace video;
- ✓ depunerea la o singură instituție publică a cererii de reactivare fiscală;
- ✓ digitalizarea procesului de închidere a firmei;

- ✓ digitalizarea și simplificarea procedurii de autorizare pentru reprezentanțele străine

Toate procesele de digitalizare propuse în cadrul procedurilor de mai sus se vor dezvolta în cadrul platformei existente a ONRC, fiind elemente ce fac obiectul activității realizate de această instituție (constituirea punctelor de lucru, procedura de constituire și ieșire de pe piață).

Pentru implementarea măsurilor propuse, se va achiziționa o analiză/expertiză tehnică, la nivel național, prin care să fie identificate exact problemele avute la intrarea/ieșirea firmelor de pe piață. Astfel, se vor achiziționa servicii de asistență tehnică în vederea realizării unui road-map legislativ, care ulterior va fi analizat în cadrul grupului interministerial, urmând a fi implementat, atât la nivel de modificări legislative, cât și la nivel de realizare/actualizare de platforme digitale.

În sensul celor menționate, simplificarea procedurilor de intrare și ieșire a firmelor de pe piață, presupune analiza/maparea următoarelor:

- *Procedura de înființare a unei firme*
 - Eficientizarea procesului de înregistrare a unei firme într-o singură zi (24h);
 - Constituirea și înregistrarea firmei în integralitate pe cale electronică;
 - Eliminarea documentelor care nu mai prezintă utilitate;
 - Eliminarea obligației de a depune specimenele de semnătură ale reprezentanților societății în formă legalizată de notarul public sau certificată de avocat;
 - Eliminarea declarației pe proprie răspundere, sub semnătură privată, în original, prin care persoana fizică titulară a PFA atestă faptul că nu desfășoară activitate economică la sediul profesional;
 - Eliminarea formularelor a căror depunere nu produce efecte juridice;
 - Stabilirea unui sediu social virtual;
 - Reorganizarea sistemului de rezervări/denumiri online prin calibrarea algoritmilor sistemului de căutare;
 - Digitalizarea și simplificarea procedurii de autorizare pentru reprezentanțele străine.
- *Procedurile privind înființarea și funcționarea punctelor de lucru*
 - eliminarea obligației de a deține registru unic de control pentru punctele de lucru, fiind suficientă deținerea pentru societate. Achiziția acestuia presupune costuri, obligații suplimentare, iar lipsa deținerii atrage sancțiuni;

- modificarea legislației - punctele de lucru care au mai mult de cinci angajați să nu mai primească un cod de identificare fiscală separat de societatea mamă. În prezent, prin acordarea CUI-ului separat, se birocratizează procesul de plată al impozitului pe veniturile de natură salarială aferent fiecărui CUI și determină nașterea erorilor și urmare a corecțiilor dificile și întârziate. Astfel, prin menținerea unui singur CUI pentru agentul economic, se presupune o singură declarare și o singură plată a impozitului pe veniturile de natură salarială conform sediului principal, iar ulterior instituțiile competente vor proceda la distribuire.

- *Procedurile de ieșire de pe piața a firmelor*

Suspendarea activității unei firme:

- eliminarea depunerii declarațiilor nejustificate;
- eliminarea obligației de a depune documentele pe care le dețin alte instituții;
- accesul ANAF la baza de date cu societățile inactive și astfel depunerea la o singură instituție a cererii de suspendare care să aibă efect inclusiv în plan fiscal.

Firmă aflată în inactivitate:

- transmiterea unor pre-notificări din partea instituțiilor abilitate (ONRC prin Recom, ANAF, etc), privind apariția unor posibile situații care pot afecta activitatea firmei – printre care și inactivitatea fiscală (Ex: expirare sediu, expirare mandat administrator, inexistență organe statutare);
- transmiterea unor notificări din partea instituțiilor abilitate (ONRC prin Recom, ANAF, etc), privind apariția inactivității fiscale (Ex: informare privind suspendarea codului de TVA – care se face din oficiu de către ANAF, care sunt implicațiile, ce declarații se depun, cum se anulează);
- depunerea la o singură instituție a cererii de reactivare fiscală (în momentul de față se depun documente la ANAF, ONRC, etc);

Dizolvarea, lichidarea sau radierea unei firme:

- reducerea termenelor de verificare din cadrul ANAF (în ceea ce privește inexistența unor datorii);
- reducerea numărului de documente solicitate la radiere prin interoperabilitatea bazelor de date la nivelul instituțiilor (Ex: Registrul Comerțului solicită existența dovezii plății taxelor la ONRC, certificate constatatoare, etc);
- realizarea de informări privind posibilitatea de închidere a unei firme (Eg: confuzia existentă în piață dintre termenul dizolvare și radiere, necunoașterea exactă a procedurii de închidere, etc);

- renunțarea la publicarea în Monitorul Oficial în cazul radierii firmei (eventual publicarea pe site-ul Registrului Comerțului);
- digitalizarea procesului de închidere a firmei.

În sensul celor menționate, se vor face modificări legislative cu privire la următoarele acte normative:

- Legea societății nr. 31/1990, inițiat de Ministerul Justiției;
- Legea nr. 26/1990, republicată, privind Registrul Comerțului;
- Decretul Lege nr. 122/1990 privind autorizarea și funcționarea în România a reprezentanților companiilor și organizațiilor economice străine, inițiată de Ministerul Economiei, Antreprenoriatului și Turismului;
- Legea nr. 153/2003 privind Codul muncii, inițiat de Ministerul Muncii și Protecției Sociale.
- Reformarea licențelor/autorizațiilor/certificatelor privind afacerile din România.

Grupul de lucru, mai sus menționat, va avea ca scop identificarea modificărilor legislative necesare pentru înființarea unui ghișeu unic de contact pentru licențe/ autorizații/ certificări, fuzionarea licențelor cu obiective similare, coroborat cu crearea unei platforme unice și interconectarea acestuia cu o serie de alte platforme existente ca edirect.e-guvernare.ro. Soluțiile avute în vedere vor fi conforme cu elementele de cloud guvernamental și de interconectare a o serie de baze de date în vederea digitalizării serviciilor administrației publice.

De asemenea, se are în vedere, acolo unde este posibil, comasarea unor licențe cu obiective similare, precum și realizarea unei clasificări a licențelor după domeniile de licențiere: în domeniile siguranței la incendiu, protecției civile, serviciilor sociale, mediului și sănătății, precum și includerea acestora într-un act normativ unitar, în contextul în care ele nu sunt deja sistematizate la nivel de cod legislativ. Astfel, se are în vedere consolidarea legislației primare și secundare în domeniul autorizațiilor/ licențelor/ certificatelor și înființarea unui organism de supraveghere a procedurilor de acordare a licențelor. Rolul organismului de supraveghere nu va fi acela de a centraliza procedura de acordare a licențe/autorizații/certificate sau de a lua decizii finale cu privire la viabilitatea unei anumite licențe/autorizații/certificate, ci mai degrabă de a monitoriza și supraveghea fluxurile multiple de lucru din diferitele instituții care trebuie implicate, precum și de a servi ca mediator între investitori și administrația publică.

Pentru susținerea simplificării sarcinii administrative a mediului de afaceri, se va crea o platformă digitală (simulator de licență) în care investitorul să introducă datele și caracteristicile relevante ale activității sale pentru a fi informat cu privire la procesul de licențiere.

Simplificarea procedurilor privind profesiile liberale reglementate (inginerii civili, arhitecți, contabili și ghizi turistici) la nivelul acordării de licențe, va conduce la eliminarea acestor bariere și va stimula concurența și investițiile, inclusiv în inovare, în sectorul serviciilor în care acestia activează.

Având în vedere proiectul OCDE “Comprehensive redesign of the licensing system in Romania”, respectiv studiul din cadrul acestui proiect, “Legislative roadmap for reforming industrial and manufacturing licenses in Romania”, ne propunem să promovăm și să punem în aplicare legea „Licenței industriale unice” (integrarea tuturor licențelor industriale într-o singură simplificare/simplificare care permite o procedură complet digitalizată) cu implementarea efectivă a principiilor: „tăcerea înseamnă consimțământ”, “o singură dată”, “punct electronic de contact unic”, eliminarea controalelor duale și cerințelor privind licențele industriale, eliminarea ștampilelor și reînnoirilor inutile pe baza unei taxonomii a licențelor.

Mai concret, implementarea Legii „Licenței industriale unice” presupune următoarele acțiuni de reformă:

- *Înființarea Ghișeului Unic de Contact (One Stop Shop) pentru licențe/autorizații/ certificări*
 - Crearea unui ghișeu unic pentru toate licențele comerciale. Informațiile despre acest ghișeu electronic vor fi furnizate de instituțiile publice relevante ceea ce ar permite investitorilor să solicite licențele online.
 - Consolidarea prezenței online a serviciilor de licențiere a afacerilor digitale prin intermediul unor platforme precum edirect.e-guvernare.ro.
 - Realizarea unei liste actualizate complete a tuturor licențelor comerciale, disponibilă online.
- *Fuzionarea licențelor cu obiective similar*
 - Integrarea licențelor existente într-o singură procedură va ajuta nu numai la eficientizarea procesului general de acordare a licențelor, cât și la identificarea și eliminarea duplicatelor, ineficiențelor și a altor probleme existente în reglementările actuale. Astfel, se propune fuzionarea licențelor cu obiective similare (exemplu: în domeniile siguranței la incendiu, protecție civile, serviciilor sociale, mediului și sănătății).
 - Nivelul restricțiilor din România este mai mare comparativ cu media pieței unice pentru profesiile libere reglementate (inginerii civili, arhitecți, contabili și ghizi turistici). Simplificarea procedurilor privind profesiile libere la nivelul acordării de licențe va conduce la eliminarea acestor bariere și va stimula concurența și investițiile, inclusiv în inovare, în sectorul serviciilor în care aceștia activează.
- *Consolidarea legislației primare și secundare*

Majoritatea licențelor provin din legi sau din ordonanțe de urgență ale guvernului precum și din regulamentele UE.

Legile și ordonanțele guvernamentale (de urgență sau ordinare) sunt considerate drept legislație primară, la fel ca și reglementările și directivele UE.

Normele de aplicare a legislației primare, ordinele ministeriale, reglementările independente și interne au fost clasificate drept legislație secundară.

Reglementările independente sunt emise de agențiile de reglementare din subordinea ministerelor (ANRE, autorități feroviare etc.) și reglementările specifice sunt emise de către autoritățile locale care se bazează pe regimurile juridice instituite prin instrumente juridice de la nivel central.

- *Crearea unor instrumente electronice de informare (simulator de licență)*
 - un "simulator de licență" în care investitorul să introducă datele și caracteristicile relevante ale activității și să fie informat cu privire la licențele și procedurile necesare pentru realizarea acestora.
- *Îmbunătățirea cadrului de aplicare a principiului aprobării tacite („tăcerea este consimțământul”)*
 - Termenele pentru luarea deciziilor guvernamentale și, prin urmare, aplicarea aprobării tacite, pot reduce costurile administrative și pot îmbunătăți responsabilitatea. Poverile administrative sunt determinate doar parțial de costurile directe ale întreprinderilor și ale cetățenilor legate de colectarea informațiilor solicitate, completarea formularelor și tratarea cu administratorii. Costurile sunt, de asemenea, rezultate ca urmare a întârzierilor și a incertitudinii în furnizarea informațiilor sau a răspunsurilor la solicitări. Respectarea termenelor pentru gestionarea proceselor de licențiere de către funcționarii publici și de către autoritățile de reglementare duce la reducerea costurilor administrative atât pentru întreprinderi, cât și pentru cetățeni.
 - Aprobările tacite sunt reguli legale care vizează atingerea unor scopuri multiple, cum ar fi reducerea timpilor de așteptare pentru procedurile administrative pentru cetățeni și întreprinderi, creșterea calității serviciilor și responsabilității agenților publici și a instituțiilor, precum și creșterea predictibilității în luarea deciziilor.
 - Din 2003, prin adoptarea Ordonanței de urgență nr. 27/2003, o astfel de politică este recunoscută ca parte a cadrului juridic al administrației publice din România. Potrivit feedback-ului din partea întreprinderilor și antreprenorilor români, totuși, aplicarea sa reală nu a atins rezultatele scontate.
- *Reducerea termenelor legale și alinierea la complexitatea procedurală*
 - În prezent, există o dependență excesivă față de obligațiile secvențiale, prin care o licență poate fi obținută numai după eliberarea unei alte licențe, ceea ce creează la rândul său blocaje semnificative în sistem. Acest lucru duce la întârzieri inutile care ar putea fi reduse prin procese și aplicații paralele. Mai mult, termenele nu par să urmeze

o rațiune și nu par să reflecte complexitatea sau simplitatea procedurii. Acțiunile de reformă propuse includ:

- Secvențierea și creșterea numărului de licențe care pot fi solicitate în paralel
- Reducerea termenelor și asigurarea că acestea sunt aliniate la complexitatea procedurilor.
 - *Limitarea reînnoirilor licențelor*
- Autorizațiile având o durată limitată îngreunează derularea activităților comerciale, deoarece poate împiedica furnizorul de servicii să-și dezvolte o strategie pe termen lung, inclusiv în ceea ce privește investițiile. În general, acestea reprezintă un element de incertitudine pentru întreprinderi și pentru dezvoltarea acestora.
- Pe lângă faptul că este percepută ca o practică birocratică inutilă, reînnoirea periodică este în contradicție cu spiritul Directivei UE privind serviciile, care prevede că autorizațiile și licențele ar trebui acordate în general pe o perioadă nelimitată, acceptând reînnoiri doar atunci când limitarea în timp poate fi justificată de un motiv imperativ legat de interesul public.
 - *Înființarea unui organism de supraveghere a procedurilor de acordare a licențelor*

Rolul său nu va fi de a centraliza procedura de acordare într-un singur organism sau de a lua decizii finale cu privire la viabilitatea unui anumit proiect, ci mai degrabă de a monitoriza și supraveghea fluxurile multiple de lucru din diferitele instituții care trebuie implicate, precum și de a servi ca mediator între investitor și administrația publică.

- *Eliminarea controale duale privind licențele*
- c) Simplificarea procesului de transparentizare a controalelor asupra mediului de afaceri, a obligațiilor declarative, a raporturilor de muncă și a altor elemente care afectează activitatea de funcționare a firmelor

Simplificarea procedurală ce afectează derularea activităților întreprinderilor va fi analizată de grupul de lucru inter-instituțional, mai sus menționat și va avea în vedere modificări legislative privind eficientizarea și transparentizarea controalelor realizate asupra activității întreprinderilor, inclusiv digitalizarea Registrului Unic de Control, simplificarea procedurilor care reglementează raporturile de muncă în cadrul întreprinderilor și în relația acestora cu instituțiile statului, inclusiv prin actualizarea Nomenclatorului ocupațiilor din România și prin crearea de platforme digitale care să integreze toate serviciile dedicate angajatorilor.

Digitalizarea Registrului Unic de Control (RUC) va elimina controale abuzive și va facilita transparentizarea activităților de control, punându-se pe primul loc rolul de îndrumare și informare a contribuabilului, nu acela de sancționare. RUC poate funcționa ca o platformă

integrând baza de date a operatorilor economici și permițând accesul instituțiilor publice cu rol de control.

De asemenea, printre măsurile avute în vedere se numără simplificarea obligațiilor declarative, a prevederilor legale din domeniul arhivării a procesului de raportare statistică și adaptarea activității de comerț la era digitală. Principiile aplicabile în restructurarea cadrului legislativ sunt reprezentate de eliminarea obligațiilor declarative care nu se justifică, uniformizarea implementării legislației la nivel național, uniformizarea bazelor de date statistice, etc.

Cu titlu de exemplu, în procesul de funcționare a firmelor pot fi avute în vedere următoarele măsuri de debirocratizare:

1. Eliminarea analizei de risc la securitate fizică - Începând cu data de 1 iulie 2018 toate instituțiile publice și societățile înființate conform legii nr. 31/1990 și care dețin bunuri, sunt obligate să asigure paza acestora și să întocmească analiza de risc la securitate fizică.

Analiza de risc se întocmește de către specialiști cu vechime în domeniul riscului sau experți abilitați (conform art. 2 HG 301/2012) și costuri semnificative pentru firmele mici, tarifele analizei pornind de la 1.000 lei, pentru o microîntreprindere care probabil nici nu deține bunuri de valoare respectivă. Amenda pentru neefectuarea analizei de risc este în cuantum de la 5.000 – 10.000 lei.

Considerăm că măsura are un scop pur birocratic și este o metodă de amendare a firmelor mici, care traversează o perioadă dificilă. Nu este nevoie de o lege care să impună paza bunurilor, iar această analiză de risc nu păzește bunurile efectiv. Există legislație specifică care prevede răspunderea patrimonială a administratorului, prin urmare considerăm că obligația nu este justificată.

Propuneri: eliminarea analizei de risc pentru societățile comerciale și eliminarea sancțiunii din Legea 333/2003, Norma Metodologică publicată din HG 301/2012, Instrucțiunea nr. 9/2013

2. Eliminarea obligației declarării sediilor secundare la ANAF, obținerea CIF pentru puncte de lucru cu peste 5 salariați și plata diferențiată a impozitului pe salariu.

Sediile secundare se declară la Registrul Comerțului, dar și la ANAF prin declarația 060 (Declarație de înregistrare fiscală/Declarație de mențiuni pentru sediile secundare) și declarația 061, chiar dacă ANAF primește informații de la Registrul Comerțului, ceea ce înseamnă o dublă înregistrare a aceleiași operațiuni.

Sediile secundare cu mai mult de 5 salariați sunt obligate să obțină CIF - Cod de Înregistrare Fiscală și se solicită prin depunerea următoarelor documente: formularul 060, copie certificat înregistrare fiscală a persoanei juridice, actul privind înregistrarea punctului de lucru la registrul Comerțului, dovada spațiului pentru sediul secundar declarat, declarație pe propria răspundere că are 5 salariați începând cu data x, extras din revisal și alte documente pe care unitatea teritorială le consideră necesare.

Contribuabilii respectivi sunt obligați ca plata impozitului pe salarii să se efectueze diferențiat, către trezoreria locală pe raza căreia se află sediul secundar. Această obligativitate generează erori în administrarea plăților și mută gestionarea fondurilor din sarcina administrației locale în sarcina contribuabilului. Contribuabilul ajunge să administreze atâtea fișe sintetice în relația cu ANAF pentru fiecare punct de lucru, să întocmească tot atâtea ordine de plată pentru achitarea impozitului pe salarii, iar banii sunt colectați în contul trezoreriei și nu în contul consiliilor locale, cu atât mai mult cu cât toate informațiile relevante se regăsesc în declarația 112 Declarația privind obligațiile de plată a contribuțiilor sociale, impozitului pe venit și evidența nominală a persoanelor asigurate.

Propuneri:

- eliminarea declarației 060 și a declarației 061 - OPANAF 3725/2017
- eliminarea obligației de obținere CIF special pentru punctele de lucru cu peste 5 salarii art. 85 (1) Legea nr. 207/2015 privind Codul Fiscal
- eliminarea plății diferențiate a impozitului pe salarii - art. 85 (5) din Legea 207/2015 privind Codul Fiscal, art. 32 (7) din Legea 273/2006 privind finanțele publice locale.

3. Eliminarea sancțiunilor pentru nedeținerea Registrului Unic de Control - Registrul Unic de Control a apărut în ideea de a fi în favoarea contribuabilului, de a-l apăra de abuzurile organelor de control și impostori, dar s-a transformat într-o unealtă birocratică și cu scopul de a sancționa contribuabilul. RUC se achiziționează de la unitățile ANAF în 30 zile de la înființarea entității sau declararea punctului de lucru (și nu de la Registrul Comerțului cum poate ar fi fost logic), însă de multe ori nu este disponibil pe stoc. Până la digitalizarea și transparentizarea actelor de control, este oportună debirocratizarea procesului de deținere și achiziție, în speranța schimbării comportamentului organelor de control bazat pe sancțiuni și încurajarea îndrumării și sprijinirii mediului de afaceri.

Propuneri:

- eliminarea sancțiunii de deținere a RUC - art. 7, art. 8 Legea 252/2003
- eliminarea obligativității deținerii RUC pentru punctele de lucru art. 5 (2) Legea 252/2003
- eliminarea obligativității numerotării, sigilării și păstrării art. 5 (1)

4. Eliminarea obligativității tranzacțiilor firmelor prin contul de trezorerie în relația cu instituțiile statului - Firmele sunt obligate de legislație să deruleze tranzacții prin conturile Trezoreriei, cu atât mai mult cu cât această instituție a demonstrat o birocrație excesivă, nemodernizată, cu tranzacții întârziate și care împiedică desfășurarea facilă a activității contribuabililor. După cum se regăsește și în Programul de Guvernare, considerăm că este momentul oportun pentru liberalizarea tranzacțiilor bancare prin instituțiile de credit și eliminarea poverii birocratice de pe umerii mediului de afaceri.

Propuneri: eliminarea art. 6 OUG 146/2002

5. Eliminarea foii de parcurs, ca document obligatoriu în deductibilitatea combustibilului - Foaia de parcurs este un alt document birocratic, care încarcă activitatea firmelor, atât a celor care utilizează în fapt vehiculele de serviciu, cât și a administratorilor și a contabililor. Legislația actuală nu prevede o formă aprobată a foii de parcurs, însă există un conținut minim obligatoriu. Pe de o parte, deducerea 100% mai este condiționată și de alți factori în afara foii de parcurs. Pe de altă parte, deși societatea completează foile de parcurs, i se limitează dreptul de deducere pentru TVA și cheltuielă pentru motivul că aceste foi nu respectă condițiile de formă necesare pentru exercitarea dreptului de deducere. Sunt situații des întâlnite care conduc la limitarea cu 50% a TVA-ului și a cheltuielilor aferente vehiculelor, precum:

- Inscrierea scopului și locului de deplasare în mod general (Ex. Sediul – Clienți, sau Ploiești – București, sau Achiziție marfă București – Contabilitate – Sediul),
- Nespecificarea normei de consum sau specificarea normei de consum la 100 km,
- Omiterea înscrierii categoriei de vehicul.

Propuneri: modificarea OUG 195/2002 art.27, modificarea art.298 (1) Cod Fiscal

6. Eliminarea declarării posturilor vacante la AJOFM - Angajatorii care au încadrat în muncă persoane din rândul beneficiarilor de indemnizații de șomaj, au obligația de a anunța în termen de 3 zile agențiile pentru ocuparea forței de muncă la care aceștia au fost înregistrați. Această obligație birocratică este dovada concretă a pasării atribuțiilor unei instituții de stat pe umerii mediului privat. Agenția ar trebui să vină în întâmpinarea și în sprijinul antreprenorilor care au traversat o criză a forței de muncă și care acum traversează o criză economică, dovedindu-și utilitatea în procesul de recrutare și scădere a șomajului.

Propuneri: abrogarea art. 10 Legea 76/2002

7. Eliminarea procurii notariale necesare în îndeplinirea obligațiilor declarative - Obligațiile pe care statul le impune antreprenorilor ar trebui îndeplinite, nu împiedicate. Tocmai de aceea, în îndeplinirea obligațiilor declarative considerăm că împuternicirea notarială îngreunează procesul de declarare, cu drumuri și costuri suplimentare. Paradoxul birocrăției este că solicitarea împuternicirii notariale nu este prevăzută în actele normative, ci în ghidurile de utilizare (vezi AFM) sau în practica teritorială (vezi ANAF București versus ANAF Suceava, unde împuternicirea notarială nu mai este solicitată de 3-4 ani).

Propuneri: OMFP 858/2008, Ordin 594/2006 și www.afm.ro

8. Mutarea obligativității înregistrării contractelor de internship de la AJOFM la ITM/Revisal - Legea privind internshipul reglementează înființarea “registru electronic de evidență al contractelor de internship” care este în administrarea AJOFM, paradoxal de cum ar fi normal și logic, respectiv în administrarea ITM, după cum sunt raportate contractele de muncă sau contractele de zilieri. Această prevedere crează confuzie în rândul contribuabililor, care știe că raportarea relațiilor de muncă se face la ITM. O modalitate simplă este configurarea Revisal pentru raportarea contractelor de internship și raportarea acestora într-un singur loc.

Propuneri: modificarea art.17, art.18, art.29 din Legea 176/2018 privind internshipul

9. Eliminarea Registrului de Evidență Fiscală pentru persoanele juridice - Într-o etapă în care digitalizarea și informatizarea evidențelor contabile este aproape totală, firmele plătitoare de impozit pe profit sunt încă obligate să achiziționeze Registrul de Evidență Fiscală de la ANAF contra cost, registru cu regim special de tipărire de la Imprimeria Națională, în termen de 30 zile de la înregistrare. Registrul de evidență fiscală poate fi ținut și electronic, dar numai cu obținerea unei derogări din partea direcțiilor finanțelor publice. Paradoxal, OMFP 3254/2017 prevede obligativitatea ținerii REF electronic de către persoanele fizice.

Propunere: Abrogarea OMFP 870/2005

10. Modificarea legii drepturilor de autor în privința organismelor de gestiune colectivă - Se impune modificarea legislației organizării organismelor de gestionare colectivă, astfel încât să ducă la o protejare reală și aplicată, în beneficiul titularilor drepturilor de autor și a drepturilor conexe acestora care le sunt încredințate dar și o colectare facilă și transparentă. În prezent, aceste organisme încasează sume considerabile de la utilizatorii de proprietate intelectuală, repartizând și plătind sumele cuvenite autorilor sau titularilor de drepturi de autor sau de drepturi conexe. Paradoxul acestui proces de colectare este că, în prezent, pe site-ul ORDA figurează 15 organisme de gestiune colectivă (OGC), iar categoriile de utilizatori sunt abordate de acestea, în funcție de specificul activității. De exemplu, restaurantele care difuzează muzică ambientală sunt abordate de 8 organisme de gestiune colectivă: UCMR-ADA (autori opere muzicale), DACIN-SARA (autori opere audio-vizuale), CREDIDAM (artiști - prestații artistice pe fonograme), ARAIEX (artiști - prestații artistice pe fonograme), UNART (artiști - prestații artistice pe fonograme), UPFR (producători de fonograme), ADPFR (producători de fonograme), UPFAR-ARGOA (producători de ideograme). Este dificil de gestionat de către utilizatori a obligațiilor de plată, cu atât mai mult cu cât nu există relații contractuale, nu există o colectare transparentă și nicio evidență publică cu obligațiile pe care restaurantele le au față de aceste entități. Mai mult, aceste OGC funcționează în regim de ONG, dar sumele de bani colectate sunt interpretate drept taxe lunare/anuale, asimilându-le ca instituții de stat cu atribuții de colectare taxe și impozite.

Propuneri: modificarea Legii 8/1996, OG 25/2006

- modificarea legislației astfel încât atribuțiile de colectare să îi revină unui singur organism OGC din domeniu,
- obligațiile de plată să fie publice și comunicate de către ORDA
- ORDA să asigure transparentizarea procesului de colectare și gestiune a fondurilor

11. Eliminarea registrului Entităților de Cult - condiție pentru deductibilitatea sponsorizării din impozit

Ordinul ANAF 819/2019 aprobă procedura privind organizarea Registrului Entităților de Cult și împreună cu Legea 30/2019 schimbă total deducerea din impozit a sponsorizării complicând procedura de înregistrare a entităților care beneficiază de sponsorizări din partea mediului privat.

Același act normativ reglementează Formularul 163 (Cerere de înscriere /radiere în /din Registrul entităților /unităților de cult pentru care se acorda deduceri fiscale) și condiționează înregistrarea entităților în registru de anumite obligativități, respectiv: desfășurarea activității în domeniul pe care a fost constituită (declarație pe proprie răspundere); îndeplinirea obligației fiscale declarative; lipsa datoriilor la bugetul de stat; depunerea situațiilor financiare anuale și este activă potrivit art.92 din Codul de procedură fiscală.

Existența registrului este birocratică deoarece ONG-urile beneficiare de sponsorizări sunt înregistrate în Registrul Asociațiilor și Fundațiilor de la Ministerul Justiției, deci este o dublă înregistrare în Registrul entităților de Cult, cu atât mai mult cu cât sponsorizările au funcționat mult mai fluid înainte de apariția actelor normative anterior menționate.

Reiterăm pe această cale, principiul *double licensing* care prevede *anularea acelor proceduri de autorizare care cauzează povară administrativă excesivă antreprenorilor*.

Propuneri: eliminarea Ordinului ANAF 819/2019 și a declarației (formularului 163).

12. Actualizarea codurilor CAEN astfel încât să fie incluse activități noi și/sau nereglementate sau care necesită reglementare distinctă - Ordin 337/2007 -

Criza pandemică și ajutoarele de stat din 2020 acordate pe baza activităților diferențiate în funcție de codurile CAEN ale beneficiarilor, au scos în evidență disfuncționalități și discrepanțe în selectarea și autorizarea codurilor CAEN, care să reflecte cu acuratețe activitățile contribuabililor. Multe din activitățile nișate, specifice, sau reglementate superficial, nu și-au regăsit corespondentul în lista codurilor CAEN din Ordinul 337/2007.

Propuneri: Modificarea ordinului prin deschiderea unui apel către mediul afaceri și includerea/cuprinderea în conformitate cu clasificările europene (NACE/ REv.2/ Regulamentul 1893/2006).

13. Eliminarea registrelor obligatorii ORDA

În prezent, firmele IT au obligativitatea de a înregistra în Registrul Național al Programelor pentru Calculator gestionat de ORDA, dar aceste registre nu sunt disponibile online și nici nu este justificată necesitatea acestei obligații. În prezent, ORDA gestionează șase registre de acest fel, din care RNPC - Registrul Național al Programelor pe Calculator prezintă interes în exemplificarea de față.

Propuneri: Legea nr. 8/1996, OG nr. 25/2006, HG nr. 401/2006

14. Eliminarea declarării reducerilor comerciale OG 99/2000 art.19

Vânzările de lichidare sau reducerile comerciale (soldări, etc.) trebuie notificate în baza unui inventar detaliat al mărfurilor de lichidat și justificată (documente legale) proveniența acestora, precum și dovada achitării furnizorilor. Notificarea se face la primăria localității cu 15 zile înainte de începerea vânzărilor de lichidare.

Considerăm că unitățile administrației locale nu sunt îndreptățite/ abilitate (atribuții) în fundamentarea deciziei antreprenorului, iar declararea soldărilor îngreunează activitatea operatorilor economici.

De asemenea, poate ar fi fost îndreptățită în anul 2000 când a fost implementat a fost implementat actul normativ deoarece în România nu există o cultură a reducerilor de preț, dar între timp consumatorul român s-a educat.

Prevederea obligației declarării împovărează primăriile locale care nu dețin personal dedicat și suficient să verifice în teritoriu și nu este în competența autorităților administrative. Astfel, obligația de notificare se transformă într-o banală hârtie care nu-și atinge obiectivele.

15. Unificarea procedurii de suspendare a activității firmei la ONRC cu cea privind regimul declarativ derogatoriu la ANAF - Ordin 889/2016 unificat cu Ordin 2594/2008

Suspendarea reprezintă întreruperea temporară a activității unei firme. Aceasta nu poate depăși 3 ani de la data înscrierii mențiunii în Registrul Comerțului și notificării organelor fiscale, precum și a ONRC. Documentele solicitate la Registrul Comerțului: cerere de înregistrare prin care se solicită înregistrarea mențiunii privind suspendarea temporară a activității; declarația-tip pe propria răspundere din care să rezulte că firma nu desfășoară la sediul social, la sediile secundare sau în afara acestora activitățile declarate; hotărârea AGA/Decizia asociatului unic privind suspendarea activității; certificatele constatatoare pentru autorizarea activității; dovezile privind taxele aplicabile; termenul este de minim 5 zile lucrătoare. Art 159 (1) Ordinul 2594/2008 de aprobare a Normelor Metodologice privind modul de ținere a registrelor comerțului, de efectuarea înregistrărilor și de eliberare a informațiilor.

Prin aplicarea regimului declarativ derogatoriu, societățile sunt scutite de depunerea declarațiilor 100 – privind obligațiile de plată la Bugetul de Stat, 101 – privind impozitul pe profit, 112 – privind obligațiile de plată a contribuțiilor sociale, impozitului pe venit și evidența nominală a persoanelor asigurate, 120 – privind accizele, 300 – decontul de TVA. Obligația privind depunerea situațiilor financiare anuale rămâne valabilă. Pentru a putea beneficia de acest regim, se depune o cerere la ANAF, în care se declară îndeplinirea condițiilor și perioada pentru care se solicită aplicarea acestui regim, împreună cu dovada înscrierii inactivității temporare la Registrul Comerțului. Termenul de soluționare este de 45 zile.

Propuneri: Simplificarea cererii depuse, în care se declară aceleași informații ca la Registrul Comerțului. Procedura de suspendare. Preluarea de către ANAF a documentelor necesare direct de la Registrul Comerțului; Reducerea termenului de soluționare a cererii, cu aplicabilitate imediată; Eliminarea obligației de depunere a situațiilor financiare anuale, dat fiind faptul că sumele declarate sunt nule.

16. Eliminarea notificării furnizorului de servicii HR la ITM în termen de 3 zile de la încheierea contractului

Obligativitatea angajatorilor de a înregistra la ITM prestatorii de servicii și de a informa în scris încheierea contractului privind serviciul de completare și transmitere în Revisal este o obligație

declarativă absurdă deoarece, pe de o parte, privește relația contractuală dintre două persoane juridice, iar pe de altă parte, din 2011 și până în prezent nu și-a dovedit altă utilitate (eliminarea muncii la negru, a evaziunii fiscale, a erorilor din Revisal, a asumării răspunderii, creșterii calității serviciilor), decât cea de îngreunare a activităților de administrare a afacerilor, consumând resurse și timp prețios.

Propuneri: Ordin 1918/2011 - art.10, art. 11 din Procedură; Eliminarea condiționării obținerii parolei de acces cu transmiterea revisal - art. 23 din Procedură. Eliminarea ștampilării adresei - art. 29 din Procedură. Abrogarea art. 28 din Procedură (depunerea la sediul ITM a registrului pe suport CD, dischetă 3,5 inch sau USB).

17. Scutirea de sancțiuni pentru microîntreprinderi (definite conform Legii 346/2004 - 9 salariați și CA de 2 mil. euro) altele decât cele privind evaziunea fiscală și muncă la negru, cu excepția infracțiunilor - Microîntreprinderile (care au până la 9 salariați și realizează o cifră de afaceri anuală netă sau dețin active totale de până la 2 milioane euro, echivalent în lei - definite de *Legea 346/2004 privind stimularea înființării și dezvoltării întreprinderilor mici și mijlocii*) sunt nevoite să îndeplinească o serie de obligații sau să depună o multitudine de declarații care nu sunt relevante și care îngreunează desfășurarea activităților acestora, cu atât mai mult cu cât fiecare dintre obligații vine cu numeroase controale și amenzi semnificative, mai ales la începutul activității, când focusul ar trebui să fie pe dezvoltarea afacerii.

18. Eliminarea obligației privind păstrarea contractelor individuale de muncă la punctele de lucru din legislația de reducere a muncii la negru - OUG 53/2017 art.2 1 (2), respectiv 16 1 (2) Codul Muncii (Legea 53/2003)

OUG 53/2017 a apărut în anul 2017, prin care a introdus o serie de măsuri în *marea revoluție fiscală*.

Copiile contractelor individuale de muncă, deținute la punctele de lucru, au dovedit că nu s-a eliminat munca la negru, cu atât mai mult cu cât în urma ultimelor modificări ale Codului Muncii și a telemuncii, această obligativitate este considerată de mediului de afaceri o oportunitate de sancționare contravențională, neîndeplinind efectul scontat (perioada în care contractul de muncă cu timp parțial au fost descurajate și taxate la normă integrală respectiv la salariul minim pe economie).

19. Abrogarea procedurii de compensare prin CPPI Bușteni - OUG 77/1999, Legea 211/2001 pentru PJ cu capital privat (pot rămâne doar cele cu capital de stat) și HG 773/2019

20. Eliminarea registrului special vânzare metale prețioase (fizic la sediul PJ)

OUG 190/2000 art. 9, Operatorii economici autorizați să efectueze operațiuni cu metale prețioase și pietre prețioase, precum și cei prevăzuți la art. 8 alin. (7) au obligația să asigure evidența strictă a acestora (Ordin 1809/2004 pentru aprobarea Registrului Special de evidență a operațiunilor cu metale prețioase, aliaje și pietre prețioase) pe suport de hârtie, șnuruit, sigilat

și înregistrat la organul fiscal competent, câte unul pentru fiecare punct de lucru sau sediu secundar al operatorului economic.

În registru se completează zilnic operațiuni de tipul intrări, marcarea, ieșiri cu detalii de genul: dată, număr document, denumirea obiectelor pe categorii, greutate, material, explicații, cantitate.

Propunem: eliminarea registrului care nu își dovedește utilitatea, cu atât mai mult cu cât procesul de marcarea a bijuteriilor este efectuat de ANPC, astfel încât existența registrului este considerată o dublă evidență a bijuteriilor, fiind o sursă de contravenții pe umerii operatorilor economici.

21. Revizuirea legislației privind casele de marcat - eliminarea obligativității contractului de service, eliminarea registrelor specifice casei de marcat (caiet service, registrul special, documente fiscalizare: factură, dovada plății facturii, certificat de garanție, p.v. de sigilare, autorizația de distribuire, stampila ANAF pe p.v. instalare și registre) - OG 28/1999 și Norma HG 479/2003

Contractul de service - OG 28/1999 art.4 (12) d), art.4 (14) - se abrogă

Anunț detaliat - OG 28/1999 art.1 (11) - se abrogă

Registrul special - OG 28/1999 art. (8), art.4 (8), HG 479/2003 Norme art.4 (4) - se abrogă (numerotare, vizare la organul fiscal)

Ștampilarea bonurilor fiscale case de schimb valutar - Norma HG 479/2003 art.3 (2)

Cartea de intervenție a aparatului - HG 479 art.105 (1) (2)

Păstrarea documentelor: registrul special 10 ani, memoria fiscală 10 ani, raportul 5 ani, jurnalul electronic 5 ani, rola-jurnal 2 ani

P.V. de înlocuire a memoriei fiscale se întocmește în 4 exemplare, din care unul se depune la organul fiscal competent HG 479 art.68 (2) (3) - se abrogă

Elementele de mai sus vor fi propuse și analizate prin grupurile de lucru inter-ministeriale și se vor supune procesului avizare/modificare legislativă aplicabil, în măsură agreării acestora.

Mecanism de implementare:

Ministerul de resort cu atribuții în domeniul economiei este responsabil de implementarea acestor reforme. În acest sens, acesta va constitui grupurile de lucru inter-ministeriale relevante pentru subpunctele enumerate mai sus, cu scopul de a identifica soluțiile practice și legale cele mai adecvate în cu privire la debirocratizarea legislativă aferentă. Acesta va avea în vedere ca propunerile de modificare legislativă în domeniu să fie în corelare cu cele menționate în cadrul prezentei reforme. În cazul în care sunt identificate elemente redundante sau care impun sarcini suplimentare mediului de afaceri în cadrul propunerilor de acte normative/de modificare a

acestora, ministerul de resort cu atribuții în domeniul economiei va informa ministerul cu atribuții în coordonarea PNRR și conducătorul Guvernului.

Ministerul coordonator al PNRR monitorizează implementarea reformei propuse.

Calendar de implementare:

Activitate	Termen finalizare	Instituții responsabile/coordonatoare
Constituire comitet interinstituțional	Q4 2021	MEAT
Intrarea în vigoare a modificărilor legislative pentru eficientizarea, simplificarea și digitalizarea completă a procedurilor legate de afaceri - Intrarea în vigoare a modificărilor la Legea nr. 31/1990 - Dreptul societăților comerciale, la Legea nr. 26/1990, republicată, privind registrul comerțului, la Decretul-lege nr. 122/1990 privind autorizarea și funcționarea în România a reprezentanților companiilor și organizațiilor economice străine și Legea nr. 53/2003 - Codul muncii	Q3 2022	Ministerul de resort cu atribuții în domeniul economic și alte instituții implicate în reforma privind debirocratizarea mediului de afaceri
Intrarea în vigoare a modificărilor legislative pentru simplificarea și transparența și aplicabilitatea desfășurării testului IMM-urilor Intrarea în vigoare a modificării la Legea nr. 346/2004 privind stimularea înființării și dezvoltării întreprinderilor mici și mijlocii	Q3 2022	Ministerul de resort cu atribuții în domeniul economic și alte instituții implicate în reforma privind debirocratizarea mediului de afaceri
Reformarea licențelor/autorizațiilor/certificatelor privind afacerile din România- Intrarea în vigoare a legii „Licență industrială unică”	Q4 2022	Ministerul de resort cu atribuții în domeniul economic și alte instituții implicate în reforma privind debirocratizarea mediului de afaceri

De asemenea, a se vedea și investițiile corelate acestei reforme privind platformele digitale.

Beneficiari direcți/indirecți:

Beneficiari direcți – N/A. Pentru investiții a se vedea I.1

Beneficiarii indirecti ai măsurilor legislative și investiționale incluse în cadrul acestei reforme sunt agenții economici, profesioniștii care desfășoară activități economice și populația în general, în cazul în care va desfășura activități economice.

Buget reformă/investiție: 0,2 mil. euro.

Nu sunt incluse cheltuieli legate de modificările legislative și instituționale propuse. Cheltuieli cu achiziția de expertiză tehnică, la nivel național, prin care să fie identificate exact problemele avute la intrarea/ieșirea firmelor de pe piață sunt bugetate în cadrul reformei.

Ajutor de stat:

Măsurile din cadrul acestei reforme nu implică elemente de ajutor de stat, vizând în general modificări legislative și/sau aspecte de natură administrativă. În ceea ce privește eventualele investiții / servicii necesare implementării acestor măsuri, acestea vor fi achiziționate printr-o procedură competitivă, transparentă, nediscriminatorie și necondiționată, nefiind incidente astfel prevederile ajutorului de stat.

Complementaritate cu alte componente:

Reformele propuse în cadrul acestei secțiuni sunt complementare cu cele incluse în cadrul componentei de digitalizare a serviciilor oferite de administrația publică (cloud-ul guvernamental), precum și cu cele legate de creșterea implicării partenerilor sociali și a actorilor relevanți în procesul legislativ și decizional (eg. măsurile de creșterea capacității CES).

De asemenea, nu trebuie neglijat faptul că debirocratizarea mediului de afaceri este strâns legată și de măsurile de digitalizarea a ANAF cu privire la stimularea sistemului de conformare voluntară, de simplificare a accesului la serviciile publice și implementarea unui management integrat al riscurilor în colectarea taxelor și impozitelor.

În plus, pentru simplificarea cadrului procedural și legislativ în care mediul de afaceri acționează, codificarea legislativă în domeniul construcțiilor prin finalizarea și aprobarea Codului Amenajării Teritoriului, urbanismului și construcțiilor, reprezintă un alt pas important care să sprijine realizarea investițiilor inclusiv de către mediului privat.

Măsurile de simplificare legislativă propuse sunt consistente cu toate investițiile din cadrul planului care se adresează și mediului de afaceri, în special cele din domeniul cercetării, dezvoltării, inovării, economiei sociale, economiei circulare, fiind propuse servicii digitalizate pentru derularea activității agenților economici și eliminare a unor sarcini administrative redundante pentru aceștia.

Complementaritate cu alte surse de finanțare:

Reformele propuse au scopul de a simplifica mediul în care întreprinderile își desfășoară activitatea, în toate etapele acestora de dezvoltare, de la înființare la ieșire de pe piață. Reformele creează cadrul general de dezvoltare a mediului de afaceri, simplificând modul în care acestea interacționează cu instituțiile publice în activitatea de zi cu zi. Din aceste considerente reformele propuse creează premisele eficientizării activității mediului de afaceri, inclusiv în ceea ce privește accesarea de diferite surse de finanțare, inclusiv fonduri europene/naționale.

Reforma este complementară cu proiectul SRSP pentru Consiliul Concurenței privind accesibilitatea online a procedurilor de licențiere, precum și cu o serie de proiecte finanțate din POCA 2014-2020 privind formularea politici publice alternative în domeniul debirocratizării și simplificării procedurilor aplicabile mediului de afaceri și eficientizarea utilizării procedurii aprobării tacite, privind consolidarea sistemului registrului comerțului și a sistemului de publicitate legală pentru întreprinderi.

Totodată, măsurile propuse sunt complementare cu proiectele aflate în implementare sau derulate până în prezent de către Ministerul Economiei, Antreprenoriatului și Turismului, respectiv: "Management de calitate și performanță în cadrul MEEMA, pentru reducerea poverii administrative și dezvoltarea IMM-urilor inovatoare" cod MySMIS 129959/cod SIPOCA 716 și "Creșterea capacității administrative a Ministerului pentru Mediul de Afaceri, Comerț și Antreprenoriat de dezvoltare și implementare a sistemului de politici publice bazate pe dovezi", cod SIPOCA 5 – Proiect implementat în parteneriat cu Academia Română, cofinanțat prin Fondul Social European prin Programul Operațional Capacitate Administrativă.

Contribuția la Pilonul social european, inclusiv facilități pentru persoanele cu dizabilități:

Modificările legislative vor fi echitabile, incluzive, asigurând egalitatea de șanse și de acces pe piața a întreprinderilor, a forței de muncă, creând un mediu de lucru simplificat și adaptat nevoilor întreprinderilor, asigurând inclusiv și protecția datelor cu caracter personal în ceea ce privește întreprinderile și persoanele fizice care vor utiliza noile servicii simplificate/digitalizate.

De asemenea, prin digitalizarea unor servicii publice se va asigura creșterea accesului anumitor categorii de persoane cu dizabilități. A se vedea secțiunea de investiții I.1 aferentă cu privire la acest aspect.

Contribuția la inițiativele emblematiche sau alte strategii ale UE:

Reforma legislativă propusă contribuie la noua Strategie UE pentru IMM (2020), în cadrul căreia se ia în considerare preocupările IMM-urilor rezultate în urma crizei atunci când se efectuează evaluări ale impactului înainte de a propune acte legislative; se așteaptă ca rezultatele testului IMM să fie luate pe deplin în considerare în toate propunerile legislative și să se demonstreze clar modul în care s-ar obține simplificarea și, acolo unde este posibil, să se formuleze recomandări suplimentare pentru a evita sarcinile administrative sau de

reglementare inutile pentru IMM-uri. De asemenea, propunerea de reformă este în corelare cu strategia menționată atunci când vorbim de implementarea sistematică a testelor pentru IMM-uri la nivel național; de aplicarea consecventă a principiului „think small first” (să gândim mai întâi la scară mică) și „big on big things, small on small things” pentru a garanta că legislația UE și cea națională se concentrează în mod adecvat pe IMM-uri și ca bază pentru reducerea sarcinilor administrative.

Reforma propusă contribuie la inițiativa emblematică pentru a sprijini o redresare solidă - Modernizarea în cadrul căreia principalele servicii publice digitale ar trebui să fie modernizate și accesibile tuturor. Accesul la serviciile publice digitalizate din cadrul debirocratizării mediului de afaceri vor oferi cetățenilor/intreprinderilor control asupra identității și datelor lor online și vor permite accesul la servicii digitale online. Până în 2025 administrațiile publice ar trebui să furnizeze servicii publice digitale interoperabile, personalizate și ușor de utilizat.

R 2. Eficientizarea guvernancei în domeniul cercetării, dezvoltării și inovării (Alocare: 3,43 mil. Euro)

În data de 14 mai 2020 s-a aprobat de către Guvern, Memorandumul privind aprobarea utilizării mecanismului de sprijin al politicilor (Policy Support Facility, PSF) din Programul Orizont 2020, pentru evaluarea politicilor naționale în domeniul cercetării, dezvoltării și inovării, a guvernancei și arhitecturii instituționale, în vederea unei mai bune integrări în Spațiul European al Cercetării și pentru constituirea suportului științific necesar unei reforme profunde a sistemului CDI asumată de Guvernul României.

Obiectivele PSF sunt următoarele:

1. Guvernanța sistemului CDI - Schimbări structurale în sistemul CDI
 - a. Eficiența finanțării publice pentru cercetare și inovare;
 - b. Evaluarea legislației privind institutele și organizațiile publice de cercetare;
 - c. Evaluarea performanței ministerelor și agențiilor de finanțare a cercetării și inovării;
2. Evaluarea politicilor și strategiilor CDI. Evaluarea finanțării și a modului în care cercetarea are un rol în luarea deciziilor politice
 - a. Stimulente și bariere pentru organizațiile publice CDI pentru a conduce activități de cercetare de înaltă calitate;
 - b. Resurse umane pentru CDI. Brain drain versus dezvoltarea capacității instituționale de a performa în CDI.
3. Internaționalizarea sistemului național CDI în Spațiul European de Cercetare (participarea la H2020 este inclusă, dar nu se limitează la acest program european).
4. Parteneriatele public-privat ca elemente cheie pentru inovare. Eficiența instrumentelor folosite pentru îmbunătățirea cooperării public-privat.
5. Eficiența, efectivitatea și impactul FESI în conexiune cu PNCDI III (2015-2020). Argumente pentru disfuncționalitățile în comercializarea rezultatelor cercetării și în ceea ce privește legăturile slabe știință – mediul de afaceri.

Obiectivul evaluării externe a sistemului CDI va conduce la stabilirea, cât mai aproape de realitate, a cauzelor dezechilibrelor actuale din sistemul CDI și la identificarea unor măsuri, care să minimizeze decalajele pe termen mediu și lung ale indicatorilor specifici față de media UE și să asigure un trend ascendent domeniului CDI, inclusiv creșterea șanselor de succes privind participarea la Programul european de cercetare "Orizont Europa" (2021-2027) și intensificarea transferului în economie a rezultatelor cercetării. Evaluarea PSF a început în data de 30 iunie 2021 și se va finaliza în data de 30 aprilie 2022.

Prin PNRR se va realiza o reformă profundă a sistemului național CDI, pe cele 5 obiective PSF, în baza recomandărilor experților PSF 2021-2022.

Reforma legislativă pentru îmbunătățirea guvernancei sistemului național CDI în vederea stabilirii unui sistem unitar, funcțional pentru design-ul, implementarea, evaluarea și monitorizarea politicilor CDI la nivel național, bazat pe recomandările PSF RO 2021-2022.

Sistemul de cercetare, dezvoltare și inovare (CDI) din România include organizații publice și companii de afaceri, care desfășoară activități de cercetare, dezvoltare și inovare. Astfel, numărul și dinamica organizațiilor de cercetare, dezvoltare și inovare din România a variat între 2016-2019, după cum urmează: 792(2016), 713(2017), 571(2018), 480 (2019). În ceea ce privește anul 2019, în afara celor 85 de instituții de învățământ superior, organizațiile publice de cercetare, dezvoltare și inovare au fost reprezentate de 46 de institute naționale de cercetare și dezvoltare (INCD) și 65 de instituții și centre de cercetare ale Academiei Române. Numărul IMM-urilor prezintă o tendință de scădere.

Din perspectivă structurală, sistemul românesc de cercetare, dezvoltare și inovare este împărțit în trei grupe principale:

♣ Sistemul CD de interes național: 1) INCD; 2) institute, centre sau unități de cercetare ale Academiei Române și ale academiilor de ramură; 3) instituții de învățământ superior acreditate sau structurile acestora; 4) Institute sau centre de CD organizate în cadrul societăților naționale, companii naționale sau entități independente de interes național.

♣ Organizații și instituții publice: 1) institute, centre și unități de cercetare și dezvoltare organizate ca instituții publice; 2) institute sau centre de CD organizate în cadrul companiilor naționale și al administrațiilor autonome sau ale administrației publice centrale și locale; 3) centre internaționale de CD, înființate pe baza acordurilor internaționale; 4) alte instituții publice sau structuri ale acestora cu activități de CD printre obiectele lor de activitate.

♣ Organizații și instituții private: 1) unități CD organizate ca societăți comerciale; 2) societățile comerciale, precum și structurile acestora cu activități CD printre obiectele lor de activitate; 3) instituții de învățământ superior private acreditate sau structurile acestora.

În perioada iunie 2021- aprilie 2022, prin instrumentul PSF-Orizont Europa se va realiza evaluarea, cu experți externi, a guvernancei sistemului CDI. Astfel, vor fi evaluate:

- a. Eficiența finanțării publice pentru cercetare și inovare;
- b. Evaluarea legislației privind institutele și organizațiile publice de cercetare;
- c. Evaluarea performanței ministerelor și agențiilor de finanțare a cercetării și inovării.

Ministerul Cercetării, Inovării și Digitalizării (MCID), în calitate autoritate de stat pentru cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și inovare, are ca responsabilitate în sensul art. 4 din OG 57/2002 aprobată, cu modificări și completări, prin Legea nr. 324/2003, cu modificările și completările ulterioare, în principal următoarele atribuții:

1. elaborarea și actualizarea Strategiei naționale de cercetare, inovare și specializare inteligentă;
2. asigurarea cadrului instituțional pentru aplicarea Strategiei naționale de cercetare, inovare și specializare inteligentă;
3. coordonarea la nivel național a politicilor guvernamentale în domeniile sale de activitate;
4. stimularea, susținerea, dezvoltarea și monitorizarea activității de cercetare-dezvoltare;
5. conducerea, în cazuri deosebite, unor programe de cercetare, dezvoltare și inovare sau părți din acestea.

MCID este asistat de cinci organisme consultative: Consiliul Consultativ pentru Cercetare, Dezvoltare și Inovare (CCCDI), Consiliul Național al Cercetării Științifice (CNCS), Consiliul Național pentru Etică în Cercetare Științifică, Dezvoltare Tehnologică și Inovare (CNECSDTI), Consiliul Național pentru Transferul de Tehnologie și Inovare (CNTTI) și Comitetul Român pentru Infrastructuri de Cercetare (CRIC).

♣ CCCDI coordonează științific implementarea programelor și subprogramelor în cadrul PNCDI (Planul Național de Cercetare-Dezvoltare și Inovare), astfel cum sunt atribuite de AS-CD (Autoritate de Stat în domeniul cercetării-dezvoltării), în principal în domeniul cercetării industriale.

♣ CNCS coordonează științific implementarea programelor și subprogramelor din cadrul PNCDI, axate pe cercetarea de bază și de frontieră, instruirea și dezvoltarea resurselor umane pentru cercetare, precum și subprograme de cooperare internațională axate pe cercetarea de bază. De asemenea, stabilește standardele, criteriile și indicatorii de calitate pentru cercetarea științifică.

♣ CNTTI oferă consiliere AS-CD în monitorizarea și evaluarea implementării Strategiei naționale de cercetare, dezvoltare și inovare 2014-2020 (SNCDI) și a PNCDI ulterioară în domeniul specializării inteligente.

♣ CNECSDTI monitorizează prevederile legale referitoare la normele morale și profesionale de către personalul din cercetare și dezvoltare, conform Legii 206/2004 privind buna desfășurare a cercetării științifice, dezvoltării tehnologice și inovării în organizațiile de cercetare, dezvoltare și dezvoltare.

♣ CRIC este un forum strategic de consultanță AS-CD pentru planificarea pe termen lung și alocarea eficientă a resurselor pentru infrastructurile de cercetare.

CDI finanțată de agențiile executive

Administrarea Planului național de cercetare, dezvoltare și inovare este împărțită între AS-CD și trei agenții executive: Agenția Executivă pentru Finanțarea Învățământului Superior, Cercetare, Dezvoltare și Inovare (UEFISCDI), Agenția Spațială Română (ROSA) și Institutul de Fizică Atomică (IFA).

AS-CD gestionează programele de finanțare de bază pentru toate cele 46 INCD-uri.

Academia Română are propriul său capitol în bugetul național de stat, își proiectează propria agendă de cercetare și își distribuie bugetul între cele 65 de institute și centre de cercetare.

Bugetul CDI (MCID si Academia Română)

	2016	2017	2018	2019
Buget AS-CD ²	1,767,761	1,400,731	1,402,958	1,426,945
Bugetul al Academiei Romane ³	325,136	400,731	367,496	515,744
Programul Nucleu ⁴³	375,326	353,192	512,924	487,494
Planul National CDI ⁴³	637,169	605,534	553,335	552,984

Ca urmare a aprobării Memorandumului, Ministerul Cercetării, Inovării și Digitalizării asigură coordonarea tehnică a procesului de evaluare a sistemului național CDI prin PSF. În acest scop, pentru coordonarea implementării și monitorizării reformelor din sistemul național CDI s-a constituit Unitatea de Implementare a Reformei PSF, la nivel de direcție, care va funcționa în perioada 2021-2026, formată din personal contractual (17 persoane), în acord cu obligațiile asumate în relația cu Comisia Europeană și care va asigura succesul reformelor asumate prin PNRR. Monitorizarea implementării recomandărilor, primite prin instrumentul PSF, va fi asigurată prin intermediul Semestrului European.

Unitatea de Implementare a Reformelor PSF are rolul de a fi motorul acestor reforme și de a asigura coordonarea întregului proces, fiind o structură unicat la nivelul administrației centrale, întrucât vizează exclusiv asigurarea coerenței întregului proces de reformă a sistemului național CDI, coordonarea cu ministerele cu atribuții în domeniul CDI, prin intermediul Comitetului Interinstituțional și comunicarea cu Comisia Europeană și cu alte structuri relevante și care a fost creată, având în vedere amploarea reformelor CDI, propuse a se desfășura în perioada 2021-2026, care vizează:

- schimbări profunde structurale și funcționale la nivelul ecosistemului CDI;
- stabilirea unei noi arhitecturi a sistemului național CDI și a operaționalizării unor mecanisme unitare la nivel național, prin care să se asigure coordonarea, design-ul, armonizarea, monitorizarea, evaluarea politicilor CDI;
- modernizarea legislației primare și secundare, cu efecte asupra derulării politicilor, strategiilor și programelor CDI la nivel național;

Acest efort administrativ substanțial, unic prin amploare în România, necesită nu numai personal dedicat exclusiv reformelor PSF, dar și o serie de competențe deosebite în domeniul politicilor și strategiilor CDI.

Provocare reformă/investiții:

Politicile care sprijină tranziția către o economie bazată pe cunoaștere sunt în continuare limitate. Pentru a produce impact, politicile CDI trebuie să depășească abordarea sectorială, fiind necesare racordări la provocările strategice din domenii precum sănătate, energie, digital, agricultură, antreprenariat, industrie etc. De asemenea, dezvoltarea resurselor umane pentru CDI este intrinsec legată de calitatea educației și, în special, a studiilor doctorale.

Pentru asigurarea coordonării cu diverse strategii și planuri elaborate în aceste domenii este necesară operaționalizarea Consiliului Național pentru Politica Științei și Tehnologiei (CNPST),

² <http://www.research.gov.ro/ro/articol/2427/sistemul-de-cercetare-bugetul-cercetarii-executie>

³ <http://www.cdep.ro/pdfs/buget/2018/anexa3/Academia%20Romana.pdf>

organism consultativ al Guvernului, în subordonarea primului-ministru (prevăzut în temeiul art. 40 din OG 57/2002 cu modificările ulterioare, dar neoperaționalizat până în prezent). Având în vedere specificul specializării inteligente și conexiunea cu inovarea și antreprenoriatul, precum și abordarea integrată a resurselor umane CDI în relație cu rolul dual al universităților, structura CNPST trebuie revizuită pentru a corespunde spectrului mai larg de acoperire al SNCISI (Strategia Națională de Cercetare, Inovare și Specializare Inteligentă).

La nivel național, sistemul CDI se confruntă cu o serie de provocări:

a. Nevoia de coordonare la nivel strategic între ministere în domeniul CDI (translația politicilor și strategiilor sectoriale în Strategia Națională de Cercetare, Inovare și Specializare Inteligentă și efectul de feedback);

b. Nevoia de adoptare a unor principii și mecanisme de corelare la nivel național-regional în domeniul CDI.

c. Nevoia dezvoltării capacității de analiză și coordonare strategică la nivelul autorității de cercetare, prin atragerea și formarea continuă a unui corp de experți în domeniul politicii științei, antreprenoriatului prin inovare, legăturilor cercetare-industrie, monitorizării și evaluării politicilor publice, etc.

d. Nevoia unei predictibilități crescute a finanțării CDI naționale și a unor eventuale corecții strategice în raport cu resursele alocate. Reducerea semnificativă a finanțării publice în domeniul CDI a produs nu doar incertitudine în rândul comunității CDI, dar și dezechilibre structurale, neexistând corecție strategică și repriorizare. Strategiile și planurile CDI anterioare au fost realizate în baza unor ținte de alocare a cheltuielilor CDI, asumate politic la acel moment, dar care nu au fost respectate.

e. Nevoia de clarificare și rigoare a fluxului de decizie strategică la nivelul ministerelor cu atribuții în domeniul CDI. În condițiile absenței unui sistem centralizat de monitorizare, a responsabilităților distribuite privind evaluarea, a numărului mare de consilii cu roluri consultative mai puțin delimitate și a creșterii complexității politicilor (ex. prin adăugarea specializării inteligente, a planului de reziliență), devine critică clarificarea fluxului de decizie pe traiectul monitorizare-evaluare-explorare-corecție.

La nivelul MCID (AS-CD), dar și la nivelul altor ministere, o slăbiciune generală a administrației publice, identificată de Curtea de Conturi a României (CCR), este legată de proiectarea și utilizarea limitată a planurilor strategice instituționale (ISP). Legea finanțelor publice prevede această necesitate, inclusiv normele de elaborare a programelor bugetare aferente ISP-urilor. ISP-urile sunt reglementate de H.G. 1807/2006 (componenta de management) și H.G. 158/2008 (componenta de programare bugetară). Din păcate, acestea nu au reușit să ofere un cadru suficient pentru realizarea legăturii dintre politicile multianuale ale ministerului și creditele bugetare anuale.

ISP-urile dezvoltate de ministere sunt proiectate pentru un interval de trei ani, fiind actualizate în fiecare an și, de obicei, revizuite la sfârșitul perioadei de implementare. Componenta

programării bugetare nu a fost niciodată implementată. În ciuda faptului că legea finanțelor publice stipulează utilizarea programelor bugetare cu obiective și indicatori de performanță, în practică execuția bugetară nu se bazează pe aceste programe. ISP-urile ar trebui să operationalizeze strategiile sectoriale existente, nu să le înlocuiască, asigurând conexiunea cu componenta bugetară prin programe bugetare. Este necesară actualizarea metodologiei de elaborare a ISP-urilor și utilizarea acestora în procesul anual de elaborare, negociere și aprobare a bugetului. Astfel, ISP-ul are rolul unui document sintetic de politică la nivelul unui ordonator principal de credite, pe baza căruia ar trebui să se facă alocarea resurselor bugetare. Metodologia ar trebui să sublinieze etapa de implementare, să stabilească responsabilități pentru instituțiile implicate în procesul de planificare strategică și să reglementeze un sistem de monitorizare, bazat pe performanță, în legătură cu implementarea ISP.

Până în prezent nu a fost stabilit un cadru eficient pentru planificarea strategică și, în special, bugetară, cu impact negativ asupra viziunii strategice de dezvoltare pe termen lung a țării, asupra stabilirii priorităților și asupra armonizării politicilor publice la nivel central și local. Cadrul strategic sectorial este fragmentat, există suprapuneri între strategiile locale și nu sunt stabilite priorități pentru acțiuni între sectoare. Rolul de coordonator strategic al Secretariatului General al Guvernului nu a fost încă consolidat. Fragmentarea crescută a resurselor continuă să împiedice furnizarea de servicii publice, în special în comunitățile locale cu fonduri limitate. Birocrația și capacitatea limitată de a furniza servicii de calitate, inclusiv servicii digitale, au un impact negativ asupra cetățenilor și întreprinderilor, în special resimțită în timpul crizei COVID-19.

Curtea de Conturi a României a remarcat următoarele aspecte la nivelul AS-CD:

1. Lipsa bazei de date funcționale pentru AS-CD cu date aferente programelor CDI ar afecta negativ procesul de monitorizare și, în consecință, eficiența finanțării activităților de cercetare-dezvoltare. Mai mult, aceasta împiedică întregul sistem de monitorizare furnizat de SNCDI 2020, limitează disponibilitatea informațiilor necesare pentru analiza progresului implementării.
2. Inexistența unei Unități de politici de cercetare, dezvoltare și inovare. Rolul său ar fi fost de a sprijini procesele de fundamentare, elaborare și implementare a politicilor de cercetare, dezvoltare și inovare, în colaborare cu organismele de consultanță asociate. În aceste condiții, neînființarea acestei structuri, printr-un act administrativ, a avut consecințe negative asupra procesului de monitorizare adecvată a implementării SNCDI 2020 și, respectiv, a Planului național de cercetare, dezvoltare și inovare. Rapoartele anuale privind etapa de implementare a strategiei și a planului național de cercetare, dezvoltare și inovare nu au fost pregătite, iar evoluția principalilor indicatori ai planului și programelor naționale de cercetare, dezvoltare și inovare nu a fost monitorizată.

Sistemul CDI este fragmentat și subfinanțat în raport cu diversificarea instituțională existentă, insuficient de atractiv pentru resursa umană în context european. Există un număr semnificativ de ministere, agenții care susțin finanțarea activităților CDI, fără să existe un mecanism coerent

de coordonare, monitorizare și valorificare a rezultatelor CDI, de o manieră integrată la nivel național.

Din perspectiva analizei legislative, relevante pentru institutele/organizațiile publice de cercetare, se pot desprinde următoarele concluzii:

1. Autoritatea centrală pentru cercetare și dezvoltare (AS-CD)

Conform Legii cercetării, AS-CD este autoritatea responsabilă cu politica CD; decide asupra formei finale a tuturor documentelor strategice și a instrumentelor de implementare aferente. Legea definește „Cercetarea științifică și dezvoltarea tehnologică” drept cercetare, dezvoltare și inovare bazate pe cercetare-dezvoltare. O prioritate generală ar fi clarificarea Legii cercetării, astfel încât să fie în conformitate cu terminologia europeană în domeniul CDI. Manualele Frascati și Oslo nu au fost traduse și implementate oficial în legislația română. Extinderea de la cercetare-dezvoltare la CDI nu a fost susținută de măsurile structurale corespunzătoare. Inovația nu are un cod CAEN specific.

În ultimii cinci ani au avut loc măsuri stop-and-go pentru reorganizarea AS-CD; restructurările au avut loc fără a schimba în mod eficient rolul și atributele AS-CD pentru definirea unui mecanism coerent de guvernare a sistemului național CDI.

Organismele inter- sau supraministeriale cu atribuții de coordonare, precum Consiliul Național pentru Știință, Tehnologie și Inovare (CNPSTI), care nu a fost încă înființat, au minimalizat dimensiunea inovației din întreaga economie.

2. Academia Română

Academia Română și filialele sale au responsabilități în domeniul cercetării fundamentale, în conformitate cu statutul său, stabilit prin Legea 752/2001. Academia Română oferă, de asemenea, consiliere pe politici specifice CDI către MCID (AS-CD), direct sau prin intermediul membrilor săi, care participă la organele de consultanță ale AS-CD.

3. Instituții de învățământ superior

Instituțiile de învățământ superior românești sunt autonome și au dreptul de a stabili și de a implementa propriile politici de dezvoltare, în conformitate cu prevederile Legii educației. Instituțiile de învățământ superior sunt responsabile pentru activitatea lor de predare și cercetare, precum și pentru gestionarea finanțării lor naționale sau a veniturilor proprii. Sistemul român de învățământ superior se împarte în instituții de învățământ superior publice și private. Ministerul Educației este autoritate de stat pentru cercetarea universitară.

Față de toate provocările descrise mai sus, se impune stabilirea și operaționalizarea unui mecanism de guvernare a sistemului național CDI, care să asigure funcționarea coerentă a unui sistem național de design, implementare, evaluare și monitorizare a politicilor CDI la nivel guvernamental.

Recomandări specifice de țară:

(2020) Ținta națională 2020 aferentă CDI (1% din fonduri publice) nu a fost atinsă;

Rezultatele slabe ale României în materie de cercetare și inovare împiedică tranziția către o economie bazată pe cunoaștere;

Țara ocupă în continuare unul dintre ultimele locuri din UE, în ceea ce privește publicațiile științifice și co-publicațiile internaționale importante.

Obiectiv:

Crearea unui mediu favorabil investițiilor publice și private în domeniul CDI și creșterii predictibilității finanțării în domeniul CDI, prin stabilirea și operaționalizarea unui mecanism de guvernanță a sistemului național CDI, care să asigure funcționarea coerentă a unui cadru strategic pentru design, implementare, evaluare și monitorizare a politicilor CDI la nivel guvernamental, bazat pe recomandările PSF 2021-2022, prin actualizarea OG 57/2002 cu modificările și completările ulterioare.

Obiectivele specifice sunt:

Creșterea capacității administrative a MCID pentru asumarea rolului strategic de realizare a unei reforme profunde a sistemului național CDI pentru implementarea recomandărilor PSF Orizont Europa, 2021-2022.

Realizarea unei reforme legislative ample care să asigure coordonarea strategică la nivel guvernamental, între ministere și agenții și alte structuri, care finanțează CDI în vederea menținerii și dezvoltării sistemului CDI și a asigurării bazei științifice și tehnologice pentru tranziția industrială prin:

- a) asigurarea unui impact adecvat al cercetării, dezvoltării tehnologice și inovării asupra politicilor sectoriale și regionale;
- b) asigurarea unor mecanisme viabile de coordonare guvernamentală pe relația național-regional în domeniul politicilor CDI, precum și al specializării inteligente, drept componentă definitorie pentru antreprenoriat;
- c) includerea inovării bazate pe cercetare și a antreprenoriatului inovativ în mecanismul de coordonare strategică a politicilor CDI la nivel național, ca factori esențiali ai creșterii competitivității economice, pentru asigurarea tranziției către o economie bazată pe cunoaștere în acord cu recomandările PSF Orizont Europa 2021-2022.

Descriere reformă/investiție:

Autoritatea responsabilă cu elaborarea politicilor de cercetare, dezvoltare și inovare este intitulată Autoritatea Centrală pentru Cercetare și Dezvoltare (AS-CD); conform structurii actuale a Guvernului, AS-CD este Ministerul Cercetării, Inovării și Digitalizării (MCID).

MCID este responsabil la nivel național cu elaborarea, aplicarea, monitorizarea și evaluarea politicilor de cercetare, dezvoltare și inovare; pentru dezvoltarea economică durabilă și pentru introducerea rezultatelor cercetării și a tehnologiilor avansate cu obiectivul de a satisface nevoile cetățenilor și de a crește calitatea vieții. În acest sens, MCID acționează ca ordonator principal de credite pentru cheltuielile bugetare în domeniul CDI.

În prezent, bugetul național de cercetare este împărțit între diverse ministere și Academia Română. Fiecare minister are un plan „sectorial” din care finanțează proiecte de cercetare. Conform legislației în vigoare, Autoritatea Centrală pentru Cercetare și Dezvoltare (AS-CD) are o serie de atribuții: să reglementeze, să monitorizeze și să coordoneze cercetarea și dezvoltarea publică și să consilieze ministerele în ceea ce privește planurile lor sectoriale.

Politicile și strategiile CDI reprezintă un catalizator major al dezvoltării economice. Schimbul liber de idei și co-crearea de soluții sunt esențiale pentru a putea avansa în domeniul cercetării fundamentale, în cel al cercetării aplicative și sunt componente cheie ale ecosistemului de cercetare și inovare.

Politica publică de cercetare și dezvoltare este elaborată pe perioade de programare de șapte ani, intitulate Strategii naționale de cercetare, dezvoltare și inovare (SNCDI) și se implementează prin planurile naționale de cercetare și dezvoltare (PNCDI) la nivelul MCID, respectiv prin alte programe la nivelul altor ministere și agenții.

Regiunile din România au dezvoltat strategii inteligente de specializare, identificând principalele sectoare inovatoare și fluxurile de proiecte. În 2020, regiunile au continuat să beneficieze de expertiză personalizată în cadrul Inițiativei Comisiei de convergență a regiunilor, cu scopul de a facilita transferul și diseminarea noilor tehnologii între organizațiile de cercetare și mediul de afaceri, o mai bună comercializare a proiectelor de cercetare, transferul de tehnologie și promovarea inovației în rândul IMM-urilor și start-up-urilor locale.

Cu toate acestea, deși foarte promițătoare în ceea ce privește consolidarea capacităților și consolidarea cunoștințelor, aceste inițiative regionale nu își pot atinge potențialul maxim și nu pot îmbunătăți performanțele și competitivitatea țării dacă nu se stabilește un „ecosistem național CDI” funcțional și robust și o corelare adecvată la nivel național-regional, în care MCID să își exercite în mod adecvat preorogativele de autoritate de stat în domeniul cercetării-dezvoltării.

Instituția responsabilă cu managementul strategiei naționale CDI, inclusiv specializarea inteligentă, este, în alcătuirea actuală a Guvernului, Ministerul Cercetării, Inovării și Digitalizării (MCID). Unele atribuții în managementul strategiilor regionale, se regăsesc în sarcina unor organisme asociative de la nivel regional (consilii de dezvoltare, agenții de dezvoltare regionale) și în sarcina Ministerului Investițiilor și Proiectelor Europene (MIPE), dar și a altor ministere (e.g. MLPDA). Managementul programelor operaționale, prin care se realizează strategiile, este însă în sarcina mai multor ministere și a altor organizații, în primul rând a MIPE. MCID are unele atribuții delegate de MIPE, prin Organismul Intermediar pentru Cercetare (OIC), în ceea ce privește implementarea axei 2 din POC 2014-2020. Politicile de

management, referitoare la tranziția industrială ale MEAT, ar putea fi conectate cu politicile mai multor organisme, locale, guvernamentale și ministere, printre care și MCID, prin intermediul Comitetului Interministerial pentru Competitivitate (CIC). Clarificarea relațiilor de subordonare, contractare, finanțare, monitorizare între toate aceste organisme, relații stabilite parțial prin diverse normative, precum și prin alte documente, cum sunt Memorandumurile de Guvern sau Programul de Guvernare, nu a fost făcută și nu este simplu de realizat în condițiile în care astfel de normative continuă să apară din surse diverse, datorită fragmentării responsabilităților în domeniul CDI între mai multe structuri guvernamentale, Academia Română etc.

Prin urmare, reforma legată de dezvoltarea și operaționalizarea mecanismului sustenabil de guvernare națională în domeniul CDI, se va face având la bază guvernarea Strategiei Naționale de Cercetare, Inovare și Specializare Inteligentă, care întrunește elementele cheie ale unui astfel de mecanism de planificare strategică a politicilor CDI și în care se regăsesc atât actorii, cât și procesele care trebuie să asigure operaționalizarea acestuia. Se va crea o structură decizională guvernamentală, formată din reprezentanții ministerelor responsabile de cercetare, dezvoltare tehnologică, inovare și antreprenoriat, care să coordoneze, la nivel național, politicile guvernamentale în domeniul CDI (politicile în domeniul antreprenoriatului inovativ derivă din politicile CDI, care creează cadrul de dezvoltare pentru operaționalizarea acestuia) și să asigure, în mod unitar, design-ul, implementarea, evaluarea și monitorizarea politicilor CDI. Această structură va fi realizată prin modificări legislative în OG. 57/2002, cu modificările și completările ulterioare și va fi un prim pas în operaționalizarea guvernării sistemului național CDI. Elementele cheie pentru modelul de guvernare a sistemului național CDI vor fi:

- Crearea unei structuri guvernamentale, cu rol decizional în coordonarea națională a politicilor CDI și a antreprenoriatului inovativ;
- Introducerea planului strategic instituțional, ca mecanism de implicare a ministerelor, în coordonarea politicilor CDI (design, implementare, evaluare, monitorizare politici CDI) și obligativitatea raportării obiectivelor acestora la obiectivele și țintele SNCISI, respectiv corelarea acestuia cu alte instrumente de planificare, în vederea evitării duplicării activităților;
- Rolul SNCISI în coordonarea strategică a priorităților CDI și a specializării inteligente la nivel național și regional, respectiv stabilirea prin SNCISI de mecanisme de evaluare periodică a gradului de îndeplinire a obiectivelor strategiei la nivel național și a modului în care nivelul regional contribuie la realizarea țăintelor SNCISI, precum și propunerea de măsuri de corecție/ajustare la nivel național și regional;
- Valorificarea componentei de racordare strategică la politicile și prioritățile Spațiului European al Cercetării (ERA) și ale Spațiului European al Învățământului Superior (EHEA) prin SNCISI, în vederea identificării soluțiilor optime pentru funcționarea eficientă a sistemului național CDI și a specializării inteligente în ERA, inclusiv prin alocarea de fonduri europene cu această destinație;
- Asigurarea unui sistem național de monitorizare a politicilor CDI, bazat pe stabilirea unui flux național decizional unic pe traiectul monitorizare–evaluare–explorare–

corectie, în contextul creșterii complexității politicilor (de exemplu, prin adăugarea specializării inteligente și a programului național de reformă și reziliență) și pe reducerea numărului de consilii consultative, respectiv eficientizarea funcționării acestora.

Reforma are în vedere realizarea unui cadru normativ actualizat, care să asigure un sistem de guvernanță a sistemului CDI, orientat spre crearea unui mecanism funcțional pentru design-ul, implementarea, evaluarea și monitorizarea politicilor CDI, care să asigure un cadru unitar la nivel guvernamental, bazat pe recomandările PSF 2021-2022, pentru creșterea predictibilității finanțării CDI și a impactului rezultatelor CDI asupra politicilor sectoriale și corelarea politicilor naționale cu cele regionale în domeniul CDI, respectiv pentru crearea unui mecanism decizional în domeniul politicilor publice bazate pe dovezi.

Se propune revizuirea actualului cadru de politici publice care stimulează operaționalizarea sistemului național de coordonare a politicilor CDI.

Totodată, modificările legislative (în OG 57/2002) vor permite crearea unui nou organism cu rol decizional axat pe cercetare, dezvoltare și inovare și politici de specializare inteligentă la nivel guvernamental cu ministerele responsabile.

Acest organism acoperă coordonarea activităților de cercetare, dezvoltare și inovare (inclusiv cercetarea bazată pe inovare și antreprenoriat) la nivel național și va fi proiectat în conformitate cu recomandările privind cercetarea, dezvoltarea și inovarea pentru instrumentul de sprijinire a politicilor PSF 2021-2022. Secretariatul acestui organism este asigurat de Ministerul Cercetării, Inovării și Digitalizării.

Impedimente: capacitatea administrativă redusă a MCID în domeniul politicilor și strategiilor CDI; dificultăți de implementare a noilor prevederi legislative (din punct de vedere financiar, resurse implicate, etc.).

Soluții: Operaționalizarea unei unități temporare de realizare a reformelor PSF, cu mandatul de a pune în aplicare și de a monitoriza recomandările PSF, traduse în reforme ale ecosistemului național de cercetare, dezvoltare și inovare.

Se așteaptă ca noua unitate, cu sprijinul instrumentului PSF, să reproiecteze în mod coordonat cu autoritățile publice relevante, arhitectura și funcțiile sistemului de cercetare, dezvoltare și inovare, pentru a spori calitatea investițiilor în cercetare și inovare pentru realizarea unui sistem rezistent și performant. Pentru aceasta, mandatul unității se va concentra, printre altele, pe 5 priorități:

- a) guvernanța sistemului de cercetare, dezvoltare și inovare;
- b) condiții-cadru pentru cercetarea publică, resursele umane din sistemul de cercetare, dezvoltare și inovare;
- c) internaționalizarea organizațiilor de cercetare, dezvoltare și inovare;

- d) parteneriate public-privat în domeniul cercetării, dezvoltării și inovării;
- e) impactul fondurilor structurale asupra sistemului de cercetare, dezvoltare și inovare.

Unitatea va fi operațională între 2021-2026 și va fi formată din 17 persoane angajate cu normă întreagă.

Mecanism de implementare:

Reforma va fi implementată de către ministerul de resort cu atribuții în domeniul cercetării, prin Unitatea de Implementare a Reformelor PSF, creată cu acest scop.

Buget: 3,43 mil. EUR

Beneficiarii direcți/indirecți:

MCID ca autoritate de stat în domeniul CDI, agențiile de finanțare a cercetării și inovării, alte ministere care au în responsabilitate politici publice transversale care influențează domeniul CDI, precum și autorități publice care au în subordine organizații care derulează și activități CDI, organizații CDI publice și private, alte autorități/instituții care realizează investiții publice în CDI, autoritățile administrației locale care gestionează fonduri și activități relevante pentru domeniul CDI, Academia Română, cercetători individuali angajați pe proiecte CDI și familiile acestora.

Beneficiarii indirecți ai reformei sunt:

- Centre de orientare profesională în cariera de cercetător (8 centre regionale); asociații profesionale ale cercetătorilor, ONG-uri care derulează activități în beneficiul CDI, firme de consultanță relevante pentru atragerea de fonduri CDI, cetățeni, cercetători, întreprinderi inovative cu experiență demonstrată în proiecte de cercetare, inovare și transfer tehnologic;
- Întreprinderi care se angajează în transferarea către piață a produselor, serviciilor sau tehnologiilor rezultate din proiecte de cercetare.

Calendar de implementare:

Activitate	Termen finalizare	Institutii responsabile/coordonatoare
Operaționalizarea Unității de Implementare a Reformelor PSF -	Q4 2021	Ministerul de resort cu atribuții în domeniul cercetării-inovării

Intrarea în vigoare a unui sistem permanent de proiectare, implementare, monitorizare și evaluare a politicilor de cercetare, dezvoltare și inovare	Q2 2026	Ministerul de resort cu atribuții în domeniul cercetării-inovării
Adoptarea a 80% din recomandările PSF	Q2 2026	Ministerul de resort cu atribuții în domeniul cercetării-inovării
Înființarea unui singur organism care să cuprindă consiliile existente, asigure coordonarea interministerială și ajunge la sectorul privat	Q2 2023	Ministerul de resort cu atribuții în domeniul cercetării-inovării

Ajutor de stat: Măsurile din cadrul acestei reforme nu implică elemente de ajutor de stat, vizând în general modificări legislative și/sau aspecte de natură administrativă. În ceea ce privește eventualele investiții/servicii necesare implementării acestor măsuri, acestea vor fi achiziționate printr-o procedură competitivă, transparentă, nediscriminatorie și necondiționată, nefiind incidente astfel prevederile ajutorului de stat.

Complementaritatea cu alte componente: Cu R.1 Transparentizare legislativă, debirocratizare și simplificare procedurală destinate mediului de afaceri.

Complementaritatea cu alte surse de finanțare:

În scopul creșterii gradului de implicare și conectare a cercetătorilor români pe plan național și internațional, s-a avut în vedere dezvoltarea unor rețele de centre de CD (cu finanțare din FEDR)⁴: au fost contractate 11 proiecte pentru *modernizarea infrastructurilor de tip Cloud* proiectul pentru *extinderea rețelei RoEduNet* a fost în implementare, până în martie 2021 fiind înregistrate 32 de noi conexiuni; a continuat implementarea proiectului *Anelis Plus 2020*⁵, care asigura accesul la publicații științifice.

Prin intermediul PSF⁶ se urmărește realizarea unei evaluări a politicilor naționale de CDI, a guvernantei și arhitecturii instituționale în vederea unei mai bune integrări în Spațiul European al Cercetării și identificarea unor măsuri, care să asigure un trend ascendent domeniului CDI, inclusiv în domeniul internaționalizării. Pentru derularea PSF și implementarea recomandărilor rezultate din evaluarea COM, la nivelul MCID a fost înființat un grup de lucru ("Task force

4 POC, Acțiunea 1.1.2 - Dezvoltarea unor rețele de centre CD, coordonate la nivel național și racordate la rețele europene și internaționale de profil și asigurarea accesului cercetătorilor la publicații științifice și baze de date europene și internaționale

5 Valoare totală 249 mil. lei, din care valoare eligibilă 186,7 mil. lei. Perioada de implementare: 60 de luni (18 iulie 2017 – 17 iulie 2022).

6 Conform Memorandumului aprobat în ședința de guvern din data de 14 mai 2020

PSF”). În anul 2020 au avut loc primele reuniuni de analiză de date, s-a definit mecanismul de guvernare al PSF și rolul colegiilor consultative ale MCID în acest proces. Se va forma un comitet, la nivel de secretar de stat, care să supravegheze derularea procesului PSF. În același timp, a fost creată Unitatea de implementare a reformelor PSF, cu statut temporar (2021-2026), care are drept misiune transpunerea recomandărilor PSF în politici publice și reforme legislative. Această unitate urmează a fi susținută, pe durata de funcționare, prin PNRR.

Contribuția la pilonul social european, inclusiv facilități pentru persoanele cu dizabilități:

Crearea unui mediu favorabil investițiilor publice și private în domeniul CDI, prin actualizarea și simplificarea legislației naționale privind contractarea, finanțarea, monitorizarea și evaluarea programelor, proiectelor de cercetare-dezvoltare și inovare are implicații indirecte asupra promovării nemijlocite a egalității de șanse și de acces pe piața forței de muncă. Prin internaționalizare se va realiza încurajarea mobilităților, cercetătorii români vor avea dreptul la educație, formare profesională și învățare pe tot parcursul vieții, incluzivă și de înaltă calitate, în entități de cercetare europene, în limitele legii, pentru a dobândi și a menține competențe care să le permită participarea la proiecte de cercetare naționale și internaționale. În acest context, stagiile de mobilitate, de cercetare și specializare vor trebui să specifice concret ce competențe vor dezvolta, în concordanță cu Agenda pentru competențe în Europa.

De asemenea, asigurarea egalității de șanse, indiferent de gen, origine rasială sau etnică, religie sau credință, handicap, vârstă sau orientare sexuală, va fi o condiție obligatorie în programele și proiectele de cercetare inițiate prin PNRR. Fiecare cercetător român va avea dreptul la egalitate de tratament și de șanse în ceea ce privește încadrarea în muncă, protecția socială, educația și accesul la bunuri și servicii disponibile publicului în proiectele de cercetare în care este implicat, contribuind la realizarea EU Anti-racism Action Plan 2020-2025.

Intervenția în guvernarea CDI influențează pozitiv atractivitatea sistemului național, orientează managementul organizațiilor CDI spre rezultat și selectează cercetătorii pe bază de performanță și asigură un mediu propice pentru dezvoltarea acestora. Impactul așteptat este în domeniul guvernării sistemului CDI, atât în ceea ce privește personalul înalt calificat, dar și investițiile private și ale celor publice, predictibile și sustenabile.

Contribuția la inițiativele emblematiche sau alte strategii ale UE:

Strategia UE privind cooperarea internațională în domeniul științei și inovării: „O abordare globală pentru cercetare și inovare - Strategia Europei pentru cooperare internațională într-o lume în schimbare”, publicată de Comisie în data de 18 mai 2021.

Comunicarea Comisiei privind ERA: „A new ERA for Research and Innovation(COM(2020) 628)”.

Declarația de la Bonn privind Libertatea Cercetării Științifice⁷

7 https://www.bmbf.de/files/10_2_2_Bonn_Declaration_en_final.pdf

R3. Reforma carierei de cercetător

Provocare reformă/investiții:

Sustenabilitatea sistemului național de cercetare, dezvoltare și inovare (CDI) pe termen lung presupune predictibilitatea finanțării, atragerea resursei umane înalt calificate în cercetare și inovare, creșterea atractivității carierei de cercetător, alocarea bazată pe performanță a fondurilor CDI din universități și institute de cercetare, stimularea cooperării public-privat și evoluția ecosistemului național de cercetare și inovare în direcția creșterii competitivității economice, prin internaționalizare și specializare inteligentă bazată pe cercetare.

România are provocări substanțiale privind reducerea fenomenului foarte grav de *brain drain* la toate nivelurile de competențe, afectând toate sectoarele economice; aproximativ 760.000 români cu educație universitară (22% din totalul emigranților naționali) trăiesc în afara granițelor (2015/2016). România are cea mai mare rată de emigrare a celor cu studii universitare. Aceasta a crescut mai rapid decât numărul absolvenților de învățământ terțiar în România (OECD, 2019).

- În 2019, erau 43.973 angajați în sistemul de cercetare din România, cifra cu 1,7% mai mică decât în 2018. Dintre aceștia, 27.168 erau cercetători (cu 303 mai puțini decât în 2018), cu 41,5% persoane deținând titlul de doctor. Numărul de cercetători la mia de populație activă este în România de 2.2, comparativ cu 7.4 în Cehia, 16 în Finlanda și 15 media UE.
- În ciuda accesului limitat la finanțare, persistă o comunitate de cercetători și inventatori, care publică peste 10000 articole anual; tot anual, se depun aproximativ 1000 de cereri de brevete la OSIM, din care se aprobă 300-400, iar brevetele obținute de firme, ca urmare a activității inventatorilor, demonstrează potențialul acestora de a crea produse comercializate global;

Principalele probleme identificate în Raportul de țară din 2020 privind România și analiza provocărilor în domeniul resurselor umane CDI:

- Ținta națională 2020 (1% din fonduri publice) nu a fost atinsă și nu există măsuri de reglementare pentru a crește calitatea cercetării, dezvoltării și a inovării;
- Ponderea cercetătorilor, în total personal CDI, este mai mică decât media europeană;
- Numărul total de absolvenți de doctorat a scăzut masiv în ultima decadă, trendul e valabil și pentru absolvenții din domenii ingineresti;
- Personalul CDI, raportat la populația ocupată, este de patru ori mai mic decât media UE-28;
- România ocupă în continuare unul dintre ultimele locuri din UE, în ceea ce privește publicațiile științifice și publicațiile internaționale importante;

- Cooperarea dintre mediul academic și mediul de afaceri are loc în principal pe o bază ad hoc și există blocaje normative.

Situația curentă se datorează unui cumul de factori, dintre care amintim:

- O mare parte a personalului din instituțiile de învățământ superior, educație și cercetare, este necorespunzător plătit, în comparație cu personalul din alte state membre UE-28 și alte categorii profesionale din sistemul public național. Situația persistă în ciuda reformei recente a salarizării în sectorul public.
- Personalul este afectat de oportunitățile limitate de dezvoltare a carierei, de lipsa recompenselor salariale pe principii meritocratice, lipsa de echipamente și materiale, lipsa finanțării activității CDI (în fapt, majoritatea condițiilor stipulate în Codul European al Cercetătorilor⁸).
- Având în vedere lipsa de previzibilitate a finanțării CDI, instituțiile de învățământ și cele publice de CDI nu pot implementa strategii de cercetare pe termen lung. Aceasta limitează capacitatea de a păstra personalul tânăr.

Strategia națională de cercetare, dezvoltare și inovare 2014-2020 (SNCDI), a susținut măsuri de creștere a atractivității carierei de cercetare. Strategia a susținut sprijinirea creșterii mobilității interne și internaționale a cercetătorilor și totodată, deschiderea mai largă a mediului de cercetare public către cercetătorii din mediul privat și din străinătate, inclusiv prin: integrarea doctoranzilor și tinerilor doctori în proiecte CDI; încurajarea atragerii cercetătorilor cu competențe avansate din străinătate pentru conducerea de proiecte într-o instituție gazdă din România.

Resursele umane din CD, raportate la populația ocupată, sunt în România la un sfert din media europeană, anume 0,50% față de 1,99%, în 2017 (EUROSTAT). La acest indicator, România se înscrie pe o curbă descendentă față de media europeană, în perioada 2009-2017 decalajul majorându-se de la 1,1 la 1,5 puncte procentuale. Proporția se păstrează și într-o evidență care consideră echivalent normă întreagă (0,38% România față de 1,46% în UE-28 în 2017).

România are scoruri foarte scăzute în ceea ce privește competențele/dimensiunea capitalului uman (GCI 2019, EIS 2019). Această situație este datorată pe de-o parte tendințelor demografice, iar pe de altă parte calității sistemului educațional. România are a doua cea mai mare scădere demografică în UE-28 (EUROSTAT, 2020). Diaspora românească este a cincea cea mai mare din lume și are cea mai mare rată de creștere din ultimii ani. La nivel național, procentul absolvenților de învățământ terțiar în domeniile STEM a scăzut, de la 17,6% locuitori cu vârste între 20 și 29 de ani, la 14,4% în perioada 2013-2016. Indicatorul atractivitatea sistemului național CDI, ce înregistrează un coeficient de 32.77, conform EIS(2019) plasează România pe una din ultimele poziții, în urma României fiind situată doar Bulgaria (29.42) și

⁸ https://euraxess.ec.europa.eu/sites/default/files/am509774cee_en_e4.pdf

Ucraina (17.27), în timp ce primele poziții sunt ocupate de Elveția (259.12) și Luxembourg (236.20).

Recomandări specifice de țară:

Pe baza analizelor care au stat la baza Raportului de țară din 2019 privind România [EC SWD (2019) 1022 final], raportat la domeniul CDI și la obiectivele prezentelor reforme PNRR, sunt evidențiate nevoi de investiții cu un rang înalt de prioritate pentru:

- a sprijini colaborarea dintre institutele publice de cercetare și industriile inovatoare, a crește atractivitatea și performanța organizațiilor de cercetare și dezvoltare, a încuraja cercetarea aplicată, prin intermediul centrelor de inovare și al investițiilor naționale și transnaționale comune, în validarea timpurie a produselor, comercializarea, brevetarea, formarea de start-upuri și transferul de tehnologie;
- a consolida actualele infrastructuri, capacități și competențe în materie de cercetare și inovare, astfel încât să se asigure participarea la programul Orizont Europa și la alte programe și inițiative ale UE, să se integreze rețelele internaționale, transfrontaliere și clusterelor transnaționale și să se instituie programe comune de cercetare, educație și scheme de cofinanțare;

Obiective:

- 1) Creșterea atractivității sistemului național CDI și a carierei de cercetător;
- 2) Atragerea de resurse umane înalt calificate pentru cercetare din țară și străinătate pentru recuperarea decalajelor față de media UE;
- 3) Adoptarea Cartei Europene pentru Cercetatori, a Codului de Conduită pentru Recrutarea Cercetătorilor, precum și angajamentul de a implementa strategia instituțională pentru resurse umane din cercetare, pentru stimularea performanței în carieră, în acord cu practicile comunitare în domeniu.

Descriere reformă/investiție:

Participarea la competiții publice CDI va fi condiționată de adoptarea cartei și codului cercetătorului de către universități și institute/organizații de cercetare. Implementarea acestei reforme se va face prin crearea unui nou cadru legislativ pentru cariera în cercetare și acordarea de stimulente pentru creșterea atractivității carierei în cercetare, inclusiv prin adoptarea practicilor științei deschise și măsuri conexe, care să asigure un sistem CDI atractiv pentru cercetătorii din afara țării (prin crearea unor condiții atractive și sigure de muncă și de angajare pentru cariere mai durabile și mai atrăgătoare pentru cercetători, permițând astfel atragerea și menținerea unor cercetători de nivel excelent).

Modificarea cadrului legislativ care reglementează profesia de cercetător în România și creșterea atractivității sistemului național CDI, prin măsuri de motivare la nivel individual și instituțional.

Noul cadru legislativ va aduce modificări privind:

- a) condiții cadru unice pentru desfășurarea unei cariere de cercetare și a altor categorii de personal de cercetare-dezvoltare din sistemul național de CDI sau în alte entități publice/private/instituții publice. Aceasta vor include măsuri pentru cercetători și alte categorii de personal de cercetare-dezvoltare, instituții de cercetare, servicii de digitalizare, integrare socială și profesională (de asemenea, pentru familii), servicii de orientare profesională, mentorat și pregătire, servicii avansate de dezvoltare a carierei, construirea unui ecosistem favorabil manifestării competențelor în CDI, care să constituie o resursă pentru toți beneficiarii de servicii CD. De exemplu: a) stimularea dezvoltării programelor *postdoctorale de cercetare avansată cofinanțate din fonduri publice (inclusiv Orizont Europa-MSCA)*; b) *susținerea dezvoltării carierei de cercetător în universitățile cu activități intensive de cercetare*; c) *generalizarea adoptării Cartei Europene a Cercetătorului și a Codului de Conduită pentru recrutarea cercetătorilor de către organizațiile CDI beneficiare de fonduri publice CDI*;
- b) condiții cadru pentru o politică echilibrată de gen, diversitate și inclusivitate, în acord cu bunele practici la nivel internațional;
- c) condiții atractive pentru promovare/recrutare, evaluarea experienței profesionale, pe baza performanței în domeniul CDI. De exemplu: a) criterii unitare la nivel național de recrutare pentru cercetătorii tineri, dar și pentru doctoranzi pe principii meritocratice și în acord cu bunele practice internaționale în materie; b) criterii de evaluare bazate pe excelență științifică, dar care să ia în considerare competențele și activitățile conexe, care completează profilul științific și asigură relația cu societatea; c) dialog instituțional pentru uniformizarea raportării activității științifice (se va propune prin dialog instituțional cu Ministerul Educației, cu Agenția Română de Asigurare a Calității în Învățământul Superior, cu Consiliul Național pentru Finantarea Învățământului Superior și cu entitățile CDI, utilizarea aceluiași criterii în ceea ce înseamnă raportarea activității științifice); d) asigurarea transparenței, prin generalizarea înscrierii în registrul național al cercetătorilor și publicarea în EURAXESS și pe portaluri consacrate a posturilor vacante din cercetare; e) asigurarea de condiții de muncă și de perfecționare atractive, inclusiv învățarea pe termen lung și dobândirea de competențe transversale, prin sinergia politicilor CDI cu a celor educaționale, sociale și a celor de resurse umane, mobilitate intersectorială pentru optimizarea evoluției în cariera profesională în condiții echitabile;
- d) compatibilitatea între categoriile/funcțiile/gradele profesionale ale personalului de cercetare și standardele UE, cele mai bune practici;

- e) o nouă taxonomie a competențelor pentru cercetători, în acord cu cadrul european existent;
- f) condiții atractive și beneficii suplimentare pentru atragerea oamenilor de știință din străinătate, prin combinarea politicilor CDI cu cele sociale și de resurse umane;
- g) stimulente pentru angajarea tinerilor cercetător, dar și activități de atragere a tinerilor în cariera de cercetare și promovarea științei pentru societate;
- h) revizuirea legislației privind etica, în acord cu evoluția rapidă a noilor tehnologii, a libertății academice, Declarația de la Bonn, integritatea și buna conduită în activitatea de cercetare.

Pentru a îmbunătăți calitatea și aplicabilitatea cercetării, se implementează o reformă profundă, cu accent pe dezvoltarea abilităților și competențelor cheie pentru cercetătorii din stadiul inițial al carierei lor. În plus, se va încuraja excelența în cercetare și mobilitatea cercetătorilor, inclusiv prin accesul cercetătorilor, din străinătate, la concursurile de promovare din sistemul de CDI din România.

În condițiile expansiunii rapide a sistemului CDI, alimentată, în principal, de atragerea tinerilor (absolvenți doctorat, dar nu numai), asigurarea unei ponderi rezonabile a cercetătorilor seniori devine o provocare pentru ciclul 2021-2027. În același timp, trebuie urmărită dezvoltarea activităților de CD în cadrul firmelor.

România asigură, în acest mod, implementarea măsurilor recomandate prin Concluziile Consiliului UE privind ERA (2020), respectiv la „Cadrul european îmbunătățit al competențelor pentru cariere în cercetare” ținând seama de știința deschisă, de egalitatea de gen, de competențele digitale, de diversificare a carierelor în cercetare și de eventualitatea unor parcursuri profesionale multiple, precum și de elemente suplimentare relevante din Agenda europeană pentru competențe și din „Apelul la acțiune de la Zagreb”, Concluziile Consiliului UE privind „Inițiativa Universitățile Europene – Asocierea învățământului superior, cercetării și inovării cu societatea: pavarea unui nou drum, pentru o nouă dimensiune a învățământului superior european” (2021) și Concluziile Consiliului UE privind „ERA - Asigurarea cercetătorilor cu cariere și condiții de lucru atractive și sustenabile, pentru ca „circulația creierelor” să devină o realitate” (2021).

Mecanism de implementare:

Reforma carierei de cercetător, va fi abordată integrat, cu rol demonstrativ, pentru o parte din intervențiile propuse în PNRR, acestea fiind prioritizate astfel:

- revizuirea și actualizarea legislației relevante domeniului CDI, cu impact direct asupra carierei de cercetător;
- investiții care conduc cel puțin la atragerea de resurse umane de înaltă calitate în domeniul CDI din afara României, pentru a realiza „brain circulation”;

- investiții în sprijinirea perfecționării tinerilor cercetători români la început de carieră, câștigători la competiții europene, posesori de certificate de excelență, prin susținerea financiară a proiectelor CDI (acțiuni Marie Skłodowska Curie);
- investiții în crearea și coordonarea unei rețele de centre regionale de orientare în carieră, care vor fi factori cheie în creșterea atractivității sistemului național CDI și promovarea științei în societate.

În conformitate cu Legea nr. 319/2003 privind statutul personalului CD din România, Ministerul Cercetării, Inovării și Digitalizării este autoritatea responsabilă de calificarea și certificarea resurselor umane CDI, implicate în activitatea de CD.

Reforma prevede crearea noului cadru legislativ pentru carieră în cercetare, în acord cu bunele practici europene.

Legea 319/2003 modificată, va detalia indicatorii cheie de performanță (pe baza standardelor internaționale de cercetare), care vor fi utilizați pentru evaluarea performanței cercetătorilor, iar Legea 206/2004 modificată, va detalia standardele pentru „buna conduită în cercetarea științifică”.

Noua legislație vizează alinierea la cele mai bune practici europene, inclusiv: a) promovarea în cariera de cercetare, bazată pe principii de merit, b) recrutarea pe bază de proceduri transparente, deschise și competitive, c) bune practici de etică și integritate în cercetarea științifică.

Noua legislație va include, în mod egal, un cadru de stimulente financiare și nefinanciare pentru a încuraja implementarea Cartei europene pentru cercetători și a Codului pentru recrutarea cercetătorilor de către instituțiile de cercetare. Acest lucru va fi pus în aplicare, în special în contextul cerințelor de eligibilitate pentru apeluri competitive, criteriilor de evaluare ale organizațiilor, finanțarea instituțională și în legătură cu jaloanele 280 și 283.

Aceste noi acte normative vor ține seama, de asemenea, de recomandările experților externi PSF Orizont Europa 2021-2022.

Procesul va fi precedat de o evaluare/recomandare ex-ante privind politicile și strategiile CDI pentru domeniul resurse umane, derivate din evaluarea externă a mecanismului de sprijin al politicilor (PSF) din Programul Orizont Europa.

Legea 206/2004 privind buna conduită în cercetarea științifică, dezvoltarea tehnologică și inovare va fi revizuită și actualizată, pentru a include prevederi privind impactul digitalizării asupra bunelor practici în domeniul CDI și pentru a maximiza beneficiile bunelor practici europene în domeniul eticii și integrității și pentru a genera un mediu de lucru propice evoluției profesionale pe baze meritocratice în sistemul național CDI. MCID este autoritatea responsabilă pentru implementarea acestui act normativ.

Formele finale vor fi avizate interministerial, supuse aprobării Parlamentului și publicate în Monitorul Oficial.

Impedimente: Posibile bariere administrative și de timp în elaborarea cadrului legislativ; întârzieri cauzate de dezbaterile publice asupra actului normativ; număr ridicat de comentarii

primite asupra propunerii; dificultăți de implementare a noilor prevederi legislative (din punct de vedere financiar, resurse implicate, etc.).

Soluții: Stabilirea/nominalizarea unei structuri de specialitate, care să coordoneze procesul de elaborare, consultare publică și avizare a propunerii de act normativ; implicarea tuturor actorilor relevanți în vederea identificării soluțiilor optime pentru crearea cadrului legislativ; analiza funcțională a cadrului legislativ în vederea evitării eventualelor suprapuneri sau aspecte neacoperite, inclusiv din perspectiva operaționalizării procedurale; inițierea demersurilor de modificare a altor acte normative, care pot avea impact asupra operaționalizării prezentei propuneri legislative.

Calendar de implementare:

Activitate	Termen finalizare	Instituții responsabile/coordonatoare
Adoptarea noului cadru normativ privind cariera și statutul cercetătorului	Q4 2023	Ministerul de resort cu atribuții în domeniul cercetării-inovării împreună cu ministerele cu atribuții în domeniu
16 Instituții care au aderat la Carta Europeană a Cercetătorului și Codul pentru Recrutarea Cercetătorilor și au inițiat procesul de elaborare, implementare și evaluare a Planurilor de Acțiune bazat pe instrumentul Comisiei Europene „Strategia resurselor umane pentru cercetători” (HRS4R), care sprijină angajatorii și finanțatorii să pună în aplicare principiile Cartei și Codului în instituțiile lor.	Q4 2025	Ministerul de resort cu atribuții în domeniul cercetării-inovării

Buget reformă: nu sunt bugetate cheltuieli pentru modificările legislative.

Beneficiarii direcți/indirecți:

MCID, ca autoritate de stat în domeniul CDI, agențiile de finanțare a cercetării și inovării, alte ministere care au în responsabilitate politici publice transversale care influențează domeniul CDI, precum și autorități publice care au în subordine organizații care derulează și activități CDI, organizații CDI publice și private, alte autorități/instituții care realizează investiții publice în CDI, autoritățile administrației locale care gestionează fonduri și activități relevante pentru domeniul CDI, Academia Română, cercetători individuali angajați pe proiecte CDI și familiile acestora.

Beneficiarii indirecți ai reformei sunt:

- Centre de orientare profesională în cariera de cercetător (8 centre regionale); asociații profesionale ale cercetătorilor, ONG-uri care derulează activități în beneficiul CDI, firme de consultanță relevante pentru atragerea de fonduri CDI, cetățeni;
- Cercetători.

Ajutor de stat:

Reforma vizează modificări legislative și nu cuprinde cheltuieli bugetate în cadrul PNRR. Astfel, în cadrul său nu se vor acorda ajutoare de stat/*de minimis*.

Complementaritatea cu alte surse de finanțare:

- Prin PNCDI III(2015-2020) au fost finanțate, în cadrul programului de resurse umane, diverse categorii de proiecte: a) proiecte de cercetare postdoctorală (PD); b) proiecte de cercetare pentru stimularea tinerelor echipe independente (TE); c) bursa tânărului cercetător (BT); d) premierea rezultatelor cercetării - articole (PRECISI); e) premierea rezultatelor cercetării - brevete (PREC BVT); f) proiecte de mobilitate pentru cercetători (MC); g) proiecte de mobilitate pentru cercetători cu experiență din diaspora (MCD); h) proiecte de mobilitate pentru tineri cercetători din diaspora (MCT); i) burse de cercetare "Stefan Odobleja" (BSO); j) burse de cercetare "Spiru Haret" (BSH); k) burse de cercetare "Simion Mehedinți" (BSM).

Contribuția la pilonul social european, inclusiv facilități pentru persoanele cu dizabilități:

Reforma carierei de cercetător corespunde măsurilor cuprinse în Planul de acțiune privind Pilonul european al drepturilor sociale, elaborat de către Comisia Europeană și anume, pe componenta Egalitatea de șanse, sprijin activ pentru ocuparea forței de muncă, precum și locuri de muncă sigure și adaptabile. Astfel, măsurile de susținere a centrelor de orientare în cariera de cercetător, prin susținerea perfecționării tinerilor cu certificat de excelență Marie Skłodowska Curie, se încadrează în categoria cursuri de formare profesională și învățare pe tot parcursul vieții, în concordanță cu Agenda pentru competențe în Europa. În plus, locația centrelor regionale de orientare în carieră în universități arată clar orientarea spre instituțiile de învățământ superior, ca actori majori în procesul de educație și cercetare în Spațiul European al Cercetării și Învățământului Superior. Aceste centre vor deveni nucleul eforturilor comune

ale autorităților naționale, regionale și locale, în direcția formării de competențe avansate în domeniul CDI și al atragerii tinerilor spre cercetare, dar și pe componenta de promovare a rezultatelor cercetării în comunitate, în vederea conștientizării beneficiilor cercetării pentru societate și creștere economică sustenabilă. Vor fi aplicate măsuri de atragere a femeilor către cariera de cercetător, mai ales în acele domenii în care se înregistrează dezechilibre structurale de gen. De asemenea, reforma va facilita crearea oportunităților de accesare a carierei de cercetător pentru persoanele care sunt din grupuri dezavantajate (persoane cu dizabilități, persoane cu venituri reduse, romi ș.a.), dar care se încadrează în profilul de competențe specifice carierei de cercetare.

Contribuția la inițiativele emblematiche sau alte strategii ale UE:

Investiția adresează - Recalificarea și perfecționarea, componenta 7 din cadrul „Strategiei anuale pentru 2021 privind creșterea durabilă COM(2020) 575 final, pentru a consolida potențialul de inovare și creștere economică Reforma carierei de cercetător va aborda inclusiv diferențele semnificative care există în continuare între femei și bărbați cu privire la ocuparea forței de muncă și remunerare pentru domeniul cercetare și inovare, precum și accesul la servicii de calitate conexe vieții profesionale și reforma va avea în vedere, prin centrele de orientare în carieră, atractivitatea sporită a locului de muncă, prin politici investiționale specifice în domeniul resurselor umane.

Contribuția la inițiativele emblematiche sau alte strategii ale UE:

Comunicarea Comisiei privind ERA: „A new ERA for Research and Innovation (COM(2020) 628)”.

Declarația de la Bonn privind Libertatea Cercetării Științifice⁹.

R4. Consolidarea cooperării între mediul de afaceri și cel de cercetare

Reforma legislativă pentru intensificarea cooperării între mediul de afaceri și cel de cercetare, prin simplificarea legislației CDI care să vină în sprijinul creșterii investiției publice și private în CDI, bazat pe recomandările PSF RO 2021-2022.

În perioada iunie 2021 - aprilie 2022, prin instrumentul PSF Orizont Europa, se va realiza evaluarea cu experți externi a parteneriatului public-privat CDI. Astfel, vor fi evaluate: parteneriatele public-privat, ca elemente cheie pentru inovare. Eficiența instrumentelor folosite pentru îmbunătățirea cooperării public-private.

Provocari reforme/investiții:

Analiza distribuției cheltuielilor publice pentru CDI, pe tipuri de instituții, indică diferențe notabile față de UE-28: sectorul guvernamental cheltuie o pondere semnificativ mai mare din bugetul public național, în comparație cu UE-28 (70% față de 30% media în UE-28), iar sectorul de învățământ superior cheltuie semnificativ mai puțin (18% din investiția publică CD față de 57% din UE 28). Ponderea scăzută a cheltuielilor CDI pentru dezvoltare experimentală

⁹ https://www.bmbf.de/files/10_2_2_Bonn_Declaration_en_final.pdf

este cauzată de participarea scăzută a sectorului economic în activitatea CDI: doar 55% din cheltuieli sunt datorate activității sectorului economic spre deosebire de 85% media în UE-28. În cadrul recomandărilor specifice de țară 2019 se menționează că capacitatea generală de inovare a României rămâne scăzută, iar competitivitatea sa viitoare este amenințată de decalajul mare dintre întreprinderile cu capital străin și cele naționale în materie de productivitate și inovare. Investițiile României în cercetare și dezvoltare sunt cele mai scăzute din Uniune (0,5 % din PIB), iar cheltuielile publice pentru cercetare și dezvoltare au scăzut între 2011 și 2017, ceea ce împiedică orice consolidare a capacităților. În consecință, calitatea bazei științifice publice rămâne foarte scăzută, iar legăturile dintre știință și mediul de afaceri nu sunt suficient de dezvoltate, potențialul de inovare al economiei românești rămânând scăzut. Digitalizarea este un factor esențial pentru îmbunătățirea inovării și a competitivității țării. România este un inovator modest, fiind pe ultimul loc în UE, conform Tabloului de Bord privind Inovarea Regională 2019.

Producția științifică rezultată din colaborarea public-privat a clasat România în 2018 pe locul 26 în UE-28, deși susținerea din fonduri private a activităților CD, realizate de sectorul guvernamental, este peste media altor țări europene. 7,9% din cheltuielile CD din sectorul guvernamental și 1,2% din sectorul de învățământ terțiar sunt finanțate de sectorul de afaceri, plasând România pe locul 16 în UE. Mobilitatea intersectorială a resurselor umane în știință și tehnologie este cea mai redusă din UE.

Principalele probleme identificate privind România în Raportul de țară din 2020 și analiza provocărilor în domeniul cooperării internaționale în cercetare-dezvoltare și inovare:

- a) țara ocupă în continuare unul dintre ultimele locuri din UE, în ceea ce privește publicațiile științifice și co-publicațiile internaționale importante;
- b) ținta națională 2020 (1% din fonduri publice) nu a fost atinsă;

România este inovator modest, fiind pe ultimul loc în UE, conform Tabloului de Bord privind Inovarea Regională 2019. Performanțele în inovare urmează un trend descendent la nivelul tuturor regiunilor. Datele indică și o capacitate de comercializare foarte limitată a rezultatelor cercetării și inovării românești. Astfel, în perioada 1978-2020, în baza de date USPTO s-au identificat 30 brevete folosind criteriile de căutare inventator român, applicant român, cesionar român. România este țara UE cu cea mai mare (și majoritatea 51%) cotă de invenții naționale deținută de o altă țară. În perioada 2014-2020 există în jur de 251 de cereri de patente adresate EPO, cu inventator România și solicitant România și au fost acordate mai puțin de 20 de brevete.

Conform RST 2019, reducerea finanțării publice pentru cercetare și dezvoltare a dus la o calitate slabă în domeniul științei și tehnologiei și la legături slabe între mediul academic și întreprinderi și la o participare redusă la Orizont 2020. Cooperarea dintre mediul academic și mediul de afaceri are loc în principal pe o bază ad-hoc, iar dezvoltarea acestei cooperări este afectată de obstacole normative. În absența cererii pentru inovare, organismele publice CDI nu pot furniza astfel de servicii.

Recomandări specifice de țară:

(2020) Ținta națională 2020 pentru CDI (1% din fonduri publice) nu a fost atinsă;

Rezultatele slabe ale României în materie de cercetare și inovare împiedică tranziția către o economie bazată pe cunoaștere;

Țara ocupă în continuare unul dintre ultimele locuri din UE, în ceea ce privește publicațiile științifice și co-publicațiile internaționale importante.

Obiectiv:

Crearea unui mediu favorabil investițiilor publice și private în domeniul CDI, prin actualizarea și simplificarea legislației naționale privind contractarea, finanțarea, monitorizarea și evaluarea programelor, proiectelor de cercetare, dezvoltare și inovare, care să stimuleze consolidarea excelenței echipelor românești să fie un catalizator al creșterii investiției private în activități CDI și să stimuleze formarea de parteneriate sustenabile între organizații de cercetare și întreprinderi competitive la nivel național, pe baza recomandărilor PSF 2021-2022.

Obiective specifice:

Creșterea investiției private și a celei publice pentru CDI, prin actualizarea și simplificarea cadrului normativ național în ceea ce privește contractarea, finanțarea, monitorizarea și evaluarea programelor, proiectelor de cercetare, dezvoltare și inovare în acord cu bunele practici europene.

Descrierea reformei /investiției:

Crearea unui mediu favorabil investițiilor publice și private în domeniul CDI este o prioritate a Guvernului României.

*Documentul de Politică Industrială a României*¹⁰, elaborat prin intermediul proiectului *Dezvoltarea capacității instituționale a Ministerului Economiei*¹¹ și aprobat în cadrul Comitetului Interministerial pentru Competitivitate, stabilește măsurile care vizează îmbunătățirea competitivității sectoarelor industriei prelucrătoare, pentru creșterea economică și ocuparea forței de muncă, în concordanță cu *Programul de Guvernare* și *Strategia Națională de Competitivitate*. Este prioritară dezvoltarea întreprinderilor inovative, a clusterelor, precum și aplicarea în consecință a normelor privind ajutorul de stat, astfel încât industria să poată valorifica cele mai bune tehnici disponibile, dar care presupun alocarea unor resurse financiare corespunzătoare punerii în aplicare a acestora.

Pentru consolidarea poziției de piață a IMM-urilor, a fost adoptată *OUG nr. 130/2020 privind unele măsuri pentru acordarea de sprijin financiar din fonduri externe nerambursabile, aferente Programului Operațional Competitivitate 2014-2020, în contextul crizei provocate de COVID-19, precum și alte măsuri în domeniul fondurilor europene* care reglementează modul de finanțare a întreprinderilor afectate.

Pentru perioada următoare de programare, creșterea bugetului alocat CDI, precum și a eficienței instrumentelor de finanțare, are ca scop principal stimularea cooperării public-privat și valorificarea rezultatelor cercetării în direcția comercializării acestora.

Rezultate relevante pentru cooperarea public-privat au fost obținute prin proiectul SIPOCA 393, anume documentul de norme de audit tehnologic, ghidul referitor la proprietatea intelectuală și instruire pe problematici legate de reglementări destinate reducerii poverii administrative asupra mediului de afaceri cu activitate CDI.

Pentru stimularea investițiilor private în CDI și întărirea legăturii dintre mediul de cercetare și cel privat în România, au fost sprijinite activitățile având ca scop dezvoltarea de noi tehnologii și produse, respectiv comercializarea rezultatelor cercetării, activitățile economice cu potențial în creșterea capacităților de inovare, atragerea și menținerea specialiștilor CDI în întreprinderi,

parteneriatele dintre actorii din sectorul privat și furnizorii de cercetare.

Pentru întărirea legăturii dintre mediul privat și cel al CD, atât bugetul de stat, cât și FEDR 2014-2020 au sprijinit *crearea de parteneriate public-private pentru CD și transfer de cunoștințe*, cu finanțare din FEDR 2014 - 2020¹² sunt în implementare 53 de proiecte (în valoare de cca. 527 mil. lei). În cadrul acestor proiecte au fost încheiate 222 contracte subsidiare cu întreprinderi pentru transfer de cunoștințe și realizarea de proiecte de CD în parteneriat.

Prin PNCDI III¹³, au fost cheltuiți 89,89 mil. lei pentru finanțarea a 575 proiecte, din care 252 proiecte de tip *Proiect experimental demonstrativ (demonstrare concept)*, 57 proiecte de tip *Proiect de transfer la operatorul economic*, 128 proiecte de tip *Cecuri de Inovare*, 126 proiecte *Bridge Grant - Transfer de cunoaștere la agentul economic* și 12 proiecte de tip *Organizare și dezvoltare cluster – Cluster inovativ*. În cadrul proiectelor au fost încheiate 342 contracte cu întreprinderi, nivelul investițiilor private atrase fiind de 29.367,75 mil. lei și au fost publicate 320 de publicații științifice.

Pentru creșterea inovării la nivelul IMM-urilor, FEDR 2014 – 2020 a sprijinit *promovarea transferului tehnologic*, prin contractarea a 20 de proiecte (șase proiecte pentru sprijinirea entităților de inovare și transfer tehnologic-EITT, un proiect dedicat parcurilor științifice și tehnologice și 13 proiecte derulate de IMM-uri în parteneriat cu o EITT în scopul implementării unui rezultat al cercetării într-unul dintre domeniile de specializare inteligentă). Începând cu data de 5 octombrie 2020, se derulează proiectul privind Managementul de calitate și performanță în cadrul Ministerului Economiei, pentru reducerea poverii administrative și dezvoltarea IMM-urilor inovatoare (SIPOCA 716), cu o perioadă de desfășurare de 36 de luni și un buget de 16,6 milioane lei. Printre rezultatele vizate ale proiectului, se pot enumera: implementarea sistemului electronic integrat de management al documentelor la nivelul ministerului; elaborarea politicii publice pentru definirea și sprijinirea IMM-urilor inovatoare; realizarea portalului integrat (platformă digitală), specific atribuțiilor ministerului pentru facilitarea/îmbunătățirea informării, educării și interconectării antreprenorilor din România; instruirea angajaților ministerului.

Pentru creșterea competitivității întreprinderilor, în urma finalizării proiectului *Analiza impactului reglementărilor în vigoare în trei sectoare cheie ale economiei românești*¹⁴ asupra unui mediu concurențial, din ianuarie 2017 până în prezent, au fost implementate 52 dintre recomandările OCDE, fiind modificate 30 de acte normative. Una din măsurile menționate expres în Semestrul European-Recomandările specifice de țară (2019) este simplificarea/optimizarea legislației care fundamentează cooperarea public –privat în domeniul CDI.

Dintre deficiențe se pot menționa: cultura antreprenorială puțin favorabilă transferului tehnologic și parteneriatului public-privat, numărul mare de acte normative care includ prevederi legate de proiecte și programe CDI, condițiile de eligibilitate, birocrăția excesivă, lipsa de flexibilitate legislativă, numărul excesiv de mare de documente solicitate, de multe ori redundante, prevederile contractuale diferite în funcție de tipul de program, instrument, uneori neactualizate în raport cu legislația europeană în materie, etc., indicatorii variabili și uneori neconformi cu realitățile din mediul privat, metodologiile de monitorizare a contractelor CDI greoaie și variabile etc. În aceste condiții, în care devine evident că cea mai solidă cale de cooperare între mediul public-privat în domeniul CDI este pe bază contractuală, cadrul normativ trebuie îmbunătățit în vederea simplificării, debirocratizării și digitalizării.

Strategia Națională de Cercetare, Inovare și Specializare Inteligența (2021-2027), elaborată prin proiectul SIPOCA 592, va pune accent pe mobilitatea cercetătorilor și inovatorilor și sprijinirea parteneriatelor multilaterale de cercetare și inovare pentru a oferi noi soluții la provocările ecologice, digitale, de sănătate, sociale și de inovare, pentru a asigura bunăstarea cetățenilor și a generațiilor viitoare, în conformitate cu obiectivele de dezvoltare durabilă și pentru a promova reziliența, prosperitatea, competitivitatea și bunăstarea economică și socială a României.

Aspectele legate de implicațiile modificării HG 1265/2004 vor fi definite la nivel strategic în SNCISI și vor constitui cadrul de finanțare a proiectelor CDI în perioada 2021-2027.

Strategia se realizează prin proiectul *Creșterea capacității sistemului de CDI de a răspunde provocărilor globale*¹⁵ (SIPOCA 592):

- Aceste modificări de acte normative vor genera o participare mai bună la Orizont Europa și o creștere a ratei de succes la programele europene, urmărindu-se similitudini cu prevederile contractului cadru din Orizont Europa, la nivel de construcție conceptuală, care să scadă gradul de dificultate administrativă al câștigătorilor la Orizont Europa, care sunt susținuți financiar de România.
- transformarea internaționalizării sistemului CDI până în anul 2027, într-un factor de progres social și economic, care să asigure reziliența și competitivitatea economică.
- SNCISI se corelează și armonizează cu strategiile sectoriale ale altor ministere, în vederea integrării ansamblului de măsuri, care generează creșterea performanței sistemului național CDI.

În conformitate cu H.G. 1265/2004 cu privire la aprobarea normelor metodologice privind contractarea, finanțarea, monitorizarea și evaluarea programelor, proiectelor de cercetare-dezvoltare și inovare și a acțiunilor cuprinse în Planul național de cercetare-dezvoltare și inovare, Ministerul Cercetării, Inovării și Digitalizării este autoritatea responsabilă de elaborarea și implementarea acestora.

Astfel, prin actualizarea și simplificarea H.G. 1265/2004 privind aprobarea Normelor metodologice privind contractarea, finanțarea, monitorizarea și evaluarea programelor, proiectelor de cercetare, dezvoltare și inovare și a acțiunilor cuprinse în Planul național de cercetare, dezvoltare și inovare, cu modificările și completările ulterioare, dar și a actelor normative subsecvente și conexe, se urmărește ca organizațiile private și publice de cercetare interesate de finanțare publică să beneficieze de un cadru unitar de contractare, indiferent de tipul de program și să fie solicitate să se racordeze la bunele practici internaționale: de la depunere, contractare, monitorizare, raportare până la încheierea proiectului:

- a) în domeniul politicilor de resurse umane, prin includerea obligativității folosirii principiilor Cartei și Codului Cercetătorului și a parcurgerii evaluării de către Comisia Europeană a strategiilor instituționale de resurse umane;
- b) în domeniul valorizării și stabilirii politicilor de acces și utilizare a infrastructurilor de cercetare și creșterea vizibilității organizațiilor de cercetare în mediul de afaceri;
- c) capacitatea de a dezvolta strategii de marketing adecvate;
- d) în domeniul raportării și valorizării rezultatelor și datelor CDI la nivel național, în mod unitar și transparent, care să includă și o metodologie unitară de statistică și contabilitate a activităților și rezultatelor de cercetare, armonizate cu prevederile internaționale în materie și cu prevederile normativelor privind ajutorul de stat și deducerile fiscale pentru activitățile de cercetare;

e) măsuri de promovare a rezultatelor cercetării, a eticii și integrității în cercetarea științifică, egalității de gen, incluziunii și diversității, a principiilor științei deschise.

Propunerea legislativă de modificare a HG 1265/2004, urmărește crearea unui mediu favorabil pentru investițiile publice și private în CDI, prin:

- Simplificarea și eficientizarea legislației naționale referitoare la contractarea, finanțarea, monitorizarea și evaluarea programelor și proiectelor CDI;
- Asigurarea digitalizării tuturor procedurilor asociate cu contractarea, finanțarea, monitorizarea și evaluarea programelor CDI;
- Asigurarea publicării tuturor livrabilelor din proiectele finanțate din fonduri publice, cu excepția celor din domeniul apărării și securității;
- Asigurarea evaluării cu experți recunoscuți internaționali a proiectelor cu valoare mai mare de 500.000 EUR și evitarea situațiilor de conflict de interese;
- Asigurarea ca toate livrabilele proiectelor de cercetare finanțate din fonduri publice (proiecte cu un buget total mai mare de 500.000 EUR) sunt evaluate de experți recunoscuți internațional înainte de aprobarea acestora de către autoritatea contractantă. Introducerea audierilor publice ca procedura curentă pentru evaluarea intermediară a proiectelor CDI finanțate din fonduri publice. Fișele de evaluare vor fi transmise consorțiului de proiect în acord cu practicile Orizont Europa.
- În plus, MCID împreună cu Ministerul de Finanțe, Ministerul Investițiilor și Proiectelor Europene și Ministerul Economiei, Antreprenoriatului și Turismului vor asigura resurse publice stabile și predictibile pentru domeniul CDI, prin identificarea tuturor surselor de finanțare (local, national, EU) și le vor face disponibile printr-un portal unic în care toate programele de finanțare CDI vor fi prezentate.
- Noua Strategie Națională pentru Cercetare, Inovare și Specializare Inteligentă va asigura o participare sporită a întreprinderilor la proiecte de cercetare, dezvoltare și inovare finanțate public, pentru a sprijini integrarea sectorului de afaceri românesc în lanțurile valorice strategice europene, acordând prioritate implicării IMM-urilor și start-up-urilor în aceste domenii, astfel cum se specifică în „Strategia pentru antreprenoriat românesc” (care urmează să fie adoptată de Ministerul Economiei);
- Toate modificările legislative (altele decât modificarea HG 1265/2004) vor fi implementate împreună cu reprezentanții celorlalte ministere cu atribuții în domeniu, pe baza recomandărilor PSF Orizont Europa 2021-2022.

Mecanism de implementare:

Reforma va fi implementată de către ministerul de resort cu atribuții în domeniul cercetării, împreună cu ministerele cu responsabilități în domeniu.

Beneficiarii direcți/indirecți:

MCID ca autoritate de stat în domeniul CDI, agențiile de finanțare a cercetării și inovării, alte ministere care au în responsabilitate politici publice transversale care influențează domeniul CDI, precum și autorități publice care au în subordine organizații care derulează și activități CDI, organizații CDI publice și private, alte autorități/instituții care realizează investiții publice în CDI, autoritățile administrației locale care gestionează fonduri și activități relevante pentru domeniul CDI, Academia Română, cercetători individuali angajați pe proiecte CDI și familiile acestora.

Beneficiarii indirecți ai reformei sunt:

- Centre de orientare profesională în cariera de cercetător (8 centre regionale); asociații profesionale ale cercetătorilor, ONG-uri care derulează activități în beneficiul CDI, firme de consultanță relevante pentru atragerea de fonduri CDI, cetățeni, cercetători, întreprinderi inovative cu experiență demonstrată în proiecte de cercetare, inovare și transfer tehnologic;
- întreprinderi care se angajează în transferarea către piață a produselor, serviciilor sau tehnologiilor rezultate din proiecte de cercetare.

Calendar de implementare:

Activitate	Termen finalizare	Instituții responsabile/coordonatoare
Intrarea în vigoare a unor amendamente legislative pentru crearea unui mediu favorabil pentru investițiile publice și private în domeniul CDI	Q1 2024	Ministerul de resort cu atribuții în domeniul cercetării-inovării, împreună cu alte ministere cu responsabilități în domeniul finanțatelor publice, antreprenoriatului și educației
40% din proiectele CDI finanțate din fonduri publice au cel puțin o entitate privată implicată ca partener	Q2 2026	Ministerul de resort cu atribuții în domeniul cercetării-inovării

Buget reformă: nu sunt bugetate cheltuieli pentru reforme legislative.

Ajutor de stat:

Reforma vizează modificări legislative și nu cuprinde cheltuieli bugetate în cadrul PNRR. Astfel, în cadrul său nu se vor acorda ajutoare de stat/de minimis.

Complementaritatea cu alte surse de finanțare:

În scopul creșterii gradului de implicare și conectare a cercetătorilor români pe plan național și internațional, s-a avut în vedere dezvoltarea unor rețele de centre de CD (cu finanțare din FEDR)¹⁶: au fost contractate 11 proiecte pentru *modernizarea infrastructurilor de tip Cloud* proiectul pentru *extinderea rețelei RoEduNet* a fost în implementare, până în martie 2021 fiind înregistrate 32 de noi conexiuni; a continuat implementarea proiectului *Anelis Plus 2020*¹⁷, care asigură accesul la publicații științifice.

Contribuția la pilonul social european, inclusiv facilități pentru persoanele cu dizabilități:

Crearea unui mediu favorabil investițiilor publice și private în domeniul CDI, prin actualizarea și simplificarea legislației naționale privind contractarea, finanțarea, monitorizarea și evaluarea programelor, proiectelor de cercetare, dezvoltare și inovare are implicații indirecte asupra promovării nemijlocite a egalității de șanse și de acces pe piața forței de muncă. Prin internaționalizare se va realiza încurajarea mobilităților, cercetătorii români vor avea dreptul la educație, formare profesională și învățare pe tot parcursul vieții, incluzivă și de înaltă calitate, în entități de cercetare europene, în limitele legii, pentru a dobândi și a menține competențe care să le permită participarea la proiecte de cercetare naționale și internaționale. În acest

¹⁶ POC, Acțiunea 1.1.2 - Dezvoltarea unor rețele de centre CD, coordonate la nivel național și racordate la rețele europene și internaționale de profil și asigurarea accesului cercetătorilor la publicații științifice și baze de date europene și internaționale

¹⁷ Valoare totală 249 mil. lei, din care valoare eligibilă 186,7 mil. lei. Perioada de implementare: 60 de luni (18 iulie 2017 – 17 iulie 2022).

context, stagiile de mobilitate, de cercetare și specializare vor trebui să specifice concret ce competențe vor dezvolta, în concordanță cu Agenda pentru competențe în Europa.

De asemenea, asigurarea egalității de șanse, indiferent de gen, origine rasială sau etnică, religie sau credință, handicap, vârstă sau orientare sexuală, va fi o condiție obligatorie în programele și proiectele de cercetare inițiate prin PNRR. Fiecare cercetător român va avea dreptul la egalitate de tratament și de șanse în ceea ce privește încadrarea în muncă, protecția socială, educația și accesul la bunuri și servicii disponibile publicului în proiectele de cercetare în care este implicat, contribuind la realizarea *EU Anti-racism Action Plan 2020-2025*.

Contribuția la inițiativele emblematice sau alte strategii ale UE:

Strategia UE privind cooperarea internațională în domeniul științei și inovării: „O abordare globală pentru cercetare și inovare - Strategia Europei pentru cooperare internațională într-o lume în schimbare”, publicată de Comisie în data de 18 mai 2021.

Comunicarea Comisiei privind ERA : „A new ERA for Research and Innovation(COM(2020) 628)”.

Declarația de la Bonn privind Libertatea Cercetării Științifice¹⁸.

R5. Sprijin pentru integrarea organizațiilor de cercetare, dezvoltare inovare din România în Spațiul european al cercetării

Reforma legislativă pentru îmbunătățirea cadrului legal care să încurajeze, faciliteze și reglementeze integrarea voluntară și funcțională a instituțiilor de cercetare din România, în vederea utilizării în comun a infrastructurilor de cercetare și a altor facilități, pe baza recomandărilor PSF RO 2021-2022, pentru creșterea performanței organizațiilor CDI și integrarea lor în Spațiul European al Cercetării.

Sistemul național de CDI este constituit din ansamblul unităților și instituțiilor de drept public și de drept privat care au în obiectul de activitate cercetarea-dezvoltarea. Sistemul public CDI este alcătuit din:

- institute naționale de cercetare-dezvoltare;
- institute ale Academiei Române și ale academiilor de ramură;
- instituții de învățământ superior.

Organizațiile de cercetare-dezvoltare orientate către piață, cu activitate de cercetare-dezvoltare principală, sunt institutele naționale de CDI, majoritatea fiind coordonate de către MCID. Institutele Academiei Române se află în coordonarea acesteia, iar instituțiile de învățământ superior se află în coordonarea Ministerului Educației.

MCID, în calitate de autoritate de stat pentru cercetare-dezvoltare, este responsabil cu organizarea și conducerea sistemului național de cercetare-dezvoltare, însă fără a avea drept de inițiativă legislativă asupra institutelor Academiei Române sau instituțiilor de învățământ superior.

MCID are în coordonare directă un număr de 43 de INCD-uri; în plus există 3 alte INCD-uri aflate în coordonarea altor ministere/instituții centrale: Institutul Național de Cercetare-

¹⁸ https://www.bmbf.de/files/10_2_2_Bonn_Declaration_en_final.pdf

Dezvoltare în Informatică - ICI București (la Secretariatul General al Guvernului), Institutul Național de Cercetare-Dezvoltare pentru Îmbunătățiri Funciare - INCDIF ISPIF București (la Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale - MADR), Institutul Național de Cercetare Științifică în domeniul Muncii și Protecției Sociale - INCSMPS (la Ministerul Muncii și Protecției Sociale - MMPS) și Institutul Național de Cercetare -Dezvoltare Medico-Militara Cantacuzino (la Ministerul Apărării Naționale).

Certificarea și acreditarea INCD-urilor se face conform normelor metodologice stabilite prin HG Nr. 477/2019 din 4 iulie 2019 și a Ordinului MCI nr. 529/03.09.2019 pentru aprobarea instrucțiunilor de aplicare a Hotărârii Guvernului nr. 477/2019. Rapoartele de evaluare în vederea acreditării pentru anul 2019 sunt disponibile pe website-ul MEC, alături de rapoartele din anii anteriori.

De remarcat că legislația “la zi” se referă exclusiv la INCD-uri (HG nr. 97/2016 privind aprobarea Normelor metodologice pentru evaluarea în vederea certificării a unităților și instituțiilor din sistemul național de cercetare-dezvoltare), spre deosebire de normele metodologice anterioare abrogate și care aveau o arie de aplicabilitate mult mai mare, referindu-se la toate instituțiile care sunt incluse în sistemul național de CD.

Rezultatele activității de cercetare științifică sunt strâns legate de resursele alocate. Fie că este vorba despre resurse umane, financiare, materiale sau informaționale, acestea influențează semnificativ rezultatele, performanța și implicit finanțările viitoare. Constatăm astfel că, între activitate, finanțare, rezultate și performanță este o relație de condiționalitate. Performanța este măsurată prin indicatori cantitativi și/sau calitativi ai rezultatelor, iar acestea din urmă sunt rodul antrenării unor resurse suficiente.

Performanța în cercetare-dezvoltare se caracterizează în România prin:

- Contribuția națională la brevete EPO / USPTO / triadice este deosebit de redusă;
- Factorii care afectează activitatea de brevetare sunt costurile ridicate pentru aplicațiile internaționale de brevete, timpul lung de brevetare; de asemenea, multinaționalele transfera IPR la sediu central pentru a optimiza costurile, beneficiile aferente invențiilor;
- Doar 7,6% din articole științifice din SCOPUS sunt printre cele 10% cele mai citate, România fiind penultima țară din UE la acest indicator;
- În anul 2019, România se clasa pe poziția 40 în topul mondial Scimago și pe poziția 16 în UE-28.

Provocări reformă /investiții:

Consecințele vizibile ale subfinanțării sistemului de CDI, dar și a alocării defectuoase a resurselor existente, sunt reflectate în:

- dezvoltarea unei infrastructuri performante de cercetare (echipamente de ultimă generație) insuficient utilizată, în principal din cauza lipsei resurselor necesare și a atragerii de cercetători performanți în activități de cercetare relevante pentru sectorul economic;
- formarea resursei umane calificate (ex. doctoranzi) cu perspective limitate de carieră în domeniul cercetării în România și care alege alte cariere profesionale în țară sau străinătate;
- reducerea numărului de cercetători seniori prin migrarea către alte state cu sisteme CDI performante și, implicit, restrângerea capacității și competențelor OCD naționale.

Recomandări specifice de țară:

Principalele probleme identificate în Raportul de țară din 2020 privind România sunt:

- productivitatea rămâne în continuare una dintre cele mai scăzute din UE (68% din productivitatea muncii nominale medii a UE);
- nivelul de preluare a tehnologiei este scăzut;
- în medie, firmele mici tind să investească mai puțin în noile tehnologii și în inovare. Chiar și în sectoare cu grad ridicat de cunoștințe, cum ar fi sectoarele prelucrătoare de medie și înaltă tehnologie, firmele investesc mai puțin în CDI decât firmele cu caracteristici similare din regiune.

Conform RST 2019, persistă neconcordanța dintre cererea și oferta de competențe și lipsa de personal calificat. Numărul absolvenților de facultăți din domeniul științei, tehnologiei, ingineriei și matematicii rămâne deosebit de scăzut. România are rezultate slabe în ceea ce privește numeroase componente ale Indicelui economiei și societății digitale, inclusiv serviciile publice.

Obiectiv: Integrarea sectorului de afaceri în lanțurile valorice europene și a organizațiilor CDI în Spațiul European al Cercetării prin măsuri de stimulare a utilizării în comun a infrastructurilor de cercetare și a altor facilități.

Obiective specifice

Stabilirea unei metodologii pentru evaluarea calității și relevanței activității de cercetare și inovare din organizațiile CDI, în raport cu provocările societale și nevoile mediului economic. Cadru normativ pentru încurajarea utilizării voluntare, în comun, a infrastructurilor de cercetare și a altor facilități de către organizațiile CDI, pentru dezvoltarea unui sistem solid de producție de cunoaștere bazat pe agende strategice de cercetare și inovare, care să asigure relevanța economică și socială și integrarea rapidă în Spațiul European al Cercetării. Susținerea internaționalizării organizațiilor CDI publice și private pentru participarea la programele Horizon Europe.

Descrierea reformei /investitiei:

Conform raportului NSF/SEI pentru 2020, numărul de articole științifice (din Scopus, cu metoda fracționară) provenind din România a crescut de la 2.601 în 2003 la 11.061 în 2012, după care a fluctuat în jurul acestei cifre. Doar 7,6% din articole sunt printre cele 10% cele mai citate, România fiind penultima țară din UE la acest indicator (media UE: 12,32%).

Pentru anul 2019 numărul total de prototipuri este de 221, din care 67% sunt noi, 29% au fost modernizate și 10% bazate pe brevete, iar 7% din numărul total au fost valorificate la operatorii economici și 8% din numărul total au fost valorificate în domeniul high-tech.

Produsele (soiuri, plante, etc.) în anul 2019 au fost în număr total de 2.224, din care 49% reprezintă produse noi, 39% din total reprezintă produse modernizate, iar 6% din total sunt bazate pe brevete. 11% din numărul total au fost valorificate la operatorii economici și 1% din numărul total au fost valorificate în domeniul high-tech.

România deține 0,44% din numărul total de publicații științifice (20,07 milioane) din perioada 2014-2019, pe categoriile Web of Science. Având în vedere că există o concentrare a rezultatelor în câteva organizații de cercetare și faptul că există și organizații relativ mici care au performanțe deosebite, dar într-o distribuție teritorială dezechilibrată, un număr restrâns de instituții publice concentrează producția științifică, în ceea ce privește cantitatea și calitatea. Majoritatea țărilor UE încearcă să reducă fragmentarea sistemului de CDI pentru a potența concentrarea de expertiză, accesul la infrastructură, capacitatea de a fi competitivi în competiții internaționale (CE, Raport de progres ERA 2018). Fragmentarea implică și costuri administrative suplimentare.

Finanțarea scăzută și imprevizibilă nu permite actorilor CDI să stabilească o strategie instituțională de cercetare și dezvoltare, afectează capacitatea acestora de a dezvolta, utiliza și de a menține infrastructura existentă, dar și de a atrage și de a menține resursele umane. *Programul Nucleu* – INCD-urile furnizează rapoarte anuale asociate programului Nucleu, însă nu se realizează o centralizare adecvată a acestor rapoarte, chiar natura informațiilor colectate legate de utilizarea infrastructurilor de cercetare fiind una generică (ex. documentații, studii, procedee) ce nu permite o evaluare pe fond.

Probleme identificate în analiza pentru evaluarea organizațiilor CDI:

- finanțarea publică a CDI nu este predictibilă;
- (in)capacitatea sistemului CDI de a genera structuri organizatorice de o anvergură suficientă în domeniile contemporane de interes;
- deficiențele de infrastructură, începând cu spațiile de lucru și instalațiile de laborator și terminând cu infrastructura administrativă și informatică (baze de date funcționale, inclusiv accesul la literatură științifică);
- (in)capacitatea organizațiilor publice de cercetare de a se asocia pentru utilizarea în comun a infrastructurilor de cercetare pentru formarea ad-hoc de rețele distribuite de infrastructuri de cercetare conectate la nevoile sectorului de afaceri pentru a contribui la generarea unor procese/produse inovative;
- contribuția națională la brevete EPO / USPTO / triadice este deosebit de redusă;
- lipsa unui sistem integrat de raportare a gradului de utilizare și a rezultatelor de cercetare obținute cu ajutorul infrastructurilor (ERRIS nu asigură un mecanism de raportare și/sau monitorizare a gradului de utilizare a infrastructurilor de cercetare);
- lipsa unui cadru privind transparența politicilor de acces pentru toate infrastructurile care au beneficiat de fonduri publice.

Pentru a adresa fragmentarea crescută a sistemului național CDI, un nou cadru legislativ va fi stabilit pentru a încuraja, facilita și reglementa integrarea voluntară a organizațiilor CDI în vederea utilizării în comun a infrastructurilor de cercetare pentru creșterea eficienței investițiilor deja realizate prin fonduri naționale și europene creându-se premisele pentru stabilirea unui cadru stimulativ pentru valorificarea potențialului acestora și pentru diversificarea serviciilor oferite.

Cadrul de reglementare va lua în considerare recomandările PSF 2021-2022 și va specifica printre altele:

- a) evaluarea periodică (de exemplu la fiecare 5 ani) a tuturor institutelor de cercetare-dezvoltare din România, inclusiv a centrelor de cercetare din universități, bazate pe standarde internaționale, precum excelența științifică și impactul socio-economic în vederea abordării fragmentării ridicate a sistemului de cercetare, dezvoltare și inovare și integrarea acestuia în Spațiul European de Cercetare;
- b) criteriile avute în vedere la evaluarea tuturor organizațiilor CDI (se vor referi și la modalitatea de partajare a facilităților de cercetare);
- c) mecanisme de corelare între suportul financiar și non financiar acordat organizațiilor CDI cu rezultatele evaluării periodice, în relație directă cu gradul de utilizare în comun al infrastructurilor de cercetare pentru ameliorarea trasabilității cheltuielilor directe/indirecte legate de întreținerea și funcționarea infrastructurilor de cercetare din administrarea organizațiilor CDI și introducerea obligativității de raportare anuală a acestora;
- d) măsuri de sprijin pentru reformularea agendelor strategice de cercetare ale organizațiilor CDI corelat cu nevoile societății și mediului de afaceri și prioritățile UE.

Impedimente:

- Posibile bariere administrative și de timp în elaborarea cadrului legislativ;
- Întârzieri cauzate de dezbaterile publice asupra actului normativ;
- Număr ridicat de comentarii primite asupra propunerii;
- Dificultăți de implementare a noilor prevederi legislative (din punct de vedere financiar, resurse implicate, etc.).

Mecanism de implementare:

Reforma va fi implementată de către ministerul de resort cu atribuții în domeniul cercetării, dezvoltării și inovării.

Calendar de implementare:

Activitate	Termen finalizare	Institutii responsabile/coordonatoare
Intrarea în vigoare a cadrului legal care încurajează, facilitează și reglementează integrarea voluntară și funcțională și fuziunea instituțiilor de cercetare din România	Q4 2022	Ministerul de resort cu atribuții în domeniul cercetării-inovării
25 % din organizatiile CDI care utilizează în comun infrastructuri și alte facilități de cercetare	Q2 2026	Ministerul de resort cu atribuții în domeniul cercetării-inovării

Buget reformă: Nu sunt incluse cheltuieli în cadrul PNRR pentru aceasta reforma.

Ajutor de stat:

Reforma vizează modificări legislative și nu cuprinde cheltuieli bugetate în cadrul PNRR. Astfel, în cadrul său nu se vor acorda ajutoare de stat/*de minimis*.

Beneficiari direcți/indirecți:

Organizații CDI publice sau private, cercetători, personal cu pregătire economică sau juridică din organizații CDI publice sau private.

Investiții:

II. Platforme digitale privind transparentizarea legislativă, debirocratizarea și simplificarea procedurală destinate mediului de afaceri (Alocare: 14 mil. Euro)

Provocare reformă/investiție:

Investiția susține reforma precedentă, contribuind la debirocratizarea mediului de afaceri prin digitalizarea unor servicii publice.

Ca principiu, platformele digitale care oferă servicii publice de debirocratizare a serviciilor publice destinate mediului de afaceri se vor realiza în contextul cloud-ului guvernamental, în cadrul componentei specifice de digitalizare.

Recomandări specifice de țară:

Legat de procesul de digitalizare serviciilor publice destinate mediului de afaceri, în corelare cu reforma de debirocratizare de mai sus, relevantă este recomandarea specifică de țară din 2019 cu privire la simplificarea procedurilor administrative.

Obiectiv: Investiția propusă are în vedere sprijinirea competitivității mediului de afaceri prin digitalizarea unor servicii publice destinate acestuia, în corelare cu reforma de debirocratizare și simplificare procedurală.

Descriere reformă/investiție:

Investiția constă în realizare de platforme online care să asigure accesul întreprinderilor la o serie de servicii publice/facilități legate de derularea activităților proprii în contextul simplificărilor procedurale, legislative și digitalizării.

Instituțiile beneficiare vor derula proceduri de achiziție publică pentru dezvoltarea platformelor respective și pentru achiziționarea de echipamente IT necesare asigurării implementării platformelor respective, coroborat cu asigurarea elementelor de securitate digitală, de acces și de prelucrarea datelor cu caracter personal. De asemenea, se va asigura interconectarea platformelor respective și posibilitatea schimbului securizat de date cu alte baze de date incluse în cadrul componentei de cloud guvernamental. Astfel, achizițiile vor avea în vedere serviciile de concepere și realizare a platformelor IT atât software și/sau dotarea cu echipamentele IT necesare gestionării acestora.

De asemenea, în dezvoltarea și operarea platformelor respective se vor avea în vedere elementele ce țin de asigurarea accesibilității persoanelor cu dizabilități, de prevederile legale privind protecția și prelucrarea datelor cu caracter personal.

În momentul de față există platforma edirect.e-guvernare.ro, care va fi dezvoltată prin includerea platformelor de mai sus, (de ex. cea în cazul licențelor/ autorizațiilor), astfel încât să fie un punct unic complet funcțional, pentru toate nevoile companiilor românești. Astfel, se va avea în vedere o mapare a tuturor platformelor existente și se vor demara demersuri în vederea conectării acestora (cloud guvernamental, data center cu migrarea aplicațiilor publice pe aceeași platformă, onrc, anaf, etc).

Prin această investiție se propune:

1. Dezvoltarea platformei privind simplificarea procedurilor de înființare /de ieșire de pe piață a firmelor, de constituire și funcționare a punctelor de lucru, care va avea în vedere următoarele:
 - eficientizarea procesului de înregistrare a unei firme într-o singură zi;

- constituirea și înregistrarea, în integralitate pe cale electronică, fără a fi necesară prezența la ghișeu în nici o etapă a procesului de înființare a unei societăți;
 - digitizarea și eliminarea unor formulare/declarații;
 - stabilirea unui sediu social virtual, recunoașterea semnăturii electronice în condițiile legii, confirmarea identității persoanei prin mijloace video;
 - depunerea la o singură instituție publică a cererii de reactivare fiscală;
 - digitalizarea procesului de dizolvare/radiere/suspendarea/închidere a firmei.
2. Dezvoltarea unei platforme denumită Ghiseu Unic de Contact (One Stop Shop) pentru licențe/autorizații/certificări care va avea în vedere următoarele:
 - crearea unui ghișeu unic pentru toate licențele comerciale;
 - consolidarea prezenței online a serviciilor de licențiere a afacerilor digitale;
 - maparea tuturor licențelor comerciale;
 - funcționalitate de ”simulator de licență” (în care investitorul să introducă datele și caracteristicile relevante ale activității și să fie informat cu privire la licențele și procedurile necesare pentru realizarea acestora).
 3. Dezvoltarea platformei care are în vedere modificările legislative privind eficientizarea și transparentizarea controalelor asupra activității întreprinderilor, inclusiv digitalizarea Registrului Unic de Control (RUC) care va funcționa ca o platformă care va integra baza de date a operatorilor economici și va permite accesul instituțiilor publice cu rol de control.
 4. Dezvoltarea unei platforme care să asigure transparentizarea procesului de colectare și gestiune a fondurilor în beneficiul titularilor drepturilor de autor și a drepturilor conexe acestora – ORDA.
 5. Dezvoltarea unei platforme pentru stimularea competitivității mediului de afaceri, asigurarea transparenței legislative, debirocratizare și simplificare procedurală.
 - informarea și educarea antreprenorilor în vederea aplicării corecte și eficiente a legislației naționale.
 6. Crearea și dezvoltarea platformei digitale care să integreze toate serviciile dedicate angajatorilor și ocupațiilor din România (Nomenclatorul Ocupațiilor din România).
 7. Dezvoltarea unei platforme privind simplificarea obligațiilor declarative, a prevederilor legale din domeniul arhivării a procesului de raportare statistică și adaptarea activității de comerț la era digitală.

Mecanism de implementare:

Mecanismul de implementare va fi bazat pe parteneriatul dintre instituțiile cu atribuții în punerea în aplicare a modificărilor legislative prevăzute de reforma de mai sus și ministerul de resort responsabil cu digitalizarea. Parteneriatul va avea în vedere stabilirea standardelor de

dezvoltare și interconectare a platformelor publice și asigurarea pentru suportului tehnic necesar în definirea caracteristicilor acestora. Parteneriatul respectiv nu trebuie neaparat formalizat, cu toate acestea trebuie asigurată o pistă de audit pentru identificarea corespondenței între instituțiile respective cu privire la realizarea investițiilor.

Platformele respective vor fi gestionate de către instituțiile beneficiare cu atribuții în punerea în aplicare a modificărilor legislative prevăzute de reforma de mai sus și care vor asigura din bugetul propriu inclusiv mentenanța necesară pentru functionarea lor ulterioara. Instituțiile respective vor fi responsabile cu realizarea achizițiilor publice respective.

Calendar de implementare:

Activitate	Termen finalizare	Instituții responsabile/coordonatoare
Realizare parteneriat cu MCID pentru stabilirea de stabilirea standardelor de interconectare a platformelor publice și pentru suportului tehnic necesar în definirea caracteristicilor acestora.	Q2 2022	Ministerul de resort cu atribuții în domeniul economic și alte instituții implicate în reforma privind debirocratizarea mediului de afaceri și MCID
Realizare achiziții publice platforme digitale și echipamente	Q4 2022	Ministerul de resort cu atribuții în domeniul economic și alte instituții implicate în reforma privind debirocratizarea mediului de afaceri
Finalizarea implementării contractelor de achiziție și interconectarea platformelor la punctul unic - cel puțin șapte platforme digitale publice pe deplin operaționale, care se bazează pe bazele de date digitale relevante actuale, după cum urmează: - simplificarea procedurilor pentru înființarea / ieșirea de pe piața companiilor, înființarea și operarea locurilor de lucru - introducerea unui ghișeu unic pentru licențe / autorizații / certificări	Q4 2023	Ministerul de resort cu atribuții în domeniul economic și alte instituții implicate în reforma privind debirocratizarea mediului de afaceri

<ul style="list-style-type: none"> - integrarea modificărilor legislative privind eficiența și transparența controalelor asupra activității întreprinderilor - transparența colectării fondurilor și gestionării fondurilor în beneficiul deținătorilor drepturilor de autor și a drepturilor aferente acestora - stimularea competitivității mediului de afaceri, pentru a asigura transparența legislativă, birocratizarea și simplificarea procedurilor - integrarea serviciilor dedicate angajatorilor și ocupațiilor - simplificarea obligațiilor și a prevederilor legale în ceea ce privește arhivarea 		
--	--	--

Beneficiari direcți/indirecți:

Beneficiarii direcți: Ministerul Economiei, Antreprenoriatului și Turismului și alte instituții care vor dezvolta platformele necesare debirocratizării mediului de afaceri în conformitate cu cele menționate în descrierea reformei aferente.

Beneficiari indirecți sunt agenții economici, profesioniștii care desfășoară activități economice și populația în general, în cazul în care va desfășura activități economice.

Buget reformă/investiție: 2 mil. euro * 7 platforme (inclusiv echipamente necesare) =14 mil. euro

Ajutor de stat:

Măsurile din cadrul acestei reforme nu implică elemente de ajutor de stat, vizând în general modificări legislative și aspecte de natură administrativă. În ceea ce privește eventualele investiții / servicii necesare implementării acestor măsuri, acestea vor fi achiziționate printr-o procedură competitivă, transparentă, nediscriminatorie și necondiționată, nefiind incidente astfel prevederile ajutorului de stat.

Complementaritatea cu alte componente:

Investițiile sunt integrate și complementare cu cele din cadrul cloud-ului guvernamental și cele legate de digitalizarea ANAF. Cu toate acestea, ele sunt bugetate în cadrul acestei componente, fiind direct legate de mediul de afaceri.

Complementaritate cu alte surse de finanțare:

A se vedea proiectele menționate la secțiunea similară din cadrul reformei R.1.

În ceea ce privește alte programe finanțate din fonduri europene sau de la bugetul de stat, complementaritatea poate fi analizată pe zona de asistență tehnică, unde se pot avea în vedere dezvoltarea de platforme publice pentru digitalizarea unor activități ale administrației publice care să ajute la implementarea programelor respective.

Contribuția la Pilonul social european, inclusiv facilități pentru persoanele cu dizabilități:

Prin digitalizarea serviciilor publice destinate mediului de afaceri, rezultate ca urmare a reformei aferente se va asigura accesul nediscriminatoriu întreprinderilor/pieței forței de muncă, oferind inclusiv facilități pentru asigurarea accesului persoanelor cu dizabilități.

Platformele digitale dezvoltate prin intermediul acestei investiții vor respecta prevederile OUG 112/2018 privind transpunerea Directivei (UE) 2016/2102 a Parlamentului European și a Consiliului din 26 octombrie 2016 privind accesibilitatea site-urilor web și a aplicațiilor mobile ale organismelor din sectorul public, dar și transpunerea Directivei (UE) 2019/882 a Parlamentului European și a Consiliului din 17 aprilie 2019 privind cerințele de accesibilitate aplicabile produselor și serviciilor. Investiția va respecta principiile accesibilității serviciilor digitale și pentru categoriile de cetățeni vulnerabili.

Contribuția la inițiativele emblematică sau alte strategii ale UE:

Investițiile contribuie la noua Strategie UE pentru IMM (2020) ca bază pentru reducerea sarcinilor administrative. De asemenea, măsura contribuie la Strategia anuală a UE pentru 2021 privind creșterea durabilă având în vedere contribuția la tranziția digitală și la inițiativa emblematică pentru a sprijini o redresare solidă - Modernizarea în cadrul căreia principalele servicii publice digitale ar trebui să fie modernizate și accesibile tuturor.

I2. Instrumente financiare pentru sectorul privat

Măsura 1. Garanția de portofoliu pentru reziliență (Alocare: 300 mil. Euro)

Partener de implementare: Fondul European de Investiții ("FEI")

Modalitate de implementare: instrumentul financiar propus (garanția de portofoliu) urmează să fie implementat de FEI (Fondul European de Investiții), prin intermediul unei contribuții la programul InvestEU compartimentul pentru statul membru. În funcție de instrumentele financiare disponibile în cadrul compartimentului pentru Uniune (la momentul actual acestea fiind încă în curs de dezvoltare de către Comisia Europeană), se are în vedere posibilitatea de a alocă acest buget pentru suplimentarea resurselor unui anumit produs disponibil în cadrul

compartimentului UE (realizarea unui top-up). Această potențială contribuție (top-up) se va stabili ulterior, după publicarea produselor disponibile din cadrul compartimentului UE de către Comisia Europeană.

Analiza/identificarea eșecului de piață:

După cum s-a indicat în analiza FI-Compass 2019 asupra decalajului în finanțarea IMM-urilor din UE, instrumentele financiare pot juca un rol important în facilitarea accesului IMM-urilor la finanțare în contextul economic actual, având în vedere capacitatea acestora de a acorda finanțări cu grad de risc sporit și de a atrage resurse suplimentare din sectorul privat.

În ceea ce privește implementarea instrumentelor financiare de garantare în România, analiza de tara realizata de FI-Compass pentru România constată succesul Inițiativei pentru IMM, subliniind relevanța acestui instrument pe piață. În plus, se recomandă continuarea implementării acestui tip de instrument de garantare pentru „finanțarea generală a IMM-urilor” pentru a sprijini cât mai multe companii din cât mai multe industrii și regiuni ale țării.

Pe baza studiilor de piață prezentate în secțiunile anterioare, instrumentul financiar propus este o garanție de portofoliu. La momentul actual, o analiza de piață comprehensivă nu a fost realizata de către partenerul de implementare, iar alocarea bugetara propusa este indicativa. Analiza de piață finala va fi realizata de către FEI, după publicarea Comisiei Europene a produselor disponibile din cadrul compartimentului UE al programului InvestEU. Prin urmare, se considera ca criteriile de eligibilitate finale vor avea un impact asupra cererii pieței si asupra alocării resurselor bugetare finale in cadrul măsurii.

Scopul garanției este de a înlătura obstacolele actuale cu care se confruntă întreprinderile românești, și anume costul crescut al finanțării, cerințele de garantare și blocarea surselor de creditare. În acest context, ca urmare a crizei, întreprinderile locale se confruntă cu probleme de lichiditate. De asemenea, instrumentul propus vizează și problemele de solvabilitate ale întreprinderilor, mai precis incapacitatea acestora de a-și îndeplini obligațiile financiare din cauza reducerii semnificative temporare a veniturilor, pe fondul crizei actuale.

În acest context, instrumentul are scopul de a îmbunătăți accesul la finanțare și de a revitaliza canalele de împrumut blocate, în timpul și după criza COVID-19, prin sprijinirea investițiilor pe termen lung și a nevoilor de capital de lucru ale întreprinderilor.

În plus, în conformitate cu Regulamentul UE 2021/241 de instituire a Facilității de Recuperare și Reziliență, instrumentul propus va contribui la îmbunătățirea rezistenței, a pregătirii pentru criză, a capacității de ajustare și a potențialului de dezvoltare al țării.

Un astfel de tip de instrument este bine cunoscut în rândul instituțiilor bancare românești, poate fi implementat rapid și ar fi complementar altor inițiative luate în considerare de către Comisia Europeană.

În general, scopul principal al unei garanții de portofoliu este redistribuirea riscului în cadrul sistemului financiar pentru ca intermediarii financiari să poată oferi finanțare în condiții mai

bune întreprinderilor. Mai mult, garanția de portofoliu își atinge obiectivele prin eliberarea cerinței de capital și prin asigurarea riscului pierderilor pentru portofoliile de tranzacții eligibile nou-create cu beneficiarii finali.

În cazul potențialului produs propus, FEI va beneficia de ratingul AAA pentru a oferi intermediarilor financiari o protecție împotriva riscurilor de neplată la o rată de garantare predefinită.

Beneficiile garanției de portofoliu sunt:

- Cerințe reduse de garanții suplimentare;
- Un comision de garantare redus pentru partea garantată a împrumutului;
- Scadențe extinse;
- Întreprinderile cu grad înalt de risc risc devin bancabile.

Garanția de portofoliu poate fi implementată fie ca garanție plafonată, fie ca garanție neplafonată. În cazul unei garanții plafonate, se acordă o reducere parțială a cerinței de capital pentru intermediarii financiari, în timp ce garanția neplafonată oferă o reducere integrală a cerinței de capital. Efectul minim de multiplicare a sumei acordate va fi determinat de acordurile operaționale semnate, estimând minim. 4x resursele totale alocate.

Criterii de eligibilitate:

Intermediarii financiari eligibili pot fi: bănci comerciale, fonduri de garantare, instituții de microfinanțare, companii de leasing și orice alte entități autorizate să acorde credite.

Beneficiari finali: IMM-urile (până la 249 de angajați) și întreprinderile cu până la 500 de angajați, întreprinderile individuale, fermierii individuali și întreprinderile agricole ar putea fi eligibili pentru garanția de portofoliu.

Finanțarea eligibilă, pentru a face parte din portofoliul garantat prin prezenta măsură, poate include o gama largă de produse de creditare, precum: capital de lucru, linii de credit, credite de investiții, leasing, etc. Aceste elemente, precum și sectoarele economiei vizate vor fi determinate în urma analizei de piață, ținând cont de Regulamentul Facilității de Recuperare și Reziliență precum și de criteriile de eligibilitate din cadrul programului InvestEU.

Prin urmare, criteriile finale de eligibilitate, compoziția portofoliului de credite, rata de garantare și clauzele de risc vor urma dispozițiile/criteriile stabilite pentru programul InvestEU, în cazul unei contribuții pentru un produs din cadrul compartimentului UE.

În cazul în care compartimentul UE nu va include un instrument menit a genera toate beneficiile necesare pentru statul membru și se va opta pentru un produs special realizat în cadrul compartimentului statului membru, setul detaliat de criterii de eligibilitate precum și bugetul final va fi stabilit ulterior pe baza analizei detaliate a nevoilor pieței efectuate de către FEI. Aceste criterii pentru potențialul instrument din cadrul compartimentului pentru statul membru pot avea în vedere: rata de garantare de maxim 80% în conformitate cu regulamentul pentru ajutorul de stat, riscul reținut de intermediarii financiari de minim 10%, iar eligibilitatea

refinanțării va fi, de asemenea, stabilită în conformitate cu regulile de ajutor de stat. Detaliile și criteriile de eligibilitate aplicabile vor fi stabilite ulterior de către statul membru în colaborare cu FEI și Comisia Europeană și vor fi incluse în acordul de garantare dintre FEI și Comisia Europeană (acordul pentru implementarea instrumentelor financiare).

Măsura 1 propune următoarele tipuri de intervenții (urmând a fi finalizate în urma analizei de piață detaliată realizată de către FEI):

Măsură	Alocare preliminară (mil. euro)	Tip preliminar de intervenție ¹⁹ ()
Măsura 1 – Garanția de portofoliu pentru Reziliență	300	015 - Dezvoltarea comercială și internaționalizarea IMM-urilor, inclusiv investiții productive
		015a - Sprijinirea întreprinderilor mari prin instrumente financiare, inclusiv investiții productive

Demarcarea între cele două tipuri de intervenții este bazată pe tipul beneficiarilor finali sprijiniți: 015 acoperind IMM-urile, iar 015a întreprinderi mari (conform anexei IV a Regulamentului (UE) 2021/241). Alocările bugetare finale vor fi stabilite pe baza analizei de piață realizată de către FEI.

Deși se preconizează ca o parte semnificativă a finanțării va fi contractată de beneficiarii finali înainte de sfârșitul anului 2026, intermediarii financiari selectați vor avea posibilitatea să semneze noi acorduri de creditare alocând fonduri beneficiarilor finali și după sfârșitul anului 2026, în conformitate cu dispozițiile relevante ale Regulamentului InvestEU.

Resursele rambursate (provizioane de garantare eliberate sau resurse recuperate în caz de neplata) vor fi returnate statului membru și reinvestite de către FEI pentru aceleași obiective după anul 2026. Dispozițiile detaliate legate de reutilizarea resurselor rambursate vor fi stabilite de către statul membru și FEI.

Gubernanță:

Gubernanța va urma modelul standard al programului InvestEU. În plus, pentru a asigura monitorizarea implementării măsurii, un comitet specific va fi înființat la nivel național. Acesta va include reprezentanți ai Guvernului României și ai partenerului de implementare - FEI.

¹⁹ Conform anexei VI la Regulamentul (UE) 2021/241 de instituire a Mecanismului de redresare și reziliență

De asemenea, după înființarea Băncii Naționale de Dezvoltare a României, reprezentanții acesteia pot fi invitați ca observatori în cadrul comitetului de investiții sau în cadrul altor organisme de guvernanță.

Planificarea investiției va lua în considerare următoarele etape:

Acțiunea	Termen indicativ
Agreearea strategiei de investiții și a criteriilor de eligibilitate între FEI, Guvern și CE	Q3 2021
Evaluarea ex-ante a pieței (FEI împreună cu jucătorii relevanți de pe piața din România)	Q3 2021
Semnarea acordului de contribuție între Comisia Europeană și Guvernul României	Q4 2021
Semnarea acordului de garantare FEI - Comisia Europeană	Data urmând a fi stabilita de către CE
Publicarea apelului pentru expresii de interes	În funcție de data semnării acordului de garantare
Evaluarea și selecția intermediarilor financiari	În funcție de data semnării acordului de garantare
Începerea acordării finanțării către beneficiarii finali (împrumuturi noi pot fi acordate și după 31 Decembrie 2026)	În funcție de data semnării acordului de garantare
Operațiuni de finanțare sau investiții care se ridică la cel puțin 50% din suma totală a resurselor alocate instrumentului aprobat de Comitetul de investiții InvestEU	Q2 2023
Operațiuni de finanțare sau investiții în valoare de 100% din resursele alocate instrumentului aprobat de Comitetul de investiții InvestEU	Q2 2024

Calendarul propus va corespunde cu calendarul de implementare al programului InvestEU.

Ajutor de stat / Monitorizare și raportare:

În ceea ce privește ajutorul de stat, precum și monitorizarea și raportarea, vor fi consistente cu dispozițiile relevante ale Regulamentului InvestEU și ale dispozițiilor specifice din domeniul ajutorului de stat, în măsura în care este aplicabil.

La nivelul beneficiarilor finali ai finanțării (în cazul implementării instrumentului în cadrul compartimentului Statului Membru): va fi elaborată, în măsura în care este necesară, o schemă de ajutor de stat/de minimis pentru beneficiarii finali. Un posibil cadru legal al ajutorului de stat pentru investiții ar fi Regulamentul privind ajutorul de minimis (Regulamentul 1407/2013), a cărui aplicabilitate a fost prelungită până în 2023, precum și succesorul acestuia. În acest caz, instrumentul financiar va fi conceput astfel încât să fie respectate normele privind ajutoarele de stat, în măsura în care este aplicabil.

La nivelul partenerului de implementare FEI (în cazul implementării instrumentului în cadrul compartimentului statului membru): pentru această măsură se va specifica în contractul de garantare că acesta va fi administratorul schemelor de ajutor de stat/aplicabile în derularea instrumentelor financiare și va delega către intermediarii financiari aplicarea regulilor naționale și europene în domeniul ajutorului de stat (inclusiv în ceea ce privește verificarea ex-ante a condițiilor de acordare a ajutoarelor, realizarea / menținerea investițiilor, eventuala recuperare a ajutoarelor, păstrarea pentru o perioadă de 10 ani a documentației aferente acordării ajutoarelor, raportarea perioadă a informațiilor legate de ajutoarele acordate etc.).

La nivelul intermediarilor financiari: pentru a elimina incidența cu regulile de ajutor de stat, intermediarii financiari vor fi selectați de către FEI, în mod transparent și nediscriminatoriu, printr-o procedură competitivă, transparentă, nediscriminatorie și necondiționată. Intermediarii financiari selectați administrează și monitorizează crearea portofoliului de credite eligibile, raportează către FEI acțiunile de recuperare a pierderilor. De asemenea, intermediarii financiari monitorizează calculul și raportarea aferente procedurilor relevante în materie de ajutoare de stat, transmițând către FEI toate datele și informațiile necesare pentru respectarea regulilor specifice în materia ajutorului de stat.

Pentru a nu fi incidente, prevederile ajutorului de stat la nivelul FEI și al intermediarilor financiari, măsura va fi concepută și implementată astfel încât FEI și intermediarii financiari vor reprezenta doar vehicule utilizate pentru transferul avantajului către beneficiarii finali.

Do No Significant Harm („a nu prejudicia în mod semnificativ mediul”)

Întrucât instrumentul va fi creat în cadrul InvestEU, respectarea principiului DNSH20 va fi asigurată prin aplicarea procedurii CE de verificare a sustenabilității.

În cazul în care este necesar, în acordul de finanțare vor fi excluse anumite proiecte sau domenii de intervenție (excluse în mod general de la sprijinul PNRR), în conformitate cu reglementările

20 În conformitate cu Ghidul - Orientări tehnice privind aplicarea principiului de „a nu prejudicia în mod semnificativ” (2021/C58/01)

programului InvestEU precum și politicile și criteriile de excludere ale partenerului de implementare (FEI).

Printre aceste domenii/activități excluse, se pot regăsi (aplicabilitatea acestora urmând a fi confirmată de către CE pentru potențialul produs a fi implementat):

- Pentru obiectivul de atenuare a schimbărilor climatice: (i) activități legate de combustibili fosili, inclusiv utilizarea în aval²¹, (ii) activități acoperite de sistemul UE de comercializare a certificatelor de emisii (ETS) atingând emisii de CO₂ preconizate a nu fi substanțial mai mici decât valorile de referință relevante²², (iii) compensarea costurilor ETS indirecte;
- Pentru economia circulară: (iv) activități legate de depozitele de deșeuri, incineratoare și instalațiile de tratare mecano-biologică a deșeurilor²³, (v) activități în care eliminarea pe termen lung a deșeurilor poate dăuna mediului (de exemplu, deșeurile nucleare).

Aceste criterii vor asigura, de asemenea, că vor putea fi selectate doar activitățile care respectă legislația de mediu națională și a UE relevantă.

Suma totală alocată măsurii: 300 milioane euro

În conformitate cu Ghidul Comisiei pentru Statele Membre în ceea ce privește planurile de redresare și reziliență²⁴ și Regulamentul InvestEU²⁵, costurile instrumentului financiar propus (garanția de portofoliu plafonată/neplafonată) pot include, printre altele, provizioanele pentru acoperirea pierderilor așteptate și neașteptate cu interval de încredere de 95%. Rata de provizionare a InvestEU va fi avută în vedere ca nivel de referință.

Efectul minim de multiplicare a sumei acordate va fi determinat de acordurile operaționale semnate cu intermediarii financiari, estimând minim. 4x resursele alocate pentru investiții. Prin

21 Cu excepția investițiilor în producția de energie electrică și/sau termică, precum și în infrastructura de transport și de distribuție aferentă, care utilizează gaze naturale, respectând condițiile stabilite în anexa III a Ghidului -Orientări tehnice privind aplicarea principiului de „a nu prejudicia în mod semnificativ” (2021/C58/01).

22 Valorile de referință stabilite pentru alocarea cu titlu gratuit pentru activitățile / instalațiile care intra în sfera de aplicabilitate a sistemului UE de comercializare a certificatelor de emisii, în conformitate cu Regulamentul de punere în aplicare (UE) 2021/447.

23 Această excludere nu se aplică investițiilor în instalații dedicate exclusiv tratării deșeurilor periculoase nereciclabile și nici instalațiilor existente, în cazul în care investiția are ca scop creșterea eficienței energetice, captarea gazelor de eșapament pentru depozitare sau utilizare sau recuperarea materialelor din cenușa de incinerare, cu condiția ca aceste investiții să nu ducă la o creștere a capacității de tratare a deșeurilor în instalații sau la o prelungire a duratei de viață a instalației pentru care se face dovada.

²⁴ Commission Staff Working Document Guidance to Member States Recovery And Resilience Plans, SWD(2021) 12, 22.01.2021, Part 1/2

²⁵ Regulamentul (UE) 2021/523 al Parlamentului European și al Consiliului din 24 martie 2021 de instituire a Programului InvestEU și de modificare a Regulamentului (UE) 2015/1017

urmă, structura instrumentului va permite mobilizarea resurselor private, în plus față de cele publice, generând un nivel mai ridicat de finanțare acordat întreprinderilor.

Nivelul mediu de finanțare al fiecărei întreprinderi va putea fi definit într-o etapă ulterioară, pe baza analizei detaliate a nevoilor pieței efectuate de către FEI, fiind în desfășurare la momentul actual.

Măsura 2. Garanția de portofoliu pentru acțiune climatică (Alocare: 200 mil. Euro)

Partener de implementare: Fondul European de Investiții ("FEI")

Modalitate de implementare: instrumentul financiar propus (garanția de portofoliu) urmează să fie implementat de FEI (Fondul European de Investiții), prin intermediul unei contribuții la programul InvestEU compartimentul pentru statul membru. În funcție de instrumentele financiare disponibile în cadrul compartimentului pentru Uniune (la momentul actual acestea fiind încă în curs de dezvoltare de către Comisia Europeană și Grupul Băncii Europene de Investiții), se are în vedere posibilitatea de a alocă acest buget pentru suplimentarea resurselor pentru produsele disponibile în cadrul compartimentului UE (realizarea unui top-up). Aceasta potențiala contribuție (top-up) se va stabili ulterior, după publicarea produselor disponibile din cadrul compartimentului UE de către Comisia Europeană.

Având în vedere posibilitatea existenței unui instrument dedicat acțiunilor climatice în cadrul compartimentului pentru Uniune, la care s-ar putea realiza un top-up, este necesară o alocare separată față de instrumentul propus în cadrul măsurii nr.1. De asemenea, structura instrumentului pentru Acțiune climatică ar putea fi diferită față de cea a instrumentului pentru Reziliență în ceea ce privește rata de garantare, structura de risc, condițiile de eligibilitate, etc.

Analiza/identificarea eșecului de piață:

Potrivit studiului FI-Compass „Potențialul investițiilor în eficiență energetică prin instrumente financiare în analiza aprofundată a Uniunii Europene - România”, criza COVID-19 ar putea avea un impact negativ dublu asupra investițiilor în eficiență energetică, atât prin reducerea cererii (de exemplu gospodăriile și întreprinderile pot decide / pot fi forțate să amâne investițiile) cât și a ofertei financiare (de exemplu, intermediarii financiari pot deveni mai selectivi în activitatea lor de creditare), crescând astfel importanța schemelor de sprijin legate de eficiența energetică.

În plus, principalele eșecuri ale pieței care împiedică investițiile în eficiență energetică includ:

- Rata ridicată a dobânzii comerciale;
- Lipsa garanției;
- Dimensiunile reduse ale proiectelor, care duc la costuri ridicate de dezvoltare și finanțare;
- Dependența de grant-uri - beneficiarii preferă să întârzie investițiile în așteptarea disponibilității subvențiilor;
- Gradul de conștientizare scăzut al instituțiilor financiare pentru a investi în eficiența energetică.

Deși România a contribuit cu 540 milioane EUR din fondurile FESI (aproximativ 2% din bugetul său) pentru instrumente financiare în perioada 2014-2020, nu există instrumente financiare pentru eficiență energetică în România, bugetul disponibil pentru eficiența energetică fiind alocat în principal schemelor de subvenție.

Astfel, ca răspuns la provocările actuale ale României în sprijinirea investițiilor în sectorul eficienței energetice și al energiilor regenerabile, poate să fie prevăzută o contribuție din resursele FRR către InvestEU - Compartimentul UE (prin intermediul Compartimentului Statelor Membre) pentru implementarea unui instrument de garanție de portofoliu pentru Acțiune climatică, contribuind astfel la atingerea obiectivului climatic general din cadrul PNRR.

La momentul actual, o analiza de piață comprehensivă nu a fost realizată de către partenerul de implementare, iar alocarea bugetară propusă este indicativă. Analiza de piață finală va fi realizată de către FEI după publicarea Comisiei Europene a produselor disponibile din cadrul compartimentului UE al programului InvestEU. Prin urmare, se considera ca criteriile de eligibilitate finale vor avea un impact asupra cererii pieței și asupra alocării resurselor bugetare finale în cadrul măsurii.

Beneficiile potențiale pentru implementarea unei garanții de portofoliu pentru acțiuni climatice includ:

- Cerințe de garantare reduse;
- Comision-standard de risc de credit redusă pentru partea garantată a împrumutului;
- Scadențe extinse;
- Întreprinderile riscante devin bancabile.

Criterii de eligibilitate:

Beneficiarii finali pot fi IMM-urile (până la 249 de angajați) și întreprinderile cu până la 500 de angajați, de asemenea și persoanele fizice. În ceea ce privește persoanele fizice, pot primi sprijin prin intermediul instrumentului financiar gospodăriile ce solicită împrumuturi pentru a finanța investiții eligibile în cadrul măsurii pentru Acțiune climatică.

Finanțarea eligibilă poate include o gamă largă de produse de creditare, precum: capital de lucru, linii de credit, credite de investiții, leasing, etc. Aceste elemente, precum și sectoarele economiei vizate vor fi determinate în urma analizei de piață, ținând cont de Regulamentul Facilității de Recuperare și Reziliență, precum și de criteriile de eligibilitate din cadrul programului InvestEU.

Prin urmare, criteriile finale de eligibilitate, compoziția portofoliului de credite, rata de garantare și clauzele de risc vor urma dispozițiile/criteriile stabilite pentru programul InvestEU, în cazul unei contribuții (top-up) pentru un produs din cadrul compartimentului UE.

În cazul în care compartimentul UE nu va include un instrument menit a genera toate beneficiile necesare pentru statul membru și se va opta pentru un produs special realizat în cadrul compartimentului statului membru, setul detaliat de criterii de eligibilitate precum și bugetul

final va fi stabilit ulterior pe baza analizei detaliate a nevoilor pieței efectuate de către FEI. Aceste criterii pentru potențialul instrument realizat în cadrul compartimentului pentru statul membru pot avea în vedere: rata de garantare de maxim 80% în conformitate cu regulamentul pentru ajutorul de stat, riscul reținut de intermediarii financiari de minim 10%, iar eligibilitatea refinanțării va fi, de asemenea, stabilită în conformitate cu regulile de ajutor de stat. Detaliile și criteriile de eligibilitate aplicabile vor fi stabilite ulterior de către statul membru în colaborare cu FEI și Comisia Europeană și vor fi incluse în acordul de garantare între FEI și Comisia Europeană (acordul pentru implementarea instrumentelor financiare).

Măsura 2 propune următoarele tipuri de intervenții (urmând a fi finalizate în urma analizei de piață detaliată realizată de către FEI):

Măsură	Alocare preliminară (mil. euro)	Tip preliminar de intervenție ²⁶ (sub rezerva rezultatelor analizei de piață)	Coeficientul privind schimbările climatice	Coeficientul privind obiectivele de mediu
Măsura 2 – Garanția de portofoliu pentru Acțiune climatică	200	024 - Eficiență energetică și proiecte demonstrative în IMM-uri și măsuri de sprijin	40%	40%
		025 - Renovarea fondului locativ existent în vederea creșterii eficienței energetice, proiecte demonstrative și măsuri de sprijin	40%	40%

Intervențiile eligibile sub programul InvestEU vor fi eligibile/acoperite în cadrul măsurii. Cu toate acestea, întrucât criteriile de eligibilitate din cadrul programului InvestEU nu au fost finalizate, tipurile de intervenții de mai sus au fost specificate cu caracter indicativ. Ajustări adiționale în legătură cu sumele alocate, precum și tipurile de intervenții acoperite pot interveni în timpul etapei de evaluare a pieței, precum și după publicarea produselor finale disponibile, respectând principiile DNSH, regulamentul InvestEU și regulamentul de instituire a Mecanismului de redresare și reziliență.

Deși se preconizează ca o parte semnificativă a finanțării va fi contractată de beneficiarii finali înainte de sfârșitul anului 2026, intermediarii financiari selectați vor avea posibilitatea să semneze noi acorduri de creditare alocând fonduri beneficiarilor finali și după sfârșitul anului 2026, în conformitate cu dispozițiile relevante ale Regulamentului InvestEU.

²⁶ Conform anexei VI la Regulamentul (UE) 2021/241 de instituire a Mecanismului de redresare și reziliență

Resursele rambursate (provizioane de garantare eliberate sau resurse recuperate în caz de neplata) vor fi returnate statului membru și reinvestite de către FEI pentru aceleași obiective după anul 2026. Dispozițiile detaliate legate de reutilizarea resurselor rambursate vor fi stabilite de către statul membru și FEI.

Guvernanță:

Guvernanța va urma modelul standard al programului InvestEU. În plus, pentru a asigura monitorizarea implementării măsurii, un comitet specific va fi înființat la nivel național. Acesta va include reprezentanți ai Guvernului României și ai partenerului de implementare - FEI.

De asemenea, după înființarea Băncii Naționale de Dezvoltare a României, reprezentanții acestora pot fi invitați ca observatori în cadrul comitetului de investiții sau în cadrul altor organisme de guvernanță.

Planificarea investiției va lua în considerare următoarele etape:

Acțiunea	Termen indicativ
Agreearea strategiei de investiții și a criteriilor de eligibilitate între FEI, Guvern și CE	Q3 2021
Evaluarea ex-ante a pieței (FEI împreună cu jucătorii relevanți de pe piața din România)	Q3 2021
Semnarea acordului de contribuție Guvernul României – Comisia Europeană	Q4 2021
Semnarea acordului de garantare FEI - Comisia Europeană	Data urmând a fi stabilită de către CE
Publicarea apelului pentru expresii de interes	În funcție de data semnării acordului de garantare
Evaluarea și selecția intermediarilor financiari	În funcție de data semnării acordului de garantare
Începerea acordării finanțării către beneficiarii finali (împrumuturi noi pot fi acordate și după 31 Decembrie 2026)	În funcție de data semnării acordului de garantare
Operațiuni de finanțare sau investiții care se ridică la cel puțin 50% din suma totală a resurselor alocate instrumentului, aprobate de Comitetul de investiții InvestEU	Q2 2023

Acțiunea	Termen indicativ
Operațiuni de finanțare sau investiții care se ridică la 100% din suma totală a resurselor alocate instrumentului, aprobate de Comitetul de investiții InvestEU	Q2 2024

Calendarul propus va corespunde cu calendarul de implementare al programului InvestEU.

Ajutor de stat / Monitorizare și raportare:

În ceea ce privește ajutorul de stat, precum și monitorizarea și raportarea vor fi consistente cu dispozițiile relevante ale Regulamentului InvestEU și ale dispozițiilor specifice din domeniul ajutorului de stat (în măsura în care este aplicabil, în funcție de tipul de implementare al produsului).

La nivelul beneficiarilor finali ai finanțării (în cazul implementării instrumentului în cadrul compartimentului statului membru): Va fi elaborată o schema de ajutor de stat/de minimis pentru beneficiarii finali. Un posibil cadru legal al ajutorului de stat pentru investiții ar fi Regulamentul privind ajutorul de minimis (Regulamentul 1407/2013), a cărui aplicabilitate a fost prelungită până în 2023, precum și succesorul acestuia. În acest caz, instrumentul financiar va fi în conformitate cu normele privind ajutoarele de stat, în cazul în care acesta este aplicabil.

La nivelul partenerului de implementare FEI (în cazul implementării instrumentului în cadrul compartimentului Statului Membru): pentru această măsură se va specifica în contractul de garantare că acesta va fi administratorul schemelor de ajutor de stat/aplicabile în derularea instrumentelor financiare și va delega către intermediarii financiari aplicarea regulilor naționale și europene în domeniul ajutorului de stat (inclusiv în ceea ce privește verificarea ex-ante a condițiilor de acordare a ajutoarelor, realizarea / menținerea investițiilor, eventuala recuperare a ajutoarelor, păstrarea pentru o perioadă de 10 ani a documentației aferente acordării ajutoarelor, raportarea perioadă a informațiilor legate de ajutoarele acordate etc.).

La nivelul intermediarilor financiari: pentru a elimina incidența cu regulile de ajutor de stat, intermediarii financiari vor fi selectați de către FEI, în mod transparent și nediscriminatoriu, printr-o procedură competitivă, transparentă, nediscriminatorie și necondiționată. Intermediarii financiari selectați administrează și monitorizează crearea portofoliului de credite eligibile, raportează către FEI acțiunile de recuperare a pierderilor. De asemenea, intermediarii financiari monitorizează calculul și raportarea aferente procedurilor relevante în materie de ajutoare de stat, transmițând către FEI toate datele și informațiile necesare pentru respectarea regulilor specifice în materia ajutorului de stat.

Pentru a nu fi incidente prevederile ajutorului de stat la nivelul FEI și al intermediarilor financiari, măsura va fi concepută și implementată astfel încât FEI și intermediarii financiari vor reprezenta doar vehicule utilizate pentru transferul avantajului către beneficiarii finali.

În cazul în care instrumentul va fi implementat sub forma unui top-up al unui instrument existent în cadrul compartimentului pentru UE, regulamentele InvestEU vor fi aplicabile.

Do No Significant Harm („a nu prejudicia în mod semnificativ mediul”)

Întrucât instrumentul va fi creat în cadrul InvestEU, respectarea principiului DNSH²⁷ va fi asigurată prin aplicarea procedurii CE de verificare a sustenabilității.

În cazul în care este necesar, în acordul de contribuție vor fi excluse anumite proiecte sau domenii de intervenție (excluse în mod general de la sprijinul PNRR), în conformitate cu reglementările programului InvestEU, precum și politicile și criteriile de excludere ale partenerului de implementare (FEI).

Printre aceste domenii/activități excluse, se pot regăsi (aplicabilitatea acestora urmând a fi confirmată de către CE pentru potențialul produs a fi implementat):

- Pentru obiectivul de atenuare a schimbărilor climatice: (i) activități legate de combustibili fosili, inclusiv utilizarea în aval²⁸, (ii) activități acoperite de sistemul UE de comercializare a certificatelor de emisii (ETS) atingând emisii de CO₂ preconizate a nu fi substanțial mai mici decât valorile de referință relevante²⁹, (iii) compensarea costurilor ETS indirecte;
- Pentru economia circulară: (iv) activități legate de depozitele de deșeuri, incineratoare și instalațiile de tratare mecano-biologică a deșeurilor³⁰, (v) activități în care eliminarea pe termen lung a deșeurilor poate dăuna mediului (de exemplu, deșeurile nucleare).

Aceste criterii vor asigura, de asemenea, că vor putea fi selectate doar activitățile care respectă legislația de mediu națională și a UE relevantă.

Acordul de garantare între CE și FEI va include suma alocată, tipurile de intervenții finale, precum și criteriile de selecție corespunzătoare pentru fiecare tip de intervenție, în conformitate cu regulamentul InvestEU, Regulamentul (UE) 2021/241 de instituire a Mecanismului de redresare și reziliență.

Suma totală alocată măsurii: 200 milioane euro.

²⁷ În conformitate cu Ghidul - Orientări tehnice privind aplicarea principiului de „a nu prejudicia în mod semnificativ” (2021/C58/01)

²⁸ Cu excepția investițiilor în producția de energie electrică și/sau termică, precum și în infrastructura de transport și de distribuție aferentă, care utilizează gaze naturale, respectând condițiile stabilite în anexa III a Ghidului -Orientări tehnice privind aplicarea principiului de „a nu prejudicia în mod semnificativ” (2021/C58/01).

²⁹ Valorile de referință stabilite pentru alocarea cu titlu gratuit pentru activitățile / instalațiile care intra în sfera de aplicabilitate a sistemului UE de comercializare a certificatelor de emisii, în conformitate cu Regulamentul de punere în aplicare (UE) 2021/447.

³⁰ Această excludere nu se aplică investițiilor în instalații dedicate exclusiv tratării deșeurilor periculoase nereciclabile și nici instalațiilor existente, în cazul în care investiția are ca scop creșterea eficienței energetice, captarea gazelor de eșapament pentru depozitare sau utilizare sau recuperarea materialelor din cenușa de incinerare, cu condiția ca aceste investiții să nu ducă la o creștere a capacității de tratare a deșeurilor în instalații sau la o prelungire a duratei de viață a instalației pentru care se face dovada.

În conformitate cu Ghidul Comisiei pentru Statele Member în ceea ce privește planurile de recuperare și reziliență³¹ și Regulamentul InvestEU³², costurile instrumentului financiar propus (garanția de portofoliu plafonată/neplafonată) pot include, printre altele, provizioanele pentru acoperirea pierderilor așteptate și neașteptate cu interval de încredere de 95%. Rata de provizionare a InvestEU va fi avută în vedere ca nivel de referință.

Efectul minim de multiplicare a sumei acordate va fi determinat de acordurile operaționale semnate cu intermediarii financiari, estimând minim. 4x resursele alocate pentru investiții. Prin urmare, structură instrumentului va permite mobilizarea resurselor private, în plus față de cele publice, generând un nivel mai ridicat de finanțare acordat întreprinderilor.

Nivelul mediu de finanțare al fiecărei întreprinderi va putea fi definit într-o etapă ulterioară, pe baza analizei detaliate a nevoilor pieței efectuate de către FEI, fiind în desfășurare la momentul actual.

Măsura 3. pentru IMM-uri și întreprinderile cu capitalizare medie (mid-caps): Fondul de fonduri de capital de risc pentru redresare (Alocare: 400 mil. Euro)

Partener de implementare: Fondul European de Investiții ("FEI")

Mod de implementare: acord de finanțare direct între Guvernul României și Fondul European de Investiții ca entitate desemnată (în afara InvestEU)

Analiza de piață:

Oferta de capital de risc pe piața românească continua să fie sub media europeană. Cele mai recente statistici publicate de asociația europeană de resort, InvestEurope, pentru 2019³³ și 2020³⁴, arată că în Europa se înregistrează o medie a investițiilor (după locația companiei) ca procentaj din PIB de aproximativ 0,5% pentru ambii ani, în timp ce România a înregistrat 0,25% în 2019 și 0,03% în 2020. Ca exemplu, considerând pentru 2019 un PIB de 223 miliarde euro³⁵, firmele românești ar fi trebuit să beneficieze de investiții de 550 milioane euro doar în 2019 pentru a atinge media UE din acel an.

O altă evaluare a pieței este prezentată într-un raport publicat pe platforma FI-Compass chiar înainte de debutul pandemiei, intitulat "Analiza deficitului de finanțare pentru întreprinderi

³¹ Commission Staff Working Document Guidance to Member States Recovery And Resilience Plans, SWD(2021) 12, 22.01.2021, Part 1/2

³² Regulamentul (UE) 2021/523 al Parlamentului European și al Consiliului din 24 martie 2021 de instituire a Programului InvestEU și de modificare a Regulamentului (UE) 2015/1017

³³ 2019 CEE private equity statistics, Annual activity statistics | Invest Europe

³⁴ Investing in Europe: Private Equity activity 2020, <https://www.investeurope.eu/research/activity-data/>

³⁵ https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/nama_10_gdp/default/table?lang=en

mici și mijlocii în Uniunea Europeană”³⁶. Raportul arată că România prezintă un deficit de finanțare de capital de 4,8% din PIB, adică 10 miliarde euro. Raportul menționează că piața românească de capital de risc (equity) rămâne limitată și că este nevoie de suport public atât pe partea de ofertă, cât și pe partea de cerere.

În raportul InvestEurope cu privire la activitatea din prima jumătate a anului 2020³⁷, se arată că debutul pandemiei a dus la o scădere a numărului de fonduri nou-înființate, ca și la o reorientare a investițiilor dinspre companii noi înspre susținerea companiilor aflate deja în portofoliu. Așa cum era de așteptat în noile condiții de muncă și viață, au crescut investițiile în digitalizare.

Criza provocată de pandemie constituie o oportunitate, câtă vreme se iau măsuri de politică publică potrivite, concluzionează un sondaj al departamentului de cercetare de piață din cadrul Fondului European de Investiții, pe baza răspunsurilor primite de la 1.100 intermediari financiari din domeniul capitalului de risc și business angels³⁸. Chiar și în piețe mai dezvoltate decât România, sunt necesare programe de suport public pentru a rezolva problema accesului la finanțare pentru companii.

În ecosistemul românesc de capital de risc (equity), resursele PNRR și FESI, administrate în mod complementar, pot cataliza crearea unei game largi de fonduri de investiții, care să acopere întreaga piață, de la start-up-uri până la companii mature și prin care să se adreseze domeniile prioritare pe termen mediu și lung. Măsurile de capital de risc pot susține capitalizarea întreprinderilor românești, completând măsurile de creditare axate pe lichiditate imediată.

Politica de investiții:

Politica de investiții este descrisă mai jos în mod preliminar și va fi stabilită prin acordul de finanțare dintre FEI și Guvernul României.

Pe perioada implementării, pot apărea modificări în alocările prezentate, din cauza unor evenimente neprevăzute (ex. o nouă pandemie, criză economică), care pot fi agreeate, după caz, de către parteneri.

Numărul estimat de beneficiari este de 100. Sumele medii investite pe categorii de beneficiari finali pot fi estimate (în mod ilustrativ), astfel:

- 50.000-200.000 euro pentru start-up-uri
- 200.000 – 3.000.000 euro pentru companii în stagii incipiente de creștere
- 3.000.000 – 5.000.000 pentru întreprinderi în etape avansate de creștere
- peste 5.000.000 pentru midcaps
- 5.000.000 – 20.000.000 pentru proiecte de tip energie regenerabilă sau biomasă

36 Gap analysis for small and medium-sized enterprises financing in the European Union.pdf (fi-compass.eu)

37 H1 2020 European Private Equity Activity, <https://www.investeurope.eu/research/activity-data/>

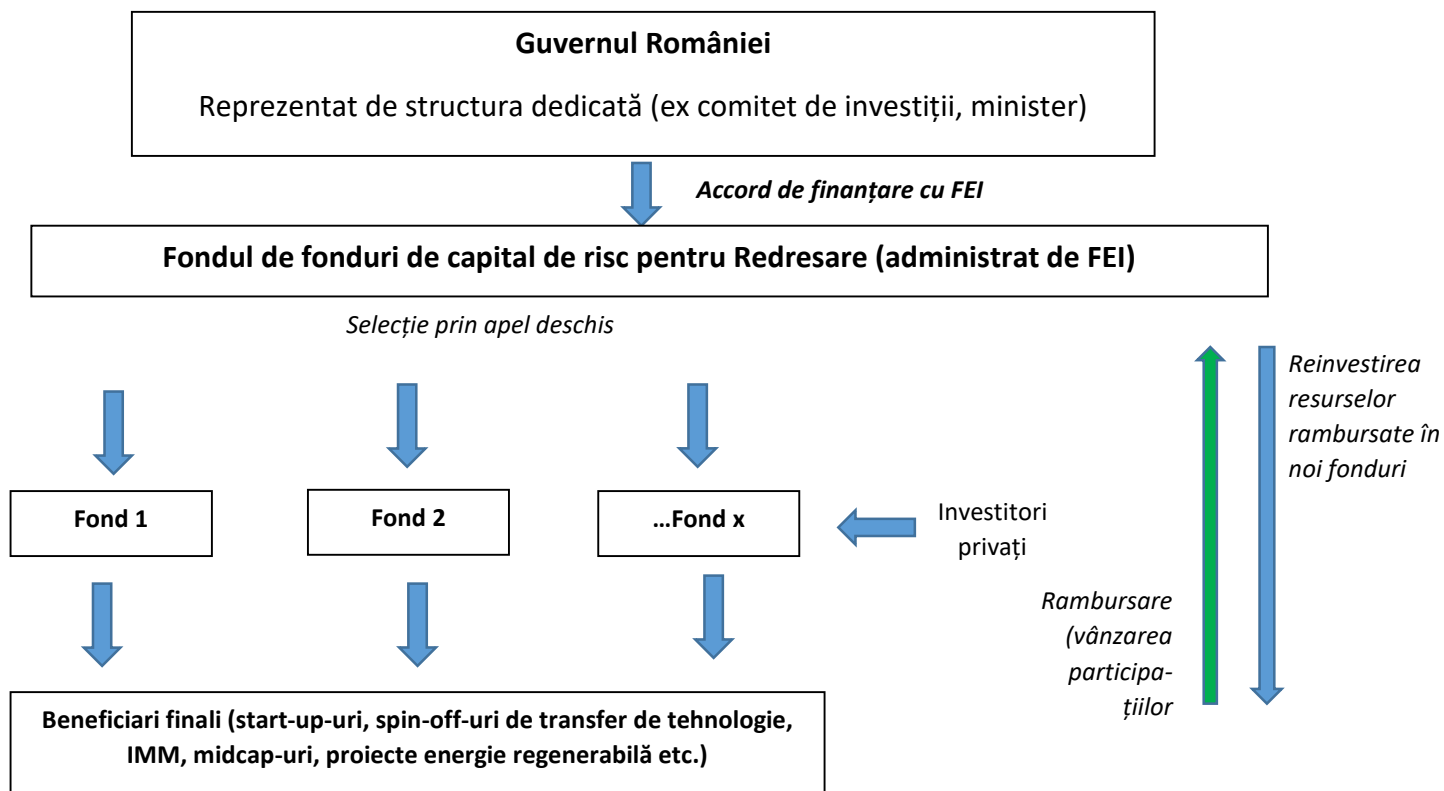
38 https://www.eif.org/news_centre/publications/EIF_Working_Paper_2021_71.htm

Cost brut indicativ (milioane EUR)	Tip de interventie conform Reg. 2021/0241, anexa VI,
400	Fonduri de capital de risc pentru întreprinderi mici și mijlocii, midcaps (companii cu pana la 3.000 salariați) și fonduri de infrastructura (inclusiv pentru eficiența energetică, energie regenerabilă, rețele de bandă largă și infrastructuri sociale) Costuri de management

Sume replătite (reflows)

Sumele replătite din instrumentul financiar propus (venituri din vânzarea participațiilor) vor fi returnate Fondului de fonduri reinvestite pentru același obiectiv, inclusiv după 2026.

Modalitate de implementare:

- Instrumentul de capital de risc va fi creat utilizând modelul fondului de fonduri (FdF) administrat de FEI ca entitate desemnată, model deja utilizat pentru instrumentele financiare finanțate din fonduri structurale.
- Fondul de fonduri este o structură-umbrelă administrată de FEI ca bloc de finanțare separat în cadrul său (nu se creează o entitate juridică separată), în mod similar instrumentelor financiare finanțate din fonduri structurale. Fondul de fonduri nu investește direct în beneficiari finali, ci în cadrul acestuia se creează un grup de fonduri de capital de risc, pentru administrarea cărora FEI selectează intermediari financiari prin procedură deschisă, transparentă și echitabilă, conform procedurilor proprii. Aceste fonduri de capital de risc sunt cele care investesc direct în întreprinderi/proiecte, adaugă valoare și vând ulterior aceste participații. Veniturile din vânzarea participațiilor sunt replătite către investitori, inclusiv către fondul de fonduri.
- Acordul de finanțare dintre Guvern și FEI va cuprinde următoarele elemente:
 - Politica de investiții (obiectivele de politică, criterii de eligibilitate, tipuri de instrumente);
 - Politica de risc și politica de prevenire a spălării banilor;
 - Guvernanța (ex. desemnarea unei structuri cum ar fi Comitetul de Investiții care să reprezinte Guvernul, descrierea rolului și responsabilităților acestuia);
 - Diversificare și limite de concentrare;
 - Strategia de exit (vânzare a participațiilor și ieșire din instrument);
 - Reguli pentru aplicarea principiului ”do no significant harm” („a nu prejudicia în mod semnificativ mediul”) – inclusiv sectoare excluse și proceduri de verificare a sustenabilității;
 - Planificare estimată pentru implementare;
 - Cadru de ajutoare de stat estimat;
 - Mecanisme pentru monitorizare și raportare;
 - Comisioane și costuri de management la nivelul fondului de fonduri;
 - Programarea plăților către fondul de fonduri;
 - Număr estimat de beneficiari finali;
 - Obligația de evitare a dublei finanțări a aceluiași cheltuieli eligibile cu alte surse din fonduri europene.

- Guvernul va desemna o structură dedicată (de exemplu, un Comitet de Investiții sau un departament ministerial) pentru a acționa ca reprezentant al acestuia în implementare. Acest for decide asupra strategiei și a politicii de investiții, se pronunță cu privire la eligibilitate și probleme de ajutor de stat și aprobă termenii de referință pentru selectarea intermediarilor financiari.
- Pe baza termenilor de referință aprobați de Comitet, FEI lansează apeluri deschise pentru expresii de interes pentru a selecta intermediari printr-o procedură competitivă, transparentă, nediscriminatorie și necondiționată.
- În urma unui proces cuprinzător de selecție cuprinzând câteva etape de screening, due diligence și negocieri contractuale, FEI selectează intermediari financiari cu care semnează acorduri de finanțare pentru fonduri de capital de risc (noi sau existente), create pentru o perioadă de 10 ani.
- Se estimează că se vor selecta inițial (până în 2026) până la 20 intermediari financiari. Fondurile de capital de risc pot fi naționale sau regionale, noi sau existente, cu obligația investirii contribuției primite de la Fondul de Fonduri pentru Redresare în România.
- Investițiile la nivelul beneficiarului final vor lua forma de capital de risc (equity) și cvasicapital (quasi-equity), în funcție de tipul de fond și nevoile beneficiarilor finali, astfel încât nu se poate stabili o alocare între cele două forme de investire:
 - Capitalul de risc este furnizarea de capital către o firmă, investit direct sau indirect în schimbul deținerii totale sau parțiale a acelei firme și în cazul în care investitorul de capital poate prelua un anumit control de gestiune al firmei și poate împărți profitul firmei.
 - Cvasi-capitalul de risc este tipul de finanțare care se situează între capitalul propriu și datorie, având un risc mai mare decât datoriile nesubordonate și un risc mai mic decât capitalul comun. Cvasicapitalul poate fi structurat ca împrumut negarantat și subordonat și, în unele cazuri, poate fi convertibil în participație la capital.
- Tipurile de fonduri și beneficiari finali pot include, între altele:
 - Acceleratoare de antreprenariat, platforme de crowdfunding sau fonduri de business angels;
 - Fonduri de venture capital, private equity, mezzanine sau coinvestire, existente sau noi, naționale sau regionale (cu obligația investirii contribuției primite din PNRR în România);
 - Fonduri de capital de risc axate pe tehnologie;
 - Fonduri de tip pre-IPO (companii care doresc să se listeze la bursă);

- Fonduri de infrastructură care vor finanța proiecte de eficiența energetică sau energie regenerabilă;
- Fonduri de transfer tehnologic pentru comercializarea inovării;
- Administratorii de fonduri asigură, de asemenea, participarea privată la fonduri, având în vedere un nivel minim cerut de strategia lor și cadrul convenit de ajutor de stat. În mod normal, și administratorii de fond investesc în fond în calitate de investitori privați pentru alinierea intereselor.
- Crearea portofoliului durează în mod normal 5 ani. A doua jumătate a existenței fondului este dedicată investițiilor ulterioare, creării de valoare în companiile de portofoliu și ieșirii (vânzarea companiilor de portofoliu) cu scopul de a asigura profitul investitorilor fondului.
- Distribuția riscului – în general, în fondurile de capital de risc, investitorii publici și privați împărtășesc aceleași riscuri și recompense și dețin același nivel de subordonare în aceeași clasă de risc în cazul unei structuri de finanțare stratificate. Sunt posibile excepții, în conformitate cu regulile aferente de ajutoare de stat.
- Efectul minim de multiplicare a sumei acordate va fi determinat de tipurile de fonduri și beneficiari finali. La unele investiții cu grad ridicat de risc este posibil să nu se poată atrage parteneri privați (ex. transfer de tehnologie, eficiența energetică). Astfel, efectul de multiplicare minim per total poate fi de 1,5x suma alocată.
- Remunerația intermediarilor financiari este stabilită în urma unei proceduri competitive, transparente, nediscriminatorii și necondiționate intermediarilor de selecție a intermediarilor (apel deschis de selecție).
- FEI, ca fond de fonduri efectuează:
 - Due diligence & selectarea fondurilor;
 - Gestionarea cerințelor legale;
 - Raportarea indicilor de performanță în conformitate cu PNRR;
 - Gestionarea lichidităților fondului de fonduri;
 - Monitorizarea activităților de investiții;
 - Gestionarea portofoliului.
- Intermediarii financiari sunt responsabili de:
 - Strângerea de contribuții ale investitorilor privați (fundraising)
 - Due diligence la nivelul companiilor;
 - Efectuarea de investiții conform criteriilor definite de eligibilitate și ajutorului de stat;
 - Sprijin direct pentru antreprenori;

- Adăugarea de valoare în companii, de ex. prin instalarea de reguli de guvernanță corporativă, networking, participare la decizii prin cooptarea în deciziile companiei (ex. în consiliul de administrație)
- Cooperarea cu părțile interesate de capital de risc (inclusiv universități, acceleratoare etc.).

Costul total al investiției prin măsura de capital de risc este de 400 milioane euro până în 2026 (excluzând resursele rambursate) și va include:

- Investiții în beneficiari finali;
- Costuri și comisioane de management pentru entitatea desemnată pentru administrarea fondului de fonduri - un plafon anual de 0.5% pentru durata implementării instrumentului (inclusiv după 2026);
- Costuri și comisioane de management la nivelul intermediarilor financiari, stabilite în mod competitiv (plafon indicativ – 20% pentru durata existenței fiecărui fond, inclusiv după 2026).

Raportare:

FEI va adapta formatele de raportare după nevoile Guvernului, prin sistemele interne de raportare care deja sunt utilizate pentru instrumentele financiare ale UE sau naționale.

Modelul de raport va fi agreat prin acordul de finanțare și poate include în mod indicativ:

- Descrierea situației implementării;
- Raport de trezorerie;
- Lista beneficiarilor finali cu statistici pe regiuni de dezvoltare, coduri CAEN, dimensiune etc.;
- Raport privind costurile de management;
- Informații necesare pentru monitorizarea ȋntelor și jaloanelor specifice PNRR;
- Raport privind aplicarea principiului ”Do no Significant Harm”;
- Informațiile cu privire la ajutoarele de stat acordate vor fi raportate prin baza de stat națională (REGAS) sau conform solicitărilor transmise de către Consiliul Concurenței și / sau Comisia Europeană.

Cadrul estimat de ajutoare de stat:

Cadrul de ajutoare de stat va fi stabilit de Guvern prin scheme de ajutoare de stat sau de minimis, conform regulilor naționale și europene. Intermediarii financiari se vor angaja să respecte condițiile acestor scheme și vor fi delegați să introducă informații privind ajutoarele acordate în baza de date națională REGAS. Pentru această măsură se va specifica în acordul de finanțare direct între Guvernul României și Fondul European de Investiții că acesta va fi administratorul schemelor de ajutor de stat/aplicabile în derularea instrumentelor financiare și

va delega către intermediarii financiari aplicarea regulilor naționale și europene în domeniul ajutorului de stat (inclusiv în ceea ce privește verificarea ex-ante a condițiilor de acordare a ajutoarelor/finanțărilor, eventuală recuperare a ajutoarelor, păstrarea pentru o perioadă de 10 ani a documentației aferente acordării ajutoarelor, raportarea perioadă a informațiilor legate de ajutoarele acordate etc.).

În cazul finanțărilor care nu constituie ajutor de stat (conforme cu principiul investitorului în economia de piață), pentru certitudine juridică se poate transmite o prenotificare către CE înainte de aplicare.

Pentru investitorii privați se poate considera că nu există niciun avantaj (și, prin urmare, niciun ajutor de stat), având în vedere că investiția se face în aceiași termeni și în aceleași condiții (tranzacție pari passu) între investitorii publici și privați sau investiția publică este în conformitate cu condițiile pieței, astfel cum sunt stabilite pe baza benchmarking-ului sau a altor metode de evaluare.

Eventualele investiții de capital de risc, realizate de către intermediari vor fi excluse din sfera ajutorului de stat dacă vor respecta principiul pari passu: investițiile vor fi realizate în aceiași termeni și condiții de către investitori publici și privați (investitorii publici și privați împărtășesc aceleași riscuri și recompense și dețin același nivel de subordonare în aceeași clasă de risc în cazul unei structuri de finanțare stratificate) și ambele categorii de operatori intervin simultan (investiția investitorului public și privat se face prin aceeași tranzacție de investiții) și intervenția investitorului privat are o semnificație economică reală (minim 30%).

În situația în care nu este identificat nici un investitor privat, atunci se va aplica testul investitorului privat asupra investiției realizate de investitorul public pentru a exclude situația de ajutor de stat.

Organismele care implementează această măsură (intermediari financiari) nu sunt beneficiari de ajutor de stat, având în vedere că remunerația pentru servicii și rambursările pentru implementarea instrumentului financiar nu depășesc rata pieței, aceștia reprezentând doar vehicule utilizate pentru transferul avantajului către beneficiar, fără a se bucura de vreun avantaj, pe care nu l-ar fi putut obține în condiții normale de piață. De asemenea, intermediarii financiari vor fi selectați printr-o procedură competitivă, transparentă, nediscriminatorie și necondiționată.

Cadrul de ajutoare de stat la nivelul beneficiarilor finali poate include una sau mai multe din regulile următoare (și altele, după necesități):

- Investiții care nu duc la depășirea pragului de minimis, conform Reg. nr. 1407/2013, art.4, para.5.
- Finanțări de capital de risc conform Regulamentului de exceptare în bloc nr. 651/2014, art.21, pentru IMM-uri.

- Pentru companii de tip midcaps, cu până la 3.000 de salariați, este de preferat să se dezvolte instrumente care nu constituie ajutoare de stat, deoarece respectă principiul pari passu: investițiile vor fi realizate în aceeași termeni și condiții de către investitori publici și privați (investitorii publici și privați împărtășesc aceleași riscuri și recompense și dețin același nivel de subordonare în aceeași clasă de risc în cazul unei structuri de finanțare stratificate) și ambele categorii de operatori intervin simultan (investiția investitorului public și privat se face prin aceeași tranzacție de investiții) și intervenția investitorului privat are o semnificație economică reală (min. 30%), conform Orientărilor privind finanțarea de risc din 2014. Având în vedere expirarea Orientărilor în 2021, este de așteptat ca spre sfârșitul acestui an să se clarifice dacă se poate aplica în continuare acest cadru sau va fi necesară o schemă de ajutoare de stat notificată la CE în timp util.

Având în vedere expirarea unor regulamente europene privind ajutoarele de stat în 2023, în acel an se estimează că se va actualiza întregul cadru de ajutoare de stat pe baza noilor regulamente.

Do No Significant Harm („a nu prejudicia în mod semnificativ mediul”)

Respectarea principiului Do no significant harm va fi asigurată prin aplicarea procedurii CE de verificare a sustenabilității. Intermediarii financiari se vor angaja să respecte principiile DNSH în implementare.

În cazul în care este necesar, în acordul de finanțare vor fi excluse anumite proiecte sau domenii de intervenție (excluse în mod general de la sprijinul PNRR).

Printre aceste domenii/activități excluse, se pot regăsi:

- Pentru obiectivul de atenuare a schimbărilor climatice: (i) activități legate de combustibili fosili, inclusiv utilizarea în aval³⁹, (ii) activități acoperite de sistemul UE de comercializare a certificatelor de emisii (ETS) atingând emisii de CO₂ preconizate a nu fi substanțial mai mici decât valorile de referință relevante⁴⁰, (iii) compensarea costurilor ETS indirecte;
- Pentru economia circulară: (iv) activități legate de depozitele de deșeuri, incineratoare și instalațiile de tratare mecano-biologică a deșeurilor⁴¹, (v) activități

39 Cu excepția investițiilor în producția de energie electrică și/sau termică, precum și în infrastructura de transport și de distribuție aferentă, care utilizează gaze naturale, respectând condițiile stabilite în anexa III a Ghidului - Orientări tehnice privind aplicarea principiului de „a nu prejudicia în mod semnificativ” (2021/C58/01).

40 Valorile de referință stabilite pentru alocarea cu titlu gratuit pentru activitățile / instalațiile care intra în sfera de aplicabilitate a sistemul UE de comercializare a certificatelor de emisii, în conformitate cu Regulamentul de punere în aplicare (UE) 2021/447.

41 Această excludere nu se aplică investițiilor în instalații dedicate exclusiv tratării deșeurilor periculoase nereciclabile și nici instalațiilor existente, în cazul în care investiția are ca scop creșterea eficienței energetice, captarea gazelor de eșapament pentru depozitare sau utilizare sau recuperarea materialelor din cenușa de incinerare, cu condiția ca aceste investiții să nu ducă la o creștere a

în care eliminarea pe termen lung a deșeurilor poate dăuna mediului (de exemplu, deșeurile nucleare).

Aceste criterii vor asigura, de asemenea, că vor putea fi selectate doar activitățile care respectă legislația de mediu națională și a UE relevantă.

Planificarea indicativă a implementării:

Acțiune	Planificare estimată
Semnarea acordului de finanțare între Fondul European de Investiții și Guvernul României pentru crearea Fondului de capital de risc de recuperare („Fondul”) și adoptarea politicii de investiții a Fondului.	Q4 2021
Publicarea apelului deschis pentru selecția intermediarilor financiari	Q2 2022
Evaluarea și selecția intermediarilor financiari	Între 2022 și 2026
Acordarea finanțării către intermediarii financiari	Începând cu 2022 și continuând până în iunie 2026
Operațiuni de finanțare sau investiții care se ridică la 50% din valoarea totală a finanțării sau investițiilor vizate aprobate de Comitetul de investiții.	Q4 2024
Operațiuni de finanțare sau investiții care se ridică la 100% din valoarea totală a finanțării sau investițiilor vizate aprobate de Comitetul de investiții.	Q2 2026

Planificarea indicativă nu include reinvestirea resurselor rambursate.

Complementaritatea cu alte instrumente de pe piață:

După un început timid în perioada de programare 2007-2013 (un singur fond), Fondul European de Investiții și Guvernul României au colaborat cu succes din 2017 ani în lansarea a șapte noi fonduri de capital de risc finanțate prin resursele FESI 2014-2020 și resurse rambursate din mandatul JEREMIE 2007-2013, care au dus la disponibilitatea a 200 milioane

capacității de tratare a deșeurilor în instalații sau la o prelungire a duratei de viață a instalației pentru care se face dovada.

euro (inclusiv resurse private). Totuși, aceasta sumă este insuficientă față de necesitățile pieței, după cum arată statisticile.

Fondurile de equity finanțate prin FESI 2014-2020 sunt actualmente în plină perioadă de investiții și, conform regulilor aferente fondurilor structurale, vor investi în companii noi doar până în 2023, după care pot susține în mod limitat doar companiile în care au investit deja. Încă 50 milioane euro sunt disponibili pentru România prin JEREMIE, aceasta fiind o sumă prea mică pentru ca decalajul de finanțare să poate fi considerat rezolvat.

Alocarea de resurse pentru capital de risc prin PNRR, atât pentru recapitalizarea IMM-urilor și companiilor de tip midcap (până la 3 mii de salariați), cât și pentru fonduri de infrastructură pentru priorități climatice, poate ajuta la rezolvarea decalajului de finanțare și reconstituirea bazei de capital a companiilor finanțate, completând resursele deja existente.

Contribuția la pilonul social european, inclusiv facilități pentru persoanele cu dizabilități:

Pentru fondurile în infrastructură și în cadrul politicii investiționale se va avea în vedere includerea elementelor legate de asigurarea egalității de șanse, a accesului persoanelor cu dizabilități și a măsurilor privind egalitatea de gen.

Măsura 4. Fond de fonduri pentru digitalizare, acțiune climatică și alte domenii de interes (Alocare: 300 mil. Euro)

Partener de implementare: Banca Europeană de Investiții

Modul de punere în aplicare: Atribuire directă Băncii Europene de Investiții (în afara InvestEU);

Accesul la finanțare este, de asemenea, un aspect-cheie pentru întreprinderile mari. Înainte de pandemie, redresarea investițiilor era lentă, în pofida unei creșteri economice puternice la momentul respectiv și a unor rate scăzute ale dobânzii, care a fost exacerbată de efectele crizei. Același raport a remarcat că utilizarea împrumuturilor bancare are un impact puternic asupra investițiilor întreprinderilor. Accesul la finanțare din partea băncilor locale este legat în mod pozitiv de investiții și are cel mai puternic impact asupra deciziei și capacității întreprinderilor de a investi. Prin urmare, creșterea accesului la finanțare în condiții favorabile este considerată esențială pentru sprijinirea eforturilor de redresare ale marilor întreprinderi.

Sondajul BEI din 2020 privind investițiile⁴², de asemenea, că aproximativ 12 % din firmele românești pot fi considerate ca fiind constrânse din punct de vedere financiar. Cerințele în materie de garanții reale reprezintă cea mai mare problemă. Pentru a aborda aceste probleme, sectorul financiar trebuie să fie dezvoltat în continuare pentru a furniza noi produse financiare

care pot facilita accesul la credite pentru a sprijini întreprinderile în creștere și pentru a stimula inovarea, în special în sectoare-cheie, cum ar fi acțiunile climatice și digitalizarea:

Politici climatice: Trei sferturi dintre firmele din România (75 %) afirmă că schimbările climatice au acum un impact asupra activității lor, cu mult peste media UE (58 %), în timp ce două treimi dintre firme (66 %) raportează deja investiții sau intenționează să investească în proiecte legate de climă, în concordanță cu media UE (67 %). Totuși, doar 37 % dintre întreprinderi au reușit să investească în măsuri de îmbunătățire a eficienței energetice, cu mult sub media UE (47 %).

Digitalizarea: Aproximativ o treime din totalul firmelor românești (32 %) au dezvoltat sau au introdus noi produse, procese sau servicii ca parte a activităților lor de investiții, ceea ce include 11 % din totalul întreprinderilor care susțin că au realizat noi inovații în țară sau în lume. Peste jumătate dintre întreprinderi (56 %) au implementat, integral sau parțial, tehnologiile digitale esențiale pe care le-au solicitat, sub media UE de 63 %.

Deși elaborată ținând seama de nevoile IMM-urilor, analiza Fi-Compass pentru finanțarea IMM-urilor în România constată, conform sondajului efectuat de Banca Națională a României, că majoritatea societăților care au tendința de a contracta împrumuturi bancare consideră că nivelul costului finanțării (în special împrumuturi în moneda locală — leu) le-ar afecta capacitatea de rambursare a împrumutului. Pentru societățile care au tendința de a contracta credite bancare, 30 % dintre respondenți ar accepta o rată maximă a dobânzii de 2.5-4,5 % pentru împrumuturile leu care se abat de la datele privind împrumuturile din 2019, unde rata medie a dobânzii a fost de 7,9 %. Așteptările întreprinderilor pentru împrumuturi în euro (19 % dintre respondenți ar accepta o rată maximă a dobânzii de 1,5 %) sunt oarecum mai apropiate de realitatea pieței, unde rata medie a dobânzii a fost de 3,8 %⁴³.

Analiza Fi-Compass arată, de asemenea, că nivelul intermedierei financiare în România (limitat de modificările legislative și de deficiențele sectorului corporativ) în comparație cu cel european este foarte scăzut (de aproximativ trei ori sub media UE), ceea ce înseamnă că există un potențial de creștere semnificativ⁴⁴. Acest lucru se reflectă și în raportul de țară, care afirmă că „băncile joacă doar un rol limitat în acordarea de credite întreprinderilor, care pot bloca economia”⁴⁵. Prin urmare, sunt necesare eforturi suplimentare pentru a încuraja dezvoltarea pieței de intermediere financiară, iar aceasta este considerată ca fiind un obiectiv important și o altă propunere de investiții duble.

Ca răspuns la aceste probleme, se propune crearea unui fond de fonduri care să fie gestionat de BEI. Autoritățile române preconizează că BEI va fi însărcinată, în temeiul dreptului primar al UE, să mandateze și/sau să investească o sumă orientativă de până la 300 milioane EUR pentru a fi utilizată ca instrumente financiare (inclusiv finanțarea prin granturi și sprijinul consultativ, după caz). Suma exactă va fi stabilită după testarea pieței și, în cazul în care este mai mare de 300 milioane EUR, va fi solicitată o creștere dacă/atunci când PRR este revizuit. BEI i se vor

43

<https://www.bnr.ro/Regular-publications-2504.aspx>.

44

<https://www.arb.ro/en/about-rab/>.

45

https://ec.europa.eu/info/publications/2020-european-semester-country-reports_en.

aloca costuri și comisioane de gestionare pentru plata serviciilor sale (și, după caz, a altor intermediari financiari selectați) care vor fi discutate și convenite bilateral. Selectarea altor intermediari financiari se va realiza printr-o procedură competitivă, transparentă, nediscriminatorie și necondiționată iar nivelurile costurilor și comisioanelor de gestiune vor fi ghidate de pragurile generale stabilite pentru costurile și comisioanele de gestiune în Regulamentul privind dispozițiile comune pentru fondurile de gestiune partajată, însă nu vor depăși un nivel înregistrat de piață pentru servicii similare.

Modelul fondului de fonduri se va baza pe structuri similare, care se vor bucura de succes și care vor fi utilizate pe deplin pentru instrumentele financiare furnizate de fondurile structurale în alte țări ale UE. Fondul de fonduri va fi creat ca un bloc separat de finanțare în cadrul BEI, iar pentru a evita orice îndoială, BEI va acționa în calitate de administrator al Fondului de fonduri. Fondul de fonduri este destinat să includă cel puțin două substructuri de fonduri, dintre care una ar putea fi implementată prin intermediul mai multor intermediari financiari subiacenți, care vor fi numiți în urma finalizării unui proces de selecție transparent, nediscriminatoriu, necondiționat și competitiv. Celălalt subfond ar avea ca scop facilitarea împrumuturilor directe din partea BEI și, cel mai probabil, va fi gestionat direct de BEI.

Diferițele subfonduri vor viza finanțarea pentru a acoperi o gamă adecvată de nevoi de acoperire/finanțare de pe piață. Acestea vor fi delimitate în prealabil prin abordarea diferițelor dimensiuni tipice ale proiectelor, primul subfond abordând nevoile proiectelor mai mici și, prin urmare, canalizat și agregat prin intermediul mai multor intermediari financiari, care vor beneficia de o garanție sprijinită de Mecanismul de redresare și reziliență. Al doilea subfond va răspunde nevoilor proiectelor care depășesc 25 de milioane EUR și care, prin urmare, nu necesită neapărat agregare și implicarea intermediarilor financiari din afara BEI; se intenționează ca al doilea subfond să beneficieze de o îmbunătățire a calității creditului finanțată prin Mecanismul de redresare și reziliență. Modelul va include o combinație de finanțare, granturi și sprijin consultativ pentru a oferi sprijin structurat destinatarilor finali, care vor aborda aspecte legate de viabilitate, accesibilitate, rentabilitate și maturitate. Modelul integrat va fi în măsură să ofere sprijin (eventual prin intermediari financiari, după caz) pentru a accelera dezvoltarea rezervei de proiecte și să încurajeze extinderea activităților de creditare în sectoarele politicilor climatice și digitalizării. Crearea unor instrumente specifice de redresare și reziliență care vizează lacunele pieței în ceea ce privește digitalizarea și investițiile legate de climă va contribui la dezvoltarea capacității piețelor financiare locale de a sprijini aceste sectoare pe termen lung.

Produsul este propus în afara InvestEU, având în vedere că intenționează să prezinte o combinație de granturi la nivelul instrumentului financiar care nu este posibilă în temeiul Regulamentului InvestEU. Necesitatea combinării granturilor a fost puternic evidențiată în procesul preliminar de testare a pieței. Nu se știe încă câți intermediari financiari vor fi selectați, fiind necesare teste de piață mai detaliate pentru a stabili acest lucru. Observațiile preliminare ale pieței sugerează totuși un interes puternic pentru produsul propus.

Investițiile la nivelul beneficiarului final vor lua forma unei finanțări prin împrumuturi și granturi (inclusiv sprijin consultativ). Investiții vor fi finanțate în conformitate cu normele

privind ajutoarele de stat, utilizând, cel mai probabil, dispozițiile relevante din Regulamentul general de exceptare pe categorii de ajutoare (RGECA), în funcție de caracteristicile specifice ale proiectului/promotorului în cauză. Se preconizează că investițiile finanțate vor intra în principal sub incidența următoarelor articole din RGECA: articolele 14 și 15 privind ajutoarele regionale pentru investiții și ajutoarele de exploatare, articolul 36 pentru protecția mediului, articolul 37 pentru investiții pentru adaptarea anticipată la viitoarele standarde ale Uniunii, articolele 38 și 39 pentru investițiile în eficiența energetică în funcție de tipul de proiecte, articolul 40 privind ajutoarele pentru investiții în cogenerare cu randament ridicat, articolele 41, 42 și 43 pentru producția și exploatarea energiei din surse regenerabile, articolul 45 Ajutoarele pentru investiții pentru reabilitarea siturilor contaminate, articolul 46 Ajutoarele pentru investiții în domeniul încălzirii și răcirii urbane eficiente din punct de vedere energetic, articolul 48 Ajutoarele pentru investiții în infrastructura energetică. Măsurile sub formă de sprijin consultativ vor fi implementate prin intermediul unor ajutoare de minimis în baza regulamentului specific.

Investițiile vor viza întreprinderile (întreprinderi care angajează peste 500 de persoane) și vehiculele cu destinație specială în calitate de beneficiari finali. Investițiile în acțiuni de combatere a schimbărilor climatice și în digitalizare vor constitui o prioritate și sunt furnizate pentru a sprijini cel puțin 50 % din alocare la nivel de fond. Soldul portofoliului va include investiții în conformitate cu prioritățile PNRR, care vor fi direcționate către sprijinirea redresării economice și a rezilienței sporite a economiei românești. Prioritățile de investiții vor fi stabilite în strategia de investiții și în documentul de planificare a afacerilor care urmează să fie elaborate pentru fondul de fonduri, care vor fi îmbunătățite în urma unor teste de piață detaliate și care vor fi aprobate de autoritățile române prin intermediul Consiliului de investiții propus.

33% din alocarea acestui instrument va fi în investiții care contribuie la tranziția verde conform Anexei VI din Regulament, iar 16,67% din alocare pentru investiții care contribuie la tranziția digitală conform Anexei VII din Regulament.

Efectul multiplicator minim al întregului instrument va fi determinat de proiectarea produsului final, în urma testării pieței și, după caz, a proceselor de selecție și a acordurilor operaționale ulterioare implicate de intermediarii financiari selectați.

Fondurile propuse vor combina forme rambursabile de sprijin cu diferite tipuri de granturi (subvenții pentru investiții, subvenții la dobândă, granturi pentru asistență tehnică) pentru a răspunde nevoilor de finanțare.

Opțiunile de gestionare a granturilor rămân deschise, deoarece granturile pot fi gestionate de Fondul de fonduri gestionat de BEI și/sau de băncile comerciale din cadrul fondului 1. Se anticipează că autoritățile române vor juca, de asemenea, un rol esențial în acest sens prin intermediul comitetului pentru investiții al fondurilor de fonduri.

Diferitele tipuri de granturi avute în vedere au scopuri diferite. Ajutoarele pentru investiții sunt estimate la o medie de 1015 % din valoarea împrumutului. Scopul lor principal este de a ajuta

proiectele de investiții să devină viabile și să poată fi finanțate printr-o formă de finanțare rambursabilă prin reducerea ponderii costurilor serviciului datoriei asupra fluxurilor de numerar ale debitorilor. Granturile de stat pentru investiții pot oferi promotorilor de proiecte stimulentele necesare pentru a se implica în investiții cu impact de politică legate de digitalizare sau de schimbările climatice, care, în caz contrar, nu ar putea fi considerate prioritare. Subvenționarea ratei dobânzii ar putea fi decisă pentru a determina costurile îndatorării pentru partea negarantată a împrumuturilor din cadrul fondului 1. Acest lucru ar putea să nu fie necesar în cazul în care garanția ar oferi o acoperire suficientă a riscurilor pentru intermediarii financiari și, prin urmare, ar fi suficientă pentru a determina o scădere /menținere a costurilor de finanțare. Granturile pentru asistență tehnică ar trebui să fie esențiale pentru consolidarea capacităților la nivelul promotorilor de proiecte și pentru sprijinirea dezvoltării unei rezerve de proiecte de calitate.

În procesul de punere în aplicare pot fi luate în considerare două sisteme tipice de gestionare a granturilor, cu condiția ca acestea să respecte normele privind ajutoarele de stat:

- un model de „grant fix”, ceea ce prin intensitatea grantului ar putea fi determinat ex ante în conformitate cu prioritățile de investiții definite în PNDR sau ar putea depinde de atingerea unor obiective măsurabile. În acest caz, nu a existat nicio marjă de interpretare la nivelul entității care gestionează grantul, iar decizia ar putea fi automatizată. Acest sistem a justificat riscurile de hazard moral legate de gestionarea granturilor de către intermediarii financiari, dacă este cazul. În cadrul acestei opțiuni, modelul de grant fix ar fi propus ca parte a politicii de investiții pentru revizuire și aprobare de către comitetul pentru investiții al Fondului de Fonduri.
- un model de „grant Tailored”, care este un model de evaluare de la un proiect la altul a activității de perforare a intensității grantului. În acest caz, ar trebui efectuată o evaluare financiară detaliată a nevoilor de finanțare ale proiectului și a planului de afaceri pentru a defini valoarea grantului neaprobat. Acesta ar putea fi cazul granturilor pentru investiții pentru proiecte la scară largă. Această sarcină nu a putut fi automatizată și ar putea necesita alocarea de resurse suficiente la nivelul entității de gestionare. Procesul pentru modelul de grant adaptat ar trebui, de asemenea, să prevadă revizuirea și aprobarea granturilor individuale propuse de către comitetul pentru investiții.

În acest stadiu, subfondul doi (finanțare directă pentru proiecte mari) ar putea fi pus în aplicare, de preferință, cu un model de „grant Tailored”, având în vedere numărul mai mic de proiecte care urmează să fie finanțate și necesitatea potențială de a se adapta la diverse structuri financiare. În timp ce subfondul unu (finanțare intermediată) va urma probabil modelul de grant fix.

Gestionarea granturilor și a împrumuturilor se va realiza cu respectarea regulilor de ajutor de stat.

Mecanism de implementare:

- Odată ce condițiile de eligibilitate vor fi convenite cu guvernul și după efectuarea testelor de piață, se va crea un fond de fonduri prin intermediul unui acord de finanțare semnat între Guvernul României și BEI, acest acord va necesita utilizarea unor orientări privind durabilitatea și a unor criterii suplimentare privind DNSH, după caz;
- În conformitate cu cerințele DSNH, următoarele activități nu vor fi sprijinite de instrument:
 - Pentru atenuarea schimbărilor climatice:(I) activități legate de combustibilii fosili, inclusiv utilizarea în aval;(II) activitățile din cadrul schemei UE de comercializare a certificatelor de emisii (ETS) care ating previziuni privind emisiile de gaze cu efect de seră care nu sunt mai mici decât valorile de referință relevante;(III) compensarea costurilor indirecte ETS;
 - Pentru economia circulară:(IV) activități legate de depozitele de deșeuri, incineratoare și stații de tratare mecano-biologică;(V) activități în cadrul cărora eliminarea pe termen lung a deșeurilor poate dăuna mediului (de exemplu, deșeurile nucleare).Criteriile vor garanta, de asemenea, că pot fi selectate numai activitățile care respectă legislația UE și națională relevantă în materie de mediu.
- Guvernul va concepe o structură specifică (de exemplu, un comitet pentru investiții) care să acționeze în calitate de reprezentant în punerea în aplicare a fondului de fonduri, să decidă cu privire la strategia și politica de investiții, să decidă cu privire la aspectele legate de eligibilitate și de ajutoarele de stat și să aprobe termenii de referință pentru selectarea intermediarilor financiari. Comitetul pentru investiții ar supraveghea performanța Fondului de fonduri, examinând rapoartele privind progresele înregistrate și procesul de monitorizare;
- Pe baza mandatelor aprobate de Comitetul pentru investiții, BEI lansează cereri competitive, transparente, nediscriminatorii și necondiționate de exprimare a interesului pentru selectarea intermediarilor pentru produsul intermediar;
- În urma unui proces de selecție competitiv, transparent, nediscriminatorii și necondiționat, care implică inclusiv o examinare severă, obligația de diligență și eșecul contractual, BEI va selecta intermediarii financiari cu care semnează acorduri, politicile de investiții ale intermediarilor financiari vor trebui să respecte criteriile care decurg din Orientările privind stabilirea sustenabilității și din DNSH, după caz;
- Intermediarilor financiari (dacă este cazul) li se va solicita să furnizeze o contribuție proprie, nivelul exact al contribuțiilor lor urmând să fie stabilit pe baza testării pieței și a procesului de selecție a intermediarilor financiari.

- În cazul în care nu sunt utilizați intermediari financiari și se preconizează acordarea de împrumuturi directe, activitatea de dezvoltare și de inițiere a conduitei va începe după încheierea acordului de finanțare și alocarea de către comitetul pentru investiții a strategiei de investiții.

În ceea ce privește gestionarea Fondului de fonduri, BEI va fi în măsură să îndeplinească următoarele sarcini:

- Elaborarea, împreună cu Comitetul de investiții, a unei strategii de investiții și a unui plan de afaceri în conformitate cu PNDR și pe baza rezultatelor testelor de piață, pentru a orienta activitățile intermediarilor financiari;
- Gestionarea resurselor Mecanismului de redresare și reziliență pentru a sprijini investițiile (directe sau indirecte prin intermediari financiari) în proiecte, inclusiv sub formă de granturi și sprijin pentru a sprijini strategia de investiții și planul de afaceri;

În cazul în care BEI va oferi sprijin direct beneficiarilor, aceasta va fi responsabilă de:

- Inițierea și elaborarea listei de proiecte pentru finanțare;
- Proiecte fără conținut și finanțare (inclusiv prin granturi, după caz) viabile, cu beneficii finale care sunt în concordanță cu strategia de investiții și cu planul de afaceri;
- Furnizarea de sprijin consultativ, după caz.

Când vor fi utilizați intermediarii financiari, BEI va fi responsabilă de:

- Selectarea, contactarea și supravegherea activităților intermediarilor pentru a acoperi performanța globală a instrumentului, în acord cu strategia de investiții și planul de afaceri;
- Gestionarea portofoliului de investiții al intermediarilor financiari naționali pentru a acoperi realizarea cheltuielilor, efectul de levier, realizările, obiectivele de etapă și țintele;
- Furnizarea de sprijin consultativ, inclusiv intermediarilor financiari, după caz.

Planificarea investițiilor va ține seama de următoarele etape:

- Aprobarea criteriilor de eligibilitate;
- Evaluarea ex ante a pieței (BEI, împreună cu actorii relevanți de pe piață din România, pe baza rezultatelor oricărui test de piață);
- Semnarea acordurilor de finanțare;
- Formalizarea Comitetului pentru investiții;

- Aprobarea de către Comitetul pentru investiții a strategiei de investiții și a planului de afaceri propuse;
- După caz, pregătirea cererii de exprimare a interesului și a mandatelor; începerea selecției intermediarilor financiari;
- Evaluarea și selectarea intermediarilor financiari;
- După caz, conceperea și demararea unei rezerve de proiecte pentru finanțare directă;
- Începerea finanțării pentru beneficiarii finali.

Planificarea indicativă a implementării:

Acțiune	Planificare estimată
Stabilirea instrumentului financiar („Fondul”) și adoptarea politicii de investiții a Fondului.	Q1 2022
Cel puțin 30% din beneficiarii vizați au fost sprijiniți	Q4 2024
100% dintre beneficiarii vizați au fost sprijiniți	Q2 2026

Beneficiari:

Fondul va oferi sprijin prin instrumente financiare (datorii) pentru cel puțin 25 de companii mari (cu mai mult de 500 de angajați și / sau o cifră de afaceri anuală care depășește 50 milioane EUR și un bilanț anual total de peste 43 milioane EUR), entități publice și vehicule cu scop special, prin intermediul instrumentului care contribuie la economia cu emisii reduse de carbon, precum și investiții în digitalizare și active fixe, cu scopul de a încuraja o cantitate mai mare de investiții care contribuie la obiectivele climatice și digitale de către companiile țintă și, de asemenea, de a încuraja creșterea și extinderea companiilor, la rândul său, creând noi oportunități de angajare și sprijin pentru o redresare economică mai largă. Suma alocată câmpurilor de intervenție legate de climă, în conformitate cu anexa VI la regulamentul RRF, va fi de 100 milioane EUR. Suma alocată câmpurilor de intervenție legate de digitalizare, în conformitate cu anexa VII la Regulamentul RRF, este de 50 de milioane EUR. Fondul poate include, de asemenea, cheltuieli suplimentare legate de climă și digitalizare.

Gestionarea fondului va fi încredințată Băncii Europene de Investiții (BEI). Un comitet de investiții va fi înființat, incluzând experți independenți, și va fi responsabil cu aprobarea componentelor legate de granturi ale proiectelor destinatarilor finali (participanți), așa cum a

fost propus de administratorul fondului (BEI) pe baza nevoilor pieței și într-un mod deschis și conform pieței.

Structura fondului va permite valorificarea fondurilor private.

Orice rentabilitate către Fond sau instrumente financiare, inclusiv din rambursări, precum și profiturile obținute prin utilizarea fondurilor MRR, mai puțin remunerația administratorului fondului și a intermediarilor financiari, vor fi utilizate pentru aceleași obiective politice, inclusiv după 2026.

Buget alocat: 300 milioane euro.

Ajutor de stat:

În ceea ce privește ajutoarele de stat, finanțarea va fi structurată într-un mod care nu necesită în mod specific notificarea Comisiei Europene și va ține seama de principiile măsurii 3 respectiv în ceea ce privește BEI, intermediarii financiari, și anume:

BEI și intermediarii financiari sunt instrumente pentru transferul avantajului către beneficiarii finali.

AS primită de beneficiarii finali sub formă de împrumuturi, granturi și scutiri de la cheltuielile de funcționare (consiliere gratuită) va fi compatibilă cu Regulamentul de minimis sau RGECA (articolele 14, 15, 31, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 45, 46, 48, în funcție de tipul de investiții sprijinite). În situațiile în care condițiile prevăzute pentru orice proiect nu se încadrează în limitele Regulamentului de minimis sau ale RGECA, va fi aleasă o notificare către CE în temeiul Orientărilor privind ajutoarele de stat pentru protecția mediului și energie și/sau Orientările privind ajutoarele regionale.

În cazuri specifice, finanțarea poate fi acordată serviciilor de interes economic general în conformitate cu dispozițiile *Deciziei Comisiei privind aplicarea articolul 106 alineatul (2) din TFUE în cazul ajutoarelor de stat sub formă de compensații pentru obligația de serviciu public acordate anumitor întreprinderi cărora le-a fost încredințată prestarea unui serviciu de interes economic general sau ale Regulamentul (UE) nr.360/2012 al Comisiei privind aplicarea articolelor 107 și 108 din TFUE ajutoarelor de minimis acordate întreprinderilor care prestează servicii de interes economic general.*

MIPE este entitatea, în calitate de furnizor de ajutor, responsabilă de aplicarea regulilor naționale și europene în domeniul ajutorului de stat (inclusiv în ceea ce privește verificarea ex-ante a condițiilor de acordare a ajutoarelor, realizarea / menținerea investițiilor, eventuala recuperare a ajutoarelor, păstrarea pentru o perioadă de 10 ani a documentației aferente acordării ajutoarelor, raportarea perioadă a informațiilor legate de ajutoarele acordate etc.).

Complementaritatea cu alte surse de finanțare:

Intervențiile efectuate prin intermediul acestor instrumente financiare sunt considerate ca fiind complementare intervențiilor din cadrul P7 — Instrumente financiare din cadrul OIACIF, acordându-se atenție selectării instrumentelor financiare asociate transferului a 4 % pentru INVEST EU. Aceste intervenții sunt considerate, de asemenea, complementare celor realizate prin intermediul instrumentelor financiare pentru perioada de programare 2014-2020, al Inițiativei pentru IMM-uri sau al Programului operațional pentru competitivitate.

Măsura 5. Instrumentul financiar pentru investiții în eficiență energetică în sectorul rezidențial și al clădirilor (Alocare: 50 mil. Euro)

Partener de implementare: Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare

Clădirile sunt o sursă majoră și subapreciată de emisii. Materialele folosite, construcția și funcționarea acestora consumă mai multă energie și emit mai multe gaze cu efect de seră decât oricare alt sector, reprezentând 36% din consumul final de energie la nivel mondial și 39% din emisiile de CO₂ și energie în 2018⁴⁶. Pentru a sprijini obiectivul de a limita creșterea temperaturii la nivel global cu 1,5 grade, emisiile generate de clădiri trebuie reduse cu 80-90% până în 2050,⁴⁷ într-un moment în care cererea pentru clădiri se intensifică.

Astfel, pentru a satisface cererea tot mai mare pentru clădiri și a reduce emisiile acestora, există deja soluții dovedite și eficiente din punct de vedere al costurilor, soluții care pot fi implementate cu un cost suplimentar redus. Investiții anuale suplimentare de 27 miliarde USD - cu doar 0,55% mai mult decât investiția globală anuală de 4,9 trilioane USD în clădiri – ar produce reducerile de emisii necesare, pe lângă o serie de alte beneficii, inclusiv realizarea unor economii de 5 trilioane USD la facturile de energie ale gospodăriilor până în 2050.⁴⁸

Reducerea cu 80-90% a emisiilor necesită implementarea acestor soluții pentru a se asigura că toate clădirile noi au consum de energie aproape zero și pentru a atinge o rată anuală de minim 3% a renovărilor aprofundate și eficiente din punct de vedere energetic în stocul imobiliar existent.⁴⁹ Cu cât aceste investiții sunt amânate, cu atât va fi mai greu ca obiectivele climatice globale să fie atinse. Trebuie să creștem urgent ritmul de implementare a investițiilor, chiar și în UE, ratele de renovare sunt de doar 1%.

Includerea investițiilor în clădiri verzi⁵⁰ ca element cheie al pachetului de măsuri pentru stimularea economiei post COVID-19 poate proteja și crea noi locuri de muncă, stimulând economiile în prezent și oferind în același timp beneficii în viitor. Proiectele de investiții în clădiri verzi au ramificații în lanțurile de producție și aprovizionare locale ale întreprinderilor

⁴⁶ Global Status Report for Buildings and Construction 2019 | IEA & UNEP

⁴⁷ UN Intergovernmental Panel on Climate Change (IPCC) 2018, Global Warming of 1.5 °C, Chapter 4, page 331.

⁴⁸ The Critical Role of Buildings. IEA, 2019. See page 2.

⁴⁹ Global Status Report for Buildings and Construction 2019 | IEA & UNEP, page 3: “To meet the SDGs and the IEA Sustainable Development Scenario, we need... to decarbonise and enhance energy efficiency in buildings at a rate of 3% a year.”

⁵⁰ Particularly in the residential sector. The outlook for private sector developers and building owners in property, tourism, and commercial office space is uncertain and will impair their appetite and ability to make long-term investments.

mari și mici din domeniul construcțiilor și producției⁵¹. În UE, 18 milioane de locuri de muncă depind direct de industria de construcții și contribuie cu aproximativ 9% din PIB. Clădirile reprezintă 78% din producția totală a industriei construcțiilor, subliniind importanța acestora.

Eficiența energetică a clădirilor este adesea menționată ca fiind un obiectiv ușor de atins în sectorul tranziției verzi, dar s-a dovedit dificil de îndeplinit. În ciuda eforturilor de zeci de ani desfășurate în UE pentru promovarea clădirilor ecologice, investițiile anuale în amenajarea clădirilor sunt încă doar în jur de o treime din nivelurile necesare pentru îndeplinirea obiectivelor climatice. Aceasta pentru ca:

- Piețele sunt foarte fragmentate, în special în sectorul rezidențial, care reprezintă 80-90% din stocul global de clădiri.⁵²
- Proprietarii de clădiri nu au cunoștințele necesare pentru a identifica oportunități de economisire a energiei sau pentru a-și optimiza performanța energetică.
- Proprietarii de locuințe și alți proprietari de clădiri nu au capitalul necesar pentru a investi sau acordă prioritate altor tipuri de investiții, având în vedere că perioada de recuperare a investiției în eficiența energetică a clădirilor poate dura 15-20 ani.⁵³

Extinderea intermedierei financiare și a instrumentelor financiare de partajare a riscurilor pentru eficiența energetică sunt priorități esențiale atât în Strategia de țară BERD pentru România 2020-2025, precum și în cele mai noi strategii ale BERD pentru sectorul financiar.

Îmbunătățirea eficienței energetice a stocului de clădiri este un element central al politicilor statelor membre ale UE privind eficiența energetică, întrucât acestea reprezintă aproximativ 40% din consumul final de energie și 36% din emisiile de gaze cu efect de seră din UE. În acest sens, decarbonizarea stocului de clădiri este o prioritate de top a UE, cu o reducere de 90% a obiectivului legat de emisii de CO₂ până în 2050. Pe de altă parte, la nivel României, consumul de energie în sectorul rezidențial și în sectorul comercial (birouri, spații comerciale și alte clădiri nerezidențiale) reprezintă 45% din consumul total de energie.⁵⁴ Astfel, îmbunătățirea eficienței energetice a fondului de clădiri existent este esențială, nu numai pentru a atinge obiectivele naționale privind eficiența energetică pe termen mediu, ci și pentru a atinge obiectivele pe termen mediu și lung ale strategiilor de schimbări climatice și trecerea la o economie competitivă cu emisii reduse de carbon până în 2050.

Descrierea măsurii:

Garanția de portofoliu pentru investiții în eficiență energetică și energie regenerabilă în sectorul rezidențial și al clădirilor va include o garanție de portofoliu neplafonată, parțial acoperită de către InvestEU/compartimentul pentru România - acoperirea primei pierderi ('First Loss

⁵¹ EBRD research. See also: "Enterprises with less than 50 employees generate 72% of the sector's value added."

⁵² An average based on market studies performed by EBRD.

⁵³ An average based on market studies performed by EBRD.

⁵⁴ https://ec.europa.eu/energy/sites/ener/files/documents/ener-buildingseedro_en.pdf

Piece'). Garanția va fi furnizată de către BERD intermediarilor financiari selectați care finanțează beneficiarii finali eligibili (subîmprumutații), respectând un set predeterminat de criterii de eligibilitate. Garanția trebuie completată cu servicii de beneficiarilor finali, acestea fiind finanțate din fonduri disponibile în compartimentul InvestEU pentru România.

Măsura propune renovarea fondului locativ existent, în vederea creșterii eficienței energetice, proiecte demonstrative și măsuri de sprijin care respectă criteriile de eficiență energetică (aferent codului 025a din Anexa VII)

Mod de implementare: contribuție către compartimentul Statului Membru al programului InvestEU.

Cum instrumentul va fi creat sub umbrela InvestEU, principiul DNSH va fi respectat. Astfel, în cadrul acordului de contribuție se va menționa necesitatea asigurării conformității cu principiul DNSH (2021 / C58 / 01) și va conține minim următoarele:

1. angajamentul concret de a pune în aplicare criteriile de selecție / eligibilitate necesare pentru respectarea verificării sustenabilității în cadrul InvestEU, trimitere clară la lista de excludere DNSH (așa cum este inclusă în evaluarea DNSH), pentru a se asigura că proiectele care nu sunt eligibile în cadrul Regulamentului (UE) 2021/241, nu sunt eligibile prin InvestEU;
2. stabilirea obiectivelor pentru investițiile următoarelor sume care urmează să fie investite în active / activități conforme cu criteriile de selecție din domeniile de intervenție din anexa VI la Regulamentul (UE) 2021/241 și alocările aferente.

În cazul în care este necesar, în acordul de finanțare vor fi excluse anumite proiecte sau domenii de intervenție (excluse în mod general de la sprijinul PNRR). Printre aceste domenii/activități excluse, se pot regăsi:

- ✓ Pentru obiectivul de atenuare a schimbărilor climatice: (i) activități legate de combustibili fosili, inclusiv utilizarea în aval⁵⁵, (ii) activități acoperite de sistemul UE de comercializare a certificatelor de emisii (ETS) atingând emisii de CO₂ preconizate a nu fi substanțial mai mici decât valorile de referință relevante⁵⁶, (iii) compensarea costurilor ETS indirecte;

⁵⁵ Cu excepția investițiilor în producția de energie electrică și/sau termică, precum și în infrastructura de transport și de distribuție aferentă, care utilizează gaze naturale, respectând condițiile stabilite în anexa III a Ghidului - Orientări tehnice privind aplicarea principiului de „a nu prejudicia în mod semnificativ” (2021/C58/01).

⁵⁶ Valorile de referință stabilite pentru alocarea cu titlu gratuit pentru activitățile / instalațiile care intra în sfera de aplicabilitate a sistemului UE de comercializare a certificatelor de emisii, în conformitate cu Regulamentul de punere în aplicare (UE) 2021/447.

- ✓ Pentru economia circulară: (iv) activități legate de depozitele de deșeuri, incineratoare și instalațiile de tratare mecano-biologică a deșeurilor⁵⁷, (v) activități în care eliminarea pe termen lung a deșeurilor poate dăuna mediului (de exemplu, deșeurile nucleare).

Aceste criterii vor asigura, de asemenea, că vor putea fi selectate doar activitățile care respectă legislația de mediu națională și a UE relevantă.

Guvernanța instrumentului va urmări modelul standard al programului InvestEU.

Proiectele eligibile vor sprijini investițiile în eficiență energetică implementate în sectorul rezidențial, în sectorul clădirilor, inclusiv, printre altele, renovarea clădirilor, accesul la rețele de termoficare locale eficiente și cu emisii reduse de carbon/cu emisii reduse, măsuri pentru îmbunătățirea clădirilor inteligente, infrastructura de încărcare a vehiculelor electrice, construcția de noi clădiri performante etc.

Sfera serviciilor de consultanță include (dar nu se limitează la):

- Mobilizarea de finanțare pentru sectorul privat;
- Verificarea implementării activităților/sub-proiectelor, precum și contribuția acestora la obiectivele stabilite.

Planificarea indicativă a implementării:

Acțiune	Planificare estimată
Semnarea acordului de contribuție între Comisia Europeană și Guvernul Românie	Q4 2021
Operațiuni de finanțare sau investiții care se ridică la cel puțin 50% din valoarea totală a finanțării sau investițiilor vizate, aprobate de Comitetul de investiții InvestEU	Q2 2023
Operațiuni de finanțare sau investiții care se ridică la 100% din valoarea totală a finanțării sau investițiilor vizate aprobate de Comitetul de investiții InvestEU	Q2 2024

⁵⁷ Această excludere nu se aplică investițiilor în instalații dedicate exclusiv tratării deșeurilor periculoase nereciclabile și nici instalațiilor existente, în cazul în care investiția are ca scop creșterea eficienței energetice, captarea gazelor de eșapament pentru depozitare sau utilizare sau recuperarea materialelor din cenușa de incinerare, cu condiția ca aceste investiții să nu ducă la o creștere a capacității de tratare a deșeurilor în instalații sau la o prelungire a duratei de viață a instalației pentru care se face dovada.

Buget alocat: 50 milioane euro

Ajutor de stat:

În ceea ce privește ajutorul de stat, precum și monitorizarea și raportarea vor fi consistente cu dispozițiile relevante ale Regulamentului InvestEU și ale dispozițiilor specifice din domeniul ajutorului de stat.

În măsura în care este necesar, o schemă specifică de ajutor de stat pentru beneficiarii finali va fi stabilită. Un posibil cadru legal al ajutorului de stat pentru investiții ar fi Regulamentul de minimis (Regulamentul nr. 1407/2013), a cărui aplicabilitate a fost prelungită până în 2023, precum și succesorul acestuia. În acest caz, instrumentul financiar va fi în conformitate cu normele privind ajutoarele de stat.

La nivelul partenerului de implementare BERD: Pentru această măsură se va specifica în contractul de mandat că acesta va fi administratorul schemelor de ajutor de stat/aplicabile în derularea instrumentelor financiare. Pentru a nu fi incidente, prevederile ajutorului de stat la nivelul BERD și al intermediarilor financiari, măsura va fi concepută și implementată astfel încât BERD și intermediarii financiari vor reprezenta doar vehicule utilizate pentru transferul avantajului către beneficiarii finali.

Intermediarii financiari vor fi selectați printr-o procedură competitivă, transparentă, nediscriminatorie și necondiționată de către BERD. În condițiile instrumentului de față se va avea în vedere ca costurile de administrare prevăzute să fie stabilite la prețul pieței. Intermediarii financiari selectați administrează și monitorizează crearea portofoliului de credite eligibile, raportează către BERD acțiunile de recuperare a pierderilor. De asemenea, intermediarii financiari monitorizează calculul și raportarea aferente procedurilor relevante în materie de ajutoare de stat, transmițând către BERD toate datele și informațiile necesare pentru respectarea regulilor specifice în materia ajutorului de stat.

În ceea ce privește ajutorul de stat pentru beneficiari, el va fi compatibil cu Regulamentul de minimis, GBER (art 38, 39) sau se va notifica în baza EEAG

I3. Scheme de ajutor pentru sectorul privat

Măsura 1. Schemă de minimis și schemă de ajutor de stat în contextul digitalizării IMM-urilor (Alocare: 500 mil. Euro)

Digitalizarea are un impact profund și generalizat asupra tuturor aspectelor societății și ale economiei: producția, distribuția, consumul, muncă și timpul liber. IMM-urile sunt supuse unei presiuni din ce în ce mai mari, în vederea adaptării în consecință a modelelor proprii de afaceri și a adoptării tehnologiilor digitale necesare, astfel încât clienții să le considere în continuare competitive și atractive. În acest context, Uniunea Europeană a Artizanatului și a

Întreprinderilor Mici și Mijlocii (UEAPME) a definit digitalizarea drept cea mai mare provocare pentru majoritatea IMM-urilor europene⁵⁸.

Digitalizarea are multiple beneficii. IMM-urile își pot crește competitivitatea prin raționalizarea și accelerarea proceselor din etapa de concepere până în etapa de livrare, pot să își extindă accesul pe piață și integrarea lanțului valoric prin intermediul platformelor digitale și pot să îmbunătățească relațiile cu clienții utilizând platformele de comunicare socială și serviciile digitale pentru clienți. În plus, digitalizarea poate permite IMM-urilor să inoveze, oferind noi produse sau servicii digitale sau lărgindu-și gama existentă de servicii cu servicii digitale suplimentare.

Digitalizarea duce la apariția unor noi modele de organizare a muncii în cadrul IMM-urilor. Adoptarea unor modalități de lucru inovatoare, care să implice într-o anumită măsură munca de la distanță și care să ofere o autonomie mai mare angajaților prin crearea unui echilibru mai bun între viața profesională și cea privată, poate răspunde nevoilor managerilor și angajaților, adesea obligați, în cazul întreprinderilor mai mici, să își asume numeroase roluri. Pe de altă parte, ea poate duce la noi forme de instabilitate și de alienare, care implică riscul subminării satisfacției angajaților și a mediilor de lucru din cadrul IMM-urilor.

De asemenea, există o serie de provocări asociate cu digitalizarea. IMM-urile se confruntă cu incertitudini în ce privește rentabilitatea investițiilor în digitalizarea proceselor de afaceri, deoarece clienții nu sunt neapărat dispuși să plătească un preț mai mare pentru bunuri și servicii. În același timp, ele se confruntă cu o concurență mai mare în materie de prețuri, în cadrul unor piețe tot mai digitale și mai globalizate.

Costurile de oportunitate ale lipsei digitalizării vor crește pentru IMM-uri, deoarece modelele de afaceri digitale devin un standard, nemaifiind doar o sursă de avantaj concurențial. IMM-urile care aleg să își amâne transformarea digitală ar putea să se găsească în situația de a fi obligate să adopte oricum unele tehnologii digitale și încă fără o pregătire adecvată, deoarece tranzacțiile cu partenerii de afaceri, administrația publică și clienții devin tot mai digitalizate. IMM-urile care nu se adaptează la așteptările consumatorilor, aflate în continuă evoluție, vor fi marginalizate treptat de concurenții cu o vizibilitate mai mare și cu o prezență online mai activă. Această tendință se va accentua pe măsură ce crește numărul „nativilor erei digitale” în rândul consumatorilor.

Descrierea măsurii:

În acest context, se urmărește crearea a 2 instrumente:

- a) Un instrument de grant care să sprijine întreprinderile în crearea de tehnologii digitale avansate precum:
 - inteligență artificială;

58 <https://smeunited.eu/news/digitalisation-is-the-biggest-challenge-for-smes>

- date și cloud computing;
- blockchain;
- High Performance Computing și Quantum Computing;
- Internet of things (IOT) etc.
- Pe lângă cele 5 tehnologii digitale avansate, un alt domeniu care va fi finanțat este cel reprezentat de securitatea cibernetică, care este una dintre prioritățile Comisiei Europene în răspunsul său la criza coronavirusului, întrucât răspunsurile în domeniul securității cibernetice au devenit din ce în ce mai necesare, pe măsură ce atacurile cibernetice cresc în număr, scară și consecințe, afectând puternic securitatea națională.

b) un instrument de grant de până la 100.000 euro pe întreprindere care să sprijine IMM-urile în adoptarea tehnologiilor digitale precum:

- achiziții de hardware TIC;
- dezvoltarea și/sau adaptarea aplicațiilor software/licențelor, inclusiv soluțiile de automatizare software de tip RPA, respectiv Robotic Process Automation;
- achiziții de tehnologii blockchain;
- achiziții de sisteme de inteligență artificială, machine learning, augmented reality, virtual reality;
- achiziționare website de prezentare;
- achiziția de servicii de tip cloud și IoT;
- instruirea personalului care va utiliza echipamentele TIC;
- consultanță/analiză pentru identificarea soluțiilor tehnice de care au nevoie IMM-urile etc.

Investițiile se vor încadra și vor fi conforme cu criteriile de selecție ale următoarelor coduri din cadrul Anexei VI a Regulamentului 241/2021:

	Crearea de tehnologii digitale avansate		
021c	Investiții în tehnologii avansate, cum ar fi: capacități de calcul de înaltă performanță și de informatică cuantică/capacități de comunicare cuantică (inclusiv criptare cuantică); proiectarea, producția și integrarea sistemelor în domeniul	100%	150 milioane euro

	microelectronicii; următoarea generație de capacități de date, cloud și edge (infrastructuri, platforme și servicii); realitatea virtuală și augmentată, tehnologia profundă și alte tehnologii avansate digitale. Investiții în securizarea lanțului digital de aprovizionare.		
021d	Dezvoltarea și implementarea de tehnologii, măsuri și structuri de sprijin în materie de securitate cibernetică pentru utilizatorii din sectorul public și privat.		
Adoptarea de tehnologii digitale			
010	Digitalizarea IMM-urilor (inclusiv comerț electronic, activități economice electronice și procese economice în rețea, centre de inovare digitală, laboratoare vii, antreprenori web și start-up-uri în domeniul TIC, B2B)	100%	315 milioane euro
012	Servicii și aplicații TI dedicate competențelor digitale și incluziunii digitale	100%	35 milioane euro

Regulamentul (UE) 2021/241 al Parlamentului European și al Consiliului din 12 februarie 2021 de instituire a Mecanismului de redresare și reziliență stabilește ca obiectiv obligatoriu ca cel puțin 20% din alocarea totală a planului să contribuie la tranziția digitală sau la provocările digitale. Strategia Națională privind Agenda Digitală pentru România (SNADNR) a contribuit la asigurarea coerenței și la consolidarea sinergiilor între acțiuni și investiții în diferite domenii ale economiei digitale. Cu toate acestea, efectele implementării SNADNR sunt minime.

a) Crearea de tehnologii digitale avansate

O Românie rezilientă, care să se încadreze în deceniul digital, este cea în care oamenii și întreprinderile beneficiază de îmbunătățiri generate de inteligență artificială în industrie și în viața de zi cu zi. De exemplu, inteligența artificială (AI) poate ajuta la tratarea bolilor și la minimizarea impactului agriculturii asupra mediului. Astfel, prin proiectele, care vor dezvolta diferite aplicații în acest domeniu, vor fi ajutate și companiile interesate să utilizeze inteligența artificială pentru a deveni mai competitive în ceea ce privește procesele lor de afaceri.

Datele reprezintă un element esențial al societăților moderne. În lumea noastră digitală, generăm din ce în ce mai multe date în viața noastră de zi cu zi în aproape toate activitățile curente.

Se așteaptă ca cantitatea de date să se înmulțească de cinci ori între 2018 și 2025. Această cantitate vastă de date poate fi procesată mai repede decât ne-am imaginat vreodată și putem folosi o varietate aproape infinită de utilizări.

Prin urmare, proiectele finanțate vor construi următoare generație de sisteme cloud și vor asigura o reutilizare și prelucrare a datelor care ne vor îmbunătăți viața de zi cu zi.

Blockchainul este o secvență de blocuri care conțin date, înregistrări stocate sub formă de blocuri, un fel de bază de date partajată de o rețea de computere, unde intrările sunt adăugate permanent ca „Blocuri”, iar acest „Lanț” nu poate fi întrerupt sau modificat în niciun fel. „Blockchain” rezultat este o înregistrare permanentă, verificată.

În același timp, dezvoltările mai noi, precum „contractele inteligente”, duc tehnologia cu un pas mai departe. Contracte inteligente reprezintă un tip de program de computer (sau set de instrucțiuni) salvat pe un blockchain. Contractele inteligente pot fi utilizate pentru a crea acorduri de autoexecutare între mai multe părți. Aceasta deschide o serie de noi posibilități interesante pentru automatizarea proceselor și tranzacțiilor de afaceri în aproape orice industrie sau piață, posibilitățile fiind aproape nelimitate.

High Performance Computing and Quantum Computing sunt deja centrale în viața noastră. Desfășoară sarcini complexe în care trebuie analizate o mulțime de date și ne permit să creăm modele pentru a studia și a înțelege mai bine provocări atât de complexe, cum ar fi: simularea moleculelor de medicamente pentru medicamente, urbanism rural și urbanism și proiectarea de noi materiale, mașini și aeronave .

Prin acest instrument ne propunem finanțarea a cel puțin un proiect în acest domeniu.

Internet of things (IoT) reprezintă următorul pas către digitalizarea societății și economiei noastre, în care obiectele și oamenii sunt interconectați prin intermediul rețelelor de comunicare și raportează despre starea lor și / sau mediul înconjurător.

Securitatea cibernetică reprezintă activitățile necesare pentru protejarea rețelelor și a sistemelor informatice, a utilizatorilor unor astfel de sisteme și a altor persoane afectate de amenințări cibernetice.

În prezent, rețelele și sistemele informatice sunt utilizate la scară generală de cetățenii, organizațiile și întreprinderile din întreaga Uniune. Digitalizarea și conectivitatea sunt pe cale să devină caracteristici principale ale unui număr tot mai mare de produse și servicii, preconizându-se că, odată cu apariția internetului obiectelor, un număr extrem de mare de dispozitive digitale conectate vor intra în folosință în următorul deceniu. Deși numărul dispozitivelor conectate la internet este în creștere, securitatea și reziliența nu sunt incluse suficient din faza de concepere, ceea ce duce la o securitate cibernetică insuficientă.

În acest context, propunem finanțarea unor soluții inovative în domeniul securității cibernetice.

Lansarea apelului de proiecte este preconizată a fi lansat în prima parte a anului 2022 și va conține exclusiv activitățile și criteriile de eligibilitate aferente domeniului 021c.

b) Adoptarea de tehnologii digitale

Pentru ca un IMM să fie finanțat trebuie să fie evaluat din punct de vedere al maturității digitale. Ministerul Investițiilor și Proiectelor Europene (MIPE), împreună cu un administrator de schemă, vor implementa un sistem de evaluare care va recomanda soluțiile tehnice necesare acoperirii decalajului de digitalizare și care va sta la baza finanțării IMM-urilor.

Prin acest instrument (finanțarea domeniilor 010 și 012) se urmărește facilitarea accelerării procesului de digitalizare în rândul IMM-urilor prin:

- extinderea accesului pe piață și integrarea lanțului valoric prin intermediul platformelor digitale;
- îmbunătățirea relațiilor cu clienții prin utilizarea de platforme de comunicare sociale și servicii digitale pentru clienți;
- oferirea de noi produse sau servicii digitale și/sau o gamă existentă de servicii cu servicii digitale suplimentare.

Astfel, ghidul solicitantului va conține exclusiv activitățile și criteriile de eligibilitate aferente celor 2 domenii, respectiv 010 și 012.

Proiectele pot conține activități din cele 2 domenii sau doar domeniul 010. Pentru activitățile aferente domeniului 012, procentul maxim care se va finanța va fi de 10%.

Aspecte orizontale:

Ministerul Investițiilor și Proiectelor Europene (furnizor al schemei de ajutor de minimis și al schemei de ajutor de stat) și un administrator de schemă – instituție publică, vor lansa ghidurile aferente apelurilor de proiecte în anii 2022 și 2023 cu un buget total de 497.500.000 euro. 2.500.000 EUR vor fi alocați pentru asistența tehnică pentru a asigura suport pentru furnizorul schemei și pentru administratorul schemei.

MIPE și administratorul se vor asigura că la nivelul fiecărui proiect se va respecta principiul de sustenabilitate socială prin excluderea de la finanțare a IMM-urilor a căror activități:

- limitează drepturile și libertatea individuală a oamenilor sau încalcă drepturile omului;
- din domeniul apărării, utilizează, dezvoltă sau produc tehnologii care sunt interzise de legislația internațională aplicabilă;
- au legătură cu industria de tutun (producție, distribuție, prelucrare și comerț);

- prevăd clonarea în scopuri reproductive; activități destinate modificării patrimoniului genetic al ființei umane care ar putea face astfel de schimbări ereditare, activități de creare a embrionilor umani exclusiv în scopul cercetării sau în scopul obținerii de celule stem, inclusiv de către mijloace de transfer nuclear de celule somatice;
- includ jocuri de noroc (producție, construcție, distribuție, prelucrare, comerț sau software conex)
- prevăd comerț sexual;
- care implică animale vii în scopuri experimentale și științifice în măsura în care respectarea „Convenției Consiliului European pentru protecția animalelor vertebrate utilizat în scopuri experimentale și în alte scopuri științifice ”nu poate fi garantată;
- de dezvoltare imobiliară;
- financiare, cum ar fi achiziționarea sau tranzacționarea cu instrumente financiare.
- legate de exploatare / extracție, prelucrare, distribuție, depozitare sau arderea combustibililor fosili solizi și a petrolului, precum și investiții legate de extracția gazelor.

Cu privire la respectarea principiului DNSH, la nivelul fiecărui proiect se va evalua activitatea întreprinderii sprijinite prin schema de digitalizare cu prevederile Anexei 1 din documentul de completare a Regulamentului (UE) 2020/852 al Parlamentului European și al Consiliului din 18 iunie 2020 privind instituirea unui cadru care să faciliteze investițiile durabile și de modificare a Regulamentului (UE) 2019/2088.

Mecanism de implementare:

La nivelul MIPE este implementat un sistem de management și control în conformitate cu Regulamentul 1303/2013 care poate fi replicat și în cadrul acestei componente.

Astfel, MIPE, în calitate de furnizor de ajutor de minimis și de stat, va delega monitorizarea proiectelor către administrator.

Administratorul va monitoriza activitatea IMM-urilor în baza unui act delegat aprobat de MIPE în care vor fi prevăzute drepturile și obligațiile acestora.

MIPE se va asigura că la nivelul administratorului se implementează un sistem de management și control eficient și va putea să ia măsuri corective ori de câte ori este necesar, inclusiv prin reperformarea de verificări prin eșantion la nivelul IMM-urilor.

Administratorul va monitoriza proiectele IMM-urilor, va raporta periodic progresul implementării proiectelor și se va asigura că:

- acestea se realizează conform condițiilor contractuale și activităților descrise în cererea de finanțare;
- este respectat principiul evitării dublei finanțări;
- livrarea produsului sau prestarea serviciului în conformitate cu termenii și condițiile contractului, evoluția fizică și respectarea principiului și ale dezvoltării durabile, inclusiv prin raportare la DNSH și respectarea dimensiunii digitale a componentei;
- există un sistem de înregistrare în contabilitate și sunt folosite coduri analitice distincte pentru activitățile aferente proiectelor;
- cheltuielile declarate sunt eligibile – că toate facturile depuse spre decontare sunt aferente implementării proiectului și sunt efectuate în conformitate cu prevederile comunitare și naționale;
- respectă principiile privind egalitatea de șanse și nediscriminarea;

Calendar de implementare:

Activitate	Termen finalizare	Instituții responsabile/coordonatoare
Selectarea unui administrator de schemă care să implementeze schema (lansarea apelului, evaluarea contractelor și monitorizarea proiectelor).	Q1 2022	Ministerul Investițiilor și Proiectelor Europene / administrator de schemă
Număr de contracte de finanțare semnate de IMM-uri	Q2 2024	Ministerul Investițiilor și Proiectelor Europene / administrator de schemă

Ținta pentru cele 5.492 de proiecte a fost calculată astfel:

- *crearea de tehnologii digitale avansate și securitate cibernetică (108 întreprinderi):*

Pentru proiectele de inteligență artificială, date și cloud computing, blockchain, internet of things și securitate cibernetică, valoarea medie finanțată a unui proiect este de 1.200.000 euro și are un buget alocat de 127.500.000 euro.

Pentru proiectele de High Performance Computing and Quantum Computing valoarea medie finanțată a unui proiect este de 10.00.000 euro și are un buget alocat de 20.000.000 euro.

- *adoptarea de tehnologii digitale*

La o valoare medie a proiectului de 65.000 euro/întreprindere (valoare minimă este de 30.000 euro, iar valoarea maximă este 100.000 euro), se vor finanța 5.384 proiecte din bugetul alocat de 350.000.000 euro.

Beneficiari direcți/indirecți: IMM-uri definite în conformitate cu prevederile legale în vigoare.

Totodată, în cadrul acestei măsuri se va alocă un buget de 2.500.000 euro (0.5% din total buget) pentru a asigura o implementare eficientă a planului până în 2026.

Ajutor de stat:

- *crearea de tehnologii digitale avansate*

Pentru această măsură se are în vedere crearea unei scheme de ajutor de stat, în baza Regulamentului 651/2014 (art. 14, art.25, art.28, art.29 etc). Ministerul Investițiilor și Proiectelor Europene deține calitatea de furnizor al schemei de ajutor de stat și va delega partea de implementare/administrare schemei unui administrator. Nu sunt implicate elemente de ajutor de stat la nivelul administratorului de schema, care, fiind de fapt un partener de implementare cu rol de vehicul, transferă întreaga sumă beneficiarilor finali.

- *adoptarea de tehnologii digitale*

Această măsură are un grad de maturitate crescută, deoarece are o schemă de ajutor de minimis aprobată prin ordinul nr. 1468/4255/2020 din 22 decembrie 2020, iar ghidul pentru lansarea unui apel este în faza de elaborare. Ministerul Investițiilor și Proiectelor Europene deține calitatea de furnizor al schemei de ajutor de minimis și va delega partea de implementare/administrare schemei unui administrator. Nu sunt implicate elemente de ajutor de stat la nivelul administratorului de schema, care, fiind de fapt un partener de implementare cu rol de vehicul, transferă întreaga sumă beneficiarilor finali.

Se va avea în vedere respectarea prevederilor Regulamentului nr. 1407/2013, inclusiv cele privind regula de cumul.

Complementaritatea cu alte surse de finanțare:

Investițiile pentru sectorul privat pot fi considerate complementare cu intervențiile aferente P7 - Instrumente financiare din POCIDIF, acordându-se atenție selecției de instrumente financiare asociate transferului de 4% pentru InvestEU.

Complementaritate cu PNS care susține activitățile microîntreprinderilor din mediul rural pentru înființarea (start-up) și dezvoltarea activităților neagricole, activități de agrement și activități productive, inclusiv în domeniul bioeconomiei: susținerea micro-întreprinderilor non agricole în rural;

Contribuția la pilonul social european, inclusiv facilități pentru persoane cu dizabilități:

La semnarea contractelor beneficiarii vor semna o declarație prin care aderă la un set de principii ale Pilonului european al drepturilor sociale. În perioada de implementare a proiectului și în perioada de sustenabilitate, se va monitoriza modul în care principiile sunt respectate.

Exemple de principii:

- Educație, formare profesională și învățare pe tot parcursul vieții;
- Egalitatea de gen;
- Egalitatea de șanse;
- Locuri de muncă sigure și adaptabile;
- Informații despre condițiile de angajare și protecția în caz de concediere;
- Un mediu de lucru sănătos, sigur și adaptat și protecția datelor;
- Incluziunea persoanelor cu dizabilități.

Contribuția la inițiativele emblematice sau alte strategii ale UE:

Prin implementarea acestei măsuri, România va contribui la inițiativele emblematice europene cu beneficii concrete pentru economie și cetățeni la nivelul întregii țări. Astfel, IMM-urile vor contribui la tranziția digitală (Scale-up) prin adoptarea de noi tehnologii și la asigurarea locurilor de muncă de calitate și incluziune socială (Reskill and Upskill) prin asimilarea competențelor digitale, respectiv:

- evaluarea beneficiilor și costurilor tehnologiilor informaționale;
- utilizarea instrumentelor informatice – înțelegerea și utilizarea instrumentelor, inclusive hardware, software și multimedia;
- înțelegerea inovațiilor TIC și luarea de decizii inteligente cu privire la aplicarea noilor tehnologii;
- comunicarea sau publicarea informațiilor;
- utilizarea instrumentelor TIC în activitățile curente;
- utilizarea resurselor disponibile – înțelegerea formelor și metodelor de accesare a surselor de informații;

Trebuie menționată și contribuția la Strategia Blockchain a UE, deoarece prin prrijinul utilizării tehnologiei blockchain de către IMM-uri este încurajată dezvoltarea economică durabilă, astfel abordându-se și schimbările climatice și sprijinind Pactul verde european.

Măsura 2. Schema de minimis pentru ajutarea firmelor din România în procesul de listare la bursa (Alocare: 35 mil. Euro)

În perioada recentă, intervalul 2019-2021, piața de capital în România a avut o evoluție dinamică, remarcându-se în mod deosebit interesul foarte ridicat din partea companiilor mici și mijlocii pentru finanțarea prin instrumente specifice, respectiv emisiuni de acțiuni și

obligațiuni noi. Astfel, la nivelul Bursei de Valori București, au avut loc peste 30 de runde de finanțare, prin care companii private, majoritatea din segmentul IMM, s-au capitalizat cu peste 250 de milioane de EUR. Aceste date demonstrează că antreprenorii locali sunt deschiși către oportunitățile prezente pe piața de capital. Pe de altă parte, aceste tendințe sunt la început de drum în România, iar potențialul real este cu mult mai ridicat. Facilitarea accesului la piața de capital prin educație și prin finanțarea costurilor relevante poate duce la o creștere accelerată.

Accesul întreprinderilor la o piață de capital funcțională, cu o activitate dinamică și sustenabilă pe un orizont de timp mediu și lung, poate reprezenta o alternativă de finanțare, atunci când microfinanțarea oferită de IFN-uri și creditarea bancară acordată de băncile comerciale implică costuri ridicate în raport cu rata de rentabilitate a afacerii derulate. Economia românească poate beneficia semnificativ de creșterea pieței de capital inclusiv prin:

- Diversificarea surselor de finanțare pentru companiile private;
- Corectarea decalajelor în accesul la finanțare dintre companiile mari și IMM-uri;
- Încurajarea inovației în rândul antreprenorilor locali și susținerea potențialului de creștere al acestora;
- Dezvoltarea unui sistem financiar modern și capabil să genereze soluții variate pentru finanțarea companiilor;
- Optimizarea alocării economiilor populației prin finanțarea proiectelor cu potențial foarte ridicat de creștere.

Piața de capital poate influența în mod pozitiv activitatea economică prin crearea de lichiditate. Astfel, prin crearea și susținerea întreprinderilor prin intermediul unei scheme de sprijinire a costurilor pentru listarea la bursă, se va influența în mod direct motivarea acestora pentru accesul pe piața de capital și, indirect, se va stimula crearea de lichiditate pe piață, cu efecte benefice asupra atractivității acesteia.

Descrierea măsurii:

Procesul de accesare a finanțării prin piața de capital este un proces complex care pune accent într-o bună măsură pe creșterea calității guvernantei companiilor, îmbunătățirea transparenței și pe capacitatea companiilor de a pregăti strategii sustenabile și pe termen lung, aliniate cu cerințele comunității de investitori.

Tipurile de costuri care vor fi avute în vedere sunt:

- Costuri directe, asimilate efectiv procesului tehnic de atragere de capital. În această categorie putem încadra costurile legale și de audit, costurile intermediarilor și ale instituțiilor pieței, precum și costurile legate de promovarea și marketarea ofertelor de strângere de capital.
- Costuri indirecte, care includ pregătirea și adaptarea funcțiilor și proceselor interne specifice companiilor pentru a deveni competitive și aliniate cerințelor investitorilor din piețele publice de capital. În aceasta categorie încadrăm în special costuri legate de

educația profesională a angajaților societăților, pe teme precis definite precum: guvernanta corporativă; implementarea standardelor de raportare ESG; relații cu investitorii.

Aceste resurse educaționale vor fi furnizate de instituții specializate, iar companiile pot avea acces la acestea, atât în perioada premergătoare obținerii statutului de companie publică, cât și ulterior listării efective.

Schema de finanțare va fi disponibilă pentru companiile cu capital majoritar privat, cu sediul social în România. Nu există limitări legate de dimensiunea sau sectorul de activitate al companiilor. Ținând cont de structura actuală a agenților economici activi în România, precum și de cele mai dinamice segmente ale economiei, considerăm că companiile din categoria IMM, precum și cele active în sectoare cu nivel ridicat de creștere și cu necesar substanțial de finanțare, precum IT, energie vor fi principalele beneficiare ale acestui program, putând fi incluse în acest sens criterii de ierarhizare în cadrul grilei de evaluare.

Cu privire la respectarea principiului DNSH, la nivelul fiecărui proiect se va evalua activitatea întreprinderii sprijinite prin schema de digitalizare cu prevederile Anexei 1 din documentul de completare a Regulamentului (UE) 2020/852 al Parlamentului European și al Consiliului din 18 iunie 2020 privind instituirea unui cadru care să faciliteze investițiile durabile și de modificare a Regulamentului (UE) 2019/2088. Companiile care au obținut mai mult de 50% din venituri, în cursul exercițiului financiar precedent, din activități și / sau active care sunt acoperite de lista de excludere vor fi obligate să adopte și să publice planuri de tranziție ecologică. Se exclude următoarea listă de activități și active: (i) activități și active legate de combustibili fosili, inclusiv utilizarea din aval; (ii) activități și active în cadrul sistemului UE de comercializare a cotelor de emisii (ETS) care realizează emisiile de gaze cu efect de seră proiectate care nu sunt mai mici decât valorile de referință relevante; (iii) activități și active legate de depozitele de deșeuri, incineratoare și instalații de tratare biologică mecanică; și (iv) activități și active în care eliminarea pe termen lung a deșeurilor poate dăuna mediului.

Costul estimat este de 200.000 EUR/pe companie pentru listări pe piața principală reglementată și 25.000 EUR/companie pentru piața alternativă.

Mecanism de implementare:

MIPE împreună cu un administrator de schemă care va fi selectat ulterior vor elabora schema de ajutor de minimis, va lansa un apel de proiecte pentru întreprinderile beneficiare.

La nivelul MIPE este implementat un sistem de management și control în conformitate cu Regulamentul 1303/2013 care poate fi replicat și în cadrul acestei componente. De asemenea, MIPE, în calitate de furnizor de ajutor de minimis, poate delega monitorizarea proiectelor către administrator. În acest caz, administratorul va monitoriza activitatea în baza unui actului de delegare, în care vor fi prevăzute drepturile și obligațiile acestuia, asigurându-se prin actul de delegare inclusiv un sistem de management și control eficient la nivelul administratorului, precum și posibilitatea unui sistem de măsuri corective ori de câte ori este necesar, inclusiv pentru reperformarea de verificări prin eșantion la nivelul beneficiarilor.

Calendar de implementare:

Activitate	Termen finalizare	Institutii responsabile/coordonatoare
Selectarea unui manager de schemă care va implementa schema de minimis (lansarea apelului, evaluarea contractelor și monitorizarea proiectelor)	Q3 2022	Ministerul Investițiilor și Proiectelor Europene / și posibil administrator de schemă
Numărul de contracte de finanțare semnate care vor permite listarea la bursa	Q2 2025	Ministerul Investițiilor și Proiectelor Europene / și posibil administrator de schemă

Beneficiari direcți/indirecți:

IMM-uri și întreprinderile mari, definite în conformitate cu prevederile legale în vigoare.

Buget măsură: 35 milioane euro

Ajutor de stat:

La nivelul beneficiarilor finali se are în vedere realizarea unei scheme de minimis în baza Regulamentului (UE) nr. 1407/2013 al Comisiei din 18 decembrie 2013 privind aplicarea articolelor 107 și 108 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene ajutoarelor de minimis.

În cazul în care se va da în administrare schema de minimis, MIPE se va asigura că nu sunt implicate elemente de ajutor de stat la nivelul administratorului, el fiind de fapt un partener de implementare, cu rol de vehicul, care transferă întreaga sumă beneficiarilor finali.

Se va avea în vedere respectarea prevederilor Regulamentului nr. 1407/2013, inclusiv cele privind regula de cumul.

I4. Proiecte transfrontaliere și multinaționale – Procesoare cu consum redus de energie și cipuri semiconductoare (Alocare: 500 mil. Euro)

Uniunea Europeană a definit componentele și sistemele microelectronice ca fiind condiția esențială a unei digitalizări sustenabile. Investițiile prevăzute vor fi implementate, în principal, prin participarea sau asocierea într-un proiect important de interes comun european (IPCEI-ME), la care și-au manifestat intenția de a participa 19 State Membre ale Uniunii Europene, inclusiv România, pentru a răspunde provocărilor tehnologice, societale și de securitate în Europa.

În România există insule de competență în tehnologia și aplicarea procesoarelor și produselor semiconductoare, atât datorită unei școlii naționale cu tradiție în domeniu, cât și dezvoltărilor

și investițiilor publice și private recente, al căror impact asupra dezvoltării economice și societale a țării rămâne însă sub potențial.

Obiectivele proiectului constau în:

- structurarea și dezvoltarea competențelor de concepție, fabricație și aplicare a componentelor și sistemelor microelectronice într-un ecosistem național coerent. Incluse sunt marile întreprinderi și întreprinderile mici și mijlocii, cercetarea instituțională, cercetarea academică și sistemul educațional la toate nivelele.
- securizarea proprietății intelectuale și accelerarea aplicării tehnologiilor avansate în domenii esențiale ale economiei naționale cum sunt industria automobilului, sănătatea sau agricultura de precizie, spațiu, apărare, aero-nautică etc.
- coordonare cu capacitățile și necesitățile existente la nivel european, inclusiv prin participarea a cel puțin 10 membri ai ecosistemului național la un proiect multinațional de interes comun european.

În mod specific, facilitarea participării într-un proiect multi-național european (Scale-up A.5) prin:

- (Scale-up A.9) Extinderea capacităților Institutului Național de Cercetare-Dezvoltare pentru Microtehnologie „IMT București” în tehnologii avansate de semiconductoare, specializat în subiecte/etape tehnologice specifice și micro-producție, inclusiv prin investiții și programe comune cu alte centre de cercetare, universitățile tehnice și sectorul privat.
- (Scale-up A.2) Patru centre Digital Innovation Hub’s în tehnologii avansate de componente și sisteme microelectronice, cristalizate în vecinătatea unei universități tehnice, incluzând RTO și sectorul privat, focalizate pe componente și sisteme sigure și de încredere (Scale-up A.2), certificate (Scale-up A.1), pe dezvoltarea componentelor eficiente energetic pentru tehnologii de calcul, inclusiv AI și edge-cloud (A.7) și investiții în cercetare-dezvoltare, prototipare și producție mică/medie (Scale-up A.9), ale căror domenii de specializare vor fi definite după principiul specializării inteligente, după cum urmează:
 - Un Digital Innovation Hub în jurul Universității Politehnice din București;
 - Un Digital Innovation Hub în jurul Universității Tehnice Cluj-Napoca;
 - Un Digital Innovation Hub în jurul Universității Tehnice "Gheorghe Asachi" Iași;
 - Un Digital Innovation Hub în jurul Universității Politehnice din Timișoara.

În perioada următoare sunt planificate consultări regionale cu actorii publici și privați pentru precizarea și rafinarea acestui concept de specializare inteligentă, pentru definirea programelor și proiectelor și pentru detalierea investițiilor și a celorlalte resurse necesare pentru executarea programelor, urmate de o reuniune națională de coordonare plănuită pentru luna septembrie.

- (Scale-up A.7, A.10) Dezvoltarea de programe de asistență pentru companiile active în dezvoltarea sistemelor embedded eficiente din punct de vedere energetic.

Rolul de pregătire și coordonare a proiectului revine în România autorităților naționale, asistate de Grupul de Lucru reprezentativ organizat sub egida Academiei Române, deschis tuturor contribuitorilor publici și privați.

Coordonare europeană: Reprezentanții Grupului de Lucru participă alături de delegații autorităților naționale la definiția IPCEI-ME cu obiectivul de a pregăti documentele necesare notificării către sfârșitul anului. Detaliile contribuțiilor actorilor din România se vor preciza în cursul acestui proces.

Coordonare națională: Realizarea acestui proiect ambițios necesită un volum financiar, care depășește resursele alocate prin Planul Național de Redresare și Reziliență, astfel încât activitățile vor fi coordonate cu alte mecanisme, precum:

- Proiecte de cercetare-dezvoltare-inovare, între care cele răspunzând la apelurile de proiecte, inclusiv linii pilot, pe care le va lansa Întreprinderea Comună pentru Tehnologii Digitale Esențiale (KDT JU) în programul Orizont Europa, ale căror rezultate relevante pot fi preluate și expandate în contextul IPCEI până la prima utilizare industrială;
- Acțiuni co-finanțate prin Planul operațional de cercetare-dezvoltare-inovare și instrumente financiare, accesând fonduri europene; planurile operaționale, centrale și regionale, care accesează fondurile structurale și de investiții europene;
- Planurile operaționale de specializare inteligentă regională;
- Schemele de ajutor de stat pentru stimularea investițiilor strategice pentru noi activități economice, luând în considerare și orientările privind IPCEI comunicate de instituțiile europene.

Ministerul Investițiilor și Proiectelor Europene va reprezenta Guvernul României. Alte ministere pot contribui cu expertiză.

Grupul țintă include toți actorii din lanțul de valori în componente și sisteme microelectronice, după cum rezultă din exemplele următoare care listează o parte dintre entitățile angajate activ în grupul de lucru sau care au răspuns la apelurile autorităților naționale, reprezentând doar un subset al participanților potențiali:

- Întreprinderi mari: Continental Automotive România (utilizator/ tehnologie), Bosch (utilizator/ tehnologie), Siemens Manufacturing - Simea (utilizator), Infineon Technologies România (tehnologie), NXP România (tehnologie) etc., precum și alte întreprinderi reprezentate de Camera de Comerț și Industrie Româno-Germană - AHK România și de Parteneriatul Auto Român.
- Întreprinderi mici și mijlocii, fie direct (AlfaRom, EASYIC SRL, SYSWIN SOLUTIONS SRL, MGM Star, Baneasa Silicon etc.), fie prin asociațiile industriale pe care le reprezintă (ARIES, APTE etc.).
- Cercetare instituțională: Institutul Național de Cercetare Dezvoltare în Microtehnologii „IMT București” și alte institute.

- Cercetare universitară și învățământ superior: Universitatea Politehnică București, Universitatea Politehnică Timișoara, Universitatea Tehnică Cluj/Napoca, Universitatea Tehnică Iași și stabilirea de relații cu alte universități relevante.

Declarația Comună “Member States Declaration on Processors and Semiconductor Technologies” din 7 decembrie 2020 a fost semnată de 22 de State Membre, iar activitatea de structurare a propunerii este demarată și are loc sub coordonare europeană. În viitorul apropiat vor avea loc „matching events” pentru a identifica participanți din diferite state membre care vor conlucra în aceleași sub-proiecte. Grupul de lucru constituit continuă activitatea la nivel european pentru pregătirea documentului Chapeau în vederea notificării IPCEI, unul dintre „Industrial Point of Contact” reprezentând România fiind numit co-redactor pentru capitolul dedicat „Work Stream TRANSFORM”.

Fondurile alocate pentru acest proiect din Planul Național de Redresare și Reziliență se ridică la o prima rezervare de 500 de milioane de euro. Aceste fonduri pot fi considerate ca “seed funding”.

Ajutor de stat:

Finanțarea investițiilor realizate de către autoritățile publice nu va fi considerată drept ajutor de stat, acestea servind derulării activităților specifice autorităților publice (non-economice). Investițiile se vor realiza prin proceduri de achiziție publică, în conformitate cu prevederile legale în vigoare, pentru derularea unor activități specifice autorităților publice (non-economice).

În ceea ce privește eventuala achiziție de servicii de expertiză tehnică, acestea vor fi achiziționate printr-o procedură competitivă, transparentă, nediscriminatorie și necondiționată, nefiind incidente astfel prevederile ajutorului de stat.

În cazul întreprinderilor beneficiare de finanțări în cadrul proiectului, ajutorul de stat se va notifica Comisiei Europene, în baza Comunicării Comisiei - criterii pentru analiza compatibilității cu piața internă a ajutorului de stat destinat să promoveze realizarea unor proiecte importante de interes european comun.

Contribuția la pilonul social european, inclusiv facilități pentru persoanele cu dizabilități:

Investiția se axează pe promovarea principiului 5 al Pilonului Locuri de muncă sigure și adaptabile, contribuind astfel la înfăptuirea tranziției digitale. De asemenea, în cadrul politicii investiționale se va avea în vedere includerea elementelor legate de asigurarea egalității de șanse, a accesului persoanelor cu dizabilități și a măsurilor privind egalitatea de gen.

15. Înființarea și operaționalizarea centrelor de competență (Alocare: 25 mil. Euro)

Suținerea participării României la misiunile din Orizont Europa: susținerea financiară a organizațiilor românești cu proiectele CDI, aflate pe agenda misiunilor din Orizont Europa în regim competitiv, prin care să se obțină un impact sistemic transformator pentru societate.

Provocări reformă/investiții:

Conform EIS 2020, România ocupă ultimul loc în UE fiind considerată inovator modest. Atractivitatea sistemului național CDI este definită prin: număr de co-publicații științifice internaționale (28.7), cele mai citate publicații (36.2) și număr de studenți străini la doctorat (23.6).

În ceea ce privește cofinanțarea privată a cheltuielilor publice de CD, România are un scor bun de 65.15 la același nivel cu Italia (67.92), ceea ce arată că măsurile de atragere a mediului privat în proiecte CD au dat rezultate bune și reprezintă un mecanism prin care cercetarea și inovarea vin în sprijinul nevoilor mediului privat. Pe primul loc din UE se situează Germania cu 149.28. Investițiile sub forma de cheltuieli de CD în sectorul privat sunt de 21.48 pentru România (aproximativ la nivelul Maltei), fiind situată înaintea Ciprului (13.38) și Letonia (10.15).

Până în noiembrie 2020, prin Horizon 2020 a fost finanțat un număr de 31.003 de proiecte cu 152.199 de participanți, din care România participă la 898 de proiecte (reprezentând 3,55% din total), cu 1.379 de participanți (reprezentând 1,03% din total).

Recomandări specifice de țară:

Principalele probleme identificate în Raportul de țară din 2020 privind România sunt:

- a) țara ocupă în continuare unul dintre ultimele locuri din UE, în ceea ce privește publicațiile științifice și co-publicațiile internaționale importante;
- b) ținta națională 2020 (1% din fonduri publice) nu a fost atinsă și nu există măsuri de reglementare pentru a crește calitatea cercetării, dezvoltării și a inovării;
- c) cooperarea dintre mediul academic și mediul de afaceri are loc în principal pe o bază ad hoc și există blocaje normative.

Obiectiv:

Lansarea unei competiții naționale pentru proiecte CDI cu scopul stabilirii și operaționalizării a 5 centre de competență la nivel național pentru domeniile de importanță strategică adresate de misiunile Orizont Europa: 1) cancer; 2) adaptarea la schimbările climatice, inclusiv transformarea societală; 3) oceane sănătoase, ape de interior și zona costieră; 4) orașe inteligente, climatic neutre și 5) sănătatea solului și a alimentelor.

Prin această investiție, se vor finanța în regim competitiv 5 proiecte CDI complexe, prin care se vor stabili și operaționaliza centre de competență virtuale aferente celor 5 misiuni din Orizont Europa (câte un centru pentru fiecare misiune din Orizont Europa).

Centrul de Competență este un instrument de finanțare tip proiect CDI complex, care urmărește să adreseze fragmentarea tematică (cancer, adaptarea la schimbările climatice, inclusiv transformarea societală, oceane sănătoase, ape de interior și zona costieră, orașe inteligente, climatic neutre și sănătatea solului) a sistemului național CDI pentru cele 5 misiuni europene și reprezintă un instrument de tip rețea de excelență (concept promovat în FP6) pentru creșterea șanselor de succes la misiunile din Orizont Europa și constă în implementarea națională a agendei strategice CDI a misiunii europene.

Descrierea investiției:

Având în vedere domeniile de importanță strategică adresate de misiunile Orizont Europa: cancer, adaptarea la schimbările climatice, inclusiv transformarea societală, oceane sănătoase, ape de interior și zona costieră, orașe inteligente, climatic neutre și sănătatea solului și a alimentelor și modul în care activitățile CDI pot contribui la rezolvarea problemelor comunităților locale se propune stabilirea a 5 centre de competență la nivel național (câte unul pentru fiecare misiune) pentru a oferi dimensiunea națională a ținutelor asumate de fiecare misiune la nivel comunitar.

Scopul centrelor de competență:

Centrele de competență sunt proiecte CDI complexe care asigură:

- a) implementarea națională a agendei strategice CDI a misiunii europene și prin aceasta contribuie la realizarea obiectivelor misiunilor din Orizont Europa;
- b) dezvoltare de politici de valorificare a rezultatelor CDI obținute pentru îmbunătățirea vieții cetățenilor și cu implicarea autorităților publice centrale și /sau locale.

Instrument de finanțare: proiect CDI complex

Pentru a aborda fragmentarea tematică a organizațiilor de cercetare, dezvoltare și inovare, va fi organizat un apel competitiv pentru selectarea a 5 proiecte complexe de cercetare, dezvoltare și inovare. Schema de finanțare se numește „Centrul de competență”. Instrumentul de implementare este un proiect CDI complex, care constă în implementarea națională a agendei strategice CDI a misiunii europene acoperă costuri pentru activități CDI, dar și costuri pentru: upgrade al infrastructurilor de cercetare cu accent pe tehnologii digitale inovative, dar și activități suport (studii etc.), inclusiv a unui roadmap național al infrastructurilor de cercetare existente pe domeniul misiunii respective, acestea din urmă cu impact direct asupra îmbunătățirii percepției societății cu privire la rezultatele cercetării și inovării, care generează impactul misiunii.

Pe baza propunerilor de proiecte depuse, ca rezultat al apelului competitiv, deschis și transparent organizat de Ministerul Cercetării, Digitalizării și Inovării, vor fi înființate 5 centre de competență, câte unul pentru fiecare misiune Orizont Europa. Scopul este reprezentat de implementarea misiunilor Orizont Europa la nivel național într-o manieră coordonată și abordarea fragmentării tematice.

Centrele de competențe vor fi selectate pe baza unor proiecte complexe și aplicate de cercetare, dezvoltare și inovare, propuse de consorții formate din organizații publice și private de cercetare, dezvoltare și inovare, inclusiv întreprinderi mici și mijlocii, care vor pune în aplicare împreună agenda strategică de cercetare și inovare a misiunii corespunzătoare din cadrul programului Orizont Europa și vor furniza soluții de cercetare, dezvoltare și inovare pentru comunitățile locale.

Valoarea științifică a proiectului, nivelul său de excelență și coerența agendei de cercetare propuse raportat la agenda strategică de cercetare a misiunilor Orizont Europa vor fi principalele criterii de evaluare pentru selectarea propunerilor finanțate - una pentru fiecare misiune din Orizont Europa.

Capacitatea administrativă, experiența și calitatea planului de management al proiectului vor fi, de asemenea, evaluate în timpul procesului de evaluare a proiectului desfășurat cu experți internaționali. Complementaritatea între membrii consorțiului și experiența anterioară de colaborare sunt, de asemenea, criterii care trebuie utilizate în procesul de selecție.

Activitățile eligibile sunt activități de cercetare și inovare, echipamente de cercetare modernizate, activități de diseminare și activități de sprijin (studii privind implementarea fiecărei misiuni în România), costuri legate de drepturile de proprietate intelectuală.

O cartografiere a resurselor de cercetare, dezvoltare și inovare, inclusiv a echipamentelor și infrastructurilor, legate de domeniile tematice ale misiunilor vor fi, de asemenea, actualizate și utilizate în comun de către solicitanți.

Se are în vedere un posibil parteneriat cu autoritățile publice de la diferite niveluri de guvernare și societatea civilă pentru a identifica soluții de cercetare, dezvoltare și inovare legate de misiunile Orizont Europa. Ca atare, autoritățile publice vor fi implicate ca părți terțe, fără a fi direct legate de consorțiul de cercetare al centrului de competență și se vor număra printre destinatarii unora dintre produsele/serviciile/soluțiile identificate de cercetătorul de la centrele de competență.

Fiecare centru de competențe selectat va urmări să sprijine cel puțin 3 aplicații peste pragul din Orizont Europa până în 2026.

Structura:

Fiecare centru de competență este o rețea de excelență virtuală, cu structura flexibilă (in, out) care reunesc instituții relevante, publice și private din domeniul CDI, care dezvoltă împreună o agendă strategică de cercetare și inovare, care să fie conexasă cu agenda europeană a misiunii

respective și să ajute la implementarea ei prin activități CDI. Având în vedere conceptul de misiune din Orizont Europa și susținerea soluțiilor derivate din cercetare, care să corespundă provocărilor comunităților locale, autoritățile publice vor fi implicate în implementarea de soluții identificate de cercetătorii din Centrele de Competență. În plus, autoritățile locale vor putea fi implicate și în ajustarea agendei strategice de cercetare și inovare a centrului de competență pentru a răspunde nevoilor locale ale comunității și pentru a crește impactul rezultatelor cercetării la nivel local. Număr minim de parteneri: 5 organizații publice CDI și 5 organizații private CDI (IMM-uri).

Fiecare centru de competență va beneficia de sprijinul și implicarea autorităților publice centrale și/sau locale, ca subcontractori sau beneficiari după caz, dar și ONG-uri tematice, școli, licee, cu rol în diseminarea rezultatelor și/sau dezvoltarea de politici de valorificare a rezultatelor CDI obținute pentru îmbunătățirea vieții cetățenilor.

Activități realizate de centrele de competență

Activități CDI: de implementare a agendei strategice de cercetare și inovare a componenței naționale a agendei europene a misiunii respective. Maxim 70 % din bugetul Centrului de Competență.

Activități de upgrade echipamente și infrastructuri de cercetare – maxim 10 % din bugetul Centrului de Competență.

Activități suport și de diseminare a rezultatelor cercetării și a implementării obiectivelor misiunii respective în România și activități specifice IPR: Centrele de competență vor realiza studii privind stadiul implementării obiectivelor misiunii Orizont Europa în România, cartarea resurselor CDI asociate fiecărei arii tematice ale misiunilor și activități de diseminare a rezultatelor cercetării și impactul asupra comunității locale. (Maxim 5% din bugetul Centrului de Competență). Vor fi organizate campanii interactive de promovare a rezultatelor misiunii europene cu impact asupra vieții cetățenilor, acestea din urmă cu impact direct asupra îmbunătățirii percepției societății cu privire la rezultatele cercetării și inovării care generează impactul misiunii.

Un buget eligibil este de maximum 5 milioane EUR/proiect și cu un număr minim de 5 parteneri (5 organizații publice de cercetare, dezvoltare și inovare și 5 organizații private de cercetare, dezvoltare și inovare). Va exista un buget maxim pentru IMM-uri de 200.000 EUR și un buget maxim pentru o organizație publică de cercetare, dezvoltare și inovare de 500.000 EUR. IMM-urile cofinanțează activitățile de cercetare și inovare cu 25%.

Categorii de cheltuieli avute în vedere: cheltuieli de personal, cheltuieli de logistică, cheltuieli de achiziție echipamente CDI, cheltuieli de regie – maxim 15 % din valoarea proiectului, cheltuieli cu organizarea de evenimente, cheltuieli de deplasare.

Relația între obiectivele centrelor de competență și cele ale misiunilor din Orizont Europa

Proiectele pentru stabilirea centrelor de competență vor fi selectate competitiv, pe baza de apel de propuneri de proiecte CDI complexe, în mod transparent și sunt axate pe obiective și activități de cercetare, dezvoltare și inovare ambițioase, bazate pe criteriul excelenței și orientate asupra impactului, dar realiste.

Pentru fiecare centru de competență, obiectivele, bugetul, țintele, domeniul de aplicare, indicatorii și obiectivele de etapă ale acestora vor fi stabilite prin raportare la informațiile din planurile strategice de CDI ale misiunii respective și din programele de lucru Orizont Europa.

Mecanism de implementare:

Granturi, proiecte CDI complexe, pentru stabilirea centrelor de competență, alocate în regim competitiv.

Implementarea se va realiza de către MCID, în colaborare cu agențiile de finanțare a cercetării. Se va elabora pachetul de informații pentru lansarea competiției unice pentru finanțarea de proiecte CDI complexe, numite centre de competență, care va include condițiile de derulare a competiției, eligibilitate, buget, costuri eligibile, calendar, criterii de evaluare. Evaluarea se va face cu evaluatori externi. Toate investițiile din PNRR se vor regăsi în HG-ul de recuperare economică post-COVID prin activități CDI, care va fi elaborat și adoptat în Q1 2022.

Calendar de implementare:

Activitate	Termen finalizare	Instituții responsabile/coordonatoarele
Aprobare schema pentru finanțarea centrelor de competență pentru misiunile din Orizont Europa	Q2 2022	Ministerul de resort cu atribuții în domeniul cercetării-inovării
Lansare apel pentru finanțarea centrelor de competență pentru misiunile din Orizont Europa	Q3 2022	Ministerul de resort cu atribuții în domeniul cercetării-inovării și agențiile de finanțare a cercetării
Înființarea a 5 centre de competență pentru misiunile din Orizont Europa	Q4 2022	Ministerul de resort cu atribuții în domeniul cercetării-inovării
Buget atras de centrele de competență din proiecte de cercetare, dezvoltare și inovare din sectorul privat (1.25 milioane EUR)	Q4 2025	Ministerul de resort cu atribuții în domeniul cercetării-inovării

Buget investiție: 5 milioane EUR x 5 misiuni = 25 milioane EUR

Beneficiari direcți/indirecți: Organizatii CDI publice sau private

Ajutor de stat:

Măsura de sprijin se va implementa printr-o schemă elaborată în baza prevederilor art. 25 și art. 26 din GBER - Regulamentul (UE) nr. 651/2014 al Comisiei din 17 iunie 2014 de declarare a anumitor categorii de ajutoare compatibile cu piața internă în aplicarea articolelor 107 și 108 din tratat – schema fiind exceptată de la obligația notificării la Comisia Europeană. Se va avea în vedere în momentul scrierii pachetului de informații pentru competiție, ca beneficiarul grantului să nu fie întreprindere în dificultate. Pragurile de notificare de la art. 4 din GBER sunt respectate.

Complementaritatea cu alte componente: Se va asigura complementaritatea cu componentele de mediu, digitalizare, sănătate, transport având în vedere că misiunile sunt tematice.

Complementaritatea cu alte surse de finanțare:

POCIDIF, fondurile naționale CDI care pun accentul pe difuzarea cunoștințelor și tehnologiilor existente, încurajarea cercetării în întreprinderi și susținerea ecosistemelor de inovare locală, respectiv cu Programul Orizont Europa, care sprijină "excelența europeană", având în vedere evoluția rapidă a cercetării și inovării în contextul concurenței globale.

Se va elabora un program în sinergie cu POCIDIF (proiecte tehnologice inovative) și în corelație cu prioritățile SNSICI și cu PNCDI IV (instrumente de finanțare care să potenteze efectul sinergic al acestor măsuri și să asigure finanțarea upgrade la infrastructuri de cercetare deja existente și activități CDI).

Contribuția la pilonul social european, inclusiv facilități pentru persoanele cu dizabilități:

Prin proiectele de investiții propuse se va asigura egalitatea de șanse în ceea ce privește accesul la serviciile furnizate tuturor persoanelor indiferent de sex, apartenență la grupuri minoritare, rasă, religie, etc.

Entitățile românești din sistemul CDI prin participarea, în parteneriate internaționale, contribuie la dezvoltarea unor misiuni cu pronunțat impact social: vizând adaptarea la schimbările climatice, inclusiv transformarea societății, combaterea cancerului, sănătatea solului și a alimentației, orașe inteligente și neutre din punct de vedere al impactului asupra climei sau oceane, mări, ape de coastă și interioare sănătoase.

Contribuția la inițiativele emblematiche sau alte strategii ale UE:

"Pactul ecologic european", noua strategie de europeană de creștere, care are scopul de transforma UE într-o economie neutră din punctul de vedere al climei până în 2050 (EC COM 2019, 640).

I6. Programul de mentorat Orizont Europa (Alocare: 5 mil. Euro)

Provocări reformă/investiții:

România participă la Programul Cadru (FP) din anul 1998, având până în prezent experiența participării la FP5 și FP6 (în calitate de membru asociat) și la FP7 și Horizon 2020 (în calitate de stat membru). 6,4 Euro/loc. este suma atrasă de participanții români la competițiile FP (2007-2013), o valoare de aproape 15 ori mai mică decât media europeană a programului de 95,2 Euro/loc.

- Rata de succes a aplicanților români la Orizont 2020 este similară mediei europene, dar sumele atrase sunt modeste;
- Ponderea cheltuielilor pentru programele de cercetare coordonate transnațional (i.e. ERA-NETs, JPIs, EUREKA, ESA etc.), în totalul cheltuielilor CDI, depășește semnificativ media statelor UE, ceea ce demonstrează un interes ridicat pentru internaționalizare;
- Vizibilitatea internațională a cercetătorilor și a rezultatelor cercetării românești ramane redusă.
- Până în noiembrie 2020, prin Horizon 2020 a fost finanțat un număr de 31.003 de proiecte cu 152.199 de participanți, din care România participă la 898 de proiecte (reprezentând 3,55% din total), cu 1.379 de participanți (reprezentând 1,03% din total).

Recomandări specifice de țară:

România ocupă în continuare unul dintre ultimele locuri din UE, în ceea ce privește publicațiile științifice și publicațiile internaționale importante.

Cooperarea dintre mediul academic și mediul de afaceri are loc în principal pe baze ad hoc și exista blocaje normative.

Obiectiv:

Obiectivul vizează creșterea capacității actorilor interesați din România de a participa la proiecte Horizon Europe prin mentoring, dar și susținerea dezvoltării excelenței organizațiilor castigatoare sau asigurarea participării cu succes la programele europene CDI și competiții transnationale etc.

Descrierea investiției:

Program de mentorat Orizont Europa, prin care instituțiile /organizațiile din România care vor să depună o propunere la Programul Orizont Europa, în calitate de coordonator:

- primesc un sprijin financiar (voucher), prin care pot achita servicii: a) de scriere de propuneri de proiect Orizont Europa pentru persoane fizice autorizate sau firme de consultanță din România și UE; b) *staff exchange* în organizații de succes din UE, cu experiența în scrierea de proiecte europene pentru dobândirea competențelor respective (1-3 luni); c) stagii în organizații din UE, implicate în proiecte deja finanțate prin Orizont 2020 și Orizont Europa (maxim 3 luni) în vederea participării la diverse activități asociate proiectelor în derulare în vederea scrierii unor propuneri de proiect

Orizont Europa, derivate din proiectele deja finanțate; d) de participare la cursuri de scriere de propuneri de proiect Orizont Europa și de management proiecte Orizont Europa din România și UE. Voucher-ul este considerat plătit dacă propunerea depusă în cadrul competițiilor la Orizont Europa este eligibilă și trece cel puțin un prag la unul din criteriile de evaluare din programul Orizont Europa. Maxim 10.000 EUR (125 h/proiect x 80 Euro/ora = 10.000 Euro/voucher pentru scrierea propunerilor de proiect Orizont Europa);

- primesc sprijin financiar pentru participare la evenimente de brokeraj relevante europene; voucher-ul este considerat plătit dacă propunerea depusă la programul Orizont Europa, ca urmare a participării la eveniment, este eligibilă. Maxim 1.000 EUR;
- Voucher pentru utilizarea de servicii CDI ale infrastructurii de cercetare ELI-NP pentru depunerea de propuneri de proiecte declarate eligibile la Orizont Europa, în parteneriat cu organizații de cercetare din afara României. Maxim: 4 vouchere de 10.000 EUR per proiect depus și declarat eligibil la Orizont Europa (maxim 20 vouchere pe perioada PNRR). Voucher-ul este o sumă forfetară care se decontează după efectuarea serviciului pentru care a fost activat.

Mecanism de implementare:

Vouchere vor fi alocate în regim competitiv. Voucherele pentru ELI NP vor fi alocate după evaluarea internațională a propunerilor de proiect. Acestea vor conține referiri la competițiile de la Orizont Europa, după caz.

Calendar de implementare:

Activitate	Termen finalizare	Institutii responsabile/coordonatoare
Aprobare schema	Q2 2022	Ministerul de resort cu atribuții în domeniul cercetării-inovării
Lansare apel	Q3 2022	Ministerul de resort cu atribuții în domeniul cercetării-inovării
Finalizare implementare	Q2 2026	Ministerul de resort cu atribuții în domeniul cercetării-inovării

500 vouchere acordate ca parte a programului de mentorat Orizont Europa	Q2 2026	Ministerul de resort cu atribuții în domeniul cercetării-inovării
---	---------	---

Buget investiție: maxim 5 milioane EUR.

Beneficiari direcți/indirecți:

Organizații CDI publice sau private, cercetători, personal cu pregătire economică sau juridică din organizații CDI publice sau private (care să se specializeze ulterior în scrierea de propuneri de proiect la Orizont Europa).

Ajutor de stat:

În cadrul acestei investiții se vorbește despre finanțări de max. 10.000 euro/1.000 euro/20 vouchere x 10.000 euro. Aceste finanțări vor fi acordate în temeiul unei scheme de ajutor de minimis, cu respectarea prevederilor Regulamentului (UE) nr. 1407/2013 din 18 decembrie 2013 pentru aplicarea art. 107 și 108 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene ajutoarelor de minimis, publicat în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene nr. 352/1 din 24 decembrie 2013. Schema de ajutor de minimis nu intră sub incidența obligației de notificare către Comisia Europeană în conformitate cu prevederile Regulamentului (UE) nr. 1407/2013. Valoarea maximă totală a ajutoarelor de minimis de care poate beneficia o întreprindere unică, în sensul regulamentului de minimis, nu va depăși echivalentul în lei a 200.000 Euro în ultimii trei ani consecutivi.

Complementaritatea cu alte componente: PNCDI – programul 3.6 – premiarea câștigătorilor la Orizont 2020.

Complementaritatea cu alte surse de finanțare:

POCIDIF, fondurile naționale CDI care pun accentul pe difuzarea cunoștințelor și tehnologiilor existente, încurajarea cercetării în întreprinderi și susținerea ecosistemelor de inovare locală, respectiv cu Programul Orizont Europa, care sprijină ”exceleța europeană” având în vedere evoluția rapidă a cercetării și inovării în contextul concurenței globale.

Contribuția la pilonul social european, inclusiv facilități pentru persoanele cu dizabilități:

Egalitatea de tratament și de șanse între femei și bărbați este o constantă a preocupărilor Ministerul Cercetării, Inovării și Digitalizării. În programele și inițiativele menite a sprijini mobilitatea cercetătorilor și internaționalizarea entităților din sistemul CDI, aceasta va fi asigurată și promovată prin stabilirea unor condiții identice de participare la competiții și de angajare în proiecte internaționale, prin încurajarea asigurării unui echilibru de gen, prin obligativitatea unei remunerații egale pentru muncă de valoare egală (principiul acordării unui salariu egal unui cercetător, indiferent de afilierea instituțională). În acest fel se va contribui direct la îndeplinirea obiectivelor Strategiei privind egalitatea de gen.

Contribuția la inițiativele emblematice sau alte strategii ale UE:

Investiția adresează Recalificarea și perfecționarea componenta 7 din cadrul „Strategiei anuale pentru 2021 privind creșterea durabilă COM(2020) 575 final, pentru a consolida potențialul de inovare și creștere economică.

Lista domeniilor/activităților excluse, de la finanțare pentru activități de CDI legate de:

- Pentru obiectivul de atenuare a schimbărilor climatice: (i) activități legate de combustibili fosili, inclusiv utilizarea în aval, (ii) activități acoperite de sistemul UE de comercializare a certificatelor de emisii (ETS) atingând emisii de CO₂ preconizate a nu fi substanțial mai mici decât valorile de referință relevante, (iii) compensarea costurilor ETS indirecte;
- Pentru economia circulară: (iv) activități legate de depozitele de deșeuri, incineratoare și instalațiile de tratare mecano-biologică a deșeurilor, (v) activități în care eliminarea pe termen lung a deșeurilor poate dăuna mediului (de exemplu, deșeurile nucleare).

17. Consolidarea excelenței și susținerea participării României la parteneriatele și misiunile din cadrul programului Orizont Europa (Alocare: 31 mil. Euro)

România participă la ERA încă de la crearea sa, din anul 2000 și și-a definit, prin documentul strategic "Romanian ERA Roadmap 2015-2020", obiective și măsuri specifice, în raport cu cele șase priorități ale ERA. Raportul care prezintă progresul României în ERA (EC, 2019: ERA Progress Report România) scoate în evidență următoarele: pentru Prioritatea 2a (Cooperare transnațională), performanțele României sunt mixte: pe de o parte, România se situează sub media europeană pentru alocările bugetare pentru colaborarea transnațională CDI (1800 euro/ cercetător în România vs. 3,739 euro/ cercetător în UE 28, în anul 2016) și are performanțe reduse în ceea ce privește co-publicațiile internaționale realizate în parteneriat cu alți cercetători din spațiul ERA (53 co-publicații/1000 cercetători în România vs. 71 în UE 28, în anul 2016); pe de altă parte, România alocă cca. 1200 euro/ cercetător pentru parteneriatele P2P (public-to-public), dublu față de media europeană (558 euro/ cercetător în 2016). Participarea României la parteneriatele europene CDI din Orizont 2020 a aratat ca, în cazul parteneriatelor cofinanțate, a existat o diferență semnificativă între bugetul virtual, alocat de MCID direct sau prin agențiile sale și bugetul efectiv investit, având în vedere rata redusă de succes a participanților români (schema ERA NET COFUND). Mai mult, chiar și în situațiile în care s-au aplicat măsurile „widening”, de acces privilegiat în anumite proiecte CDI, de către consorțiile respective din rețeaua ERA NET COFUND, participanții români nu au reușit să beneficieze în cele mai multe situații de aceste culoare avantajoase. În schimb, semnarea unui memorandum între România și Întreprinderea Comună Clean Sky (H2020) a generat un mecanism de succes pentru România: supunerea la o evaluare internațională, realizată de Întreprinderea Comună Clean Sky nu numai a unui proiect CDI în parteneriat internațional ci și a unui proiect complementar realizat de partenerul/partenerii români, care odată pozitiv evaluat, este susținut financiar de către MEC (prin FEDR), fiind proiect orientat spre sinergii între fonduri. Prin urmare, ideea unor proiecte complementare, cu teme preluate din parteneriatele europene, asigură construcția excelenței cercetătorilor români și creionează agenda de cercetare și inovare instituțională, asigurând o racordare a acestora la prioritățile CDI. În mod similar, prin susținerea de proiecte complementare și de construcție a excelenței se intenționează a se proceda în cazul misiunilor europene pentru componența implementată sub forma de teme concrete din Orizont Europa din programele de lucru lansate deja pentru perioada 2021-2022.

Această investiție are o componentă puternică de “green” și “digital” prin faptul că, asigură suport financiar pentru susținerea participării cercetătorilor români în proiecte complementare și de construcție a excelenței în peste 20 de misiuni și parteneriatele europene CDI din Programul Orizont Europa (2021-2027) din care menționăm: “Tehnologii digitale cheie (KDT)”, Parteneriatul european pentru Cloud-ul Științei Deschise, Parteneriatul european pentru evaluarea riscurilor substanțelor chimice, Parteneriatul european pentru calculatoare de înaltă performanță, Parteneriatul european de promovare a tranziției urbane și pentru dezvoltare durabilă, Parteneriatul european pentru conservarea biodiversității, Parteneriatul european pentru tranziția la energie curate, Parteneriatul european IMM-uri inovative, Parteneriatul european pentru securitatea accesului la apă pe planetă, Parteneriatul european pentru o economie „albastră”.

Recomandări specifice de țară:

Principalele probleme identificate în Raportul de țară din 2020 privind România sunt:

- a) țara ocupă în continuare unul dintre ultimele locuri din UE, în ceea ce privește publicațiile științifice și co-publicațiile internaționale importante;
- b) ținta națională 2020 (1% din fonduri publice) nu a fost atinsă și nu există măsuri de reglementare pentru a crește calitatea cercetării-dezvoltării și a inovării;
- c) cooperarea dintre mediul academic și mediul de afaceri are loc, în principal, pe o baza ad hoc și există blocaje normative.

Obiectiv: stimularea și susținerea participării cercetătorilor români la parteneriatele europene și misiunile CDI din Horizon Europe.

Descrierea investiției:

Se are în vedere susținerea financiară pentru activități complementare celor finanțate prin parteneriatele europene CDI cu componenta green sau digital (care sunt evaluate global la nivel european) și/sau granturi alocate în regim competitiv pentru activități CDI care corespund agendei strategice a parteneriatului european și ajută la construcția națională a excelenței pentru un domeniu considerat prioritar de România și au efect sinergic asupra participării României la Orizont Europa, respectiv urmăresc sprijinirea activităților de cercetare tehnologică și aplicată în sectoare economice cu potențial de creștere relevante la nivel european.

Proiectele vor fi evaluate internațional, selectate în mod transparent și sunt axate pe obiective și activități de cercetare, dezvoltare și inovare ambițioase, bazate pe criteriul excelenței și orientate asupra impactului, dar realiste.

Măsurile avute în vedere sunt: i) cofinanțarea proiectelor de cercetare recomandate pentru finanțare în cadrul parteneriatelor europene pentru perioada de tranziție (2022-2023) – Orizont 2020 și Orizont Europa (pe baza condițiilor programului de lucru din programul Orizont Europa). Un număr de până la 20 de proiecte vor fi finanțate cu un buget maxim de 300.000 EUR pentru fiecare partener român; ii) proiecte complementare cu scopul de a spori impactul proiectelor Orizont 2020 care sunt deja finanțate (în curs sau finalizate recent). Un număr de până la 15 proiecte vor fi finanțate cu un buget maxim de 1.000.000 EUR; iii) proiecte de consolidare a excelenței. Un număr de până la 20 de proiecte vor fi finanțate cu un buget maxim de 500.000 EUR.

Pentru a asigura respectarea Ghidului tehnic „de a nu prejudicia semnificativ” (2021/C58/01), activitățile de cercetare, dezvoltare și inovare referitoare la activitățile/activele de pe lista de excludere sunt excluse de la finanțare.

Categorii de cheltuieli avute în vedere sunt: cheltuieli de personal, cheltuieli de logistica, cheltuieli de regie – maxim 25% din valoarea proiectului, cheltuieli cu organizarea de

evenimente, cheltuieli de deplasare. Buget/proiect finantat de MCID este maxim 1 milion EUR. Număr minim de parteneri: 1 dacă este o întreprindere privată CDI. Dacă partenerul este o organizație CDI publică atunci numărul minim de parteneri este 3, ceilalți 2 fiind IMM-uri. Este posibil ca una sau mai multe părți să suporte integral costurile proiectului și, prin urmare, celelalte părți să nu fie expuse la riscurile financiare pe care le presupune acesta.

Bugetul coordonatorului trebuie să reprezinte minim 60% din bugetul proiectului.

Buget maxim pentru IMM-uri: 200.000 EUR (schema de minimis). Se accepta 10% pentru cercetare fundamentală. Restul activităților sunt: cercetare industrială, dezvoltare – experimentală, activități de inovare pentru obținerea, validarea și protejarea brevetelor, investiții inițiale pentru inovare, în vederea introducerii în producție a rezultatelor obținute din activitatea de CD. Cercetare industrială înseamnă cercetare sau investigație critică planificată în scopul dobândirii de cunoștințe și competente noi pentru elaborarea unor noi produse, procese/servicii sau pentru realizarea unei îmbunătățiri semnificative a produselor, proceselor sau serviciilor existente. Dezvoltare experimentală înseamnă dobândirea, combinarea, modelarea și utilizarea unor cunoștințe și competențe relevante existente de ordin științific, tehnologic, de afaceri și altele, cu scopul de a dezvolta produse, procese sau servicii noi sau îmbunătățite. Pentru întreprinderi, cotele de finanțare se calculează ca procent din costurile eligibile ale proiectului, pe categorii de activități și în funcție de tipul întreprinderii (mare, mijlocie, mică). Cotele de bază de finanțare publică a activităților de cercetare-dezvoltare, ca procent din cheltuielile eligibile corespunzătoare, sunt următoarele:

- 50% pentru cercetarea industrială;
- 25% pentru dezvoltarea experimentală.

Pentru cercetarea industrială și dezvoltarea experimentală se va acorda la cotele de bază un bonus de 10% pentru întreprinderile mijlocii și de 20% pentru întreprinderile mici.

Pentru obținerea, validarea și protejarea drepturilor de proprietate industrială și alte activități de inovare pentru IMM-uri (detașarea de personal cu înaltă calificare; achiziția de servicii de consultanță în domeniul inovării; achiziția de servicii de sprijinire a inovării), intensitatea ajutorului nu poate depăși 50% din costurile eligibile aferente.

Mecanism de implementare:

Granturi cu depunere continuă alocate castigatorilor români la parteneriatele și misiunile europene CDI și granturi alocate în regim competitiv pentru proiecte complementare CDI, ajută la construcția națională a excelenței pentru un domeniu considerat prioritar de România.

Calendar de implementare:

Activitate	Termen finalizare	Instituții responsabile/coordonatoare
------------	-------------------	---------------------------------------

Aprobare schema	Q2 2022	Ministerul de resort cu atribuții în domeniul cercetării-inovării
Lansare apel	Q3 2022	Ministerul de resort cu atribuții în domeniul cercetării-inovării
Finalizare implementare	Q2 2026	Ministerul de resort cu atribuții în domeniul cercetării-inovării
55 de contracte de finanțare semnate	Q4 2023	Ministerul de resort cu atribuții în domeniul cercetării-inovării și agențiile de finanțare a cercetării

Buget investiție: 31 milioane euro;

Beneficiari direcți/indirecți: Organizații CDI publice și private.

Ajutor de stat:

Se va avea în vedere elaborarea unei scheme de măsuri de:

- ✓ Ajutor de stat, în conformitate cu art. 25 și 28 din Regulamentul (UE) nr. 651/2014 al Comisiei din 17 iunie 2014 de declarare a anumitor categorii de ajutoare compatibile cu piața internă în aplicarea articolelor 107 și 108 din tratat.
- ✓ Ajutor de minimis, în conformitate cu Regulamentul nr. 1407/2013 al Comisiei din 18 decembrie 2013 privind aplicarea articolelor 107 și 108 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene ajutoarelor de minimis.

Complementaritatea cu alte componente: se va asigura cu componentele de mediu, digitalizare, sănătate, transport, având în vedere că misiunile sunt tematice.

Contribuția la pilonul social european, inclusiv facilități pentru persoanele cu dizabilități:

Impact social:

- creșterea nivelului de pregătire a angajaților organizațiilor CDI în domenii de tehnologie medie și înaltă;
- dezvoltarea unei economii durabile și a unei calități a vieții ridicate prin utilizarea de produse/tehnologii/servicii inovative;

Entitățile românești din sistemul CDI prin participarea, în parteneriate internaționale, contribuie la dezvoltarea unor misiuni cu pronunțat impact social: vizând adaptarea la schimbările climatice, inclusiv transformarea societății, combaterea cancerului, sănătatea

solului și a alimentației, orașe inteligente și neutre din punctul de vedere al impactului asupra climei sau oceane, mări, ape de coastă și interioare sănătoase.

De asemenea, prin încurajarea implicării firmelor și entităților de cercetare în parteneriate internaționale, ce vor viza inovații în domeniul sănătății, tehnologii generice și digitale esențiale, oferirea unor soluții bio durabile, trafic aerian, aviație și căi ferate în UE, metrologie, depozitarea hidrogenului și a energiei durabile, mobilitate curată, conectată sau investiții în IMM –uri inovatoare, se va realiza o conexiune mai bună între cercetarea și inovarea românească și nevoile societății și ale cetățenilor, cu o vizibilitate sporită și un impact mai puternic. Se va urmări aplicarea unor măsuri afirmative în vederea asigurării echilibrului de gen în domeniile în care se înregistrează asemenea dezechilibre structurale.

Contribuția la inițiativele emblematice sau alte strategii ale UE:

Investiția adresează în totalitate - Recalificarea și perfecționarea componenta 7 din cadrul „Strategiei anuale pentru 2021 privind creșterea durabilă COM(2020) 575 final, pentru a consolida potențialul de inovare și creștere economică.

Investiția adresează tranziția digitală, componenta 6 Dezvoltarea și componentele 1 – Accelerarea, – 3 Reîncărcarea și realimentarea, 4 Conectarea din cadrul „Strategiei anuale pentru 2021 privind creșterea durabilă COM(2020) 575 final prin susținerea participării României la parteneriatele europene CDI: “ Tehnologii digitale cheie (KDT)”, Parteneriatul european pentru Cloud-ul Științei Deschise, Parteneriatul European pentru calculatoare de înaltă performanță, Parteneriatul european de promovare a tranziției urbane și pentru dezvoltare durabilă, Parteneriatul european pentru conservarea biodiversității, Parteneriatul european pentru tranziția la energie curate.

Lista domeniilor/activităților excluse de la finanțare pentru activități de CDI legate de:

- Pentru obiectivul de atenuare a schimbărilor climatice: (i) activități legate de combustibili fosili, inclusiv utilizarea în aval, (ii) activități acoperite de sistemul UE de comercializare a certificatelor de emisii (ETS) atingând emisii de CO₂ preconizate a nu fi substanțial mai mici decât valorile de referință relevante , (iii) compensarea costurilor ETS indirecte;
- Pentru economia circulară: (iv) activități legate de depozitele de deșeuri, incineratoare și instalațiile de tratare mecano-biologică a deșeurilor , (v) activități în care eliminarea pe termen lung a deșeurilor poate dăuna mediului (de exemplu, deșeurile nucleare).

I8. Dezvoltarea unui program pentru atragerea resurselor umane înalt specializate din străinătate în activități de cercetare, dezvoltare și inovare (Alocare: 183 mil. Euro)

România participă la ERA încă de la crearea sa, din anul 2000 și și-a definit, prin documentul strategic ”Romanian ERA Roadmap 2015-2020”, obiective și măsuri specifice, în raport cu

cele șase priorități ale ERA. Raportul care prezintă progresul României în ERA (EC, 2019: ERA Progress Report România) scoate în evidență pentru Prioritatea 3 (*O piață a muncii deschisă pentru cercetători*), că România are performanțe foarte reduse pentru indicatorul care vizează ponderea studenților doctoranzi din alte țări UE în total doctoranzi (0,8% în România vs 7,1% în UE28 în 2016) și numărul de anunțuri de recrutare Euraxess la 1000 de cercetători (24,4 anunțuri/ 1000 cercetători în România vs 42,1 anunțuri/ 1000 cercetători în UE-28). Doar 16 organizații CDI din România au aderat la Carta Europeană a cercetătorului și la Codul de Conduită. Progresul în implementarea Strategiei de resurse umane pentru cercetători (HRS4R) este și el limitat. Pe de altă parte, 74% din cercetătorii români (vs. 65% în UE-28) se declară satisfăcuți de sistemul de angajare (proceduri deschise, transparente, recrutare și progres în cariera bazate pe merit), fapt care plasează România pe primele poziții ale clasamentului european pentru acest indicator.

La nivel național, ponderea cercetătorilor în total personal CD este relativ scăzută, fiind în 2017 de 53% față de media EU de 63%. România are cea mai mare rată de emigrare a persoanelor cu studii universitare. Aceasta a crescut mai rapid decât numărul absolvenților de învățământ terțiar în România (OECD, 2019).

Recomandări specifice de țară:

Conform EIS (2019), indicatorul resurse umane (indicator agregat format din absolvenții de doctorat; educație terțiară și învățare pe termen lung) arată ca România se află pe ultimul loc în Uniunea Europeană cu un coeficient de 13,64, la mare distanță de penultima clasată Ungaria: 51.48, în timp ce prima clasată din UE este Suedia, cu un coeficient de 216.98.

Obiectiv:

Atragerea de resurse umane înalt specializate din afara României și orientarea activităților CDI spre tematicile și necesitățile actuale la nivel național și european, prin promovarea cercetării fundamentale în scopul formării de resurse umane și creării unor grupuri de cercetare de excelență în jurul acestor cercetători în domenii științifice de vârf, pentru a echilibra investiția în infrastructuri de cercetare comparativ cu cea în resurse umane și pentru a crește capacitatea instituțională de absorbție de fonduri europene, respectiv stimularea parteneriatelor internaționale instituționale.

Descrierea investiției:

Persistența pandemiei COVID-19 a condus la apariția PNRR ca mecanism de recuperare a lanțurilor valorice globale și regionale și a accelerat necesitatea unor modificări semnificative în guvernanta sistemului CDI și a priorităților economice și de cercetare la nivelul UE. Având în vedere ca una dintre cele mai grave probleme cu care se confruntă organizațiile CDI din România este lipsa resursei umane de înaltă calificare, competitivă pe plan internațional, acest instrument de finanțare își propune creșterea calitativă a resursei umane de care aceste institutii au urgent nevoie. Astfel, obiectivul principal al acestei reforme este realizarea unui salt calitativ

în vederea recuperării decalajelor pe care România le înregistrează față de media UE și față de țările din regiune.

Măsura se va implementa pe mai multe paliere, astfel:

1. Evaluarea politicilor de resurse umane, a nevoilor în domeniul resurselor umane, precum și a cerințelor de formare pentru personalul din organizația CDI (evaluarea organizației gazda în momentul aplicației pentru grant).
2. Atragerea de cercetători de excelență din afara țării în regim competitiv (români sau străini), în organizații naționale CDI.

Aceste obiective se pot îndeplini prin atragerea de cercetători de excelență din afara țării (români sau străini) pentru care începerea, continuarea sau revenirea la o cariera de cercetare în România să reprezinte o alternativă viabilă. Se așteaptă, că prin experiență dobândită în străinătate, acești cercetători să deschidă direcții de cercetare noi sau să aducă un plus de performanță celor existente, să formeze grupuri de cercetare solide, să atragă la rândul lor alți cercetători din afara României și, nu în ultimul rând, să atragă cercetători în formare și noi fonduri de cercetare. Se urmărește ca proiectele de resurse umane din acest program să atragă fonduri în cuantum echivalent sau mai mare decât bugetul alocat, iar numărul studenților la doctorat, formați prin această inițiativă, să reprezinte cel puțin dublul numărului de proiecte.

- Sunt prevăzute granturi distribuite în regim competitiv pentru atragere a 100 de cercetători de top din afara României (granturi tip ERC cercetare fundamentală de maxim 2 milioane EUR/grant, în medie 1.83 milioane EUR/grant). *O competiție unică cu depunere continuă și evaluare secvențială va fi organizată în anul 2022 cu evaluatori experți internaționali. Granturile vor avea durată de maxim 4 ani.*

Cheltuielile eligibile pentru granturi sunt: cheltuieli de personal; cheltuieli de logistică (maxim 10% din valoarea proiectului, cheltuieli upgrade echipamente de cercetare sau echipamente noi, și/sau vouchere de utilizare a infrastructurilor de cercetare localizate în alte organizații CDI publice sau private din RO); cheltuieli legate de open acces, publicații produse în timpul proiectului; cheltuieli de deplasare.

Cheltuielile indirecte avute în vedere: Proiectele vor fi finanțate în proporție de 100 % și costurile de regie vor fi de maxim 25%. Câștigătorul grantului va avea posibilitatea să modifice alocările între diverse categorii de costuri pe durata proiectului.

Pe durata proiectului cercetătorul de top va avea acces la infrastructuri de cercetare localizate și în alte organizații CDI din România (sub forma de vouchere de utilizare infrastructuri de cercetare – în valoare de maxim 10 % din valoarea proiectului).

Sunt eligibile și fondurile necesare relocării efective în România (menționate expres în cererea de grant), în cazul în care cercetătorul de top se angajează ca va funcționa full-time (100%) în instituția gazda în România.

Granturile sunt câștigate de cercetatorul de top din afara Romaniei impreuna cu instituția gazda, cu condiția ca acestea să asigure condițiile și bunele practici din UE (să respecte principiile stipulate în Codul pentru Recrutarea Cercetătorilor și Carta Europeană a Cercetătorului) și trebuie să se asigure ca cercetătorul senior să beneficieze de autonomie în gestionarea grantului și de suportul instituției gazda pentru implementarea eficiența și în bune condiții a planului de activități (servicii de contabilitate, achiziții publice, etc). Granturile vor fi portabile, în sensul în care cercetatorul își poate schimba instituția gazda din motive bine fundamentate și cu acordul autorității contractante. Este de așteptat ca cercetatorul își poate începe activitatea în maxim 3 luni de la anunțarea câștigătorilor.

Aceasta investiție sprijină principiile accesului deschis la rezultatele publicabile ale cercetării finanțate, în premiera în România (vor exista prevederi contractuale explicite).

Pe durata derulării grantului, câștigătorul grantului va avea cel puțin o aplicație eligibilă la Orizont Europa împreună cu organizația gazda.

Instituțiile gazda eligibile sunt: organizații publice de cercetare, care au adoptat sau adopta pe durata derulării contractului Codul pentru Recrutarea Cercetătorilor și Carta Europeană a Cercetătorului.

Criterii necesare a fi îndeplinite de beneficiarul grantului și instituția gazda.

Cercetatorul cu experiența (investigator principal) este: a) cercetator cu loc de munca în afara României, care a gestionat proiecte CDI în afara Romaniei în ultimii 3 ani; b) cu doctorat obținut cu cel puțin 3 ani înainte de data aplicației pentru grant; c) capabil să aplice independent pentru finanțare (condițiile de eligibilitate ca și cercetator de top vor fi specificate în pachetul de informații); d) coordonează grantul și fondurile proiectului și ia decizii privind alocarea resurselor; e) publică independent ca prim autor și/sau autor de corespondență; f) supervizează activitatea echipei, inclusiv a doctoranzilor și post-doc; g) este integrat în rețele internaționale și are acces la alte spații și facilități pentru cercetare (primește vouchere de experiment pe care le poate folosi în alte organizații CDI care au infrastructuri de cercetare). Cercetătorul de top trebuie să activeze în instituția gazda minim 75% din perioada acoperită de grant și va fi angajatul instituției gazda pe durata proiectului.

În condițiile acestei investiții, beneficiarii de granturi trebuie să asigure de preferat acces deschis, în premiera în România, la toate publicațiile științifice, cu peer review publicate, din fondurile primite. Din echipa de cercetare vor face parte obligatoriu 2-3 doctoranzi.

Modelul de cost folosit este cel corespunzător granturilor ERC din Orizont 2020 (link: https://ec.europa.eu/research/participants/data/ref/h2020/wp/2018-2020/erc/h2020-wp20-erc_en.pdf).

Categoriile de cheltuieli eligibile sunt: salarii cercetator de top: 6000 euro net , post –doc: 1500 euro net, doctorand - 1000 euro. Echipa este compusă din cercetator de top și 2 post –doc și 2 studenți la doctorat. Salariile: 800.000 euro pentru 4 ani. Regia: 450.000 EUR. Consumabile: 20% din bugetul proiectului. Echipamente: 10% din bugetul proiectului.

Modelul de cost folosit este cel de la ERC Advanced Grant din Orizont 2020, redus de la 2,5 milioane euro la în medie 1,83 milioane euro pentru implementare pentru o durată de 4 ani, comparativ cu 5 ani durată grantului ERC din Orizont 2020 și salariilor reduse pentru studenții doctoranzi și post-doc. În România, salariile pentru proiectele CDI finanțate prin PNCDI III sunt reglementate de prevederile HG nr. 583/2015, cu modificările și completările ulterioare. Nivelul maxim de salarizare/ora pentru un profesor universitar în proiecte CDI este de: 50 EUR/ora.

Cercetatorii selectati vor creste capacitatea de cercetare a organizatiilor CDI si performanta institutionala a organizatiei gazda.

2. Institutiile gazda, care vor participa la acest program, vor fi evaluate din perspectivă îndeplinirii standardelor europene în domeniul resurselor umane. Dovada aderării la principiile stipulate în Codul pentru Recrutarea Cercetatorilor și Carta Europeana a Cercetatorului reprezintă o condiție de eligibilitate. Pe durata derulării contractului, instituțiile gazda vor prezenta periodic, ca parte a contractului cu beneficiarul grantului, evoluția politicilor de resurse umane, a numărului și bugetului proiectelor CDI naționale și europene câștigate, a gradului de utilizare a infrastructurilor de cercetare și a parteneriatelor internaționale instituționale negociate/încheiate.

Durata grantului: maxim 4 ani

Mecanism de implementare:

Se va elabora pachetul de informații pentru lansarea competiției unice pentru atragerea de resurse umane din afara Romaniei, care va include condițiile de derulare a competiției, eligibilitate, buget, costuri eligibile, calendar, criterii de evaluare. Evaluarea se va face cu evaluatori externi. Toate investițiile din PNRR se vor regăsi în HG-ul de recuperare economică post-COVID, prin activități CDI, care va fi elaborat și adoptat în Q1/2022.

Implementarea se va realiza de către MCID, în colaborare cu agențiile de finanțare a cercetării.

Aceasta investiție de atragere de resurse umane înalt calificate din afara Romaniei, în interesul economiei și societății românești, derulată în regim competitiv, printr-o unică competiție care are loc în 2022, are ca scop creșterea performanței instituționale și a capacității de absorbție a fondurilor europene și în mod special la programul cadru de cercetare și inovare al UE: Orizont Europa și la parteneriatele europene CDI. Competiție în 2022 pe baza de granturi care urmează cercetătorul (portabil) cu durată de maxim 3 ani și un buget total de 183.5 milioane EUR. Cercetătorul va aplica împreună cu instituția gazdă.

Se urmărește ca proiectele de resurse umane din acest program să atragă fonduri în cuantum echivalent sau mai mare decât bugetul alocat (ceea ce va genera acordarea unui alt grant de durată și valoare egală cu primul grant în vederea stabilizării cercetătorilor de top atrași), din programul Orizont Europa și din parteneriatele europene CDI, iar numărul studenților la doctorat formați, prin această inițiativă, să reprezinte cel puțin dublul numărului de proiecte. În plus, instituția gazdă trebuie să organizeze competiții de recrutare, cu acces pentru cercetătorul de top, cel puțin odată până la încheierea contractului acestuia. În felul acesta, se va realiza sustenabilitatea procesului de atragere și stabilizare în sistemul național CDI, de resurse umane înalt calificate.

Salarizarea cercetătorilor se face în condițiile prevăzute prin HG de relansare economică prin activități CDI (6000 EUR net, plus taxele aferente conform legislației românești în vigoare pentru cercetătorul de top).

Calendar de implementare:

Activitate	Termen finalizare	Institutii responsabile/coordonatoare
Aprobare schema	Q1 2022	Ministerul de resort cu atribuții în domeniul cercetării-inovării
Lansare apel	Q2 2022	Ministerul de resort cu atribuții în domeniul cercetării-inovării
Finalizare implementare	Q2 2026	Ministerul de resort cu atribuții în domeniul cercetării-inovării
100 proiecte conduse de cercetători internaționali finanțate	Q4 2023	Ministerul de resort cu atribuții în domeniul cercetării-inovării si agentiile de finantare a cercetarii

Buget investiție: 183 milioane euro

Beneficiari direcți/indirecți:

- Organizațiile publice și private CDI
- Academia Română
- Centre de orientare profesională în cariera de cercetător (8 centre regionale)
- Cercetători individuali angajați pe proiecte CDI și familiile acestora.

Ajutor de stat:

Se va avea în vedere elaborarea unei scheme de masuri de:

- Ajutor de stat, în conformitate cu art. 25 și 26 din Regulamentul (UE) nr. 651/2014 al Comisiei din 17 iunie 2014 de declarare a anumitor categorii de ajutoare compatibile cu piața internă în aplicarea articolelor 107 și 108 din tratat;
- Ajutor de minimis, în conformitate cu Regulamentul nr. 1407/2013 al Comisiei din 18 decembrie 2013 privind aplicarea articolelor 107 și 108 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene ajutoarelor de minimis.

Complementaritatea cu alte componente: cu R1. - Atragerea investiției private în activități CDI, prin actualizarea și simplificarea cadrului normativ național în ceea ce privește contractarea, finanțarea, monitorizarea și evaluarea programelor, proiectelor de cercetare-dezvoltare și inovare în acord cu bunele practici europene.

Complementaritatea cu alte surse de finanțare: POEO (2021-2027) și PN IV (2021-2027) care încă nu sunt definite ca și conținut. În 2020, prin PNCDI III au fost alocate fonduri în valoare de cca. 119 mil. lei pentru finanțarea a 214 proiecte de cercetare pentru stimularea tinerelor echipe independente de cercetători și 23 de proiecte de mobilitate pentru cercetători, precum și pentru premierea a 5048 de articole ISI publicate și 197 de brevete înregistrate la OSIM, EPO sau USPTO.

Contribuția la pilonul social european, inclusiv facilități pentru persoanele cu dizabilități:

Intervenția în guvernanta CD influențează pozitiv atractivitatea sistemului național CDI, orientează managementul organizațiilor CD spre rezultat și selectează cercetătorii pe baza de performanță; asigură un mediu propice și pentru familiile acestora, prin integrarea lor în comunitățile respective cu ajutorul centrelor regionale de orientare a carierei pentru cercetători. Impactul așteptat este în domeniul personalului CDI înalt calificat și al investițiilor private, finanțelor publice. În plus, în echipele respective vor fi integrați și studenți la doctorat, ceea ce va crește atractivitatea pentru profesia de cercetător. Se va urmări aplicarea unor măsuri afirmative în vederea asigurării echilibrului de gen în domeniile în care se înregistrează asemenea dezechilibre structurale.

Incurajarea mobilității internaționale va determina o îmbunătățire a perspectivelor de încadrare în muncă sau de desfășurare a unor activități independente pentru cercetătorii români. Aceasta include largirea ariei de oportunități, prin posibilitatea a doua norme la două instituții de cercetare diferite, inclusiv din străinătate, noi modalități de formare profesională și chiar posibilitatea poli-calificării, mai ales în cazul unor teme de cercetare trans- sau multi-disciplinare.

Contribuția la inițiativele emblematice sau alte strategii ale UE: Comunicarea COM privind ERA: „A new ERA for Research and Innovation(COM(2020) 628)”.

Investiția adresează *Recalificarea și perfecționarea* componenta 7 din cadrul „Strategiei anuale pentru 2021 privind creșterea durabilă COM(2020) 575 final, pentru a consolida potențialul de inovare și creștere economică.

Lista domeniilor/activităților excluse, de la finanțare pentru activități de CDI legate de:

- Pentru obiectivul de atenuare a schimbărilor climatice: (i) activități legate de combustibili fosili, inclusiv utilizarea în aval , (ii) activități acoperite de sistemul UE de comercializare a certificatelor de emisii (ETS) atingând emisii de CO₂ preconizate a nu fi substanțial mai mici decât valorile de referință relevante , (iii) compensarea costurilor ETS indirecte;
- Pentru economia circulară: (iv) activități legate de depozitele de deșeuri, incineratoare și instalațiile de tratare mecano-biologică a deșeurilor , (v) activități în care eliminarea pe termen lung a deșeurilor poate dăuna mediului (de exemplu, deșeurile nucleare).

I9. Program de sprijin pentru posesorii de certificate de excelență primite la competiția pentru burse individuale Marie Skłodowska Curie (Alocare: 8 mil. Euro)

Provocări reformă/investiții:

Acțiunile Marie Skłodowska-Curie fac parte din Programul-cadru al Uniunii Europene pentru cercetare și inovare Orizont 2020, Pilonul „Excelență științifică”, fiind proiecte dedicate resurselor umane din domeniul cercetării. Acțiunile Marie Skłodowska-Curie finanțează colaborarea pe termen lung între instituțiile academice și non-academice (instituții de învățământ superior, organizații de cercetare, sectorul privat, asociații, etc.), prin încurajarea mobilității transfrontaliere și inter-sectoriale a cercetătorilor, sprijinind cercetătorii în toate etapele carierei lor, indiferent de naționalitate. Programul susține formarea și dezvoltarea carierei personalului din toate domeniile cercetării și inovării, de la cercetarea de bază până la preluarea rezultatelor în piață.

Domeniile de cercetare sunt alese în mod liber de solicitanți (persoane fizice și/sau organizații). Din cele patru tipuri de acțiuni Marie Skłodowska-Curie ale Programului Orizont 2020, proiectele tip Burse Individuale sunt dedicate cercetătorilor cu un nivel crescut de experiență și oferă acestora posibilitatea de a derula proiectul de cercetare în statele membre UE/asociate sau în afara UE, de a relua cariera în cercetare sau de a se reîntoarce în Europa, beneficiind de un salariu deosebit de atractiv și condiții de angajare compatibile cu prevederile Cartei Europene și Codului de Conduită în recrutarea cercetătorilor.

Certificatele de Excelență au fost acordate pentru prima dată de către Comisia Europeană în anul 2017, ca măsură de sprijin pentru cercetătorii din întreaga lume, care au aplicat în cadrul apelului pentru burse individuale Marie Skłodowska-Curie din cadrul Programului Orizont 2020, în anul 2016 și au obținut un scor de 85% sau mai mult, dar nu au putut fi finanțați. Acest ”gir” acordat de către Comisia Europeană, sub forma certificatelor de excelență, oferă aplicanților recunoașterea calității proiectelor de cercetare trimise spre evaluare la Bruxelles, pe care o pot folosi apoi pentru a identifica alte surse de finanțare pentru implementarea proiectelor lor și a-și susține astfel dezvoltarea carierei.

În urma evaluării apelurilor pentru burse individuale din perioada 2016-2020, 93 aplicații din România au primit certificate de excelență.

Conform ultimelor statistici privind participarea României în Programul Marie Skłodowska-Curie, 346 de cercetători au primit finanțare, până în acest moment, în diverse tipuri de proiecte MSCA. De asemenea, 65 de organizații gazdă din România au contractat granturi în valoare de peste 12 milioane de euro. Cu toate acestea, în cazul proiectelor tip Burse Individuale, derulate în cadrul organizațiilor de cercetare gazdă din România, numărul proiectelor câștigate este în continuare foarte mic, fiind binecunoscut exodul creierelor cu care se confruntă în special țările din Europa de Est. Pe fundalul dinamicii actuale, este de presupus ca numărul de aplicații din România la Programul Marie Skłodowska-Curie să crească, contribuind la creșterea absorbției defonduri din Programul-cadru al Uniunii Europene.

Mai mult decat atât, actualul Program Cadru european Orizont Europa continuă finanțarea cercetătorilor postdoctorali prin apelurile de proiecte Postdoctoral fellowships (Europene și Globale), care vor funcționa conform aceluiași principiu de finanțare, permițând inclusiv oportunitatea Seal of Excellence pentru acele proiecte care vor obține scoruri foarte bune la evaluare (peste 85%), dar care nu vor putea fi finanțate din programul Orizont Europa din cauza epuizării bugetului alocat competiției.

Având în vedere aceste aspecte, identificarea unei surse de finanțare alternative, atât pentru proiectele care au obținut certificate de excelență în apelurile lansate în cadrul Programului Orizont 2020, dar și pentru proiectele care vor obține certificate de excelență în cadrul apelurilor lansate în Programul Orizont Europa (primul apel pentru burse postdoctorale va fi lansat în vara lui 2021), ar permite implementarea unor proiecte excepționale, propuse de cercetătorii români și ar impulsiona dezvoltarea carierelor acestora, în țară sau străinătate.

Rata de finanțare a UE pentru bursele individuale Marie Skłodowska-Curie este de 100% din costurile eligibile, iar finanțarea se acordă sub forma unităților de cost fixate prin programele de lucru Marie Skłodowska-Curie.

Bursa acoperă salariul pe doi sau trei ani, în funcție de tipul de bursă (europeană sau globală). Sunt două mari categorii de costuri acoperite în cadrul burselor individuale Marie Skłodowska-Curie, costuri pentru cercetător și costuri instituționale pentru organizația gazdă, unde se derulează proiectul MSCA.

Indemnizația de trai reprezintă contribuția Uniunii Europene la salariul brut al cercetătorului (4.880 euro lunar în Programul Orizont 2020, respectiv 5.080 euro lunar în Programul Orizont Europa) și poate fi folosită exclusiv în acest scop. Această sumă se ajustează prin aplicarea unui coeficient de țară, care reflectă costul de trai din țara în care este situată organizația gazdă. Coeficienții de țară sunt stabiliți prin Programele de lucru Marie Skłodowska-Curie, în urma evaluărilor EUROSTAT și se indexează periodic cu inflația. Coeficientul de țară al României a fost de 68,8 % în Programul Orizont 2020 și a scăzut la 65,4 % în Programul Orizont Europa. Pentru aplicațiile, depuse împreună cu organizații gazdă din străinătate (este cazul majorității aplicațiilor în acest program), se ia în calcul ajustarea salariului cu coeficientul de țară corespunzător, al organizației unde au aplicat pentru derularea proiectului de cercetare. Costurile instituționale lunare, reflectând costuri cercetare, training și networking, management și regie, revin instituției gazdă și sunt gestionate de aceasta pentru buna derulare a proiectului.

S-a încercat finanțarea posesorilor certificatelor de excelență prin POCU (a existat un memorandum aprobat de guvern în luna mai 2020), dar restricțiile identificate ulterior, pe parcursul implementării măsurii prin programul POCU, au generat o serie de dificultăți care au determinat renunțarea la aceasta sursă de finanțare, astfel:

- a) imposibilitatea de a finanța câștigătorii domiciliați în regiunea București-Ilfov;

b) imposibilitatea de a acorda integral sumele din grantul MSCA (restricții privind sumele lunare acordate care au redus cu peste 50% sumele inițiale prevăzute în aplicația de grant la H2020);

c) obligativitatea de a se reîntoarce în țara la finalul stagiului;

d) obligativitatea de a fi încadrat într-o organizație CDI din România pentru a demara formalitățile de primire a grantului prin POCU.

Recomandări specifice de țară:

Performanța sistemului CDI se situează sub potențialul existent și rezultatele preconizate, în ciuda eforturilor concertate ale principalilor decidenți ai politicilor în domeniu. În rapoartele CE, România se clasează în grupul țărilor cu cel mai slab European Innovation Scoreboard (EIS), iar decalajul dintre România și celelalte state membre este în continuare în creștere, în principal ca o consecință directă a ponderii scăzute a cheltuielilor⁵⁹ de cercetare și dezvoltare în PIB. Consecințe vizibile ale subfinanțării sistemului de CDI, dar și a alocării defectuoase a resurselor existente, sunt reflectate în:

- dezvoltarea unei infrastructuri performante de cercetare (echipamente de ultimă generație) insuficient utilizată;
- formarea resursei umane calificate (ex. doctoranzi) cu perspective limitate de carieră în domeniul cercetării;
- reducerea numărului de cercetători seniori, prin migrarea către alte state cu sisteme CDI performante și, implicit, restrângerea capacității și competențelor OCD naționale.

Resursele umane din CD, raportate la populația ocupată, sunt în România la un sfert din media europeană, anume 0,50% față de 1,99%, în 2017 (EUROSTAT). La acest indicator, România se înscrie pe o curbă de divergență față de media europeană, în perioada 2009-2017 decalajul majorându-se de la 1,1 la 1,5 puncte procentuale. Proporția se păstrează și într-o evidență care consideră echivalent normă întreagă (0,38% România față de 1,46% în UE-28 în 2017).

- La nivel național, ponderea cercetătorilor în total personal CD este relativ scăzută, fiind în 2017 de 53% față de media EU de 63%.
- România are o pondere relativ mare a absolvenților de doctorat în rândul cercetătorilor: 56% în 2017, comparativ cu 40% media a 14 țări europene, pentru care sunt disponibile aceste date (EUROSTAT). Analiza pe sectoare (disponibilă pentru comparație pentru opt

⁵⁹ (%PIB): 0,48 (2011), 0,49 (2012), 0,39 din care 0,27 sectorul public și 0,12 sector privat în 2013, 0,38 din care 0,22 sectorul public și 0,16 sector privat în 2014, în timp ce în 2016, cheltuielile de CD au reprezentat 0,48% din PIB⁵⁹ (0,21% din PIB – sector public și 0,27% din PIB – sector privat), în scădere față de 2015 cu 0,01 p.p. pe total cheltuieli și cu 0,06 p.p. la cheltuielile din sectorul public, dar în creștere cu 0,05 p.p. la cele din sectorul privat) față de ținta privind intensitatea cheltuielilor CD asumată de România prin Programul Național de Reformă (Memo Guv. 1801/2010) de 2% din PIB investiții CD până în 2020, în structura 1% fonduri publice și 1% fonduri private.

țări europene) scoate însă în evidență faptul că ponderea absolvenților de doctorat este în România mai mare în toate sectoarele.

- Numărul total de absolvenți de doctorat a scăzut masiv în ultima decadă, de la 5459 în 2010-2011 la 2043 în 2018-2019. Numărul absolvenților de doctorat în domenii ingineresti a scăzut de la 1043 în 2013-2014 la 438 în 2018-2019.

Obiectiv: Sustinerea financiara a cercetatorilor romani, posesori de certificate de excelenta, la actiunile Marie Curie din Horizon 2020 si Horizon Europe prin acordarea unui grant de valoare egala cu cel castigat de beneficiari la competitile H2020 si Horizon Europe, pentru realizarea integrala a activitatilor prevazute in proiectul evaluat international.

Descrierea investiției:

Realizarea unui program de acordare de granturi posesorilor de certificate de excelenta (50), primite la competiția pentru burse individuale Marie Skłodowska Curie, din cadrul programului Orizont 2020 in perioada 2016-2021. Aceasta ar permite implementarea unor proiecte excepționale, propuse de cercetătorii români și ar impulsiona dezvoltarea carierelor acestora, în țară sau străinătate, în condițiile în care sinergiile între FEDR și Horizon 2020 pe dimensiunea resurselor umane pentru cercetare nu au putut funcționa până în prezent. Perioada de implementare este de 36 luni.

Întrucât proiectele au fost deja evaluate și au primit un certificat de sigiliu de excelență (care va fi criteriu de eligibilitate), granturile vor fi selectate în funcție de principiul primul venit/primul servit, după o cerere deschisă și transparentă de exprimare a interesului.

Scopul burselor individuale este de a spori potențialul creativ și inovator al cercetătorilor cu experiență, care doresc să-și diversifice competența individuală în ceea ce privește dobândirea de abilități prin formare avansată, mobilitate internațională și intersectorială.

Acțiunile MSCA au un caracter "bottom-up", astfel încât domeniul de cercetare și activitățile proiectului sunt liber alese de către cercetător împreună cu supervizorul științific.

Categoriile de costuri în cadrul proiectelor MSCA sunt stabilite de către Comisia Europeană, prin Programul de lucru dedicat și se acordă sub forma unităților de cost, după cum urmează:

În Programul Orizont 2020:

A. Costuri cercetător (pers/lună)	B. Costuri instituționale (pers/lună)
A.1 Salariu: 4.880 euro (<i>multiplicat cu coeficientul de țară al țării în care cercetătorul va fi angajat</i>)	B.1 Costuri cercetare, training și networking: 800 euro

A.2 Alocatie mobilitate: 600 euro	B.2 Management și regie: 650 euro
A.3 Alocatie familială: 500 euro (DACA ESTE CAZUL)	
Coeficient de țară pentru România: 68,8 % (cf. WP 2018-2020)	

Valoarea maxima a unui proiect IF european de 2 ani cu organizație gazdă în România este de: 141,778.56 EURO

În Programul Orizont Europa

A. Costuri cercetător (pers/lună)	B. Costuri instituționale (pers/lună)
A.1 Salariu: 5.080 euro (<i>multipliat cu coeficientul de țară al țării în care cercetătorul va fi angajat</i>)	B.1 Costuri cercetare, training și networking: 1000 euro
A.2 Alocatie mobilitate: 600 euro	B.2 Management și regie: 650 euro
A.3 Alocatie familială: 660 euro (DACA ESTE CAZUL)	
Coeficient de țară pentru România: 65,4 % (cf. WP 2021-2022)	

Valoarea maxima a unui proiect PD european de 2 ani cu organizație gazdă în România este de: 149,575.68 EURO

În etapa de stabilire a conformității aplicațiilor se verifică: existența certificării Certificate de Excelență (Seal of Excellence), acordate de către Comisia Europeană începând cu aprilie 2017; copia proiectului MSCA, trimis Comisiei Europene în apelul MSCA-IF (Partea A și Partea B); Evaluation Summary Report care atestă scorul obținut; scrisoare de acceptare de la instituția gazdă; scrisoarea de intenție; angajamentul de continuare a activității de cercetare într-o instituție de profil pentru o durată egală cu durata sprijinului financiar.

Mecanism de implementare:

Intervenția în guvernanta CD influențează pozitiv atractivitatea sistemului național CDI, orientează managementul organizațiilor CD spre rezultat, selectează cercetătorii pe baza de

performanța și asigură un mediu propice și pentru familiile acestora, prin integrarea lor în comunitățile respective cu ajutorul centrelor regionale de orientare a carierei pentru cercetători.

Pentru proiectele MSCA care au primit certificat de excelență în Programul Orizont 2020, se va acorda o sumă forfetară lunară pentru:

- ✓ Cheltuieli salariale, în valoare totală maximă de 4.880 euro brut lunar, care se vor indexa cu coeficientul de țară, menționat în Programul de lucru aferent competiției MSCA;
- ✓ Cheltuieli pentru mobilitatea cercetătorului, în valoare totală de 600 euro lunar;
- ✓ Cheltuieli pentru alocația familială (daca este cazul), în valoare totală de 500 euro lunar;
- ✓ Cheltuieli instituționale (reprezentând costuri cercetare, training și networking, management și regie), care se acordă numai în cazul proiectelor MSCA cu organizație gazdă în România, în valoare totală maximă de 1450 euro lunar;

Pentru proiectele MSCA care vor primi certificat de excelență în Programul Orizont Europa, se va acorda o sumă forfetară lunară pentru:

- ✓ Cheltuieli salariale, în valoare totală maximă de 5080 euro brut lunar, care se vor indexa cu coeficientul de țară, menționat în Programul de lucru aferent competiției MSCA;
- ✓ Cheltuieli pentru mobilitatea cercetătorului, în valoare totală de 600 euro lunar;
- ✓ Cheltuieli pentru alocația familială (daca este cazul), în valoare totală de 660 euro lunar;
- ✓ Cheltuieli instituționale (reprezentând costuri cercetare, training și networking, management și regie), care se acordă numai în cazul proiectelor MSCA cu organizație gazdă în România, în valoare totală maximă de 1.650 de euro lunar.

Valoarea maximă estimativă, pentru un proiect MSCA postdoctoral european cu perioadă de derulare de 2 ani și cu organizație gazdă în România este de 150.000 euro, iar valoarea alocată investiției a fost dimensionată raportat la numărul mediu de câștigători din România ai certificatelor de excelență la competițiile europene.

Calendar de implementare:

Activitate	Termen finalizare	Institutii responsabile/coordonatoare
Aprobare schema	Q1 2022	Ministerul de resort cu atribuții în domeniul cercetării-inovării

Lansare apel	Q2 2022 apel deschis cu cut-off dates	Ministerul de resort cu atribuții în domeniul cercetării-inovării
Finalizare implementare	Q2 2026	Ministerul de resort cu atribuții în domeniul cercetării-inovării
50 de beneficiari ai certificatului de excelență Marie Skłodowska Curie	Q4 2023	Ministerul de resort cu atribuții în domeniul cercetării-inovării și agențiile de finanțare a cercetării

Buget investiție: 8 milioane euro

Beneficiari direcți/indirecți:

- Organizațiile publice și private CDI;
- Academia Română ;
- Centre de orientare profesională în cariera de cercetător (8 centre regionale);
- Cercetători individuali angajați pe proiecte CDI și familiile acestora.

Ajutor de stat:

Grantul oferit cercetătorului (granturi individuale), posesor de certificat de excelență MSCA, nu intra sub incidența reglementărilor privind ajutorul de stat.

Se va avea în vedere elaborarea unei scheme de măsuri de:

- Ajutor de stat în conformitate cu art. 25b din Regulamentul (UE) nr. 651/2014 al Comisiei din 17 iunie 2014 de declarare a anumitor categorii de ajutoare compatibile cu piața internă în aplicarea articolelor 107 și 108 din tratat;
- Ajutor de minimis, în conformitate cu Regulamentul nr. 1407/2013 al Comisiei din 18 decembrie 2013 privind aplicarea articolelor 107 și 108 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene ajutoarelor de minimis;

Complementaritatea cu alte surse de finanțare:

- Prin PNCDI III(2015-2020) au fost finanțate în cadrul programului de resurse umane: diverse categorii de proiecte: a) proiecte de cercetare postdoctorală (PD); b) proiecte de cercetare pentru stimularea tinerelor echipe independente (TE); c) bursa tânărului cercetător (BT); d) premiarea rezultatelor cercetării - articole (PRECISI); e) premiarea rezultatelor cercetării - brevete (PREC BVT); f) proiecte de mobilitate pentru cercetători (MC); g) proiecte de mobilitate pentru cercetători cu experiență din diaspora (MCD); h) proiecte de mobilitate

pentru tineri cercetători din diaspora (MCT); i) burse de cercetare "Stefan Odobleja" (BSO); j) burse de cercetare "Spiru Haret" (BSH); k) burse de cercetare "Simion Mehedinți" (BSM).

Contribuția la pilonul social european, inclusiv facilități pentru persoanele cu dizabilități:

O atenție aparte va fi acordată sprijinirii tinerilor cercetători. Accesul devreme în cariera de cercetare la proiecte internaționale, posibilitatea de a lucra în echipă cu cercetători europeni de prestigiu modelează decisiv traseul profesional viitor al tinerilor cercetători. Cu toate acestea, dependența locului de muncă de programe de cercetare, pentru care nu există o predictibilitate a finanțării, face ca mulți tineri cercetători să fie amenințați de spectrul somajului. Pentru aceștia vor fi prevăzute acțiuni de sprijin personalizat, continuu și consistent, în concordanță cu Planul european de acțiune pentru economia socială. Pentru a contribui la asigurarea unui echilibru de gen în domeniile în care se atestă dezechilibre structurale vor fi aplicate măsuri adecvate de motivare a participării echilibrate ale ambelor sexe.

Contribuția la inițiativele emblematiche sau alte strategii ale UE:

Investiția adresează *Recalificarea și perfecționarea* componenta 7 din cadrul „Strategiei anuale pentru 2021 privind creșterea durabilă COM(2020) 575 final, pentru a consolida potențialul de inovare și creștere economică.

Lista domeniilor/activităților excluse, de la finanțare pentru activități de CDI legate de:

- Pentru obiectivul de atenuare a schimbărilor climatice: (i) activități legate de combustibili fosili, inclusiv utilizarea în aval, (ii) activități acoperite de sistemul UE de comercializare a certificatelor de emisii (ETS) atingând emisii de CO₂ preconizate a nu fi substanțial mai mici decât valorile de referință relevante, (iii) compensarea costurilor ETS indirecte;
- Pentru economia circulară: (iv) activități legate de depozitele de deșeuri, incineratoare și instalațiile de tratare mecano-biologică a deșeurilor, (v) activități în care eliminarea pe termen lung a deșeurilor poate dăuna mediului (de exemplu, deșeurile nucleare).

I10. Înființarea și susținerea financiară a unei rețele naționale de opt centre regionale de orientare în carieră ca parte a ERA TALENT PLATFORM (Alocare: 4 mil. Euro)

Provocări reformă/investiții:

Dezvoltarea cercetării competitive și performante la nivel european și internațional este esențială pentru economia bazată pe cunoaștere. În acest context, devine fundamentală investiția în cariera de cercetare, reflectată și la nivelul priorităților Spațiului European al Cercetării. Ca parte a acestei inițiative, portalul Euraxess asigură acces la informații și sprijin pentru cercetători la nivelul Uniunii Europene și al țărilor asociate pentru a dinamiza mobilitatea cercetătorilor, dezvoltarea carierei acestora și colaborarea științifică internațională. Pentru a consolida politicile europene de dezvoltare a carierei academice, Comisia Europeană

a adoptat Carta Europeană a Cercetătorilor, Codul de Conduită în Recrutarea Cercetătorilor și Recrutarea deschisă, transparentă și bazată pe merite a cercetătorilor (OTM-R), documente-cheie în operaționalizarea viziunii UE asupra carierei academice. Strategia privind resursele umane pentru cercetători (cunoscută și sub numele de HRS4R) este mecanismul, prin care Comisia Europeană (CE) urmărește să asigure înstituirea de către instituțiile de CDI a unor măsuri concrete de îmbunătățire a condițiilor de muncă pentru cercetătorii din Europa.

În anul 2020, UE a prezentat comunicarea privind ”Viitorul ERA”, care va propune noi obiective și priorități. Opinia Comitetului Consultativ pentru Aria Europeană a Cercetării și Inovării cu privire la ”Viitorul ERA” (ERAC, 2020), subliniază nevoia unei noi paradigme și a unor noi obiective și priorități pentru ERA, orientate în mod deosebit către: (1) Eficientizarea condițiilor cadru pentru producția, circulația și folosirea cunoașterii, inclusiv în ceea ce privește cariera în cercetare; (2) Crearea de sinergii între politicile CDI și alte tipuri politici în context global (de exemplu, Agenda 2030); (3) Creșterea relevanței și a vizibilității CDI în societate; (4) Creșterea inclusivității ERA, prin sincronizarea co-evoluției sistemelor naționale CDI, contrabalansarea fenomenului de brain drain, reducerea fragmentării și a decalajelor regionale, geografice și teritoriale existente între sistemele CDI, asigurarea egalității de gen în cercetare ș.a.

În acest moment în România, nu există centre de orientare în carieră care să asiste cercetătorul străin în eforturile sale de a se integra în comunitatea locală și de a avea acces la diverse servicii. În plus, cercetătorii români nu pot beneficia de centre dedicate de sprijin în dezvoltarea carierei sau de orientare în carieră. Mai mult, componenta de știință pentru cetățean („citizen science”) nu este dezvoltată și în bună măsură educația pentru știință și atragerea în cariera de cercetător se face sporadic, necoordonat și fără a fi parte a unei strategii cu ținte și termene de implementare, în timp ce la nivel european știința pentru cetățeni a luat o mare amploare odată cu „noua ERA”. Ca rezultat, nici promovarea rezultatelor cercetării nu se reflectă în mass media și nu există programe dedicate pentru diverse categorii de public țintă: elevi, studenți, cetățeni pentru creșterea interesului pentru știință. Peste 95% din articolele de știință din presă sunt traduceri integrale din limba engleză, nu există jurnalism științific. Există, însă, mulți cercetători care au pasiune și valențe pentru popularizarea științei și aceștia ar putea fi capacitați să investească timp în astfel de activități. Rezultatele cercetătorilor români sunt aduse în atenția publicului larg doar rareori și la nivel extrem de simplist, de către editori generaliști. O popularizare a rezultatelor științifice, chiar din interiorul sistemului CDI, de către persoane specializate, care pot susține și argumente științifice este mult mai eficientă și oferă o imagine mai aproape de realitate a rolului științei în societate. Este nevoie de o interacție directă a publicului cu cercetătorii, prin susținerea financiară a unor activități de promovare a științei în care aceștia să fie implicați direct și să creeze încredere în legătura cu investiția și rolul cercetării în societate.

Recomandări specifice de țară:

Indicatorul atractivitatea sistemului național CDI, ce înregistrează un coeficient de 32.77, conform EIS (2019), plasează România pe una din ultimele poziții, (în urma României fiind

doar Bulgaria (29.42) și Ucraina (17.27), în timp ce primele poziții sunt ocupate de Elveția (259.12) și Luxembourg (236.20).

Obiectiv:

Îmbunătățirea serviciilor de asistență pentru cercetătorii din afara României, care vin în România și pentru cei autohtoni, prin crearea unei rețele de 8 centre regionale de orientare în cariera de cercetător și pentru creșterea interesului pentru cariera de cercetător în rândul elevilor și studenților, a promovării rezultatelor cercetării la nivel regional, prin instrumente specifice și stimularea cooperării între centrele regionale de orientare în carieră și rețeaua europeană EURAXESS pe probleme operaționale/strategice și pe schimbul de bune practici, pentru a crește calitatea serviciilor oferite și pentru funcționarea pe termen lung a rețelei de centre regionale de orientare în cariera de cercetător.

Descrierea investiției:

Înființarea unei rețele naționale de 8 centre regionale de orientare în cariera de cercetător și pentru promovarea cercetării, respectiv pentru atragerea tinerilor spre cariera de cercetător și pentru valorificarea investițiilor în atragerea de resurse umane de calitate, ca parte a sustinerii participării României la ERA TALENT PLATFORM. Centrele vor fi cofinantate de universitățile gazdă în proporție de 20% din valoarea grantului (plata pentru cursurile sustinute de cadrele didactice din universitatea gazdă vor fi considerate cofinanțare).

Scopul acestei inițiative este de a cupla într-un singur centru patru categorii de activități:

- a) promovarea științei în rândul tinerilor (elevi și studenți) și atragerea acestora spre cercetare;
- b) promovarea rezultatelor cercetării în rândul publicului larg și al comunităților locale (pentru a ilustra importanța cercetării în dezvoltarea economică a comunității și a bugetării corespunzătoare a cercetării naționale);
- c) asistarea cercetătorilor autohtoni în parcursul lor în cariera și prezentarea de noi traiectorii de carieră în mediul academic, în industrie și în afaceri;
- d) crearea de condiții favorabile integrării cercetătorilor din afara României care vin în organizații CDI din România pentru stagii de scurtă și lungă durată.

Investiția constă în: lansarea unei competiții unice pentru susținerea financiară a unei rețele de 8 centre regionale (la competiție vor participa doar universitățile publice, cu experiența internațională dovedită, care sunt interesate să creeze un astfel de centru de consiliere în carieră și de promovare a cercetării în rândul tinerilor pentru atragerea acestora în profesia de cercetător, respectiv de promovare a rezultatelor cercetării românești în comunitățile locale. Centrele regionale de orientare în cariera de cercetător, la finalul perioadei de implementare vor fi preluate pentru a fi finanțate integral de către universități, pentru o perioadă de minimum

5 ani, pentru asigurarea sustenabilitatii. Valoarea maxima a unui grant alocat unui centru regional este de 500.000 EUR pentru 4 ani.

Investiția constă în acoperirea costurilor pentru: a) activități de orientare în cariera de cercetător; b) activități de promovarea științei și cercetării și atragerea tinerilor în cariera de cercetător; c) activități în rețea, bazate pe schimbul de bune practici și exploatarea în comun a materialelor produse și activităților derulate.

Activități de orientare în cariera de cercetător

Sprejiniul pentru dezvoltarea carierei cercetătorilor va lua în considerare diferitele tipuri de servicii, cum ar fi un serviciu de bază de orientare în carieră sau servicii mai avansate, constând în asistență personalizată, cum ar fi organizarea de instruiți și oferirea accesului la consilierul în carieră, la mentorat și la sesiuni de coaching. Serviciile avansate și/sau personalizate vor fi definite pe baza de competențe extrase sau accesate cu sprejiniul rețelei europene a centrelor EURAXESS, conectate cu organizații de multiplicare/promovare a informațiilor.

Activitățile vor include: studii, anchete, grupuri de lucru, organizarea de cursuri de limba română, asistența acordată cercetătorilor externi pentru integrarea în comunitate, organizarea de evenimente de networking pentru facilitarea integrării în comunitate a cercetătorilor din afara României, asistență pentru integrarea copiilor în sistemul educațional național, asistență pentru stabilirea rezidenței fiscale.

Centrele regionale de consiliere în cariera vor fi specializate în servicii de gestionare a talentelor din CDI și vor avea în portofoliul lor organizarea de activități de rețea pentru a conecta cercetătorii cu angajatorii și comunitatea locală / regională de cercetare și dezvoltare. Astfel de centre vor facilita schimbul de bune practici și își vor menține comunitățile de cercetare informate și angajate cu privire la noile măsuri de politică ERA, translatate național.

Centrele regionale de orientare în cariera în cercetare derulează prin universitățile care le găzduiesc și activități de dezvoltare, promovare de programe de formare și activități de suport, care să asigure dezvoltarea profesională a cercetătorilor și a persoanelor interesate de dezvoltarea unei cariere în cercetare.

Centrele regionale vor fi responsabile pentru activități specifice de gestionare a carierei academice (monitorizarea evoluției în carieră, asistență personalizată, consiliere) și vor asigura activități de formare profesională continuă: dedicate cercetătorilor români și celor aflați temporar în organizațiile CDI.

Activitățile de formare profesională includ unul sau mai multe programe de formare: Researcher Development, Knowledge Exchange, Leadership in Academia and Research. Aceste servicii sunt furnizate de universitățile care găzduiesc centrele de orientare în cariera de cercetător.

Designul curricular propus poate urma o organizare în spirală, care să răspundă nevoilor specifice fiecărui nivel de dezvoltare a carierei în cercetare (R1-R4), în acord cu descriptorii Euraxess.

Program de formare „Researcher Development”

Cursuri care pot fi incluse în programul de formare „Researcher Development”
<ul style="list-style-type: none"> • Research Bidding & Design • Public Engagement for Research • Academic Writing • Innovative Research Methodologies • International Partnerships • Research Impact • Managing Research

Program de formare „Knowledge Exchange”

Cursuri care pot fi incluse în programul de formare „Knowledge Exchange”
<ul style="list-style-type: none"> • Enterprise, Commercialisation and Intellectual Property • Public Engagement for Research • Understanding External Organisations • Open science, open data, research repositories, data curation

Activități de promovare a cercetării și atragerea tinerilor în cariera de cercetator

Activitățile de promovare a științei în rândul tinerilor consta în: activități de promovare în mass media, realizare de filme, vizite în școli, licee, facilitarea de stagii de practică pentru studenți, în institute de cercetare și universități.

Aceste activități, care se vor implementa de către fiecare centru regional de orientare în cariera, vor constitui implementarea conceptului de „citizen science” în sensul în care vor asigura interacția cu tinerii, dar și cu alte categorii țintă în vederea îndeplinirii următoarelor obiective:

- a) promovarea rezultatelor cercetării în societate;

b) dezvoltarea de programe destinate tinerilor din școli și licee, axate pe implicarea acestora în experimente științifice derulate de universitățile gazdă. Activitățile vor fi practice și vor consta în observare și colectare de date etc. Vor fi create evenimente dedicate câte unui domeniu științific, care vor avea loc la sediul grupului țintă sau într-o locație relevantă pentru domeniu științific abordat. Se vor avea în vedere și evenimente destinate grupurilor vulnerabile. Maxim 5000 EUR/an/centru regional;

c) organizarea de evenimente tip dezbateri cu participarea diversilor actori locali, axate pe concepte derivate din cercetare și a consecințelor acestora pentru viața comunității (de exemplu, rolul digitalizării și al tranziției verzi). Activitățile vor reprezenta minim 30 % din totalul activităților centrului. Maxim 5000 EUR/an/centru regional;

d) organizarea de evenimente interactive tip cafeneaua științei cu invitarea unei personalități, cu rezultate științifice deosebite, pentru a prezenta domeniul pe care îl reprezintă și a răspunde la întrebări. Aceste evenimente se vor organiza pe baza valorificării rezultatelor publice ale proiectelor deja finanțate prin programul cadru CDI al UE, axate pe rolul științei în societate. Locația evenimentelor va fi aleasă astfel încât să fie relevantă pentru domeniul științific considerat. Maxim 5000 EUR/an/centru regional;

e) implicarea tinerilor în activități de voluntariat la evenimente organizate de centrele regionale;

f) organizarea de expoziții itinerante și interactive axate pe rezultatele și dovezi științifice în domenii de vârf ale științei și tehnologiei. Maxim 5000 EUR/an/centru regional;

g) crearea unei rețele naționale de diseminare a rezultatelor cercetării românești și elaborarea de articole în limba română pentru presa din România și a unora dintre ele în limba engleză pentru presa din străinătate. 10000 eur/an/centru regional.

Activități în rețea

Proiectele ar trebui să valorifice diferitele competențe ale centrelor regionale de orientare în cariera și trebuie să aibă un potențial de exploatare în beneficiul întregii rețele. Se va acorda o atenție specială sprijinirii centrelor cu mai puțină experiență pentru a dobândi rapid cunoștințele necesare derulării activităților.

Investiția va contribui la creșterea atractivității sistemului național CDI și a capacității de absorbție a fondurilor europene și în mod special, la programul cadru de cercetare și inovare al UE: Orizont Europa și la parteneriatele europene CDI.

Categorii de cheltuieli avute în vedere sunt: cheltuieli de personal, cheltuieli de logistică, cheltuieli de regie – maxim 10% din valoarea proiectului, cheltuieli cu organizarea de evenimente, cheltuieli de deplasare.

Mecanism de implementare:

Intervenția în guvernanta CD influențează pozitiv atractivitatea sistemului național CDI, orientează managementul organizațiilor CD spre rezultat și selectează cercetătorii pe baza de performanță, asigură un mediu propice și pentru familiile acestora prin integrarea lor în comunitățile respective cu ajutorul centrelor regionale de orientare a carierei pentru cercetători.

În anul 2022 se va organiza o competiție pentru finanțarea unei rețele de 8 centre regionale de orientare în cariera de cercetător.

Activități în rețea (5% din buget): stagii pentru schimb de experiență la alte centre regionale (schema de mobilitate), materiale de promovare a rețelei, organizare de evenimente comune de promovare a activităților rețelei (1 eveniment /an). Exemple de activități în comun ale rețelei: realizarea de materiale video pentru Youtube, Instagram, articole de promovare a rezultatelor și interviuri cu cercetători cu performanțe deosebite.

Activități de orientare în cariera de cercetător (55% din buget): cursuri, asistență, programe de orientare în cariera, asigurare de buletine informative legate de oportunități de diverse tipuri, evenimente organizate pentru integrarea cercetătorilor în comunitate.

Activități de promovare a științei și atragerea tinerilor în cariera de cercetare (40% din buget)
Pentru un centru de orientare în cariera cu durată de 4 ani – 125.000 EUR /an – din care salarii 48.000 EUR (2 person/month full time), 40.000 EUR/an proiecte de susținere a cercetătorilor și 30.000 EUR/an pentru promovarea științei și 7.000 EUR/ activități în rețea.

Atât granturile, cât și susținerea financiară a celor 8 centre regionale de consiliere în cariera pentru cercetător vor fi parte a Programului național de recuperare economică post-covid prin activități CDI, care va fi adoptat prin HG în trim. 1 din 2022.

Calendar de implementare:

Activitate	Termen finalizare	Institutii responsabile/coordonatoare
Aprobare schema	Q1 2022	Ministerul de resort cu atribuții în domeniul cercetării-inovării
Lansare apel	Q2 2022	Ministerul de resort cu atribuții în domeniul cercetării-inovării

Atribuirea contractului pentru universitățile publice care sunt interesate să găzduiască și asigure operaționalizarea celor 8 centre de orientare în cariera de cercetare	Q2 2023	Ministerul de resort cu atribuții în domeniul cercetării-inovării
Finalizare implementare	Q2 2026	Ministerul de resort cu atribuții în domeniul cercetării-inovării
450 de cercetători care au beneficiat de serviciile centrelor de orientare în cariera	Q2 2026	Ministerul de resort cu atribuții în domeniul cercetării-inovării

Buget investiție: 4 milioane EUR

Buget per centru: 500.000 EUR

Buget proiect de finanțare rețele de centre regionale de orientare în cariera de cercetator: 4 milioane EUR

Ajutor de stat:

Nu implica ajutor de stat întrucât organizațiile eligibile se aplică sunt doar universitățile publice.

Valorile granturilor pentru activități CDI acordate se încadrează în prevederile legislației privind ajutorul de stat pentru întreprinderi și corespunde cu Comunicarea COM privind Cadrul pentru ajutoarele de stat pentru cercetare, dezvoltare și inovare(2014/C 198/01) și cu GBER.

Se va avea în vedere elaborarea unei scheme de măsuri de:

- 1.Ajutor de stat, în conformitate cu art. 25 și 26 din Regulamentul (UE) nr. 651/2014 al Comisiei din 17 iunie 2014 de declarare a anumitor categorii de ajutoare compatibile cu piața internă în aplicarea articolelor 107 și 108 din tratat.
- 2.Ajutor de minimis, în conformitate cu Regulamentul nr. 1407/2013 al Comisiei din 18 decembrie 2013 privind aplicarea articolelor 107 și 108 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene ajutoarelor de minimis.

Complementaritatea cu alte surse de finanțare:

- Prin PNCDI III (2015-2020) au fost finanțate în cadrul programului de resurse umane: diverse categorii de proiecte: a) proiecte de cercetare postdoctorală (PD); b) proiecte de cercetare pentru stimularea tinerelor echipe independente (TE); c) bursa tânărului cercetator (BT); d) premiarea rezultatelor cercetării - articole (PRECISI); e) premiarea rezultatelor

cercetării - brevete (PREC BVT); f) proiecte de mobilitate pentru cercetători (MC); g) proiecte de mobilitate pentru cercetători cu experiență din diaspora (MCD); h) proiecte de mobilitate pentru tineri cercetători din diaspora (MCT); i) burse de cercetare "Stefan Odobleja" (BSO); j) burse de cercetare "Spiru Haret" (BSH); k) burse de cercetare "Simion Mehedinți" (BSM).

Contribuția la pilonul social european, inclusiv facilități pentru persoanele cu dizabilități:

Aceasta investiție asigură măsurile necesare pentru oferirea de îndrumare și asistență rapidă și adaptată pentru îmbunătățirea perspectivelor de încadrare în muncă în domeniul CDI, inclusiv prin căutarea unui loc de muncă, formare profesională și recalificare într-un dintre domeniile CDI (Principiul 4 al Pilonului). Investiția va mai contribui la atingerea următoarelor principii ale Pilonului: egalitatea de șanse (prin organizare de evenimente, inclusiv pentru grupuri tinta vulnerabile), condiții de muncă echitabile (prin sprijinirea accesului cercetătorilor din alte zone la facilitățile locale), educația favorabilă incluziunii. Măsura reprezintă o regândire a pieței forței de muncă, prin stabilirea unor mecanisme de gestionare a deficitului de cercetători cu experiență și accesul dificil al tinerilor la profesia de cercetător, datorită numărului redus de locuri de muncă și salarizării inadecvate, consecința a subfinanțării cronice a sistemului CDI. Astfel, vor fi aplicate măsuri de îndrumare a tinerelor cercetătoare spre domenii în care se manifestă un dezechilibru pronunțat de gen în defavoarea femeilor. De asemenea, tinerii cu dizabilități sau nevoi speciale și care se încadrează în profilurile de competențe specifice activităților CDI vor fi încurajați să urmeze o carieră în domeniul CDI.

Aceasta investiție include și consolidarea politicilor active în domeniul pieței de muncă cu specific CDI, dar și sporirea rolului învățământului superior în oferirea formării profesionale adecvate pe termen lung și în mod continuu pentru perfecționarea cercetătorilor în activități CDI cu accent pe dezvoltarea inovării derivate din cercetare, pentru a compensa faptul că mediul economic este încă slab dezvoltat pentru a prelua leadership-ul agendelor strategice de cercetare și inovare la nivel regional și local.

Contribuția la inițiativele emblematiche sau alte strategii ale UE:

Investiția adresează *Recalificarea și perfecționarea* componenta 7 din cadrul „Strategiei anuale pentru 2021 privind creșterea durabilă COM(2020) 575 final, pentru a consolida potențialul de inovare și creștere economică, respectiv asigură crearea condițiilor adecvate pentru implementarea rapidă a investițiilor în resursa umană și este esențială pentru acordarea în cel mai scurt timp a sprijinului pentru redresare.